BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XVIII
A
44
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

MIZALDUS REDIVIVUS.
Sive
CENTURIÆ
XII
Memorabilium, utilium ac jucundorum in Aphorismos Arcanorum omnis generis locupletes, perpulchrè digeſtæ;

partim ab ANTONIO MIZALDO *Monluciano, Medico; partim ex aliis fide dignis probatisq; auctoribus excerptæ.*

EDITIO NOVISSIMA, in decem Capita, melioris ordinis gratia, distributa.

NORIBERGÆ,
Impenſis JOHANNIS ZIGERI, Bibliopol.
Typis Andreæ Knorzii.
M. DC. LXXXI.

J. C. B.

Benevolo Lectori S.

Vel tribus verbis ſignifico, quid hac in editione præſtitum ſit, ordo nempè ſecretorum per certa Capita hic communicatur, nonnullaque experimenta, certo aſteriſco notata, quæ ad Mizaldi Centurias maximè facerent, ſunt adjecta, ita ut nunc pro novem, tibi 12. *Centuriæ exhibeantur. Accipe igitur, Candide Lector! hanc auctionem*

tam ex manuſcriptis codicibus, quàm ex impreſſis bona fide, non ſine labore hinc inde, ſed quaſi per ſatyram Mizaldum ſecuti, collectam; quam ſi tibi non ingratam futuram intellexero, animum nobis addes ad alia aggredienda. Si verò in hac nonnulla repereris, quæ Ciceronis aut Terentii elegantiam non ſapiant, auctoribus, ex quibus deſumpſimus, imputandum erit; memor illius:

Ornari res ipſa negat, contenta doceri.

Vale, noſtriſque laboribus fave.

Series Capitum.

Cap. I. *De Plantis, Herbis, Floribus, Arboribus, Fructibus & Ligno.* 1

II. *De Animalibus; nempè Quadrupedibus, Avibus, Piſcibus & Inſectis.* 70

III. *De Elementis, nempè: Igne, Aëre, Terra & Aqua, variiſque liquoribus & Aſtris.* 175

IV. *De Metallis, Mineralibus, aliiſque foſſilibus. Itemque de Lapidibus & Gemmis.* 209

V. *De Mulieribus & Infantibus.* 259

VI. *De Senſibus & Partibus humani corporis.* 295

VII. *De Morbis, Vulneribus & Medicamentis.* 339

VIII. *De Nutrimento, item Eſculentis & Potulentis.* 418

IX. *De Artibus & Rebus artificioſis.* 437

X. *De Rebus Quodlibeticis.* 461

CA-

Caput I.

De Plantis, Herbis, Floribus, Arboribus, Fructibus & Ligno.

I.

NÆ illud inprimis memorabile videtur, ac ſummè admirabile, quod à Johanne Boccatio traditum eſt de eo, qui dum in horto, juxta ſalviæ fruticem, cum amaſia hilariter luderet, & dentes ac gingivas foliis ejusdem confricaret, ex tempore mortuus corruit. Cum verò amaſia veneficii argueretur à judice, & decerpto folio ex ipſamet ſalvia, oſtenderet amaſium hoc modo, quo tunc ipſa, deterſis dentibus & gingivis obiiſſe, obiit & illa:

illa: magna certè omnium admiratione. Unde Judex admodum prudens, de ſalvia malè ſuſpicatus, eam radicitus extirpari, & Vulcano committi juſsit, ne aliis ſimili eſſet exitio. In eam rem dum ab horti colono ſedula navaretur opera, ecce bufo prægrandis & luridus ſub ea, qua maximè refici ajunt, ſtabulans apparuit: qui viroſo halitu, & tabifica illuvie, peſtilentiq́ue ſaliva totam plantam inficiebat. Quod animadvertet ille, qui ſcripſit, cur morietur homo, cui ſalvia creſcit in horto? ſibiq́ue deinceps cavere hinc proſpicient, qui illotam & inexpiatam ſalviam temerè olfaciunt, mandunt, in ſinu geſtant, aſſandæ bubulæ deſigunt, condimentis toſtorum capunculorum (ſalviata vocant) paſſim injiciunt, &, quod nervos juvet, poculis ac juſculis affatim innatare permittunt. Cœterum viroſa ac peſtilens ea maximè cenſetur eſſe, quæ foliorum pinnas veluti carbunculatas præ ſe fert, eſtq́ue toto habitu, nedum foliis, retorrida; emaciata & languidula, ac ſi ſpha-

ſphacelismo laboraret, aut ſideratione aliqua percelleretur. Sed hæc ſatis. Qui plura volet, conſulat noſtra hortorum ſecreta & auxilia. J. Boccatius.

2.

Magna eſt aſparagis ſocietas cum arundine: unde in arundinetis optimè feruntur, ibique lætiores proveniunt.

3.

Vitis laurum non amat, quia ejus odore deterior redditur: eam enim olfacere & allicere dicunt. Quamobrem cum germen vitis ad laurum acceſſerit, retrò graditur, inimicum fugiens odorem. Sic lappa lenti adverſatur: Et cicer herbas omnes enecat, vicinaq; omnia ſtrangulat cytiſus. Bapt. Porta.

4.

Memorabile eſt, ac valdè admirabile, quod narrat Alexander Neapolitanus, certis ac fide dignis auctoribus ſe comperiſſe in citeriore Germania intra Danubium vites emergere, quæ claviculos & plerumque folia ex puro

auro candicantia ferant. Quæ Regibus & ſummis ducibus dono ſunt data. Idem contigiſſe refert Baptiſta Fulgoſus (adnotante Gaudentio Merula) juxta Sirminum urbem Panno-niæ, ut in ſequentibus plenius oſtendemus. Cauſa aurifodinis ſub vite latentibus adſcribi poteſt. Nam, Plinio auctore, ſub terris, aut certè in ſummo earum ceſpite, metalla inveniuntur, quæ vi quadam naturæ, auxiliares veluti manus etiamnum præbente cœlo, à plantis attrahuntur & rapiuntur, via & modo imperceptibili. Quod ſapientisſimus Poëta de aureo virgulto in luco Cumano exorto, fabula ſubtiliter involviſſe mihi ſemper eſt viſus. Sed de his alibi.

5.

Cicera aliquot expone lumini creſcentis lunæ, & eadem, ſole nondum exorto, olivo inunge, horisque duabus vel tribus, donec remollian-tur, in aqua emacera. Tùm demum coque, & cui voles, edenda exhibe: excludes ab eo triſtes cogitationes,

ac

ac melancholiæ genus omne ærumnoſum. Arnoldus à Villa nova.

6.

Folia hormini ſativi, quæ noſtra eſt Orvalla, trita, aculeos ac ſpinas è corporibus detrahunt, morantesque partus & difficiles accelerant. Vino injecta, mentem exhilarant, excusſis animi nebulis, ac Venerem ſtimulant. Sed liberalius ſumpta caput tentant, odoris vi & gravitate.

7.

Omnia lapathi genera hoc habent peculiare, ut carnes, & edulia cum his elixata, quantumlibet exucca, dura, vetuſta & coriacea fuerint, tenereſcant, & eſui apta reddantur. Hinc nimirum frequens fuit eorum uſus apud veteres, quod cibos concoctu faciles præſtent, ac alvum emolliant.

8.

Sunt, qui certam & conſtantem fidem mihi fecerint, in vigilia B. Joh. Baptiſt. ad radices artemiſiæ carbonem reperiri, qui deferentes à peſte, carbunculo, fulgure, quartana & in-

cendio immunes reddat. Sed illum invenire ſolis parvulis & virginibus conceſſum eſſe ajunt. Audio etiam ſub plantagine ſimilem reperiri eodem die. Sed hæc ocioſis & curioſis quærenda relinquo.

9.

Fraces ſeminis lini expreſſo oleo relictæ, ut etiam nucum, ſaginando pecori valdè ſunt accommodæ: Et ſi fruſtum ex iis aqua cœleſti maceraveris, atque ex illa manus ablueris, porriginoſæ cutis vitia non ſolùm emendari, ſed & membra ſummè polita effici percipies. Expertum.

10.

Si planta heliotropii, quæ ſolis ſponſa vocatur, Sole Virginis ſignum tenente colligatur, ſub initium Septembr. & foliis lauri involvatur, addito dente lupi, nullus contra portantem loqui poterit, niſi verba pacifica. Auctor Albertus, qui hæc & alia innumera transſcripſit ex quodam libro Secretorum Joannis Regis Arragoniæ. Cujus exemplar manu antiquiſſima deſcriptum, nec dum impreſ-

impreſſum, penes me habeo, inenarrabilium arcanorum fœcundùm.

II.

Qui urticam in manu habuerit cum pentaphyllo, ſecurus erit ab omni phantasmate & metu. Si verò utrumque teratur cum ſucco ſempervivi, ſeu aizoi, & ex eo manus inungantur, projiciaturque magma in aquam piſcoſam, miſſæ manus in eam, piſcium agmina ad ſe allicient. Idem fiet, ſi in piſcatoriam fiſcellam, vel ſagenam, aut reticulum imponantur hujusmodi miſcellanea. Ex quodam libro ſecretorum Hermetis nomine.

12.

Urticæ in mortario contuſæ, addito momento unguenti *διὰ αἰγείρου*, quod populeon vocant, arteriis temporum, ac metacarpii applicantur: remedio præſtantiſſimo ad extinguendum ardorem ſiriaſis infantulorum, plus minus biduo, modo ſingulis quaternis horis innoventur. Langius.

 13. Che-

13.

Chelidonia planta cum corde talpæ capiti illius, qui graviter ægrotat, ſuppoſita, ſi periclitatur, alta voce ſtatim clamabit, aut cantabit: Sin minus, plorabit. Addo ex vetuſtisſimo Commentario, quod ſuccus hyoſcyami cum ſanguine juvenis leporis miſtus, & in leporina pelle conſutus, fertur omnes lepores congregare, qui fuerint in eo tractu, ubi ſepultus jacuerit: non ſecus quam matrix canis, alios canes. Sunt, qui mihi affirmarint id verum eſſe.

14.

Decoctum foliorum & ſeminum cannabis terræ inſperſum, vermes & lumbricos, ſi qui ſubſint, ad ejus ſuperficiem allicit. Idem ſemen hieme gallinas fœcundas reddit. Et cannabina folia in farinam verſa, inebriantem potum faciunt. Cardanus.

15.

Sicomori lignum in aëre nunquam ſiccatur, in ripis fluminum & aquarum gurgitibus celeriter. Addo quod baculum ex ſilere libenter ferunt

runt ruſtici, quia ſerpentes hunc fruticem fugiunt. Plin. Addo quod hyoſcyamus viridis ſub cervicali poſitus, ſomno conciliando prodeſt: Perindè atque plantas pedum inungere gliris pinguedine, ut Aetius tradit.

16.

Si rapæ ſerantur raræ, effœminantur: Si verò denſæ, maſculeſcere omnes ajunt. Tradunt inſuper, quod quanto recentiora fuerint cucurbitæ & cucumeris ſemina, tanto maturius naſcuntur: & petrapium aut petroſelinum ex veteri ſemine celerius provenire, quàm ex recenti, uti etiam naſturtium.

17.

Polygonum, ſeu corrigiola ſolaris cenſetur eſſe planta. Ex quo affectibus cordis, nec non oris ventriculi, quem priſci cardiam nuncuparunt, ſummè auxiliatur, propter Solem & Leonem, qui utriſque præſunt. Juvat etiam nephreticos, & calculi vel coli doloribus excruciatos, potu aut injectione. Sunt qui probato eventu mihi confirmarint,

etiam valdè prodeſſe ad hæmorrhagias.

18.

Ex Quintiliorum Georgicis ſiccos & inaquoſos cucumeres ad hunc habebis modum. Ubi ſcrobiculum foderis, in quem illorum ſemina depoſiturus es, dimidium altitudinis ejus, paleis aut ſarmentis exple, ac ita planta, terra deſuper regeſta, abſque ulla rigatione.

19.

Si cortex tollatur à vite, minorem fæcem vinum ejus reddet. Ob id muſcus in ea repertus expurgari & corradi debet, ut tradit Pallad. Adde ex Plinio, quod ſi fabam luna plena feras, & lentem ac viciam à 25. ad 30. à limacibus erunt immunes. Sed pro pabulo quidam ita ſerunt, & pro ſemine id vere novo aggrediuntur.

20.

Plantam pulcherrimam habiturus es, ſi in caprillum ſtercus diverſa ſemina intruſeris, & illud pingui fimo oblitum, ſcrobe aliquantulum profunda ſepeliveris, ſuperinjectoque læta-

lætamine, & aggeſta terra opportunè rigaveris. Baptiſta Porta. Si lactucam odoratam quæris, ſemen illius unà cum citrii ſemine miſce & ſere.

21.

Decoctum radicis erythrodani, quam rubeam vocant, regii morbi colorem emendat. Ex quo aureum poculum ab antiquis medicis diceba-tur. Quod, quantum ſanitas divitiis antecellit, tantum in magno pretio eſſe deberet. Langius.

22.

Si porri caput acuta arundine, vel ligneo ſtylo pupugeris, & raporum, vel cucumerum ſemen in foramine occultaveris, adeò intumeſcet porri caput, ut prodigium videatur. His addere mihi licebit, quod cinaræ absque ſpinis & aculeis naſcentur, ut Varro docet in Geopon. Si lapidis attritu ſemina conſerenda retundantur. Sed de his alibi à nobis fuſè & abundè ſcriptum eſt.

23.

Ex ſemine braſſicæ cum inveteraſcit, ajunt naſci rapum, & con-

tra è raporum ſemine braſſicam. Addo, quod populi albæ cortex contuſus & ſtercoratis ſulcis disſeminatus, edules anno toto fungos exhibet. Et ſi dulcis amygdala fructu ſeratur, fit amara & ſapore ingrata: ſi plantetur, contra. Ex Græcorum geoponic. & Plinio.

24.

Raphanus infixis veratri albi radiculis, illarum viribus imbuitur, & ſi crudus ita comeditur: eademque Helleborus operatur. His liceat mihi addere, quod Ægyptiorum Sacerdotes modica cicutæ ſorbitione ſe impunè caſtrabant, ut ſcribit D. Hieronymus. Nec non omittendum eſt, quod Mithridati hauſta quotidiè venena, præſumptis tamen remediis, illi ex conſuetudine innoxia fuerunt: adeò ut captus à Pompejo, ſe in carceribus veneno interimere non potuerit. Plinius.

25.

Si plura diverſi generis ſemina ceræ vel tenaci cuipiam materiæ in longitudinem tenuiter protenſæ incluſeris,

culeris, & ſolo optimè ſtercorato ac ſubacto commiſeris, mirabilis ex ea congerie pullulabit ſeges. Regii olitoris hoc artificium & experimentum.

26.

Lupini optimè ſeruntur in vinearum meditullio, ut omnem amarorem de vitibus ad ſe alliciant, ceu familiarem: quem nec deponunt, nec edulеſcunt, niſi vino vel aqua diu ac multum macerentur, Theophraſt. Plin. & alii. Hinc ego nimirum lupinina appellare ſoleo illorum ingenia, quæ nunquam emolliuntur ac feritatem deponunt, niſi vino multo diu macerata & imbuta, vel, ſi mavis, imbibita fuerint.

27.

Conſiliginis radix ſuum & pecorum omnium peſti præſens eſſe ſolet remedium, nec non pulmonariis eorundem vitiis, trajecta tantum auricula. Bibitur etiam ex aqua, & ſub lingua aſſiduè habetur in ore, Plin. & Columella. Putatur multis ea eſſe planta, quæ Gallorum vulgo Pomelea, quaſi pulmonea, dicitur.

Alii patam Leonis eſſe contendunt, quod viderint rei herbariæ Ariſtarchi.

28.

Mandragoram illam factitiam, quæ ad omnes divitiarum proventus ab impoſtoribus magno ære vendi ſolet, ad hunc tibi comparabis modum: Bryoniæ inſignem radicem & bifidam, recenterque è terra vulſam, aucta ſcalpri acie, in virum aut fœminam figura & finge, adjectis etiamnum genitalibus membris: Ubi abſoluta erit, omnia pilorum loca ſtylo confige, ut caput, ſupercilia, mentum & pudenda, ibique milii ſemina, vel quid aliud intrude, quod radiculas projiciat, & ſegetem faciat, quæ pilos imitetur. Poſt hæc defoſſa ſcrobe illam tamdiu terra adobrue, donec corticem & quaſi pelliculam quandam ſuperinduerit, videbis monſtroſum idolum, & quibus decet partibus piloſum, ſi affabrè figuratum erit.

29.

Aves, quæ ſemen hyoſcyami ederint, præcipue quæ in gallinaceo habentur genere, non multo pòſt tempore

tempore pereunt, quemadmodum & piſces. Addo ex Dioscoride, quod radice hyoſcyami in aceto cocta, efficaciter dentes colluuntur in dolore. Cui ſubſcribo, ſi à cauſa calida fuerit dolor.

30.

Carduus benedictus contuſus, & in vino cum axungia & triticea farina probè coctus ad unguenti conſiſtentiam, præſtans habetur remedium ad ulcera quæcunque, etiamſi processerint usque ad oſſium denudationem. Sed bis in die unctio fieri debet, ſuntque prius eluenda vino ulcera, ad ſordium abſterſionem. Arnold. Villanovan.

31.

Ebuli folia cum vino cocta, arthriticorum cruciatus valdè mitigant, ſi dolenti loco admoveantur. Sunt qui præferant, & miris laudibus extollant ſuccum expreſſum ex foliis & radicibus ejusdem, coctis in vino, & butyro menſis Maji exceptum, ac vice linimenti affecto membro identidem inunctum, nimirum

ter,

ter, quaterve in die. Ab experto hæc didici.

32.

Semen agreſtis croci manu tritum, vel collo ſuſpenſum, plurimum pollet adverſus ictum ſcorpionum. In quam rem etiam prodeſſe, ajunt, radicem lauri & ireos. Sic Pæoniæ radix, præſertim maſculæ, collo epileptici pueri appenſa, ei valdè commodat: ſimiliter & pyrethrum, & pilus canis ex toto nigri. Lemnius.

33.

Herbam, quam alyſſum vocant, alii in manus accipientes, alii ſolùm aſpicientes, à ſingultu liberantur, ut tradit Plutarch. Fertur eadem ovillo & caprillo pecori ſalutaris eſſe, propè caulas & ſepta eorum conſita. Valet etiam certo experimento adverſus canum rabiem, & ob id Galeno & Aetio teſt. ab ἀλύσσῃ, id eſt, rabie, alyſſum nominatum.

34.

Campas hortenſes, quæ chinillæ nobis vocantur, fugabis & evinces, ut ſcribit Palladius, ſi faſciculos

alii

alii ſine capitibus per omne horti ſpatium combusſeris, & nidorem locis pluribus excitaveris. Si verò vitibus conſulere volueris, allio trito falces putatorias inunge. Subſcribunt Palladio Democritus & Africanus in Geopon.

35.

Lini ſemen radicibus raphani immisſum, & mox terræ optimè ſtercoratæ mandatum, plantam draconi ſimilem producit. Cujus guſtus acetum ac ſalem præ ſe fert, & ob id mirè expetitur in acetariis. Nam ea præſente, nec aceto, nec ſale opus eſt: quemadmodum mihi retulit regiorum hortorum præfectus quidam.

36.

Galli gallinacei, qui allium deguſtarint, ferocisſimi fiunt ad pugnam. Ideòque viatores libentisſimè illud identidem arrodunt, nec non qui bella & caſtra ſequuntur, quod eis agilitatem addat, vires firmet, ac animum faciat. Datur etiam equis, ex pane & vino hora bellici conflictus, ut fero-

ciam

ciam & laborum expeditam toleran-tiam promoveat.

37.

Extemporaneum & generoſum ſinapi condimentum, ubicunque locorum fueris, ſic tibi comparabis. Habe uncias duas ſeminis ſinapi, cum ſemuncia vulgaris cinnamomi, quod officinæ cannellam vocant: Utrumque in pollinem detritum, & ſufficienti aceto ac melle exceptum, in mazam ſeu paſtam coge, & ex ea paſtillos vel ſphærulas finge, & ſole calenteve clibano deſiccari permitte. Ubi uſus exiget, globulum unum ex vino aut aceto, vel alio liquore, dilue ac disſolve, & habebis ſinapisſmum paratu facilem, palato delectabilem, ac ſtomacho admodum utilem.

38.

Cardamum, ſeu naſturtium, omnem telluris humorem in confinio exugit. Undè quæ propè conſita ſunt, facilè marceſcunt, ſuducta humoris alimonia: Quod Socrates apud Ariſtophanem conqueritur.

39. Pro-

39.

Proximum miraculo eſt trifolium herba hyacintho ſimilis, quando flores vere emittit, & ſemen habet cnicō ſylveſtri ſimile. Hæc enim decocta multum, & morſibus phalangii, aut viperæ ex aquæ fotu admota, illis medetur, & dolores ſtatim ſedat. Eodem verò fotu in alio non morſo, parti ſanæ ſenſum ſimilem, & dolores ſimiles his, quos morſus invehit, omnes excitat: morſus itaque ſanat, & ferarum modo partem affligit, Autōr Jacobus Sylvius Medicus & Philoſophus Excellentiſſ. quo annis aliquot uſi ſumus doctore, immortali memoria digniſſimo.

40.

Tradunt cervos in Creta, vel capras, ut volunt Cicero & Plutarchus, virulentis telis ſaucias, dictamum herbam deguſtare, & hinc ſpicula ſubitò à ſe excutere. Adhæc hirundines læſis pullorum ſuorum oculis chelidoniæ ſucco illis mederi. Nec non angues membrana hyberno ſitu oculis & corpori obducta, deguſtato fœni-

fœniculi ſurculo, ſpolium, viſus impedimentum exuere, aciemque priſtinam recuperare, & tunc nitido corpore vernare. Ariſtoteles & Plinius.

41.

Nihil ſtirpibus nocentius, ac magis deleterium quàm nix, aut glacies liquefacta, ſi quando radices iis perfundantur, & mox frigus exaſperatum denuò liquorem conglaciet. Ne autem hujuſmodi incommodo ſtirpes afficiantur, & ſe ab injuriis frigoris vindicent, ſoli ſuperficie, in quo jacebunt, ſtramentis, & deſuper inſperſis cineribus munietur. Nam eo modo inſita caliditate terram fovebunt, & penetrationem frigoris prohibebunt. Profuit multis id conſilii ſub finem anni 1564. & per initia ſequentis, duabus integris lunæ revolutionibus. In quibus hiemalis rigor usque adeò implacabilis ac penetrabilis fuit, niviumque proventus, comite gelu, adeò frequens & copioſus, ut in Pariſienſi agro & vicinis hinc inde ad miliaria viginti, plus minus,

minus, juglandes ferè omnes, cujuscunque eſſent ætatis ac roboris, radicitus perierint, una cum ficubus & lauris. Nec ab hujus tam diræ & calamitoſæ labis injuria longè abfuerunt arbores aliæ pleræque, & maximè vites & cerealia omnia. Unde publica illa fundi Gallicani calamitas, & annonæ penuria, quæ in hunc etiam diem pauperum familias longè ac latè miſerandum in modum exagitat.

Sed Dominus pietate ſua dabit his
quoque finem,
Quando ſibi factum viderit eſſe
ſatis.

42.

Scriptum eſt apud Ælianum, avem chlorida, id eſt, luteam (ſunt qui vireonem intelligant) ſuum nidum conſtruere ex ſolis veri ſymphyti foliis: cujus radix magna cum difficultate reperitur, & reperta majore eruitur. Quod videant Chirurgi, qui eam ſe habere nugantur, ad conſolidationem oſſium fractorum, & carnis agglutinationem. Hæc Langius.

43. Sco-

43.

Scolymi, ſeu cinaræ radix graveolentes alarum hircos, & reliqui corporis viroſum odorem cocta & emplaſtrata emendat. Idem etiam poteſt decocta in vino & pota. Nam ita copioſam & graveolentem urinam prolicit: eoque modo virulentæ & Venereæ gonorrhææ auxiliatur. Dioſcorid. Oribaſius, Paulus & Langius.

44.

Radix Alcionii, quæ tertia videtur eſſe anchuſæ ſpecies, appenſa vel alligata iis animalibus, quorum ulcera vermibus ſcatent, eos ſpontè cogit decidere. Valet etiam contra ſerpentium morſus, non ſolùm pota, ſed geſtata. Ex Dioscoride & ejus Interpretibus.

45.

Glaucias prodidit, cinaræ eſum ad prolis maſculæ conceptum valdè conferre. Nil igitur mirum, mulieres carduum hunc adeò ambire, & diligenti cura in hortis alere. Sed de iis copioſè in Alexikepo noſtro, ſeu auxi-

auxiliari horto. Scribit inſuper Athenæus, imbecilles eſſe ad Venerea, qui aſſiduè lactucis veſcuntur. Hinc Callimachus ἀλληγορικῶς dixit, Venerem ſuum amaſium Adonim inter lactucas abſcondiſſe.

46.

Cucumis, quoties cœlum tonat, veluti perterritus timore, convertitur. Qui unus aquas mirè amat, & ad illas ſe extendit: oleum verò fugit, & ad id ſe intorquet. His addo raphanum vitibus inimicum eſſe, ſicuti alibi oſtendimus ex Ariſt. Theophraſto, Plinio & aliis.

47.

Pentaphyllum Joviali poteſtate venenis reſiſtit: cujus folium unum, bis quotidiè, manè nimirum & veſpere ex vino bibitum, ephemeram febrim curare traditur: tria, tertianam, & quatuor quartanam. Marſil. Ficinus.

48.

Africanus ex Geoponicis unus, affirmat frumentum ſupra menſuram incrementum accepturum, ſi nitrum

& ejus

& ejus ſpumam triveris ac tenui terræ miſcueris, acervisque frumentariis immiscueris. Eadem res illæſum ac integrum diu ſervabit.

Quum ſegeti, arboribus, aut vitibus, nebulam ſive rubiginem timebis, ſarmenta vel palearum acervos & evulſas herbas per vineas, camposve incendito, fumus medebitur, Plinius poſt Græcorum Geoponicos.

49.

Credebat antiquitas, verbaſcum tuſum cum ſua radice, & vino aſperſum, folioque involutum, ac ita in cinere calefactum & ſtrumis impoſitum, eas abigere, ſi hoc fecisſet virgo jejuna, jejuno, & ſupina manu tangens dixisſet:

Negat Apollo peſtem poſſe creſcere,
Quam nuda virgo reſtinguat.

Atque ita retrorſa manu hoc dicendum erat, & ter deſpuendum. Gaudent. Merula ex Plinio, ut puto.

50.

Ajunt buglóſſum illud, quod tres emittit thyrſos, cum ſemine & radice tritum, potumque contra horrores

tertia-

tertianæ febris valdè prodeſſe: quod verò quatuor, quartanarios juvare in vino coctum & potum. Auctor Dioſcor.

51.

Vineas plantaturus, debet querneam glandem contuſam & ervum fractum ſimul miſcere, plantarumque & propaginum locos inde aſpergere. Hæc enim ad radicationem, vini vetuſtatem, & fertilitatem plurimum conducunt. Auctor Africanus in Geoponicis.

52.

Raphanus detractis foliis jucundior eſt, quemadmodum & rapum. Cui ne noceant pulices aut beſtiolæ ei adnaſcentes, ervum interſerendum præcepit Theophraſtus. Qui etiam tradit: eundem raphanum vitibus eſſe inimicum. Nam ſi in vicinia earum ſeratur, diffugiunt: ut alibi docuimus.

53.

Si gallinacei florem uvæ in cibis deguſtaverint, uvas non attingent. Sunt qui ad œnanthen ſilveſtrem id referant, quæ cibo incocta, & illis

projecta, faſtidium gignit uvas appetendi. His addam, quod braſſicæ & rutæ tanta eſt inimicitia, ut juxta ſeri nolint. Fracaſtorius.

54.

Verbena columbis gratiſſima herba, in natali D. Johannis ſe redimunt mulierculæ, & ruſtici putantes per eum annum à dolore capitis immunes fore. Sed in eam rem potius colligi debet ante ſolis exortum, Caniculæ aſtro emergente, & Luna non aſpiciente. Ex Marſil. Ficino.

55.

Raphani in ſalis cumulos & ſalinas projecti, vel conſepulti in aqueam ſalſuginem, maſſam totam deliqueſcere ac reſolvi cogunt. Ex quo multi adverſus calculum & tophos arenaceos in corpore concretos, aquam ex corticibus, vel toto corpore raphanorum expreſſam, cum vino albo, & pulvere terebinthinæ ex aduſtione, vel reſiccatione ad ſolem, ſalubriter & ſucceſſu admodum felici exhibent. Res probata, & nullo auro æquiparanda.

56. Foli

56.

Folia filicis cimices necant, & ſerpentem non recipiunt. Ideoque filicem plantare aut ſternere in his locis, quæ ſerpentibus ſunt obnoxia, utile admodum eſt. Solus etiam nidor combuſtæ, illos fugat & abigit. His addemus, quod filum madefactum, aut intinctum oleo, in quo ſemina ſtaphyſagriæ attrita fuerunt, pediculos necat, ſi capiti circumdetur, Albert. Dioſcor. & alii plerique.

57.

Ex abſinthio, fumaria, paſsis uvis purgatis, myrobalanis citreis, potio fit commoda contra pruritum & ſcabiem. Adde, quod illud idem abſinthium cum cortice citrii, aceto aut vino incoctum, oris fœtorem à gingivarum & dentium putredine, & materiarum corruptela in ventriculo mirandum in modum emendat. Joan. Meſue.

58.

Calendulæ aquam omnibus oculorum morbis conducere tradunt: adhæc capitis dolores tollere ſuffi-

tumque ex ejus floribus pudendo muliebri per infundibulum, vel aliter exceptum, ſecundas morantes facilè evocare, & profugas reducere. Hoc ſecreto vetulam quandam obſtetricem mira arte emunxi, dum mea egeret opera in enixu puerperii cujuſdam locupletis matronæ.

59.

Mentha ferrum abhorreſcit, ut etiam ruta & ocimum. Quæ ſi vulnerato fuerit exhibita, non facilè convaleſcet. Si lacti miſceatur, deinde auferatur, & tum demum coagulum immittatur, nunquam lac illud cogetur, ut tradit Florentinus in ſuo Georgico.

60.

Si herba batrachion dicta, cervici lunatici vel epileptici ex filo rubro deligetur, Luna decreſcente in prima parte Tauri, vel Scorpionis, magnum ac inſperatum levamen hinc ſentiet. Sunt qui ejus radicem in vino maceratam peſte infectis propinent ad ſudorem eliciendum. Quod valdè periculoſum puto, ſi febricitent:

ſi

ſi contra, opportunum, modo vires conſtent.

61.

Cratevas Hippocratis herbarius tradit, aſperſu plantæ œnotheræ ex vino omnium animalium feritatem, ne dum hominum mitigari. Quod de radice intellexit Theophraſtus. Sic Ælianus œnuttam cervis & canes inebriare ſcribit.

62.

Sunt qui cancros tres cremari jubent in arbuſtis, ut uredo & carbunculus illis non noceat. Et ſi rubeta novo fictili in media ſegete obruatur, ajunt tempeſtates ibi noxias non eſſe, ſicuti Archibius, Plinio autore, ad Antiochum Syriæ Regem ſcripſit.

63.

Tradunt Aphri, quod ſi quiſpiam eo die feriatur à Scorpione, quo ocimum ederit, ægrè ſanari. Quin etiam volunt, ad manipulum hujus cum cancris decem marinis, vel fluviatilibus tritum, convenire ſcorpiones à proximo loco omnes. Adde

ex Diodoro, id ipſum in cibo frequenter ſumptum pediculos creare.

64.

Syderatam vitem cognoſces, quando foliorum pinnas ſubrubras habet. Curabis, ſi terebro altè perforaveris tunicam, & per foramen quernum paxillum indideris. Alii trunco & radicibus humanum lotium affundunt. Ex veterum rei ruſticæ auctorum Commentar.

65.

Mira eſt arundinis & filicis diſcordia. Nàm radix utriusque attrita, & impoſita, ſtirpem alterius corpori infixum ceu inimicum dejicit. Hinc arundinem exarari præcipiunt, filice vomeri appoſita, nam ita non excreſcet. Tamen huic optimè convenit cum corruda, unde aſparagi fiunt: quapropter illa, ubi adſunt arundines, ſeri debet. Plinius, & Geoponici cum Græci, tum Latini.

66.

Palladius tradit, vitibus hanc eſſe naturam, ut ſi alba vel nigra in cinerem redigatur, & vino imponatur,

tur, ei unamquamque formam ſui caloris immittat. His addo ex Georg. Africani, quod ſemen rumicis, ſeu ſylveſtris lapathi, ſiniſtro brachio alligatum, ſterilitatem in mulieribus emendat.

67.

Allium, Luna ſub terra latente, ſi ſeratur, & eadem rurſum poſita ſub terris evellatur, odoris fœditatem exuere fertur. Autor Sotion Græcus & poſt eum Palladius; qui etiam tradit, dulciora effici allia, ſi in plantando nucleos olivarum illis circumpoſueris: vel allia ipſa contuſa plantaveris.

68.

Græci aſſerunt, fabæ ſemina caponum ſanguine macerata, ab adverſantibus herbis immunia eſſe. Quæ ſi pridie aquæ ſimplici infuſa fuerint, citius naſcentur: ſi nitrata aqua reſperſa, difficilem concoctionem non habebunt.

69.

Antonius Muſa, inter Medicos Italiæ valdè celebris, de colocynthi-

de, ſeu agreſti cucurbita hæc ſcribit: Mihi uſu evenit, ut dum colocynthidem tractarem, & præſentibus ſorore ac matre manibus illam aperirem, ego ſolo illius attactu, illæ verò odore adeò ſoluti fuimus, ut nullus noſtrum fuerit, cui venter decies magna perturbatione commotus non fuerit. Ex quo vehementisſimum pharmacum eſſe conſtat, ac venenoſisſimum, etiam quantumvis correctum ac frenatum fuerit. His mihi licebit addere ex cujusdam medici certo experimento, quod rubeta diſciſſa & renibus ſuperpoſita urinam vehementer proritat, adeò ut nonnunquam hoc remedio liberati ſint ea hydropis ſpecie laborantes, quam aſcitem vocant.

70.*

Chelidonia multis laudibus tam àpriſcis, quàm à neotericis celebratur medicis, proinde oleum ejus breviter perſtringemus, plurimis præditum viribus, oculis ſalutiferum, amisſum etiam viſum reſtituit, & conſervat incolumem, ſi gutta unica

olei

olei cum aqua boraginis in oculos immittatur, dentes corruptos inſtaurat; viſcera redintegrat atque roborat; valetudinem ſartam & tectam cuſtodit; pellit venenum à corde; pulmoni ſuccurrit; ſaguinem purgat, & hominem reddit à corruptione tutum; & venuſtatem quandam inducit, ſi guttæ aliquot cibo ſumantur, phlegma ſalſum abſumit, tollitque melancholiam, vires totius corporis reparat. Præparandi modus hic eſt: Chelidoniam cum radice & flore conciſam minutatim, aqua fontana decoquunt ad ejus conſumptionem: deinde in pila lapidea terunt, & ſuccum expresſum linteo à fecibus purgant, reliquum ad mellis conſiſtentiam decoquunt. Poſtea in cucurbitam ponunt, ita ut repleatur dimidia & in balneo Mariæ diſtillantes phlegma colligunt. Deinde vaſe incineres translato, oleum aërium excipiunt, & aucto igne, & alio recipiente ſuppoſito, colligitur alterum oleum, quod eſt naturæ igneæ, qui volet, poterit utrumque uno recipiente colli-

gere, & collectum ſecunda diſtillatione unumquodque per ſe ſingulatim rectificare, ut magis penetret.

71.*

Tinctura chelidoniæ extrahitur radice ejus contuſa, tum per aliquot dies ardenti aqua digeritur, deinde colatur, & per balneum mariæ aqua ardenti abſtracta, ejus tinctura in fundo vaſis remanet, ea utendum in majori quantitate eſt.

72.*

Roſmarinus cum ſit excellens planta, teſte Franciſco Veneto in ſua harmonia mundi, c. 27. tomi 7. inquit: Planta illa, quæ in Hebræo dicitur ezob, quod ex vicinitate vocabuli tranſtulerunt hyſſopum, ſed pro veritate libanotis eſt, quam Romani & Itali Roſmarinum dicunt, quæ inter plantas quidem nobilisſima eſt, & magis quàm exiſtimetur excellens, quamvis multitudine & frequentia vileſcat. Eſt enim ſemper virens, nulli nocens, & multis infirmitatibus inimica, maximè morbo comitiali, qui dæmoniacus eſt. Radix ejus

ejus cum melle purgat ulcera, torminibus medetur, & ſerpentum ictibus, ſi cum vino bibatur. Prodeſt etiam contra morbum regium in vino cum pipere. Et tanto in majora mala prævalet, quanto majori gaudet tutela & favore cœleſti, à quo omnis virtus confovetur. Ideo non ſine cauſa ad aſperſiones faciendas cum ſanguine animalium in Lege jubebatur aſſumi, juxta illud: Aſperges me Domine hyſſopo, & mundabor. Gradum enim illum (apud ſecretiores Theologos) divinitatis indicat, aut menſuram illam, qua nos Deo, & Deus nobiſcum conjungitur: cujus perfuſione & à peccatis mundamur, expiamur, & perficimur. Hinc in hujus rei ſacramentum juſſæ fuerunt fieri aſperſiones planta illa ſacramentaria, Johann. capite 19. Illi verò impleverunt ſpongiam aceto & Hyſſopo, circumpoſitam admoverunt ori ejus. Item fol. 242. Quare rubrum & conſperſum eſt veſtimentum tuum? Hyſſopus verò aut libanotis (ut alibi declaravi-

mus) planta quidem eſt, omnium excellentisſima, ut ſapientibus notum eſt, & aſperſioni aptisſima; cum ramuſculos habeat ligneos, denſisſimis & minutis foliis & crasſis. Hinc ipſa jubebantur fieri aſperſiones; effigiantes veram aſperſionem faciendam planta aut virgulto omnium arbuſtorum optimo. De quo inquit Eſ. Et aſcendit virgultum & planta coram eo. Sanguine igitur avis aſpergebatur mundandus occiſæ avis ſepties, numero remisſioni & expiationi aptisſimo. Nec fruſtra additur in textu: Et mundus erit ipſe: quia multa lavacra pro mundatione, & multæ medicinæ pro curatione, fruſtra expenduntur. Sed hæc una inanis non fuit, maximè in figurato generi humano leproſo, quod totum absque dubio, mundatum eſt ſanguine illius veræ avis Chriſti, qui ſicut de cœlo volavit ad nos, ſic nobis purificatis iterum revolavit ad cœlum. Quem mundatorem illic videns Joann. in fronte ſuæ viſionis

cele-

celeberrimæ ait : Chriſtus dilexit nos, & lavit nos à peccatis noſtris, in ſanguine ſuo, melius & efficacius expurgans, quàm infecerit protoplaſtes. Hactenus Franciſcus Venetus; ex quo evidenter liquet, Ezob priſcorum Hebræorum & Prophetarum eſſe noſtrum Rosmarinum. Ejusdem ſententiæ ſunt Rabbini, ut commentarii eorum teſtantur, & Levinus Lemnius in explicatione ſtirpium, quæ in Bibliis habentur, cap 47. de libanotide, quæ vox à thuris odore nomen ſortita eſt, quem fruticem Judæi in faſciculos manuales coactum & complicatum, ſcoparum more, conſpergendis, luſtrandisque hoſtiis immolaticiis accommodabant. Vicinitate nominis decepti, Ezob tranſtulerunt hyſſopum, cum Rosmarinum fuerit interpretandum. Quum etiam Judæi, noſtra hac ætate, fruticis hujus faſciculo utantur, ubi ſacrificia ſua peragunt, ac cæſis hoſtiis peccata expianda ſunt, imbuto intinctoque hoc fruticulo animantium ſanguine, quo aſtantes con-

ſpergunt. Scatent paſſim omnium horti vivaci hac fronde, colore intus candido, ſupernè viridi, odorato, flore cæruleo, oleoſo, ita ut ſi vaſculo deſtillatorio, ex hoc aqua eliciatur, oleum innatare videas. Quod ego paraliticis & apoplecticis ſalubriter admovere ſoleo, cervice & nuca illo inuncta. Odor fruticis animum reficit. Præſentaneam vim obtinet in expugnando morbo regio. Et comitialem impugnat, ſi in elixarum carnium liquamine, crebro ejus uſum admittant. Odor accenſi fruticis peſtis contagia fugat, atque ædes à vitioſo halitu tutas præſtat. Conſerva ex floribus ejus cerebrum mirè confortat, ſi humore nimio oppresſum eſt, memoriam collapſam erigit, & ne quis morbo caduco, apoplexia, paralyſi, ſpasmo corripiatur, aut caligantibus oculis afficiatur, ſingulari vi & efficacia inſtructa eſt. Quum autem thuris odor ac ſuffimentum Deo offerri ſolet, eoque homines illi litare, non alienum à ratione eſt, Judæos thurificis fruti-

cum

cum odoribus eſſe uſos, ac Roſmarini miniſterio, quæ ſingulari vi polſet, in expugnandis cerebri morbis (ubi mentis ſedes eſt) & herba grato odore imbuta eſt, ſua ſacra peregisſe. Hæc Levinus Lemnius.

73. *

Nunc de viribus Roſmarini, audiamus Magnini, Mediolanenſis celeberrimi Medici, judicium ſolidum in tractatu de Vinis: Cum esſem in Babylonia accepi cum multa ſollicitudine, à quodam antiquisſimo Medico Sarraceno, virtutes Roſmarini quasdam, nec ulli communicabat, & dixit, quod excellentiores ejus virtutes in vino, in balneo, deinde cum electuario, poſtremò in oleo ejus, ſitæ eſſent, quod eſt in effectu veri balſami. Ejus vini proprietates ſunt mirabiles. Nam eſt utile in omnibus ægritudinibus frigidis, rectificat appetitum, & confortat ſua aromaticitate, qua animam dilatat, & ſua ſtipticitate, qua ſubſtantia ipſorum aggregatur, & fortificat omnia membra & nervos, & ſi quando

lavatur

lavatur ex eo facies, reddit eam pulcram: ſi caput lavetur ex eo, non cadunt pili, imò multiplicantur, & uſus ejus præſervat ab anthrace, & ab hujusmodi malis puſtulis, & à putredine & infectione ſanguinis, conſumit phlegma & melancholiam, propriè confortat ſubſtantiam cordis, & ſic juventus diu conſervatur integra, nec corpus computreſcit, & os ejus ablutione redditur odoriferum, dentesque firmantur, gingivæ cancroſæ glutinantur & ſanantur. Et ſi ex eo laves cancrum, fiſtulas, hujusmodi vulnera exſiccantur, & in integrum reſtituuntur. Si quis ex diuturna infirmitate fuerit viribus exhauſtus, hic ſi panem in vino Rosmarini maceratum ſæpius edat, ejus vires recreat, ventriculumque reficit, reliquaque membra in priſtinum ſtatum reducit.

74. *

Decoctum florum Rosmarini ex aqua pluviali ſi eo temperetur vinum ejus, mirè tabidis ſuccurrit (quod magnum eſt ſecretum) eſt enim pulmoni amicum

amicum, tum prædictum vinum cotidianam, quartanam, lethargum, ac cardiacas paſſiones tollit, ſimulque dyſenteriæ ac aliis fluxibus obſiſtit. Adeoq; potenter venena obtundit, ſi quis in cibo ac potu eo utatur, ut theriacæ vicem ſuppleat. Potus ejus etiam podagricis ſaluberrimus, & mulieribus omnibus humidis, easque ad conceptionem præparat.

75. *

Electuarium, quod fit ex floribus ejus cum melle deſpumato, ad omnia prædicta accommodum.

76.

Balneum verò ejus,quod fit ex floribus &Herba Roſmarini,dicitur balneum vitæ, & mors Senectutis; quoniam ejus aſſiduus uſus efficit, ut homo rejuveneſcat atq; revireſcat, renoveturque inſtar aquilæ (ut regius Propheta inquit) quæ è ſublimi ſe in fontem præcipitans, prorſus ex eo implumis ac juvenis fit, eſtq; res ſecretisſima.

77.

Oleum ejus vicem balſami repræ-
ſentat,

ſentat, eoq; modo fit, ut alibi de roſarum oleo dictum eſt; roborat cor, cerebrum & totum corpus & nervos, panos, maculas, caliginem oculorum removet, & juventutem reducit, quòd ſi gutta aquæ injiciatur, confeſtim inſtar balſami fundum petet.

78.*

Experimentum eſt, ſi folia Roſmarini aquæ vitæ vel ardenti imponantur, hæc curat phlegma ſalſum, ſcabiem, cancrum & fiſtulas, & ſimilia incurabilia in ſolidum reſtituit. Hæc auctor Magninus medicus celeberrimus loco citato. In ſecretis excellentiſſimi medici Gabr. Fallopii ferè eadem habentur, ideo repetere ea ſupervacaneum duxi.

79.*

Viriditas Roſmarini vivax extrahitur eo modo, ut ſupra de chelidonia dictum eſt; ſi folia aliquantulum ſiccata fuerint, & in aquam ardentem aut vitæ injecta, macerentur, donec egregiè vireſcat, deple, atque aliam ardentem ſuperfunde, donec non amplius vireſcat, tum à toto per balneum

balneum calore lento abſtrahatur aqua, & pulchra, fragrans, amœnaque viriditas in imo reſidebit, quæ viribus non cedit prædictis; ſumi poterit vino, quod pulchrè colorabit, aut jure, vel conſerva roſarum, ſi ſit hepar æſtuans, aut ſi lubet corpus leniter purgare, manna & parum aloës addatur; omnia membra, viſum, viſcera, ſarta tecta conſervabit, canos vehementer arcet, vel etiam immutat, ſi aqua betonicæ aut conſerva facta ex foliis myrti, ſumatur. Hæc de hac nobiliſſima planta dicta ſufficiant, qui plura volet, conſulat Magninum, Lemnium, Geſnerum in Euonymo & alios.

80.

Ut braſſica non coquatur: Si ferveſcenti & ebullienti braſſicæ paululum vini quis inſtillaverit, non amplius coquetur, ſed ſuis viribus defuncta, mutato calore corrumpetur.

81.

Apium cum creſcere incipit, ſi pedibus conculcetur, lætior ac vegetior inſurgit, Plutarcho auctore: quo qui

qui epilepſia laborant, veſci non debent: tantum abeſt, ut contingant vel olfaciant: nam acceſſionem excitat.

82.

Plinius auctor eſt, eum, qui ſe malvæ ſucco perunxerit cum oleo, ab apibus pungi, lædive non poſſe. Adhæc lappæ ſucco illitum, à ſcorpionibus immunem eſſe. Cujus radix cum vino cocta, alvum ſiſtit, folia verò adjecto ſale ſolvunt.

83.

Auctor eſt Hermes, quod cucurbita in oſſium humanorum cineribus plantata, & oleo irrigata, nono die fructum fert. Adhæc tuſſi laborantem, ſi in os ranæ, quæ arbuſta ſcandit, expuerit, vivamque dimiſerit, ab ea liberari.

84.

Tradit Albertus, quod herba cynogloſſum dicta, ſeu lingua canis, ubivis locorum cum corde & matrice caniculæ impoſita & ſepulta omnes vicinos canes ibi cogi invitat. Eadem ſub pedis pollice geſtata, mutos reddit. Addit, nepitam herbam in apum alvea-

alveariis poſitam, facere ut illi ne non fugiant, quin potius majori examine cumulentur.

85.

Flos herbæ anemones nunquam aut rarò ſe aperit, niſi flante vento. Unde quibusdam herba venti dicitur. Et ſerpentes in trifolio nunquam reperiri, auctor eſt Plinius: propterea ejus grana viginti ex vino aut poſca bibita, à ſcorpione læſis, aut ſerpentibus auxiliari tradit.

86.

Hellebero cuturnices & capræ, ut ſturni cicuta innocenter veſcuntur, vel Lucretio teſte, Epicureorum Scholæ diſcipulo, & Philoſopho argutiſſimo:

Præterea nobis (inquit) veratrum eſt acre venenum:
At capris adipes & coturnicibus auget:
Quippè videre licet pingueſcere ſæpè cicuta
Barbigeras pecudes: homini quæ eſt acre venenum.

87. Bar-

87.

Bardanæ majoris folium (quæ & arction & perſonatia dicitur) ſummo capite geſtatum, matricem ſurſum tollit, ſub planta pedis deorſum. Quod remedium præſtantiſſimum habetur adverſus ſuffocationes, præcipitationes, ac diſſociationes matricis. De folio Braſſicæ ſcribit M. Cato, quod vertici capitis impoſitum, vulvam ex defluxu pendulam, vel aliter affectam, ſurſum rapit.

88.

Thraſias pharmacopola, & plerique in Græcia paſtores, integros hellebori manipulos citra noxam devorarunt, & concoxerunt. Cujus frequentes potiones ob pharmaci aſſuetudinem, nec vomitu, nec alvi dejectione purgare poterant Eudemum Chium, ut ſcribit Theophraſtus.

89.

Succus foliorum verbaſci contuſioni aut plagæ appoſitus, & trita folia ſuperpoſita, ac faſciis diligata, ſi per diem integrum ibi relinquantur, quicquid illud erit, egregiè ſanabunt, etiamſi

etiamſi vulnus acceſſerit. Quod tamen vino prius eluendum eſt, deinde ſuccus & folia apponenda: miraberis effectum, ut ab experto accepi.

90.

Lactucæ frigiditas in acetariis debet retundi calorificis, maximè ab iis, qui matrimonii compedibus vincti ſunt: ne ſemen genitale plus ſatis diluatur, & proinde ad generandum inefficax habeatur. Sed eadem affluentius concedenda eſt iis, qui cælibatui addicti ſunt, & clauſtra ſequuntur, ut uri ac prurire deſinant.

91.

Geniſtæ ſuccus oleo raphanino vel ſinapino exceptus, tutiſſimum eſt remedium adverſus pediculos. Et mel uſtum per ſe ſatis eſſe poteſt ad reſiccanda & detergenda ulcera, etiamſi pudendorum fuerint. Addo quod ſi mulier ſucco cichorii mamillas illeverit ſæpè & unxerit, parvæ ac duræ fient. Quæ ſi pendulæ erant, virginum in modum contractæ ſtabunt. Ex cujusdam experimentis acceptum.

92. Bor-

92.

Borrago vino injecta hilaritatem conciliat. Unde à Grammaticis borrago, quaſi corago, nuncupari putatur. Dicit borrago, gaudia ſemper ago. Sed hæc levia.

93.

Externa urticæ ſuperficies prurit & urit, internus verò ejus ſuccus arteriis illitus, febrilem cordis æſtum emendat, & demulcet, Avicenna & Arnaldus à Villanova.

94.

Plantago martia cenſetur eſſe herba, ab Hermete, & ob id adverſus dolores capitis plurimum pollere, propter Arietem, qui eſt altera Martis domus, & caput ſibi inauctorat. Prodeſt etiam contra morbos teſticulorum, ac ulcera eorundem, nec non gonorrhæam & hæmorrhoides, tam ſemine, quàm reliquis ſuis partibus, propter Scorpium, qui eſt altera Martis domus, & iis partibus imperat. De aliis herbis Planetarum ſimile ferendum erit judicium.

95. Hyo-

95.

Hyoſcyamus peſtiferis bubonibus admotus, illos fertur diſperdere, vel, ut quibusdam placet, diſpergere. Et ſi quis ante illorum emerſum plantam eam ſecum habuerit, nusquam à bubonibus corripietur. Radix trita & podagræ iſchiadive (calidæ) appoſita, maximoperè juvare fertur, quod ſi Jovi mancipata, qui unus coxas ob ſagittarium, & pedes propter Piſces ſibi vendicat. Ex vetutiſſimo ſecretorum libro.

96.

Ruta & mentha, dum virent, flatus & Veneris pruritum excitant: ſiccata verò, vel frixa, & præcipuè ſemina, eosdem discutiunt, Venerisque impetum frangunt, & gonorrhæam ſiſtunt. Hinc nimirum ad caſtitatem ſervandam olim myſtæ ſacris initiati ruta utebantur. Auctores ſunt Nicander, Hippocrates, Dioſcorides, Galenus & alii.

97.

Verbenæ radix appenſa collo ejus, qui ſtrumas patitur, mirum ac

inſperatum adfert præſidium: quod Veneri ancilletur, quæ collo præeſt, propter Taurum ejus domicilium. Ob id etiam Veneris deſideria augere traditur geſtata, vel ex vino hauſta. Addunt magiæ naturalis Profeſſores, eandem verbenam Sole per Arietem ſpaciante collectam, & granis pœoniæ ſociatam, tritam, & ex vino albo percolato hauſtam, epilepticos, miraculo quodam ſanare. Res me dictante multis experta, quam ex vetuſtiſſimo libro de herbis ſeptem Planetarum, Hermeti adſcripto, fideliter deſcripſi.

98.

Auctores ſunt Dioſcorides & Plinius, alyſſum, hypericum & moly herbas in ædibus ſuſpenſas, veneficia ab hominibus & pecore; ne faſcinentur, perinde arcere & amoliri, atque luporum capita januis affixa.

99.

Columella tradit, herbæ ſanguinariæ adeò gravem eſſe perniciem, quod ſi eam depaſta fuerit ovis, toto ventre diſtenditur contrahiturque, & ſpu-

ſpumam quandam tenuem tetri odoris deſpuit. Celeriter ſanguinem mitti oportet ſub cauda, parte clunibus proxima.

100.

Inter roſas, lilia & allium arcanum eſt commercium, nam ſi propius ſerantur, ut ſe aſpiciant vel contingant, flores roſarum & liliorum odoratiores evadent, ac præſtantiores adoleſcent: quemadmodum in noſtris hortorum ſecretis fuſè monſtratum eſt.

101.

Sic lilia vegeta ſervabis, ac talia invenies, qualia conduntur: Dum adhuc clauſa ſilent, decerpe, & picatis lagunculis reconde, ac diligenter claude, ne quid aëris ſubire poſſit. Ubi uſus exegerit, ſoluto operculo recludе, & ſoli, vel tepidæ aquæ vapori, ut aperiantur, expone.

102.

Virides roſas toto anno habebis, ſi dehiſcente flore cædantur, & cæſura in picem liquidam mergatur, ac fiſſæ arundini immittatur. Quæ

diligenter ſtipata & obturata, ſub dio, acclivi loco adobrui debet, ne illabens pluvia noxam adferat. Anatolius in Græc. geoponicis.

103.

Florentinus, ex Geoponicis unus, tradit lilium rubrum futurum, ſi quis inter radices ejus cinnabarim fundat. Sed videndum attentè, ne bulbos ſauciet. Si alio colorum pulvere radices ejusdem ſaturaveris, ſimilia ei naſcentur lilia. Cavendum tamen à venenatis, ut paulo ante monuimus.

104.

Radici anchuſæ album aliquem florem ſi infigas, purpureum reddes, & exinde puniceum. Et ſi florem alterius coloris, quàm albi, ſulphureis ſuffimentis expoſueris, diverſis coloribus tinctus prodibit.

105.

Si flores coloratos habere ſatagis, illos in cadis vel fictilibus vaſis, ſelecta terra, eaq; fœcunda, planta, & manè ac veſperi aqua, quibus viſum erit coloribus intincta, irriga, ſed noctu à frigore defende. Ubi Sol lucebit,

in

in apertum profer, & apricari ſine. Si discolores fieri optas, diverſis aquis diverſoq; tempore id aggredere, Joann. Baptiſta Porta.

106.

Roſarum radices & propagines unà cum genitali earum terra inter geniſtas & ſparta translatæ, flaveſcentes roſas præbere traduntur, Bapt. Porta. Eſt alia via, quæ per terebrationem fit, de qua ne verbum quidem hic à nobis expectabis, ut aliis ſuum demus locum.

107.

Virtus roſarum purgatrix conſiſtit in ſupernis earum partibus, ut etiam violarum: aſtrictoria verò earundem facultas & roboris altrix, in internis deliteſcit. Sic urticæ vis adurens, ſuperficie tenus manet: internè vero tantum frigoris latet, ut contuſa urtica, & arteriis brachii temporumque applicata, febris fervorem extinguat in corde, ut alibi adnotavimus.

108.

Florem veronicæ coronariæ (oilhetum vulgus Gallicum nuncupat)

cæruleo colore ſic intinges: Caudicem intybi erratici, qui inſigni ſit craſſitudine, radice tenus ſeca, & facta fiſſura in excentriſmo ſobolem floris à radice evulſam defige. Id ubi factum erit, vimine conſtringe, ac terram putri fimo ſubactam circum aggera, & opportunè riga. Bapt. Porta.

109.

Flos calthæ ſeu calendulæ, ut etiam cichorii, & aliarum aliquot plantarum, exortu Solis aperitur, meridie totus explicatur, & occaſu clauditur. Ideoq; ſolis Sponſi quibusdam vocantur flores hujusmodi, quod dormiant & expergiſcantur cum illo, crepuſculis ſopiti, deſiderio quodam redeuntis amici. Nec de flore ſolum, ſed etiam de folio circumactus ille cum Sole ſpectatur.

110.

Amygdalus ſolitaria minus ferax eſſe ſolet, aliis verò ſociata, fertilis admodum ac fœcunda evadit. Plinius.

111.

Indicibilis eſt familiaritas inter oleam & myrtum. Nam, ut refert Andro-

Androcius, myrti brachia, virgultaq; jucundè per oleam repunt, ac ambarum radices mutuo amplexu amicè ſociantur. Nec alia planta præter myrtum juxta oleam perbellè ſurgit.

112.

Menſtruatus pannus radicibus arborum conſepultus & maximè juglandis, illam paulatim enecat, ut Democrito geoponico viſum eſt. Addo, quod ſi quis verbaſci plantam manè, dum flores aperit, leniter concuſſerit, ad unum omnes ſenſim defluent, ac ſi planta exſiccata eſſet, vel ſiderata. Quod magicis artibus fieri arbitrabuntur rerum ignari, præſertim ſi qui excutit, verba quædam obmurmurare fingat. Auctor Joan. Baptiſta Porta.

113.

Nux myriſtica ſeu moſchata, ſi à viro geſtetur, non ſolùm vigorem ſuum conſervat, ſed etiam turgeſcit, magisque efficitur ſucculenta & ſpecioſa: præſertim ſi juvenilis adultæq; ætatis homines circumferant. Levinus Lemnius.

114.

Umbra juglandium Theophraſto, Dioſcor. Plinio, Plutarcho auctoribus, gravis eſt, & capiti humano noxia, nec non omnibus ſub ea ſatis. Quod etiam Galenus teſtatur, & buxo ſimiliter aſcribit, propter anathymiaſin & aporrhæam utriusque. Idem ſentiendum de taxi umbra, quod vel nomen ipſum indicat. Nam usque adeò virulenta eſt, ut discumbentibus vel dormientibus ſub ea, noxam & ſæpè mortem adferat: maximè quo tempore ad novos flores turget, Plutarcho teſte.

115.

Fœcundatur vitis ſterilis lotio acri ac vetuſto perfuſa, aut fæce vini radicibus conſepulta. Sed ſummè cavendum eſt, ne, quod plerique faciunt, circa easdem radices facta ſcrobe, fuliginem ex fumario deraſam, aut calcem adobruas, quod urenti virtute perniciem vineæ adferant, eamq; ante tempus acreſcere cogant.

116. Vi-

116.

Virides ſervabuntur ficus, pruna & fructus ſimiles, ſi cucurbita recens media ſcindatur, & factis in ejus medulla loculamentis fructus cum ſuis petiolis ita ſparſim condantur, ut ſe non attingant. Tum demum uniendæ ſunt partes, & ſic agglutinandæ, ne alicubi interhient, ac aërem admittant. Poſtremo ſuſpenditur cucurbita loco umbroſo, procul ab igne & fumo.

117.

Nux myriſtica ſeu muſcata, ſi à muliere excrementoſa, & menſtrui profluvio inquinata portetur, exuſcca, levis, carioſa, coloreq; ſquallido ac nigricante redditur, Auctor Levinus Lemnius. Adam ex eodem, quod ſi pueri & adoleſcentes lacti atque exercitationi asſeveſcant ab incunabulis, corpore efficiuntur productiore, & ſtatura decenti ac ſpecioſa.

118.

Si dulce pomum & generoſum, excluſis interaneis, mediocri olibano & ſelecto infarciatur, additoque

87.

Bardanæ majoris folium (quæ & arction & perſonatia dicitur) ſummo capite geſtatum, matricem ſurſum tollit, ſub planta pedis deorſum. Quod remedium præſtantiſſimum habetur adverſus ſuffocationes, præcipitationes, ac diſſociationes matricis. De folio Braſſicæ ſcribit M. Cato, quod vertici capitis impoſitum, vulvam ex defluxu pendulam, vel aliter affectam, ſurſum rapit.

88.

Thraſias pharmacopola, & plerique in Græcia paſtores, integros hellebori manipulos citra noxam devorarunt, & concoxerunt. Cujus frequentes potiones ob pharmaci aſſuetudinem, nec vomitu, nec alvi dejectione purgare poterant Eudemum Chium, ut ſcribit Theophraſtus.

89.

Succus foliorum verbaſci contuſioni aut plagæ appoſitus, & trita folia ſuperpoſita, ac faſciis diligata, ſi per diem integrum ibi relinquantur, quicquid illud erit, egregiè ſanabunt,

etiamſi

etiamſi vulnus acceſſerit. Quod tamen vino prius eluendum eſt, deinde ſuccus & folia apponenda: miraberis effectum, ut ab experto accepi.

90.

Lactucæ frigiditas in acetariis debet retundi caloriſicis, maximè ab iis, qui matrimonii compedibus vincti ſunt: ne ſemen genitale plus ſatis diluatur, & proinde ad generandum ineſſicax habeatur. Sed eadem affluentius concedenda eſt iis, qui cælibatui addicti ſunt, & clauſtra ſequuntur, ut uri ac prurire deſinant.

91.

Geniſtæ ſuccus oleo raphanino vel ſinapino exceptus, tutiſſimum eſt remedium adverſus pediculos. Et mel uſtum per ſe ſatis eſſe poteſt ad reſiccanda & detergenda ulcera, etiamſi pudendorum fuerint. Addo quod ſi mulier ſucco cichorii mamillas illeverit ſæpè & unxerit, parvæ ac duræ fient. Quæ ſi pendulæ erant, virginum in modum contractæ ſtabunt. Ex cujusdam experimentis acceptum.

92. Bor-

92.

Borrago vino injecta hilaritatem conciliat. Unde à Grammaticis borrago, quaſi corago, nuncupari putatur. Dicit borrago, gaudia ſemper ago. Sed hæc levia.

93.

Externa urticæ ſuperficies prurit & urit, internus verò ejus ſuccus arteriis illitus, febrilem cordis æſtum emendat, & demulcet, Avicenna & Arnaldus à Villanova.

94.

Plantago martia cenſetur eſſe herba, ab Hermete, & ob id adverſus dolores capitis plurimum pollere, propter Arietem, qui eſt altera Martis domus, & caput ſibi inauctorat. Prodeſt etiam contra morbos teſticulorum, ac ulcera eorundem, nec non gonorrhæam & hæmorrhoides, tam ſemine, quàm reliquis ſuis partibus, propter Scorpium, qui eſt altera Martis domus, & iis partibus imperat. De aliis herbis Planetarum ſimile ferendum erit judicium.

95. Hyo-

95.

Hyoſcyamus peſtiferis bubonibus admotus, illos fertur diſperdere, vel, ut quibusdam placet, diſpergere. Et ſi quis ante illorum emerſum plantam eam ſecum habuerit, nusquam à bubonibus corripietur. Radix trita & podagræ iſchiadive (calidæ) appoſita, maximoperè juvare fertur, quod ſi Jovi mancipata, qui unus coxas ob ſagittarium, & pedes propter Piſces ſibi vendicat. Ex vetutiſſimo ſecretorum libro.

96.

Ruta & mentha, dum virent, flatus & Veneris pruritum excitant: ſiccata verò, vel frixa, & præcipuè ſemina, eosdem diſcutiunt, Venerisque impetum frangunt, & gonorrhæam ſiſtunt. Hinc nimirum ad caſtitatem ſervandam olim myſtæ ſacris initiati ruta utebantur. Auctores ſunt Nicander, Hippocrates, Dioſcorides, Galenus & alii.

97.

Verbenæ radix appenſa collo ejus, qui ſtrumas patitur, mirum ac

 inſpera-

inſperatum adfert præſidium: quod Veneri ancilletur, quæ collo præeſt, propter Taurum ejus domicilium. Ob id etiam Veneris deſideria augere traditur geſtata, vel ex vino hauſta. Addunt magiæ naturalis Profeſſores, eandem verbenam Sole per Arietem ſpaciante collectam, & granis pœoniæ ſociatam, tritam, & ex vino albo percolato hauſtam, epilepticos, miraculo quodam ſanare. Res me dictante multis experta, quam ex vetuſtiſſimo libro de herbis ſeptem Planetarum, Hermeti adſcripto, fideliter deſcripſi.

98.

Auctores ſunt Dioſcorides & Plinius, alyſſum, hypericum & moly herbas in ædibus ſuſpenſas, veneficia ab hominibus & pecore; ne faſcinentur, perinde arcere & amoliri, atque luporum capita januis affixa.

99.

Columella tradit, herbæ ſanguinariæ adeò gravem eſſe perniciem, quod ſi eam depaſta fuerit ovis, toto ventre diſtenditur contrahiturque, & ſpu-

ſpumam quandam tenuem tetri odoris deſpuit. Celeriter ſanguinem mitti oportet ſub cauda, parte clunibus proxima.

100.

Inter roſas, lilia & allium arcanum eſt commercium, nam ſi propius ſerantur, ut ſe aſpiciant vel contingant, flores roſarum & liliorum odoratiores evadent, ac præſtantiores adoleſcent: quemadmodum in noſtris hortorum ſecretis fuſè monſtratum eſt.

101.

Sic lilia vegeta ſervabis, ac talia invenies, qualia conduntur: Dum adhuc clauſa ſilent, decerpe, & picatis lagunculis reconde, ac diligenter claude, ne quid aëris ſubire poſſit. Ubi uſus exegerit, ſoluto operculo recludе, & ſoli, vel tepidæ aquæ vapori, ut aperiantur, expone.

102.

Virides roſas toto anno habebis, ſi dehiſcente flore cædantur, & cæſura in picem liquidam mergatur, ac fiſſæ arundini immittatur. Quæ

diligenter ſtipata & obturata, ſub dio, acclivi loco adobrui debet, ne illabens pluvia noxam adferat. Anatolius in Græc. geoponicis.

103.

Florentinus, ex Geoponicis unus, tradit lilium rubrum futurum, ſi quis inter radices ejus cinnabarim fundat. Sed videndum attentè, ne bulbos ſauciet. Si alio colorum pulvere radices ejusdem ſaturaveris, ſimilia ei naſcentur lilia. Cavendum tamen à venenatis, ut paulo ante monuimus.

104.

Radici anchuſæ album aliquem florem ſi inſigas, purpureum reddes, & exinde puniceum. Et ſi florem alterius coloris, quàm albi, ſulphureis ſuffimentis expoſueris, diverſis coloribus tinctus prodibit.

105.

Si flores coloratos habere ſatagis, illos in cadis vel fictilibus vaſis, ſelecta terra, eaq; fœcunda, planta, & manè ac veſperi aqua, quibus viſum erit coloribus intincta, irriga, ſed noctu à frigore defende. Ubi Sol lucebit, in

in apertum profer, & apricari ſine. Si diſcolores fieri optas, diverſis aquis diverſoq; tempore id aggredere, Joann. Baptiſta Porta.

106.

Roſarum radices & propagines unà cum genitali earum terra inter geniſtas & ſparta translatæ, flaveſcentes roſas præbere traduntur, Bapt. Porta. Eſt alia via, quæ per terebrationem fit, de qua ne verbum quidem hic à nobis expectabis, ut aliis ſuum demus locum.

107.

Virtus roſarum purgatrix conſiſtit in ſupernis earum partibus, ut etiam violarum: aſtrictoria verò earundem facultas & roboris altrix, in internis deliteſcit. Sic urticæ vis adurens, ſuperficie tenus manet: internè vero tantum frigoris latet, ut contuſa urtica, & arteriis brachii temporumque applicata, febris fervorem extinguat in corde, ut alibi adnotavimus.

108.

Florem veronicæ coronariæ (oilhetum vulgus Gallicum nuncupat)

cæruleo colore ſic intinges: Caudicem intybi erratici, qui inſigni ſit craſſitudine, radice tenus ſeca, & facta fiſſura in excentriſmo ſobolem floris à radice evulſam defige. Id ubi factum erit, vimine conſtringe, ac terram putri fimo ſubactam circum aggera, & opportunè riga. Bapt. Porta.

109.

Flos calthæ ſeu calendulæ, ut etiam cichorii, & aliarum aliquot plantarum, exortu Solis aperitur, meridie totus explicatur, & occaſu clauditur. Ideóq; ſolis Sponſi quibusdam vocantur flores hujusmodi, quod dormiant & expergiſcantur cum illo, crepuſculis ſopiti, deſiderio quodam redeuntis amici. Nec de flore ſolum, ſed etiam de folio circumactus ille cum Sole ſpectatur.

110.

Amygdalus ſolitaria minus ferax eſſe ſolet, aliis verò ſociata, fertilis admodum ac fœcunda evadit. Plinius.

111.

Indicibilis eſt familiaritas inter oleam & myrtum. Nam, ut refert Andro-

Androcius, myrti brachia, virgultaq; jucundè per oleam repunt, ac ambarum radices mutuo amplexu amicè ſociantur. Nec alia planta præter myrtum juxta oleam perbellè ſurgit.

112.

Menſtruatus pannus radicibus arborum conſepultus & maximè juglandis, illam paulatim enecat, ut Democrito geoponico viſum eſt. Addo, quod ſi quis verbaſci plantam manè, dum flores aperit, leniter concuſſerit, ad unum omnes ſenſim defluent, ac ſi planta exſiccata eſſet, vel ſiderata. Quod magicis artibus fieri arbitrabuntur rerum ignari, præſertim ſi qui excutit, verba quædam obmurmurare fingat. Auctor Joan. Baptiſta Porta.

113.

Nux myriſtica ſeu moſchata, ſi à viro geſtetur, non ſolùm vigorem ſuum conſervat, ſed etiam turgeſcit, magisque efficitur ſucculenta & ſpecioſa: præſertim ſi juvenilis adultæq; ætatis homines circumferant. Levinus Lemnius.

114.

Umbra juglandium Theophraſto, Dioſcor. Plinio, Plutarcho auctoribus, gravis eſt, & capiti humano noxia, nec non omnibus ſub ea ſatis. Quod etiam Galenus teſtatur, & buxo ſimiliter aſcribit, propter anathymiaſin & aporrhæam utriusque. Idem ſentiendum de taxi umbra, quod vel nomen ipſum indicat. Nam usque adeò virulenta eſt, ut diſcumbentibus vel dormientibus ſub ea, noxam & ſæpè mortem adferat: maximè quo tempore ad novos flores turget, Plutarcho teſte.

115.

Fœcundatur vitis ſterilis lotio acri ac vetuſto perfuſa, aut fæce vini radicibus conſepulta. Sed ſummè cavendum eſt, ne, quod plerique faciunt, circa easdem radices facta ſcrobe, fuliginem ex fumario deraſam, aut calcem adobruas, quod urenti virtute perniciem vineæ adferant, eamq; ante tempus acreſcere cogant.

116. Vi-

116.

Virides ſervabuntur ficus, pruna & fructus ſimiles, ſi cucurbita recens media ſcindatur, & factis in ejus medulla loculamentis fructus cum ſuis petiolis ita ſparſim condantur,ut ſe non attingant. Tum demum uniendæ ſunt partes, & ſic agglutinandæ, ne alicubi interhient, ac aërem admittant. Poſtremo ſuſpenditur cucurbita loco umbroſo, procul ab igne & fumo.

117.

Nux myriſtica ſeu muſcata, ſi à muliere excrementoſa, & menſtrui profluvio inquinata portetur, exuſcca, levis, carioſa, coloreq; ſquallido ac nigricante redditur, Auctor Levinus Lemnius. Adam ex eodem,quod ſi pueri & adoleſcentes lacti atque exercitationi asſeveſcant ab incunabulis, corpore efficiuntur productiore, & ſtatura decenti ac ſpecioſa.

118.

Si dulce pomum & generoſum, excluſis interaneis, mediocri olibano & ſelecto infarciatur, additoque

operculo ſuo, ſtupis vel papyro obvolutum ſub calidis cineribus lentè percoquatur, & pleuritico, etiam deplorato, exhibeatur, ſtatim ubi comederit, aperto lateris abſceſsu liberabitur, ut multis experimentis probatum fuiſſe accepi.

119.

Laurus & hedera vitibus nocent (ut antea diximus) non ſecus quàm braſsica & Pſeudonardus, qui noſtra eſt lavandula, propinquis herbis ſuo calore noxam adfert, perinde ac raphanus, qui ob acrimoniam vicina quæque perurit. Sic origanum, ruta & cyclaminus, facultate exſiccante braſsicam & præhumidas herbas ex vicinia emarceſcere cogunt.

120.

Si folia taxi comederint jumenta, moriuntur: ſi verò ruminantia animalia deguſtaverint, nihil incommodi ſentiunt, Theophraſtus. Quamquam Plinius fraxino id adſcribit, quem feſelliſſe potuit nominum affinitas & vicinitas. Nam Græci fraxi-

num

num milean, taxum verò milon vocant.

121.

Si quis integras & illibatas caſtaneas diu ſervare volet, illis nuces juglandinas remiſceat. Humorem enim excrementitium & uliginem omnem, unde carioſæ efficiuntur, penitus abſorbebunt, & ſitu obduci prohibebunt. Sed de his multa in noſtris hortorum ſecretis.

122.

Ficus arbor vaporem adeò acutum & inciſivum ſpirat, ut carnem *gallinæ* in ea ſuſpenſam maturet, coctuq; perfacilem reddat, Plutarch. & Ariſtot. Idem continget, ſi ſublatis ex volatilibus pennis, aut detracta pelle ex animantibus illas in tritici acervo unum alterumve diem diligenter conſepeliveris. Experientia confirmatum.

123.

Amygdalæ naſcentur inſcriptæ, ſi tamdiu cum ſuo putamine & teſta macerentur, donec laxatis clauſtris nucleus absque ulla noxa & fractura

excludi poſſit : ubi exemptus erit, præacuto ſtylo, quicquid allubuerit, ſatis profundè in eo ſculpetur vel deſcribetur, tenuique arborum membrana aut papyro involvetur, & ſtercorato ſubactoque ſolo committetur. Ex Geoponicis.

124.

Semina Roſæ cum ſeminibus ſinapi & pede muſtelæ ſuſpenſa inter ramos infœcundæ & parum feracis arboris, illam mirum in modum recreare ac fœcundare traduntur. Et ſi braſſica ægrotet, ac veluti languens tabeſcat, eodem præſidio revaleſcet. Addo, quod piſces turmatim ſectabuntur rete hiſce miſcellaneis comitatum. Ex cujusdam aulici ſecretis & experimentis, ut dicebat.

125.

Ulmi ac perſici folia præter tempus decidentia, peſtem in omni jumentorum & pecuino genere præſagiunt.

126.

Cucurbitæ, pyra, mala cotonea, citria, aurantia & alia hujuſcemodi,

modi, quam volueris figuram exterius præ ſe ferent, ſi ubi defloruerint & primum ſui rudimentum exhibuerint, in figuratum internè typum aliquem ligneum, teſtaceum, aut alterius materiæ incluſeris & deligaveris, donec juſtum maturitatis gradum asſequantur.

127.

Citrium pomum ſcriniis impoſitum, veſtiariam ſupellectilem à tineis inoffenſam cuſtodit. Quod etiam præſtat ex ſincero arietis ſepo candela iisdem ſcriniis tenui linteolo inſerta. Prodeſt ſuccus ejusdem citrii adverſus deleteria pharmaca, addito ſeminum pulvere. Nam venenum per ventrem extrudit, & habet prophylactici antidoti energiam. Auctores ſunt Theophraſt. Dioſcorid. Galenus, Athenæus, & alii.

128.

Nucem absque putamine ſic habebis ex Africani artificio: Apertis ejus carinis & putaminibus, nucleus à membrana intercurſante excludatur, ſed omni ejus carne & pulpa il-

læſa: tum demum carpto vellere, aut tenui corticis membrana, vitigineisve foliis obvolutus, terræ committatur.

129.

Cotonea mala ſuo odore omnium deleteriorum vires obtundunt. Nam & Pharicum præſentisſimum venenum, ut tradunt Athenæus & Plutarchus, impoſitum diſco cotonea reſipienti, emarceſcit, ejusque vires omninò diſpereunt, manifeſta quadam antipathia.

130.

Si lauri baccas perforaveris, & ſemina cinaræ in ſingulis cujusque foraminibus poſueris, ac fimo oblitas, terræ commiſeris, tàm ſuaves & odoratos alticocalos hinc habebis, ut nihil ſuavius & odoratius dari posſit. Ex Varronis Geoponici præſcripto. Idem etiam continget, ſi ſemina triduo maceraveris in aqua odorata ac jucunda.

131.

Omne triticum in ſolo uliginoſo poſt tertiam ſationem convertitur in ſiliginem, Columella. Et populus alba ob

ba ob ſenium & alimenti inopiam, ſucco effœta in nigram degenerat. Theophraſtus.

132.

Nonnulli allii nucleolum cum ſale tuſum contra dentium dolorem apponunt arteriæ carpi ejus manus, quæ eſt in regione & latere cruciatus ac doloris. Licebit etiam admonere ex quorundam experimento, quod nux juglans pullo incluſa, illum ad celerem coctionem perducit.

133.

Poma congelata, ſi in frigidam aquam demergantur, ad naturam ſuam redeunt, totaque illa glaciata concretio liqueſcit ac reſolvitur.

134.

Quercus & olea tanto tamque pertinaci odio disſident, ut ſi altera alterius ramos attingat, incurveſcant, ac retorti reſiliant, alioque ſe inclinent. Sic vitis lauri vicinitate abhorret: quod umbroſa ſit & ſua caliditate illius ubertati officiat. Levinus Lemnius.

135. Licet

135.

Licet meſpili arboris fructus aſtringentis ſit naturæ, nihilominus pulvis ejus lapillos in renibus vehementer comminuit, & ab illis excludit. Cujus rei periculum feliciſſimo ſucceſſu à ſe factum teſtatur medicus doctiſſ. Anton. Muſa Ferrarienſis.

136.

Illud peculiare ſibi vendicavêre majores gallæ, quas glandiferæ arbores pariunt, ut quotannis aut bellum, aut annonæ ſterilitatem, aut peſtilentem auram prænuntient. Nam ſi aperiantur quæ integræ ſunt, muſculam, araneolam, aut vermiculum intus exhibebunt. Si muſcula evolat, futuri belli erit præſagium: ſi repit vermiculus, penuria annonæ figurabitur: ſi curſitat araneola, peſtilentium morborum proventum indicabit. Hæc ruſticorum eſt aſtrologia, multis ſeculorum obſervationibus pro Sibyllæ foliis habita.

137.

In ſacris Ethnicorum, hedera & myrtus,

myrtus, ut ſcribit Diodorus, vitibus longè præferebantur. Quod hæ folia amittant, illæ continuam ſervent viriditatem. Addo in libris Aruſpicum traditum eſſe, Servio auctore, abietem è cœlo fulmine tactam, domini aut dominæ interitum prædicere.

138.

Baptiſta Fulgoſus refert, juxta Sirminum urbem Pannoniæ, capreolos verè aureos in vitibus quandoque repertos fuiſſe, ex quibus percuſſa fuerit moneta aurea. Quod etiam multi præſtantes viri temporibus noſtris viderunt, inquit Gaudent. Merula. Vide Aphoriſm. 4. cent. 1.

139.

Ne formica arbores conſcendat, lupinus cum fracibus teritur, eoque ima linea circumlinitur. Easdem ne vexet rubigo, palearum fumus prohibet, dum intempeſtivum urget frigus verno tempore. His addatur, quod ſi equæ (vel aſinæ, ut quidam ſcribunt) ſed non virginis, calvaria intra hortum ponatur, quæcunque ſpectabit, ſua præſentia fœcundabit, ex

Græ-

Græcis Geopon. Columella item, Plinio & Palladio.

140.

Neque morbus ſacer, neque dæmon, neque fulmen, locum infeſtat, in quo eſt laurus: unde boni genii plantam, laurum Romani vocant: cujus rami, ſi in arvum defigantur, rubiginis noxam in illos converti ſcripſit Apulejus, auctore Berytio in Geopon.

141.

Populus nigra exciſa, & in ejus ſcobem ac præſegmina, aqua cum fermento ad truncum infuſa, fungos producit, qui minimè ſunt peſtilentes. Idem fiet, ſi ſuper reliquias uſtorum ſarmentorum aquam ſparſeris. Acceptum à quodam, qui ſe id experimento compertum habere dicebat: à Plinio ſcriptum, ut reor, & Cardano adnotatum.

142.

A taxo arbore veneficam vim deponit æreus clavus trunco infixus. Et rhododaphnes ramus cum ſuis foliis tuſus ſi in ſcrobem demittatur, muſcas

ſcas omnes illic congregat. Præterea ſuffitus hederæ veſpertiliones fugat. Auctores Anatolius & Africanus Geoponici.

143.

Volentibus experiri, victurus ſit æger, nec ne, præcipiunt radicis chamæleontis albi diluto eum triduo perfundi: ternas vices qui pertulerit, moriturum negant, Auctor Theophraſtus. His accedat, quod ejusdem chamæleontis radix ex farina hordeacea cum aqua & oleo ſubacta, canes enecat, nec non mures in polenta.

144.

Frondes lauri, veſtes & libros, quibuscum miſcentur, à tineis, vermibus & corruptione tutos ac immunes reddunt. Dioſcorides.

145. *

Quidam fabam in vineto ſeminant, ut vites à pruina illæſas habeant: auctor Diophanes in Geoponic. &c.

146. *

Laurum & albam vitem fulmina non attingunt. Idcirco tonante cœlo

Cæſar.

Cæſar. Auguſt. in lauretum divertebat: & Tarchon albis vitibus domum ſepiebat. Nec omittes, quod ilex ſuis fructibus curvata, futurum annum frugis omnis copioſum vaticinatur.

147.*

Ligna amurca macerata nullo fumi tædio ardebunt. Nec negligendum, quod botryo vitis, poſtquam defloruit, ſi in vaſculum vitreum terreumve (ſed parvum tamen) immittatur, ex toto botryone fiet granum unum.

148.

Ligna & tabulata alumine illita non ardeſcunt, ut nec poſtes, fores, aut lacunaria ære viridi imbuta, modò cruſta durior iis obducatur, & alumen, plumbique albi cineres, pigmentis copioſè miſceantur. Cujus rei ſpecimen edidit Archelaus Mithridatis præfectus in lignea turri contra Syllam, quam fruſtra incendere conabatur: eo modo quo Cæſar caſtellum ex larigna materia conſtructum circa Padum, ut tradit Plin.

149. He-

149.

Hebeni formam acquirent omnis generis ligna, præſertim dura, ut buxus, ſorbus, pyrus, morus, & alia hujusmodi, ſi tale ſervetur artificium. Mergantur in aqua aluminoſa per tres dies, & ſoli, vel ad ignem ita excoquantur, ut ſolum incaleſcant. Deinde coquantur in oleo communi, in quo tantum vitrioli Rom. & Sulphuris, quanta eſt nux avellana, disſolutum ſit: Quo diutius coxeris, eo nigriora evadent: modò proverbii memineris. Ne quid nimis. Videbis pulcram materiam & elegantem. Ex Italo multorum experimentorum profesſore.

150.

Ex tamariſco & fraxino tornati calices à medicis valdè probantur. Nam hic venenis & item calculo, ille verò ſpleni obſtructo præclarè medetur. Posſunt etiam ex ligno guajaci adverſus luem veneream componi remedio præſtantisſimo. Joann. Langius.

151.

Poculum ex hedera, ciſſybium dictum, ratione duplici conviviis ſummè eſt accommodum: imprimis, quod hedera vini temulentiam arcere fertur: deinde quod cauponum fraudes, qui vinum aqua miſcent, eo poculo deprehenduntur, ſicuti deinceps oſtendemus ex M. Catone, & aliis.

Caput II.

De Animalibus; nempè Quadrupedibus, Avibus, Piſcibus & Inſectis.

152.

Vulpes per æſtatem morbo, ab eis alopecia nominato, qui pilorum defluvio conſtat, frequentiſſimè laborant. Unde pelles captarum eo tempore non ſolùm inutiles, ſed etiam noxiæ eſſe ſolent. Quod videant, qui vulpinis pellibus nullo delectu veſtes ſibi per hiemem ſuffulciunt. Ex Alberto.

153.

Si bovem aut aliam quamvis quadrupedem ſerpens momorderit, melanthii acetabulum, & quod medici vocant, ſmirneum conterito in vini veteris hemina. Id per nares indito, & ad ipſum morſum ſtercus ſuillum apponito; atque hoc idem ſi uſus venerit, homini facito. Auctor M. Cato.

154.

Raptam ovem, dum perſequentes audit lupus, illæſam portat, ne balatu ei faciat curſus impedimentum, ut ſcribit Albertus. Addit ille idem, quod lupi ſenes facilè capiuntur. Nam accedunt ad ruſticorum domos, & ſe in periculum præcipitant, quaſi vitam exoſi. Sunt enim longævi, & dentes ſenio amittunt, nec amplius ex rapto vivere poſſunt. Lupus herbas niſi ægrotus non edit, tunc enim remedii cauſa, gramen, herbam frumenti, & rapiſtrum decerpit, quæ illi vomitum provocant. Auctor Auguſt. Nyphus. Addo ex Alberto, quod lupis & canibus ſimiliter accidunt quidam morbi, nimi-

nimirum rabies, cynanche & podagra.

155.

Quod ſi ex lupi inteſtino funiculum feceris,& illum ſub arena aut terrà ſepeliveris, equos & ovile pecus hac tranſire prohibebis, etiamſi fuſte adigantur. Albertus.

156.

Ariſtoteles ſubminiſtrante Alexandro M. accepit octingenta auri talenta, ſeu quadringenties & octuagies mille coronatos, cum tribus hominum millibus, qui ſylvas, aviaria, & vivaria omnis generis diſquirerent per Europam, Aſiam & Africam, ut omnia genera animantium ad ſe deferrent, quo variis illarum diſſectionibus confectis, de earundẽ univerſa natura accuratiſſimè ſcriberet. Auctor Joan. Bodinus Andegavenſis, in præclaris illis & doctiſſ. ſuis comment. in libros Oppiani de venatione.

157.

Lepus annis decem fertur vivere, & catus totidem: capra octo: Aſinus triginta: ovis decem, ſed vir gregis

gis ſæpè quindecim : canis quatuordecim, & quandoque viginti : taurus quindecim : bos quia caſtratus, viginti : ſus & pavo viginti quinque : equus viginti, & nonnunquam triginta : inventi ſunt, qui ad quinquageſimum pervenerint : columbi octo, uti etiam turtures : perdix viginti quinque, ut & palumbus, qui nonnunquam ad quadrageſimum pervenit. Ex Alberto.

158.

Cum volueris fugare mures de aliquo loco, inſculpe ſtanno vel cupro, aſcendente tertia facie Capricorni, imaginem cati habentis murem in ore ſuo. Et dum figuras eam, dicito : Ligo omnes mures per hanc imaginem, ut nullus in loco, ubi fuerit, manere poſſit. Deinde ſepeli in medio loco involutam corio cati, & mirum videbis experimentum. Hæc ex libello Ptolemæi de Imaginibus.

159.

Vaccarum ungulæ ex prioribus pedibus exutæ, crematæ, & in ſubtiliſſimum pulverem redactæ, lac nu-

tricibus augent,ſi illis exhibeantur in juſculo,vino,vel liquore alio idoneo. Eædem carbonibus impoſitæ, mures ſuffitu enecant, vel aliò abigunt. De experimento cujusdam Hiſpani.

160.

Si in ſiniſtra manu habueris cor caninum, in cujus centro ſit defixus dens canis, te præſente omnes canes conticebunt: maximè ſi utrumq; ſit ex nigro cane acceptum. Quod pro vero & comperto mihi traditum eſt.

161.

Cum metallorum ſcobem adeò appetant mures,credibile eſt,eos metalla concoquere,ac his nutriri.Quos Theophraſt. in Syaro inſula expulſis incolis ferrum quoq; arroſiſſe tradit. Referunt & Lavinii argenteos clypeos corroſiſſe, ac magnam apud Chalybas in ferrariis officinis jacturam feciſſe.

162.

Inter ea, quæ calorem nativum augent & excitant, ac dolores quorumcunque membrorum demulcent, primum locum habent catelli, non omnes

omnes quidem, ſed ii præcipuè, quibus pilus eſt concolor. Sic in chiragra, podagra, & omni arthritide nihil præſentius ad conſopiendos cruciatus, quamlibet efferatos, ſi parti affectæ adhibeantur. Levinus Lemnius.

163.

Herba cynogloſſum, ſeu lingua canis, matrici canis copulata, omnes urbis vel ruris canes eo loci cogit, ubi occultata vel ſepulta fuerit. Et ſi talis miſcellanea collo canis ita appenſa aut ligata erit, ut excuti non poſſit, videbis eum tamdiu circumvolvi ac rotari, donec ſemimortuo ſimilis corruat. Illud idem ſub planta pedis geſtatum, omnem canum latratum ligat & impedit. Albertus.

164.

Cum volueris fugare lupos ab aliqua villa aut nemore, ut nunquam ibi revertantur: figura aſcendente ſecunda facie Sagittarii imaginem lupi in cupro vel ſtanno, pedibus ſimul ligatis, & duos maximos canes quaſi latrantes ſuper eum. Et inter operandum dicas: Extermino per hanc ima-

ginem omnes lupos, qui ſunt in hac villa aut nemore (proprio nomine addito) ut non remaneat aliquis eorum in illo. Deinde ſepeli imaginem in medio villæ aut nemoris involutam canina pelle,& pedes lupi ſurſum vertas, ut ſit ſupinus. Sic reddes regionem à lupis immunem.

165.

Elephas viſo ariete manſueſcit, ac furias impetumq; remittit. Quibus machinamentis Romani Elephantos Pyrrhi Epirotarum Regis in fugam verterunt, & ampliſſima victoria potiti ſunt.

166.

Simius adeò teſtudinem perhorreſcit, ut ea viſa latebras quærat, & validè clamet. Sic elephas ſubrumi ſuis grunnitum ſummè reformidat, ut tradit Zoroaſter in Geoponicis.

167.

Boves ectomi, id eſt, caſtrati, majora ferunt cornua. Et quibus propè aures venæ inciduntur, eos in Veneris lucta ſperma quidem effun-

dere,

dere, verùm id modicum eſſe ac ſterile, auctor eſt Hippocrates.

168.

Hyæna ſi hominem canemve dormientem viderit, ſuum juxta illorum corpus extendit. Quod ſi ſoporati corpus ſuperarit, delirum efficit, & ne ſibi obſiſtat, manus prærodit. Sin longitudine ſuperabitur, celerem arripit fugam. Auctor in ſua Panacæa Neſtor.

169.

Admirabiliſſimum eſt illud de adipe urſi, inquit Theophraſtus: Nam dum in latebris deliteſcit urſus, & ob id pinguior evadit, intra vaſa, in quibus aſſervatur, eodem tempore excreſcit. Locum hunc Theophraſt. Plinius ad carnes urſorum ſe illatebrantium refert, citato eodem Theophraſto. Quàm rectè, unica nos reddet facti experientia certos.

170.

Teſtudo depaſto ſerpente ægrotans, ejus venenum origani eſu excludit; & contra illum dimicatura

hoc ſe munimento loricat, perinde atque muſtela rutæ paſtu, quando in eum cominus & eminus congreſſura eſt. Ariſt. Dioſcor. Plin. Galenus, & priſci ferè omnes.

171.

Si cui ſæviens occurat hyæna, cavendum ne à dextra excipiatur. Nam ita ſtuporem inducit maximum: cui obſiſtendi nulli amplius datur facultas. Si verò à læva aggrediatur, tum ſtupore oppreſſa facilè necatur. Ejus umbra canes elingues reddit & obmuteſcere cogit. Quare dum illos perſequitur, ſideris averſo lumine pergit: oraque infeſtantium canum verberat umbra.

172.

Cum volueris cervos alicujus nemoris congregare in unum locum, fac è cupro, aſcendente prima facie Leonis imaginem cervi, quaſi coëuntis cum cervà. Et dum illam facis & formas, dic: Ligo & conſtringo omnes cervos, qui ſunt in iſto nemore N. per hanc imaginem, ut ubi ſepulta fuerit, ad eam omnes conveniant, &

non

non recedant. Deinde ſepelias in medio nemoris, & miraberis effectum. Ex manuſcripto Ptolemæi Commentariolo de Imaginibus.

173.

Pulvis dentis Apri exceptus oleo linino, cynanchen præſentiſſimè curat, ſi locus affectus tangatur cum extremitate pennæ tali miſtura imbutæ.

174.

Scutum ſeu operculum teſtudinis fœminæ ſuper ollam poſitum, facit, ut illa nunquam ebulliat.

175.

Si tauri omninò rufi aridum genitale in pulverem convertatur, & ex eo pondus aurei unius mulieri in vino vel juſculo quopiam propinetur, faſtidium coitus illi adferet, ſicut ſcripſit Raſis. Idem pulvis idoneis medicamentis commixtus, languidam ac ſopitam Venerem in viris excitat. Marcello Empirico auctore.

176.

Septimo menſe genitis ſæpenumero aurium & narium foramina defuêre. Et ſimiæ, quadrupedeſque

vinum bibere aſſuetæ, unguibus carent. Plin. Addo, quod ſi canes felis pellem invenerint, volvunt ſe ac revolvunt ſuper illam, idem omninò facientes, ubi ſepulta fuerit: delectantur enim odore mortuæ, quam vivam oderunt. Cardanus.

177.

Equa non abortiet, ſi lupum preſſerit, aut veſtigiis ejus inſtiterit, ut in ſacris Ægyptiorum literis legitur. Et equarum libido jubis detonſis extingui fertur. Addo, quod ſi tauri dextrum genu arctisſimè ligetur, coire non poterit: etiamſi ante oculos vaccam habuerit laſcivo mugitu illum ad copulam invitantem.

178.

Mures extinguentur, ſi cum aliquo delectabili cibo illis propoſito miſceatur argentum vivum extinctum, aut plumbum uſtum, vel ſquamma ferri, aut helleborus niger. Addo, quod vermes ac venenata omnia fugantur ſuffitu aliorum animalium ejusdem ſpecici, ut ſcripſit Raſis.

179. Sanè

179.

Sanè quàm memorabile & admirabile mihi eſt, quod ab Æliano ſcribitur. Cum lupus, inquit, maxima magnitudine in ludum literarium invaſisſet, & de manibus Gelonis Syracuſani pueri tabellas rapuisſet, Gelon de ſella ſurgens, feram nullo timore diligenter & acerrimè inſequebatur, tabellas ſuas ex illius ore detrahere ſatagens. Poſtea autem quàm hic extra tabernam ludi literarii fuisſet, illa quidem labem fecit, & repentina ruina concidens, pueros ſupra centum unà cum præceptore confecit & oppresſit: ſolo Gelone, divinæ providentiæ munere, ex ſodalibus ſuis ſuperſtite. Qui quod à lupo occiſus non fuerit, ſed potius ſervatus, magnam profectò habet admirationem. Non igitur rationis expertia Deus negligit, imò verò chara habet, cum divino inſtinctu partim ex his regnum præſignificarit, partim ex impendente periculo ſervarit.

180.

Negant canes fieri rabioſos, guſtato lacte ejus mulieris, quæ marem peperit. Auctor Plinius.

181.

Cenſent Columella & Plinius, caudas catulorum poſt diem quadrageſimum, quam ſunt editi, caſtrandas, ſic enim tutos fieri à rabie. Modus hic eſt: prehenditur caudæ extremum, in quod ultima ſpinæ articulatio deſinit cum nervo, & tamdiu diſtorquetur, donec abrumpatur. Id etiam canibus conciliat, ne in longitudinem indecoram cauda porrigatur.

182.

Pollux ſanguinem ferinum cum lacte materno educationi canum tribuit. Et Xenophon diſſyllabis nomenclaturis canes appellandos cenſet, ut celerius inter venandum ſuum quisque nomen accipiat. Addo ex eodem, quod canes odoratu, ferarum veſtigia indagant & perſequuntur (nam & odora canum vis, ut tradit Poëta) homines verò oculis, quod

olfa-

olfactum habeant omnium animantium deterrimum, ut ſcribit Theophraſtus.

183.

Subeſt linguæ catellorum nervus vermiculi effigiem præ ſe ferens, rotunda & tereti forma: qui ſi eximatur, eos à rabie immunes reddit, facitque ut minimo latratu ſint infeſti, nec quenquam letali morſu impetant. Columel. & Plinius.

184.

Ut veris temperies venationi eſt aptisſima, ita nulla magis adverſa indagini ferarum, propter varios flores & herbarum vapores, qui nares canum imbuunt. Hiemis tempore idem contingit ob crasſum aërem, qui impedit, ne facilè hauriant odorem ferarum, niſi poſt meridiem, ut tradunt Xenoph. Plutarch. & Oppianus.

185.

Dion Casſius ſcribit, Adrianum Imperatorem ſtudio venandi ad inſaniam usq; & vitæ periculum flagrasſæ: adeò ut inter venandum effracto humero, crus penè attriverit. In circo

ſæpè centum Leones interficiendos dedit, & ſæpè manu ſua Leonem occidit.

186.

Nulli venationis ſtudio Romanos vicerunt, apud quos illa usque adeò invaluit, ut feras ab extremis Aſiæ, Africæ & Europæ finibus in urbem accerſerent, ut cœdibus immanium ferarum asſueti minus hominum cruorem & vulnera perhorreſcerent, ſi cum hoſtibus dimicandum eſſet. Plinius, Sueton. Spartian. Lamprid. & alii.

187.

Alexander Magnus cervorum vitam longam poſteritati teſtatam eſſe cupiens, aureos torques plurimis innecti jusſit, expresſo in illis tempore, quo id fiebat. Ex iis, qui poſt centum annos capti fuerunt, nondum ætatis ſenium prę ſe ferebant. Plinius.

188.

Elephantos juxta ſenſum humanum intellectum habere, memoria pollere, ſiderum diſciplinam ſervare, imò verò græcas literas ſcripſisſe,

ſe, Plinius ex Mutiano ter conſule teſtatum reliquit, uti etiam Plutarchus.

189.

Ferunt Indi & Hyrcani, tigrim animal eſſe tremendæ pernicitatis: totus enim fœtus illius, qui ſemper numeroſus eſt, ab inſidiante rapitur equo quam maximè pernici, atque in recentem ſubinde transfertur. At ubi vacuum cubile fœta reperit, fertur odore præceps veſtigans. Raptor tremitu belluæ territus, unum è catulis abjicit, tollit illa morſu, & pondere depoſito ocior acta remeat, iterumque conſequitur, donec in navem ingresſo, irrita feritas ſævit in littore. Plin. & Philoſtratus.

190.

Si juvenum cervorum tenerrima cornua, dum adhuc lanuginoſa cuticula operiuntur, in taleolas ſcindantur, & fictili novo diligenter operculato torrefacienda clibano committantur, factus ex iis pulvis, addito pipere & myrrha, coli cruciatibus

cum vino generoſo mirificè confert. Scribonius Largus.

191.

Ex animalibus ſuperfœtant lepores & equæ: ſunt qui ſcrofas & lynces adjungant. Nonnunquam etiam mulier ſuperfœtat, ut Alcmena, quæ Iphiclum concepit, jam Hercule gravida.

192.

Hoc dolo vulpes vel lupos occides. Carne ſuilla pingui, latitudine palmi recens toſta, ſoleas calceorum inunge, dum è ſylva domum verſus exis: & ſimul in veſtigia, fruſtula ſuilli jecoris aſſi melle intincta projice, ac felis cadavera tergo trahe. Ubi fera in propinquo aderit, veſtigia ea conſectans, tecum habe hominem, qui ſagittam excutiat, vel globulo ex catapulta eam transfigat. Ex quodam perito Venationis.

193.

Felibus imbricatæ aſperitatis eſt lingua, ac limæ ſimilis, attenuansque lambendo cutem hominis. Quæ cauſa etiam manſuefacta, ubi ad vicinum ſan-

ſanguinem pervenerit ſaliva, invitat ad rabiem. Plinius. Addo ex Alberto, quod abſciſsis pilis, qui ſunt circa os, feles audaciam perdunt. Quibus ut Leonibus, ungues hamati, & vaginis reconditi, periculoſi ſunt.

194.

Leonem ſævisſimum animal, rotarum orbes circumacti, curruſque inanes, & gallinaceorum criſtæ valdè terrent: ſed omnium maximè ignes & tædas expaveſcit. Plinius, Ælianus, Orus Apollo.

195.

Feles non coëunt parte poſteriore, ut reliqua ferè animantia, ſed mas ſtat, fœmina verò ſubjacet, more hominum & ſimiarum. Sunt in eo genere fœminæ natura ſalaces. Itaque mares ad coitum voce querula alliciunt, cogunt, ac niſi pareant, inſectando ac verberando puniunt: hinc ille efferatus clamor: ſive quod ſeminis igneum fervorem fœminæ reformident: Sive etiam quod unguibus maris retinendis lædantur. Ariſtot. Plin. Alb. Nyphus & alii.

196. Equo-

196.

Equorum aſthma & ſpirandi difficultas curabitur inſerta pectori radicula ejus herbæ, quam veterinarii conſiliginem vocant. Aut radice ejusdem naribus auriculisvè impacta: Siquidem has in parteis omnis morbi vis, noxiumque virus elicitur. Auctor Pelagonius mulomedicus. Sunt qui vires easdem tribuant radiculis hellebori.

197.

Sicut ex felibus, inquit Ælianus, mas eſt libidinoſisſimus, ita fœtus amantisſima eſt fœmina, propter quem Veneream maris conſuetudinem averſatur. Cujus rei mas non ignarus, communem ſobolem interimit. Hoc autem novi fœtus deſiderio permota, illius libidini denuò morem gerit. Ælianus.

198.

Ab omni tetro odore feles abhorrere dicuntur: eamque ob cauſam excrementa ſua, prius ſcrobe facta in terram occultant, Æliano auctore. Plinius cauſam addit, ne odore muribus

ribus prodantur. Volaterranus, nè à prætereuntibus terantur. Utut ſecit, Plutarchus ſcribit, odore unguentorum illos graviter vexari: &, ut Cœlio placet, perturbari ac furere. Addam, quod Aloyſius Mundella ſe obſervaſſe tradit, comitiali morbo illos etiam quandoque affici.

199.

Aqua felibus usque adeò eſt exitialis, ut ſi in ea mergantur, & illicò deſiccari prohibeantur, vitam morte non rarò commutent. Albertus. Nam humiditas externa illorum naturæ averſatur; proinde pedes etiam tingere cavent. Hinc emerſit illud: Cattus amat piſces, ſed aquas intrare recuſat.

200.

Sorices & glires ruinoſas ædes deſerere obſervatum eſt, etiam trimeſtri ſpatio antequam ſint collapſuræ. Præſentiunt enim naturæ inſtinctu contignationem & ædium compagem ſenſim disſolvi, illasque brevi pesſum ituras. Plinius & Levinus Lemnius.

201. Tri-

201.

Tridenti Clariſſ. legis utriusque Doctor Baldus, inter ludendum cum quodam ſuo catello, leniter in inferiori labro demorſus fuit. Qui cum ignoraret eum rabie affectum eſſe, quarto poſt menſe rabidus factus, & tandem hydrophobicus, nullo adjutus medicamento, miſeram obivit mortem. Auctor Andr. Matthiolus ſuis in Dioſcorid. commentariis. Quod diligenter, obſecro, animadvertant & obſervent qui catellos habent in delitiis.

202.

Scribonius Largus tradit, cervis Ciliciæ (& fortasſè aliis) ſordes enaſci in angulo oculi verſus nares, quas venatores contra omne jobolorum & venenatorum animalium virus, ac pharmaca deleteria in capitis cingulo deferant.

203.

Feles auribus abſciſſis facilius domi remanent, quod aquæ guttas & ſtillicidia auriculis apertis illabentia ſuſtinere non poſſint, Albertus. Caſtratur

ſtratur uterque ſexus, & præcipuè mares,ut mitiores & corpulenti fiant, minusq; evagentur, ac domos deſerant.

204.

Capitale fuiſſe apud Ægyptios felem ſpontè vel caſu occidiſſe, Diodorus perpulchra demonſtrat hiſtoria; ſuos oculos ac fidem in teſtimonium adducens, ne putetur eſſe fabula. Quum ætate Ptolemæi, inquit, inita eſſet amicitia cum Romanis, & Romanorum quiſpiam, præter voluntatem animi, felem occidiſſet, Ægyptii facta impreſſione, ejus domum agminatim obſederunt, eum ad pœnam poſcentes, neglecta magnitudine Romani nominis, & amicitiæ recenter initæ memoria: idque præſtitisſent, niſi Rex & Præfecti regii cum præſenti periculo ſubtraxisſent verius, quàm liberasſent. Hæc ille.

205.

Teſtudo viperæ morſu ſaucia, cunilæ paſtu, quam ſilveſtre origanum appellant, opem ſibi adfert medicam. Et Urſæ cum ſomnifera mandragoræ

poma

poma deguſtarunt, formicas melle contritas lambunt. Plin. & Ariſtoteles.

206.

Canis rabioſi, qui hominem momorderit, dentes in corio ligati, & armo ſuſpenſi, defendunt geſtantem à morſibus rabioſi canis.

207.

Leporum caro, omniumq; animalium oblongas auriculas habentium, ſanguinem gignit melancholicum, ut Galeno placet. Addo, quod cerebro leporis perunctæ parvulorum gingivæ, facilius dentes emittunt: & quod leporum cibo ſomnolentos fieri Cato arbitratur: cenſetq; vulgus, ſed joco frivolo, hinc corpori gratiam ac venuſtatem totos dies ſeptem conciliari, ut ex Martialis epigrammate conſtat.

208.

Pelles ex iis animalibus detractæ, quæ in frigidis regionibus degunt, ſuffulciendis tegumentis multò præſtantiores habentur iis, quæ paratæ ſunt ex animalibus in calidis regioni-

gionibus verſantibus. Nam pilorum defluvium contracta cute & addenſata non patiuntur, nec agnoſcunt. Lemnius.

209.

Proditum eſt, felem, Lunæ (cujus Sideris beneficio naturæ pars multa conſtat) notas & imaginem quandam, præſertim in oculis referre. In quibus ad quotidiana luminum Lunæ incrementa, decrementaq; augeri pupulas ac minui conſtat: adhæc in tenebris lunaris modo fulgere: & quod maximum eſt, fertilem ac vegetabilem Lunæ naturam fœcunditate ſua adæquare. Marcell. Vergilius in Dioſcor.

210.

Equos & mulos rabie affici, perinde atq; canes, lupos, & vulpes, auctores ſunt Ariſtoteles & Avicenna. Sed in prioribus rarò contingit, niſi à rabidis animalibus demorſi fuerint. Cœterum hîc admonendæ mihi ſunt matronæ divites, ne ſuis catellis, quos in majoribus habent delitiis, quàm proprios liberos, cibum, juſculumve piperatum, aut Zinziberatum exhi-

exhibeant. Nam cum hæc caliditatis ſiccitatisq́; modum excedant, eadem ratione, qua ingens æſtus & fervor illos rabidos efficere poſſunt, quod obiter dictum ſit.

211.

Pelles, ex quibus in hybernos uſus tegumenta conficimus, æſtivis menſibus, vel flante auſtro detractæ ab animalibus, pilos habent defluos, & blattis ac tineis, nec non putredini maximè opportunos. Inconſultè itaque faciunt, qui vigente auſtro, veſtes, lectos, & laneam ſupellectilem aëri exponunt, ac ventilant: quum id potius fieri debeat flante aquilone vel ſubſolano. Nam hi rara denſant, & corpora quæque à putredine vindicant: Ille contra, denſa relaxat & corruptioni obnoxia reddit.

212.

Mirandum eſt, felem, ſeu ælurum marem, ut Horo placet Apollini, Solis vices ſentire, mutareq́; pupillas oculorum ſideris curſu: ſiquidem diluculo in exortu protenduntur, eædem meridie contrahuntur in orbem,

bem, & occaſu ſolis obſcuriores hebeteſcunt.

213.

Orpheus in libello de Lapidibus jubet ſponſum cervinum cornu geſtare, ſic enim perpetuam cum ſponſa futuram concordiam pollicetur. Addo, quod ſi cervi pellis & pedes dextri affigantur portæ, prohibent ingreſſum cujuslibet animalis veneноſi, Galenus. Sic boves & equi aliquo non prementur morbo, ſi illis cornu cervinum appenderis, Abſyrtus.

214.

Nigidius ſcriptum reliquit, canes tota die conſpectum ejus fugere, qui è ſue ricinum evulſum & adalligatum geſtaverit. Auctor Plinius. Qui etiam tradit, canis latratum averti, lingua canis in calceo pollici ſubdita.

215.

Inter Canes nulla eſt cibi ſocietas: nam inter ſe non ſecus ob os quodpiam digladiantur, quàm propter Helenam Paris & Menelaus. Solos vero Memphiticos in medium rapinas

nas proponere ajunt, & communiter vivere. Ælianus.

246.

Franciſcus Marchio Mantuæ comprehenſam habens vocem, ita canem inſtruxerat, ut in vocandis quos vellet ex curialibus eo facilè uteretur, non ſecus quàm optimi famuli miniſterio. Auctor Blondus. Addam ex Xenophonte, quod ſi canes excidantur, ceſſant à relinquendis heris, nec fiunt hinc ad cuſtodiam, aut venationem deteriores.

217.

Ungula Alcis magna vi pollet adverſus comitialem morbum. Nam ejus particula annulo incluſa, & digito, qui proximus eſt minimo, ita commiſſa, ut in palmam convertatur, collapſos in ipſo paroxyſmo plurimùm recreat, & confeſtim excitat. Idem efficit portiuncula ejusdem nuda, & manui in pugnum complicatæ inſerta: repentè enim morbum expellit, & proſtratos erigit. Quod uno & altero experimento ſe probaſſe tradit Lemnius. Nos portiuncula ejus-

ejusdem in aurem ſiniſtram miſſa, & aliquandiu veluti ſcalpendo mota, idipſum feliciter experti ſumus in verè epileptico, idque miraculi loco habitum eſt. Joan. Agricola. Ammonius idem effici tradit ſuſpenſa vel geſtata particula ejusdem ungulæ, modò cutim attingat. Quod etiam amuletum ad præcautionem morbi plurimum valere certus ſum. Audio etiam, ramenta, vel ſcobem adverſus eandem noxam in Polonia propinari. Cœterùm eligenda eſt ungula dextri pedis poſterioris, cavendumque ab impoſtoribus, qui bubulas pro alcinis vendunt.

218.

Septimo poſt die quam in lucem editus eſt hircus, coire incipit: & quamvis ſterile ſemen emittat, omnium tamen quadrupedum maturiſſimè aggreditur coire. Ælianus. Tradit ille idem, hircum barbæ fiducia gregem caprarum antecedere: & Florentinus in Græcorum geoponicis, illum eundem non fugere barba detonſa.

219.

Perhibent Barbariæ venatores, Pantheras carnibus aconiti veneno delibutis (quod ob id pardalianchem vocant) ineſcari. Quibus deguſtatis, niſi hominis ſtercus ederint, repentè ſtrangulantur: nam illis efficax eſt alexipharmacum. Auctores Theophr. Cicero, Plut. Plin. Ælianus.

220.

A cane rabido morſi, quadrageſimo die, aut paulo ſerius, rabie & hydrophobia, ſeu aquæ pavore tentari ſolent. Quorum vulnus cicatrice nequaquam obduci debet, ut etiam in carbunculis & bubonibus peſtiferis. Nam ſi vel ſcintilla contagii intra corpus migrarit, omnia ſunt ſæviora. Quocirca ſinapiſmo virus eſt eluendum, ut plagam hiantem retineat, & venenum foras ducat.

221.

Placidiora quæque animalia minus fellis, timidiora plus cordis, ſalaciora plus jecoris, lætiora plus ſplenis, & magis vocalia plus pulmonis habent. Nam, ut trito fertur dimetro:

Cor

Cor ardet, pulmo loquitur, fel commovet iras:
Splen ridere facit, cogit amare jecur.

222.

Ajunt, equorum ſoleas, factas ex ferro, quo aliquis occiſus fuit, agiles equos reddere. Et ſi ex eodem morſus ephippiorum concinnentur, tractabiles & obſequioſi fiunt, etiamſi rebelles eſſent, moroſive ac mordaces. Raſis & Albertus.

223.

Mira eſt ſympathia & amicitia inter crocodilum & trochilum aviculam, ac ingens antipathia & diſcordia cum ichnevomone, quem multi Indicum murem eſſe contendunt. Utrumque ſic oſtendit Plinius. Saturum cibo piſcium Crocodilum, & ſemper ore eſculento in littore ſomno datum, parva avis, quæ trochilus ibi vocatur (rex avium in Italia) invitat ad hiandum, pabuli ſui gratia: os ejus primùm adſultim repurgans, mox dentes, & intus fauces quoque, ad hanc ſcabendi dulcedinem quam maximè hiantes. Qua

voluptate ſomno preſsum conſpicatus ichneumon, per eaſdem fauces, ut telum aliquod immiſsus, illius alvum erodit.

224.

Aprum ægrotantem hedera aut cancris ab æquore ejectis ſibi mederi tradunt, & ciconiam origano. Cervos quoque affirmant cinaræ, ſerpentiumque eſu, virulento pabuli veneno reſiſtere, ac vermes inteſtinorum involucris implicitos (ut antea diximus) necare, Auctores Plin. Ariſtot. Lucret. & alii.

225.

Varii coloris naſcentur equi, ſi tantiſper dum maſculus init fœminam, ſtragulo diſcolore illa operiatur. Nam quales oculis equi ineuntis colores objeceris, tales procul dubio referet pullus. Auctor Abſyrtus. Illud ipſum etiam in canibus experiri poteris ac aliis animalibus.

226.

Tradunt nonnulli Leporinos pedes dextro armo ligatos, non permittere

mittere ut canes allatrent. Raſis & Albertus.

227.

Boëtius ſcribit poſt Appianum, tympana obducta operculo ex lupi pelle, alia cooperta ex corio agnelli diſsipare & obtundere.

228.

Ova quinque ſub veſperam in acerrimo ac forti aceto macerata, & diluculo, ubi exteriorem putaminis callum intabuiſſe obſervabis, in fauces equi tuſsientis, lingua exerta, projecta & devorata, tuſsim illius curant. Ex cujusdam Hippiatri Secretis.

229.

Equus Calcitroſus, vel quodvis aliud animal, patienter ſinet ſe curari in ſtabulo & ferreis apud fabrum calceari ſoleis, ſi exiguum & rotundum ſilicem alterutri aurium immiſeris, & apprehenſam auriculam manibus perſtrinxeris ac retinueris: ſic enim ſtabit immotus, & quantumvis ferox, quieſcet. Si in utramq; aurem ſingulos

ſilices intruſeris, tam mitem habebis, quàm eſt ovis. Expertum accepi à quodam equiſone & ſtabulario regis Navarræ.

230.

Ægyptii à Suillæ carnis eſu, ceu Deo cuipiam dicatæ, abſtinuerunt: quod parci tellurem madidam Nilo, roſtro velut aratro ſulcare docuisſent. Id Judæos ab Ægyptiis didiciſſe, refert Plutarchus. Vel, ne lepræ, aut vitiliginis contagio inquinarentur, ut tradunt Cornel. Tacit. & Juſtinus. Cauſas alias requires à Theologis.

231.

Habe duos mures vivos, vel plures, quos in præaltum fictile missos, igni ex fraxineo ligno excitato expone, ubi concaleſcet fictile, jucundo ſpectaculo videbis ad pippitum & ſibilum incarceratorum, mures è proximo omnes accurere, & ſe in ignem rectà præcipitare, ac ſi obſesſis auxiliares venirent. Quod fraxini fumo adſcribendum arbitrarer. Sic talpa fictili incluſa cum ac-

cenſo

cenſo ſulphuris pulvere ſocias ad ſe evocat alias, ceu flebili voce illarum auxilium implorans. Priſcorum hæc ſunt experimenta, quæ recentiores Secretorum perſcrutatores ſibi falſò adſcribunt.

232.

Porci pabulo ſordido & otio ſaginati ſcrophulas contrahunt, ac toto corpore grandinoſi evadunt, vulgus Gallicum meſellos appellat: fitque hinc, ut illorum caro inſalubris ſit ac vitioſa. Ex quo nihil mirum, ſi Judæis porcinam deguſtaſſe nefas erat, ut antea ſcripſimus. Hujusce autem grandinis & lepræ ſigna in iisce animalibus potisſimum ſe proferunt in linguâ: ut Lanionibus & exploratoribus ad eam rem deputatis compertum eſt.

233.

Luporum dentes maximi, equis adalligati, infatigabilem curſum illis conciliare traduntur. Plinius. Et ſi quis lupi dentem geſtet, impavidus erit, Raſis. Addo, quod ejus-

dem lupi oculus dexter ſiccatus, & puero alligatus, timores, pavoresque ab eo amolitur. Albertus.

234.

Piloſella quovis modo equis adminiſtrata, hoc illis adfert præſidii, ne lædi poſint, dum ferreas ſoleas à fabro recipiunt, hinc à nonnullis clavorum herba nuncupatur. Addo, quod ononis decoctum urinam jumentorum pecori illicò promovet, ſi impedita fuerit, vel ſuppreſſa. Albert. & Dioſcor.

235.

Si in lingua & faucibus porcorum ſe proferant verrucoſæ puſtulæ, cum livore venarum, quæ ſunt in illis partibus, indicium eſt, viſcera prava conſtitutione teneri. Huic vitio occurrunt baccæ lauri tritæ, & vinacea remiſta cibo temperato ex furfure & fermento. Nam his colliqueſcit grandinoſa illa concretio & lues interna.

236.

Si caput lupi in columbario ſuſpendatur, feles, muſtelæ, & ſi quæ alia

alia columbis nocent, non ingrediuntur, Raſis & Albert. Qui etiam tradunt, quod ſi lupi cauda in villa ſepeliatur, prohibet ab introitu ejus lupos. Et ſi intra domum ſuſpendatur, non introibunt nec advolabunt in eam muſcæ.

237.

Si nimis clamoſus erit equus, alligetur capiti ejus lapis perforatus, ſic enim emendabitur. Ad hunc modum aſinus lapidem habens caudæ alligatum, rudere non audet. Addo quod equus aures retrò projiciens plerumque eſt ſurdus, & qui nunquam in turba aliorum hinnit, mutus. Auctor Simoneta Cardinal.

238.

Caudæ lupi creditur ineſſe amatorium virus extremo atq; exiguo in villo, quem dum capitur, abjici tradunt, nec idem pollere niſi adhuc viventi raptum fuerit, Auctores ſunt Plin. Solinus & Blondus.

239.

Si quod animal minxerit ſupra recentem Lupi urinam, nunquam

concipiet, Pythagoras. Et quidquid pede lupus presſerit, non vivet. Iſidorus. Præterea, ſi quis felle lupi cum roſaceo ungatur in ſuperciliis, diligetur à mulieribus, ſi attentè ab illis inſpiciatur. Ex nugis Raſis & Alberti ejus Simiæ.

240.

Ut jumenta non lædantur à ſuis compedibus, aut ab his læſa curentur, alliga collo eorum os dactyli perforatum. Et ſi vis, ut animalis alicujus color in album convertatur, abraſam partem crebro ſulphuris ſuffitu imbue. Idem experieris in floribus.

241.

Lupus neque à ferro, neque à fuſte, ſed à lapide duntaxat ſibi timet. Et cornix, quæ inciderit in reliquias comeſæ carnis à lupo, moritur. Ælianus & Philes. Addo, quod ſi lupi corio jungatur leonis corium, depilat ipſum, & alia ſimiliter coria, quibuscum fuerit, Raſis & Albertus.

242.

Lupi ſtercus in ſtabulis pecudum

occultatum, non ſolum eos à conſueto cibo deterret, ſed etiam veluti œſtro quodam maleficii actas ultro citroque exagitare, balare, & continenter trepidare cogit, ac ſi præſens eſſet, aut cum eis diverſaretur infenſiſſimus ac voraciſſimus illarum hoſtis lupus. Quem vel ex ſolo odore latitantis ejus fimi, ſibi inſidiari putant. Nec iis rebus finem faciunt, donec ablatum ſenſerint dictum ſtercus. Hoc ſanè aucupio vidi quoſdam impoſtores circumforaneos, jactitantes ſe pecoris ægrotantis, vel aliter affecti, ſummos eſſe medicos, magna pecunia ſimplices ruſticos emunxiſſe, vel pro pecunia præpinguem oviculam ſecum aſportaſſe. Idem poſſe lupi caudam tradunt Raſis & Albertus, imò verò quidvis ex eo animali ad caulas translatum: tanta eſt ejus antipathia & naturalis diſcordia cum ovillo pecore univerſo.

243.

Radix hellebori nigri inſerta inter carnem & pellem jumenti à vi-

pera demorſi, ipſum ſanat, ut tradit Hieronym. Cardanus. Ex quo etiam non pigebit addere, quod vulpes decocta, & in fruſta diviſa, ac gallinis in cibo exhibita, illas per bimeſtre temporis ſpatium à vulpibus ſecuras reddit. Idem continget in anſeribus & anatibus.

244.

Ne mus araneus animal mordeat, mus ipſe vivus captus creta circumdatur: quæ cum induruerit, ſuſpenditur in collum, & ſic non contingetur à morſu, certisſimum eſt. Vegetius.

245.

Ælianus tradit, taurum manſueſcere, ſi dextrum ipſius genu faſcia deligetur. Accedet ex Seneca, quod ſicuti tauros rubicundus color excitat, ita mappa alba urſos ac leones proritat. Cœterum ſi ſanguis vel pinguedo urſi in ſcrobe aut vaſe ſub lecto ponatur, convenient eo loci pulices, ac morientur, ut ſcribit Arnaldus à Villa nova.

246.

Urſina quanquam inſalubris, tamen apud Germanos in precio habetur, ſed manus præcipuè, quas vel principes viri appetunt, ut ſcribit Michaël Herus. Hinc ſanè mirandum non eſt, ſi per hiemem, qua tota ſe illatebrant urſi, eas avidè ſugunt, tanquam alimenti quippiam inde percipientes, ſicuti in ſuperioribus docuimus.

247.

Animalium pili, ſucco foliorum cucurbitæ per calores imbuti, non parvo rei miraculo, animalia ipſa à muſcarum injuria, alioquin illis permoleſta, vindicant ac defendunt. Res multis expetita, & equitantibus apprimè utilis ac neceſſaria.

248.

Aetius conſulit, canem ſumma diligentia ſepeliendum, qui morbo ab homine contracto perierit. Nam graves pleroſq; affectus homine liberato, in eum transfundi certum eſt.

249.

Boum morbis commendatur Sulphur vivum, allium ſilveſtre & ovum coctum. Omnia hæc trita ex vino ſunt exhibenda, aut vulpinus adeps. Plinius.

250.

Cynocephalus mas (*Ægypti fera, canino capite, unde nomen habet*) usque adeo ſilentis lunæ vices dolet, ut nec videatur, nec manducet, dum illa lumine orba deliteſcit: ſed tanquam raptum ſidus lugens, demiſſo in terram vultu inſolentem fateatur triſtitiam. Fœmina verò abſentis refricans deſiderium, eodem interlunio mœret. Inde concita oculorum cœcitate, non prius liberatur, quàm menſtruus ſanguinis curſus erumpat.

251.

Dens Taxi, vel ejus pes ſiniſter brachio dextro hominis alligatus, memoriam ejus roborat. Et ſcobes ex pudendo cervi cum aqua ſtillatitia cardui benedicti pota, pleuriticos ſummoperè juvat. His addatur, quod lupi cauda alicubi ſepulta, vel ſuſpenſa,

Digitized by Google

ſpenſa, hinc muſcas arcet. Albertus & Cardanus.

252.

Si Aſini cicutam liberalius depaſcantur, ſomno profundiſſimo & torpore inexpugnabili corripiuntur, ita ut non tantum ſtupidi, ſed planè mortui videantur. Quod ruſticos rei hujus ignaros fefellit. Nam dum aſinis, quos ob id mortuos credebant, pellem ad uſum detraherent, accidit, ut in medio ferè operis aſini experrecti ſint, magno excoriantium terrore, & ingenti ſpectantium riſu, ut tradit diligentiſſimus & doctiſſimus Medicus Andreas Matthiolus, ſuis in Dioſcoridē commentariis.

253.

Cameli naturale odium gerunt adverſus equos, & hircinus ſanguis cum adamante. Plinius & Ariſtot.

254.

Obſervatum expertumque audio, vaccam, ovem, aſellam, canem, ſuem, felem, & ſimilia fœminei generis animalia domeſtica & manſueta, dum utero gerunt, abortire, ſi mas,

mas, ex quo conceperunt, occidatur: tam valida & vehemens eſt illorum inter ſe concors ſympathia.

255.

Si nigro cani, dum vivit, alterum oculorum erueris, & tecum portaveris, faciet, ne alii canes tibi allatrent, etiamſi inter illos ambulaveris. Sed res ea paulo certior erit, ſi quidpiam de lupi corde ei addideris. Sextus Platonic. & Albertus. Quod fortaſsè à nobis ſuperius etiam adnotari potuit.

256.

Si equi dyſuria, ſeu mejendi difficultate laborent, foliatis ſambuci ramis undique illorum corpus diu ac blandè verbera, & tum demum folia ipſo collo eorum & capiti, nec non corpori univerſo coapta. Nam Jumentorum impedimentis arbuſcula hæc maximoperè confert. Simoneta Cardin.

257.

Lupus hominem prior videns, ei vocem præripit, & tanquam victor illum deſpicit. Si autem ſe prævi-

ſum

ſum ſenſerit, ferociam deponit, & currere nequit, Auctores D. Amboſ. Virgil. Plato, Sextus Platon. Albert. & alii.

258.

Lupi valdè amantur à pſittacis, & ericium ſummè fugiunt ac timent, Æſculapius. Tradit inſuper Albertus, quod lupus hominem non edit, niſi fortuitò prius hominis cadaver guſtavit: nam tunc non dubitat periclitari invadendo hominem.

259.

Rumpi tradunt equos, qui luporum veſtigia ſub equite ſequantur. Et ſi equi trahentes quadrigam lupi calcaneum conculcent, ſiſtentur, ac ſi cum quadriga conglaciasſent. Petrus Gellius ex Æliano.

260.

Mures prægnantes in utero parentis repertas fuiſſe apud Perſas, auctor eſt Ariſtoteles. Quin etiam tradunt magi, muris jecinore dato porcis in fico, ſequi dantem id animal. Addit Plinius, fibrarum

rum numerum creſcere & decreſcere in jecuſculis muriũ, cum Lunæ lumine. Sed de his paulò plenius philoſophaturi ſumus in noſtra quadrupedum medica hiſtoria.

261.

Ajunt ſuem, ſi capite ad cœlum verſo portetur, nequaquam grunnire.

262.

Leo viſo igne mirandum in modum expaveſcit, nec re alia facilius domatur. Ejus autem oſſa ſimul colliſa, ignem concipere ajunt. His accedat, quod cervus ita arietem perhorreſcere fertur, ut ejus conſpectum non ſuſtineat. Ariſt. Plinius, Albertus & alii.

263.

Horus Apollo tradit, lupum maximoperè lapides pertimeſcere. Idcircò dum per lapidoſa ire cogitur, ſuſpenſo pede ſemper incedit. Læſus enim vel minimo lapidis ictu vermes gignit, à quibus tandem abſumitur. Ideò inſultante cum lapidibus viatore aufugit.

264.

Oves eum ſequi ſolent, ut ſcripſit Didymus, qui vellere illarum aures obturaverit. Addit, easdem, ut etiam capras, comeſta conyza herba, extingui. Poteris addere ex Florentino geoponico, & Zoroaſtre, quod hirci fugitivi non erunt, ſi barbas illis præcideris.

265.

Sues ſumpta herba hyoſcyamo, præſenti periculo convelluntur, niſi copioſa aqua ſe ſtatim foris & intus proluerint. Ælianus. Addatur ex Plinio, quod illi idem ſues candida indumenta, perinde atque elephantes, impenſè oderunt: boves verò & tauri purpurea. Quod multi ſub hoc habitu ſuo ſummo malo quandoque experti ſunt.

266.

Elephantes de omnibus animalibus murem maximè oderunt: adeò quod ſi pabulum in illorum præſepio poſitum ab eis attingi viderint, aut ſenſerint, illud faſtidiunt & reſpuunt. Plinius.

267 Ca-

267.

Capræ lac multum facient, ſi dictamnum circa ventres ipſarum ligaveris. Auctores ſunt Africanus & Florentinus. Tradit inſuper ille, arietem non incurſurum nec impetum facturum, ſi cornua ipſius propè auriculas perforata ſint.

268.

Si talpas accipere voles, illorum foraminibus & oſtiolis allium, porrum, aut cepam debes objicere. Nam foras, ac ſi ſtupidi eſſent, confeſtim proſilient.

269. *

Porcus ſtrumoſus edat 3. vel 4. baccas lauri, eo die glandes non apparebunt, ſed evaneſcent.

270. *

Ut quis à ſylveſtribus ſuibus ſecurus ſit: Si velis ab incurſu ſylveſtrium ſuum ſecurus esſe, cancri ungulas ac pedes, pro amuleto alligatos habeto. Democritus.

271. *

Ad lepores congregandos: Succus hyoſcyami cum ſanguine juvenis

venis leporis miſtus, & in leporina pelle conſutus, fertur omnes lepores congregare, qui fuerint in eo tractu, ubi ſepultus & humatus fuerit; non ſecus quàm matrix canis alios canes allicit. Ex vetuſtisſimo commentario. Et ſunt, qui mihi affirmarunt, id verum esſe.

272. *

Cervi quomodo ſenectutem renovent. Notum eſt, quod cervi renovent ſenectutem ſuam comeſtione ſerpentum: eodem modo phœnix renovatur per rogum, quem ſibi conſtruit, & trochiſci viperarum aliquo modo hominis naturam revireſcere efficiunt, ſi debito modo ſumantur.

273. *

Canes ne te deſerant: Exiſtimant quidam exhibito pane ſub ala contento, ita ut ſudore maduerit, fieri obſequentiores, amantioresque domini. Cardanus.

274. *

Mures ut fugiant: Si unico mure apprehenſo caput ipſius excoriaveris

veris & dimiſeris, reliqui fugabuntur. Item mures fugantur hæmatitis lapidis ſuffitu vel vitrioli, & myrica viridi ſuffumigata.

275. *

Talpæ congregantur: Talpa fictili incluſa, cum accenſo ſulphuris pulvere, ſocias ad ſe evocat alias, cum flebili voce illarum auxilium implorans.

276. *

Ad talpas profligandas: Recipe helleborum album cribratum, & cum polenta & ovis rigatum, vinoque & lacte ſubactum, in offas & paſtillos cogas, ac eos in talparum cavernas immittas. Ruſticis ſatis eſt, ſambuci ramum foliaceum defixiſſe. Item cynocrambes corticem, hoc eſt, braſſicæ caninæ, vel ejus folia axungia contuſa, cavernis talparum indas.

277. *

Dicunt, certis ſuffumigiis quædam animalia congregari vel fugari: ſic è ſummo gutture cervi uſtis oſſibus, congregari ſerpentes, cornu verò cervino ſuffito, fugari.

278. Si-

278.*

Similiter accenſo pulmone aſini, venenata omnia fugere. Ungula vero equi vel mulæ, ſuffita in domo aliqua, effugari mures.

279.*

Mures radicibus majoranæ inſidiantur, ceu medicamentum & auxilium ab his quæritantes. Cœterum ut ab illis & gurgulionibus, aliisque animalibus noxiis frumenta & legumina defendantur, præcipit Palladius, parietes amurca luto remixta illinendos eſſe, cui aridi oleaſtri folia, vel olivæ pro paleis adjicientur. Alii coriandi folia frumentis immiſcent: ſed de his alibi ſcribemus.

280.*

Admiſſarius aſinus, aut equus, aut animal, quodvis aliud, quo pallio inſternetur, ejus colore ſobolem generabit: auctor eſt Abſyrtus Græcus in Geoponicis. Addo ex Democrito, quod boves arando non laſſabuntur, ſi oleo & terebinthina ſimul coctis, illorum cornua obleveris.

281.*

Ad boves non accedent œſtri ſive tabini, qui illos ad inſaniam ſolent adigere, ſi locum, in quo paſcuntur, aqua decoctionis baccarum lauri contuſarum aſperſeris. Qui ſi puncti ab his fuerint, cerusſam ex aqua ipſis illinito: auctor Sotion in Georgicis. Sed & Africanus tradit, eos à muſcis non infeſtandos (uti nec equos vel canes) ſi lauri fructum tenuisſimè tritum, & ex oleo coctum illis illeveris, vel ſaliva ipſorum illos inunxeris.

282.*

Hyæna ubi hominem aut canem dormientes offenderit, ſuum corpus juxta dormientis corpus extendit: & ſi quidem ſeipſam viderit majorem eſſe dormiente ſua longitudine, naturaliter delirum ac ſtupidum reddit, depaſciturque ipſius manus nihil repugnantes. Si verò breviorem ſeipſam conſpexerit, celerrimis pedibus fugit, nec ullam dormienti læſionem adfert: auctor Neſtor in ſua Panacea, apud Caſſ. Dionyſ. Uticenſem.

283.

Diſſectis ante plenilunium pullis hirundinum ex prima fœtura, duo lapilli reperiuntur in illorum ventriculis, quorum unus concolor, alter verò discolor habetur. Hi priusquam terram attigerint, ſi in buculæ, aut cervi aluta includantur, & brachio vel collo aptentur, comitiales ſanabunt, nedum juvabunt. Ex relatione cujusdam Itali, qui ſe id expertum fuiſſe mihi aſſerebat.

284.

Amant ſic columbæ tinnunculum, qui noſtra eſt quercerella, ut refert Columella ex vetere Democriti præcepto, quod ſi ejus pullos in ollis fictilibus quis defoderit, & ſtipantia opercula ſuperpoſuerit, gypſoq; oblita in columbarii quatuor angulis ſuspenderit, tantum loci amorem columbis conciliabit, ut ejus deſiderio nunquam mutent ſedem: adeò amicum etiam poſt mortem amant.

285.

Pipionem habebis exoſſem, ſi

F exen-

exenteratum, in acri aceto per diem naturalem maceraveris: deindè probè lotum, & aromatibus, addito fæniculi ſemine, infarctum elixaveris vel asſaveris. Nam ſic illius osſicula adeò tenereſcent, ut unà cum pulpa & carne mandi posſint. Auctor Joan. Baptiſta Porta.

286.

Accipiter columbino generi hoſtis eſt infenſisſimus, ſed à tinnunculo, ſeu quercerella tuetur, cujus conſpectum vocemque reformidat. Quod columbas non latet. Nam ubicunque reſidet tinnunculus, tanti protectoris fiducia, à loco non ſecedunt, etiamſi propius adſit accipiter. Joan. Baptiſta Porta.

287.

Leonem valdè exterrere fertur galli gallinacei cantus, albi præcipuè, & maximè viſa ejus criſta, cujus aſpectum ne ſuſtinere quidem poteſt. Hinc nimirum rectè ſcribit Proclus, dæmones Leonis forma ali-

ma aliquando apparuiſſe, qui objecto gallo diſparuerunt.

288.

Struthiones conflata auro, vel alio metallo, numiſmata in horto Ducis Ferrariæ deglutire & concoquere vidi, inquit Joh. Langius.

289.

Corvo milvus eſt inimicus, nam volatu præſtantior & ungulis validior, eſcam ei præripit.

290.

Admiratione dignum eſt, quod pullus gallinaceus, qui ſerpentem ac draconem non pertimeſcit, usque adeò umbram, vel prætervolantis milvii expaveſcat, ut illicò ſeſe illatebret, ac ſecuritatis & evaſionis locum repentè captet.

291.

Pulli columborum occulta proprietate renum dolori conferunt, & corruptum ſanguinem emendant: ſed dum interficiuntur, capite truncari debent. Eorundẽ carnes facultatem habent ſanandi teneſmum, quem cucurbita frequenter comeſa generare ſolet.

292.

Cum volueris cogere in unum locum multitudinem corvorum, fac imaginem dimidii corvi in ſtanno, prima facie virginis aſcendente, dicendo: Non remaneat corvus in hac tota regione, qui non veniat ad hanc imaginem, quocunq; in loco ſepulta fuerit. Deinde ſepelias eam ubi volueris, modò ſit in loco aëre libero. Sed non eſt obliviſcendum vel prætermittendum, quod dum formantur iſtæ imagines, & (ut volunt quidam) ſepeliuntur, Luna debet eſſe in aſcendente, adjuta bonis felicium planetarum aſpectibus, & procul à maleficiorum contubernio: qui cadentes erunt, & dominus aſcendentis fortunatæ ſtellæ conjunctus. Ex vetuſtisſimo Ptolemæi exemplari.

293.

Oculus hirundinis poſitus in lecto, non permittit jacentem dormire, donec auferatur. Et bubonis cor ſiniſtræ mammillæ mulieris admotum, cogit eam aperire ſecreta.

294. Quod

294.

Quod ſi caput upupæ in crumena habueris, non decipieris ab aliquo mercatore, ſed plurimum lucraberis. Hoc ſi verum, nullo auro æquiparandum.

295.

Admirabile æque ac memorabile ſtatuendum eſt, quod Galgulus avis, acerrima oculorum acie ab eo conſpecta, qui regio morbo laborat, croceos bilis vapores ad ſe confeſtim rapit, ac illum perfectè ſanat, eximio quodam naturæ beneficio. Verùm enimverò, ubi occulta ſympathia ægrotantem adeſſe præſentiſcit, oculis connivet, caputq; ſub alis recondit: non quod medelam ei invideat, ſed quod bilis acrimoniā ex morbi tranſitu magnoperè vereatur. Ob id ſub velamine olim vendebatur, ne licitator remedii particeps fieret, antequam emerat, ac gratis curaretur. Auctores ſunt Heliodorus, Plutarchus, Ælianus, Suidas, Plinius & alii. Addit Kyrannides, & poſt eum Albertus, quod ſi infirmum recuſet viciſſim intueri, mortis ſignum eſſe: Si verò aciem

 oculo-

oculorum rectà in eum dirigat, morbum in ſeſe transferre: quem adverſus Solem volitans paulo poſt evomit, & ita ſe ac ægrum liberat, mira quadam naturæ beneficentia. Cœterùm hic mihi monendus eſt Lector, auctores ſanè quàm diſcordes eſſe in deſignatione hujusce volucris. Plinius icterum avem eſſe contendit. Alii putant chloreum ſeu chloreonem eſſe, qui Gallis, Budæo teſte, Lorion & Loriot dici ſolet: Bona pars medicorum, charadrium eſſe defendit. Quidam oriolum eſſe promittunt. Alii galbulum vel galbulam, aut chloridem, quod Gesnero non placet. Ego hæc doctioribus tantiſper excutienda relinquam, donec eis dederit certum experientia finem.

296.

Coturnices per aquilonium & ſerenum cœlum facilè ſociantur, ac proſperè degunt, per auſtrinum verò moleſtè, propterea quod parum volant, Ariſtot. Humidus enim eſt auſter ac gravis: quo ſpirante minus eſuriunt animantes, ſed corpora magis dis-

diſsolvuntur & aggravantur, ut ſcripſit noſter Hippocrates.

297.

Cataplaſma ex pulvere combuſtarum hirundinum, & nidi earundem, efficaciter prodeſt diſcutiendis tumoribus gutturis, & curandæ anginæ.

298.

Lapis in capite vulturis repertus, ad quoſcunque noxios caſus utilis eſt. Et qui in nido upupæ invenitur, ſecretorum proditor eſſe fertur, pectori dormientis ſuperpoſitus. Albertus.

299.

Tradunt Perſarum Magi ex ſalvia ſub fimo putrefacta, dum Sol & Luna ſecundam faciem Leonis occupant, avem merulæ ſimilem procreari. Cujus aduſtæ cinis lampadi inſperſus domum ſerpentibus plenam eſſe imponit. Hermes.

300.

Si ova citra operam galli edita (ſubventanea vocant) gallinæ fovenda ſupponantur, citius putreſcunt, quàm animentur. Quæ verò gallina

à gallo calcata peperit, poſt undevigeſimum diem ab incubitu pullos proferunt: qui ante quam putamen abrumpatur, pipire ſolent. Lemnius.

301.

Si cum lacertæ ſepo, halinitro, cuminoque farinam tritici miſcueris, & gallinas eo cibo ſaginaveris, caro illarum adeò pingueſaciet homines, ut præ craſſitudine & adipe disrumpi videantur, Cardanus.

302.

Alectorius lapis magnitudine fabæ repertus in ventriculo decrepiti galli, fertur reddere geſtantem gratioſum, conſtantem & audacem: nec non ad Veneris tractanda ſacra ad unguem factum. Idem ſub lingua detentus, ſitim ſedat, ut multis experimentis compertum eſt, Albertus.

303.

Anſeres, anates, ac reliquæ aquaticæ aves, ſyderitide herba ſuis medentur incommodis: gallinæ helxine: grues junco; pantheræ humano ſtercore: apri hedera, & cervæ cinara. Addo ex Plinio, quod apes can-

crorum

crorum odore exanimantur, maximè ſi quis illos juxta alvearia coxerit: nam fœdos odores odio habent, & ob id acerrimè perſequuntur eos, qui tetra unguenta redolent.

304.

Hoc cuculo miraculum, inquit Plin. quod quo loco primùm auditur, ſi dexter pes audientis ibidem circumſcribatur, & veſtigium ibi effodiatur, non gigni pulices, ubicunque ſpargatur. Addam ex Palladio, quod apes non fugient, ſi ſtercus primogeniti vituli oribus alveorum illitum fuerit.

305.

Gallinæ viperis ſaginatæ & elixatæ, ſalutares ſunt elephantiaſis labe infectis. Ex quorundam experimento.

306.

Gallina magnoperè perhorreſcit accipitres, ut etiam ſi vocem audiat, tantisper dum incubat, ova vitientur, Plinio teſte.

307.

Ne columbæ à felibus infeſtentur, ad feneſtras atq; aditus omnes, & ſe-

cundum plures columbarii regiones, ramulos rutæ ponito, ſuſpenditoque. Ruta ſiquidem vim quandam poſſidet feris adverſatricem, ut tradit Didymus in Geopon. Addit Africanus, quod gallinam catus nunquam invadet, quæ ſub ala rutam agreſtem habuerit.

308.

Tradunt Ariſt. & Avicenna, ex orbiculari brevique ovo marem gigni & excludi: ex oblongo verò & acuto, fœminam. Si autem voles ova incubari absque gallina, tepido fimo illa ſepeli, ita ut turbinatior pars ſurſum vergat, quintoque vel ſexto quoque die, novum ſubſtitue fimum, quod gallinæ calorem ſuo tepore imitetur. Sed meminiſſe oportet, quod invertenda erunt ova, donec excludantur pulli, gallinæ mox committendi. Sunt qui repentè clibano idipſum perficiant, ſubſtratis gallinarum plumis, unà cum earundem fimo pulverato.

309.

Paſſerculus troglodytes vocatus, qui omnium avicularum, excepto

Regulo

Regulo, minimus ſpectatur, & juxta ſepes ac muros victum quæritat, volatumque perbrevem facit, naturalem vim admiratione dignam habet. Sale enim conditus, & crudus in cibo acceptus, concretos calculos lotio expellit, & ne renaſcantur prohibet, ac morbum perfectè ſanat. Conditur optimè pennis evulſis, atque indè largo ſale adobrutus, arefactus comeditur. Si plures adfuerint, coqui posſunt more aliarum avicularum. Posſunt etiam non deplumes uri in olla operta, & cinis unius uſti, cùm pauco pipere & cinnamomo exhiberi. Sunt qui vivum pennis prævulſis ſale condiant, quod melius eſt. Alii asſatos edunt integros, ita ut nihil ex eis præter pennas abjiciant. Qui plura volet, conſulat Aëtium & Paulum Æginetam.

310.

Ælianus ſcribit, aquilarum pennas halitu ſuo aliarum volucrum pennis admixtas, eas inſumere.

311.

Si palumbem marem cum galli-

na coire procurabis, aut perdicem, vel Phaſianum, pullus emerget non injucundus viſu. Et albam ſobolem dabunt pavones, phaſiani, perdices, & alites hujuscemodi, ſi aviaria, vel caveas, quibus includuntur, congrediuntur, pariunt, incubant, & excludunt, ſusque deque, & ex omni parte albis velaminibus obtenderis & ornaveris. Artificium hoc acceptum fero ornithotropho cujusdam principis viri, licet etiam à multis deſcriptum fuerit, ſed neſcio an probatum.

312.

Quæ ſequuntur de Lusciniis, eò libentius hîc à me recenſentur, quod illarum ſuavisſimo cantu, dum hæc ſcriberem, aures meæ demulcerentur, & ſummè exhilareſceret animus. Lusciniis, inquit Plinius, diebus ac noctibus continuis 15. garrulus eſt ſine intermisſu cantus, denſante ſe frondium genere. Dignum miratu, quod ſit tanta vox in tam parvo corpuſculo, & tam pertinax ſpiri-

ſpiritus. Omnia tam parvis faucibus inſunt, quæ tot exquiſitis tibiarum organis ars hominum excogitavit. Ac ne quis dubitet id artis eſſe, plures ſingulis ſunt cantus, nec iidem omnibus, ſed ſui cuique. Certant inter ſe, palamque animoſa eſt contentio. Victa morte ſæpè vitam finit, ſpiritu prius deficiente quàm cantu. Meditantur aliæ juniores, verſusque quos imitentur accipiunt. Audit diſciplina attentione magna, & reddit, vicibusque reticet. Intelligitur emendatè correctio, & in docente quædam reprehenſio. Hæc ex Plinio.

213.

In lacu Lario, qui nunc Comenſis appellatur, piſcatores per hyemem multas ciconias velut extinctas reti in ſiccum trahunt. Quæ veluti ſimul junctæ mutuo roſtra ano inſerta habent, & thermis calefactæ, vivæ reperiuntur. Auctor eſt Gervaſius Tibelleſius, adnotante Merula.

314.

Aetius, auctore Apollonio, ſcribit, pennas ciconiæ efficere, ſi eas

quis domi habeat, ne pueri ſternutent. Adde, quod noctua in Creta non viſitur, & ſi eò advecta fuerit, è veſtigio moritur. Sic perdices non transvolare Bœotiæ fines, lectum eſt. De quibus mirum videtur, quod Archelaus tradit, nempè fœminas in hoc genere, audita tantum maris voce concipere. Addit Theophraſtus, omnes in Paphlagonia bina corda habere.

315.

In inſulis Irlandia & Orcade, quibusdam in locis, quæ mari alluuntur, arbores ſalicibus ſimiles naſcuntur, in quibus ortæ quædam parvæ pilæ, paulatim creſcendo, in aves anatum formam habentes effigiantur, roſtro à ramis pendulæ. Quæ cum ad maturitatem pervenerunt, ſuopte nixu ex arboribus excusſæ evolant, & in proximum mare decidunt. Britanni vulgo Bernetas vocant. Ex hiſtoria & Annalibus, nec non relatione ejus gentis.

316.

Cor maſculinæ coturnicis à viro geſta-

geſtatum, & fœminæ à fœmina, facit, ut nec lites, nec jurgia posſint inter illos oboriri aut ſpargi. His accedet, quod ſi in corio lupi deferatur cor turturis, geſtans non capietur illecebroſo appetitu rerum venerearum.

317.

Maximè mirandum eſt regulum aviculam, veru ligneo perquam tenui infixum, ſemetipſum torrere & circumvertere. Sed lignum illud ex corylo recenter extractum esſe oportet: quod non adnotavit Cardanus.

318.

De omnibus volucribus columbarum collegium maximè fœcundum esſe ſolet. Nam in omnibus 46. diebus columba prægnans eſt, parit, fovet, incubat & enutrit: tantum cesſans ab hyberno ſolſtitio, ad vernum usque æquinoctium. Sed nigrarum columbarum mira eſt natura: nam maribus vita functis ad ſecunda carnis deſideria nullis illecebris adduci posſunt. Quæ etiam amicitia

maribus

maribus erga defunctas fæminas, Ariſt. Plin. & Albertus.

319.

Gallinæ vinaceis ſterileſcunt, hordeo verò ſemicocto numeroſiora pariunt ova, ac majora. Addo quod ſi pediculis infeſtentur, ut etiam anſeres, vel alites aliæ, illitu olei ex lino facilè curabuntur. Auctores ſunt priſci Geoponici Græci & Latini.

320.

Accipitri amica ſunt ſalvia atque mentha, & ex arboribus abies ac ſalix. Hujus plumas ſi mutare voles, carnes muris cum piſciculorum pulvere illi exhibeto: aut pulpamentum gallinæ, ſerpentium carnibus educatæ. Ex quodam regio aucupe & falconario, ut vocant.

321.

Pavonis caro asſata, ut D. Auguſtinus ſe expertum fuisſe tradit, per integrum menſem ſic ſervatur, ut neque ſapor, neque odor deterior reddatur. Per annum quoque id fieri experimentum aliquando produxit: nam

Digitized by Google

nam corrupta non eſt, quin potius contabuit & emarcuit.

322.

In alio animali par opus libidinis non reperias quàm in perdice. Nam ſi contra mures ſteterint fœminæ, aura ab his flante prægnantes fiunt. Hiantes autem exerta lingua per id tempus æſtuant, concipiuntque ſupervolantium afflatu: ſæpè voce tantum maſculi audita. Vide aphoriſm. 314.

323.

In vulturibus natura concipiendi ſingularis eſt, & à cæteris diſcrepans. Nam illi, ut D. Ambroſius adnotavit, nullo fruuntur concubitu, nulloque maſculi ſemine concipiunt, ſed citra conjunctionem generant. Unde vultures omnes fœminas esſe ſcribit ex Ægyptiorum experimentis, Horum ſequutus, & eas Euro gravidas reddi, aut flante Borea: ut apud Hiſpanos equas, zephyro ſpirante. Quanquam Ariſtoteles teſtatur, Vultures facie adverſus Auſtrum

ſtrum exporrecta volare, atque ſic prægnantes fieri.

324.

Upupa ſi cecinerit antequam vites germinent, futuram vini copiam præſagire ajunt.

325.

Trebius admonet clavum vel cuneum quanta vi libeat in arbores adactum, in quibus nidum habet picus Martius, ſtatim exilire, cum is cuneo vel clavo inſederit. Alii ad herbam referunt à pico ad id auxilii & negotii conquiſitam. Cui fabulantur vires ineſſe ad aperiendas ſeras quaſcunque, Plin. Albertus & alii.

326.

Cum omne animal peracta Venere triſtari ſoleat, ſolus gallus gallinaceus exhilareſcit, & cantu alacritatem ſpiritus teſtatur. Ille idem decrepitus æſtivis menſibus ſub exortum Caniculæ ovum parit forma orbiculari, luteum, luridum & verſicolor: ex quo multi opinantur baſiliſcum produci, pernitioſiſſ. ac peſtilentiſſ. Serpentem; maximè ſi quando à

do à bufone educatum & fotum fuerit ovum tale. Quod an fabuloſum ſit, viderint alii. Sic ex ſpinæ humanæ medulla putrefacta anguem generari quempiam proditum eſt. Lemnius, ſi ritè memini.

327.

Avicula linaria, Gallislinotta nuncupata, exoriente canicula obmuteſcere incipit, nec non ægrotare, ac plumas vellicando excutere. Quod contingit circa medium Julii, ſicuti toto decendio experti ſumus in una & altera: & hinc certum canicularis ſyderis exortum multis indicavimus. In galerita ſeu alauda idem etiam obſervavimus in exortu Arcturi cum ſole. Nec dubium eſt, quin aliæ itidem aves & animantes ſuum habeant quæque peculiare ſidus, à quo moventur ad cantum, taciturnitatem, mœſtitiam & hilaritatem. Quod ut obſervent ſeduli arcanorum perſcrutatores, eximiè rogo & peto.

328.

Tradit Aetius ex Piſone, perdicem vociferari, & cortem, in qua alitur,

alitur, lacerare, ubi ſagacitate quadam naturæ ſenſerit medicamentum quodpiam letale, ut venenum, intra ædes parari.

329.

Accipiter internecinum bellum gerit cum aquila, cohærentesque ſæpè prehenduntur. Eidem aquilæ pugna eſt acerrima cum dracone, multoque magis anceps in aëre: nam multiplici nexu ejus ligans alas, ita ſe illi implicat, ut ſimul decidant ambo. Plin. & Albertus.

330.

Adverſus improbitatem alitum ſparſa ſemina depaſcentium, coctum allium, ne poſthac renaſci posſit, mirandum in modum prodesſe fertur, ſi illis projiciatur. Nam quæ devorabunt, manu capientur. Alia in eam rem auxilia multa leges in noſtris hortorum ſecretis.

331.

Si cranium hominis ſenis in periſterotrophio, ſeu columbario ſuſpendatur, multiplicabuntur ibi columbæ, ac quietè vivent. Idem præſtabit

ſtabit lac mulieris puellam à bimatu lactantis, ſi in vitreo vaſe ibidem ſuſpendatur. Albertus.

332.

Tradit Albertus, quod viſcum quercinum ſilphio conjunctum, & ad arborem quampiam cum hirundinis ala ſuſpenſum, aves ad ſe congregat.

333.

Ægithus avis minima cum aſino valdè disſidet. Hinc enim ſpinetis ob ulcera ſeſe ſcabendi cauſa atterens, illius nidos disſipat: Ex quo fit, ut voce rudentis aſini audita, non ſolum ova ille abjiciat, ſed etiam pulli, ſi qui ſint, metu conſternati cadant. Itaque advolans Ægithus ulcera aſini roſtro vellicat, ut hinc deinceps illum abigat. Ex Ariſtot. Plinio & Oppiano.

334. *

Ova ne comedant gallinæ: Ovi candidum evacuetur, ad vitellum autem, hoc eſt, croceum ovi, gypſum liquidum infundatur, ut in teſtæ duritiem tranſeat. Etenim ubi guloſitate ſtimulabuntur, & nihil amplius repe-

reperient, citò abſtinebunt ab ovo
rum vaſtatione. Florentinus.

335.*

Gallinæ ut magna pariant ova
Si cupias ut gallinæ magna tibi pari
ant ova, rubricam disſolutam cibo ea
rũ admiſceto, & majora ova gignen
Item magna ova parient tibi gallinæ
ſi teſtem laconicam tuſam furfuribu
& vino miſcueris, & ſubacta gallini
objeceris. Leont.

336.*

Adverſus tonitrua, quibus vi
tiantur gallinarum ova, pulliquc ſe
miformes interimuntur, antequa
toti partibus ſuis conformentur, plu
rimi infra cubilium ſtramenta, gram
nis aliquid ſubjiciunt, & ramulos la
ri, nec minus allii capita, cum clav
ferreis. Auctor Columella.

337.*

Gallinacei galli aliter caſtran
tur, quàm exectis teſtibus, hoc eſ
libido ab illis removetur, calcaribu
nimirum ferro candente inuſtis: qu
cum ignea vi conſumpta ſunt, fact
ulcera dum conſaneſcant, figula
cret

creta linuntur. Præterea incubandi adimitur cupiditas gallinis, pinnula per nares trajecta, auctor idem Columella.

338.

Cum volueris, ut piſces multi congregentur in unum locum, fac imaginem piſcis ex ſtanno vel plumbo, aſcendente primâ facie aquarii (melius fortaſſè piſcium) & dum illam figuras, dic: Ligo & adjuro omnes piſces, qui ſunt in flumine (nominandum eſt) ad tractum baliſtæ, ut ad hanc imaginem veniant, quotiescunque in ejus aqua poſita fuerit. Et cum volueris exire piſcatum, pone eam circa rete in olla nova, & miranda ac perjucunda videbis.

339.

Oſtrea viva peſtiferos bubones loco transferunt, & virus omne ad ſe trahunt. Sunt autem agglutinanda brachio, qua axillaris decurrit, ſiquidem bubo in alis eſt: Si vero inguen obſidetur, lineamentis femoris, quæ vena cruris deſcribit. Hollerius.

349. Ge-

340.

Genera omnia lapidum, qui in capitibus piſcium reperiuntur, trita, & cum vino exhibita, colicum dolorem compeſcunt, & calculum, qui in renibus defixus jacet, atterunt & comminuunt. Galenus & Avicenna.

341.

Piſces omniaque acida lacti admixta, & vino perfuſa, ſcabiem ac lepram conciliant: nam facilè computreſcunt.

342.

Lapis carpionis triangularis comminutus & tritus, naribusque inflatus, ſanguinis profluvium ex illis ſiſtit & cohibet, facultate aſtrictoria, quæ etiam guſtu percipitur.

343.

Cancer vivus, ſublimato vino, ſeu aquæ vitæ impoſitus, rubeſcit, ac ſi percoctus eſſet.

344

Piſces agminatim confluent, pacato flumine, aut maris littore, ſi aquam decoctionis ariſtolochiæ rotundæ admixta calce reſperſeris.

Quod

Quod ſi ejuſdem pulverem deguſtent, velut exanimati, ſupernatantes comprehendentur. Plinius.

345.

Si ex cocculis ab oriente allatis, & ob id à nobis *cocque de levant* vocatis, cum cymino, caſeo vetuſtisſimo, farina tritici & vino in ſpisſamentum coactis, formentur ſphærulæ magnitudinis piſi, & piscoſis amnibus quieta aqua, injiciantur, quotquot piſces deguſtabunt, earum illicio ſtupefacti, & velut inebriati ad ripas disſilient, & ita manibus capi facilè poterunt. Experientia multoties probatum.

346.

Piſcium carnes quovis modo coctæ, ſi dum adhuc calent, humidis locis diu asſerventur, eosdem pariunt affectus veſcentibus, conſimilemque perniciem adferunt, quæ à fungis creari ſolet: tametſi noxa, non niſi duobus tribusve diebus poſt, ſeſe quandoque prodat. Non minus ſunt vitanda ova barbatuli piſcis: nam ſi

largius ſumantur, adeò venenata ſunt, ut magnum minentur periculum. Levinus Lemnius.

347.

Ferunt conchylia & oſtrea tonitru ſæviente, margaritas quaſi abortiendo vomere, ob id multæ in arena reperiuntur. Quarum virtus experta eſt & probata adverſus animi deliquia, fluxum lyentericum, & omnium maximè ad roborandos recreandosque Spiritus. Dioſcor.

348.

Nonnulli elephantiaſi ac lepra inquinati morbum vicerunt, frequenti ranarum paluſtrium uſu, nimirum mitigato ſanguinis fervore ac melancholica aduſtione emendata. Quod de ranis intellige, quæ ſaliunt, & non repunt, aut lentè progrediuntur, nam venenatæ ſunt.

349.

In nonnullis ſtagnis fæculentis, omni aqua exhauſta & limo detracto, anguillæ denuo generantur, ſi aqua pluvia effluxerit: quippè quod imbre

imbre vivant & alantur. Ariſt. Plutarch. & Oppianus.

350.

Pythagoræi, ut Athenæus teſtatur, à piſcibus abſtinebant ἐχεμυθίας ἕνεκα, id eſt, ſilentii gratia, quod piſces muti ſint, & ſilentium quid divinum dicerent. Addam ex Anton. Ludovico Vlyſſiponenſi medico præſtantisſ. quod lampetræ peſtis tempore frequenter comeſtæ, innata vi contra tam diram luem ſummè efficaces habentur.

351.

Sargus piſcis, qui in Brunduſio viſitur æquore, omnium fertur eſſe ſuperbisſimus & caprarum mirus amaſius. Ad quas ſecundùm littus maris paſcentes accurrens, facilè capitur. Autor Gaudentius Merula. Qui etiam tradit ex Anaxilao, quod atramento Piſcis Sepiæ tanta vis ineſt, ut eo in lucernis abdito, cœteris luminibus ablatis, aſtantes Æthiopas videri faciat.

352.

Cancri fluviatiles morſis à rabido

cane mirificè proſunt. Sed ii poſt canis ſideris exortum, Luna 14. cum Sol Leonem eſt ingresſus, vivi in patella ſunt adurendi. Cujus cochleare unum ex aquæ cyatho propinatur, dum adhuc recens eſt morbus, augendaque quantitas, ſi inveteraverit. Eo remedio vim adeò efficacem inesse ſcribit Galenus, ut nullos periiſse dicat, quibus in tempore exhibitum fuit.

353.

Narrat Rondeletius Medicus præſtantisſimus, in libro de piſcibus, ranam vulpeculæ per noctem in littore vagantis, pedem corripuiſſe, ac retinuiſſe usque ad auroram, quo tempore illam prætereuntibus commiſit. Quod de marina rana intelligendum putarem: quæ exenterata, ſi inducatur candela accenſa, horrendo ſpectaculo translucet. Si de alia accipis, quid occultum fateberis.

354.

Rana alicui loco pectore multum incubans, indicium eſt aquæ ibi latentis. Et ſemel à ſcorpionibus percusſi,

cuſſi, nunquam poſtea à crabronibus, veſpis, apibusque feriuntur. Adde, ſi placet, quod bufo ictus ab araneo, vel ſerpente, admorſa plantagine ſibi medetur. Plinius.

355.

Qui marinos piſces curſoriis equis in urbes vehunt, ſepes leucacanthis ſeu albiſpinis florentibus veſtitas cane pejus & angue devitant, vel mira celeritate effugiunt: quod piſcarias equorum ſarcinas vel in ipſo tranſitu repentè labefactari longa & ſola experientia intelligant, quemadmodum adnotavit præſtantisſimus Medicus & Philoſophus Joannes Ruellius, alterum Galliæ noſtræ decus & ornamentum.

356.

Hiemato lacu fluctibus glomeratæ anguillæ volvuntur, in tantum mirabili multitudine, ut in excipulis ejus fluminis, ob hoc ipſum fabricatis ſingulorum milium globi reperiantur. Plinius.

357.

Murenis ſpiritus vitalis in ex-

trema parte caudæ latet, qua perimuntur potius quàm contuſo capite. Piſcis genus hoc ſi in vaporario ſiccetur, faculæ aut funalis accenſi commoditatem exhibebit. Etenim nervus, qui ſpinæ loco illi per tergum producitur, ellychnii ſeu contorti funiculi vicem præbet. Sed id poſt utrumque æquinoctium tentandum eſt, quo tempore adipoſæ ſunt murenæ. Lemnius.

358.

Delphinus piſcis incredibili amore ducitur erga homines, & præcipuè impuberes: quibus miris blandimentis gratificari, & colludere geſtit. Plin. Ariſt. & alii.

359.

Piſces maximi expetunt radices ariſtolochiæ rotundæ. Itaque ſi contuſas admixta calce mari vel fluvio ſparſeris, cupiditate mira advolabunt piſces, continuoq; exanimati fluitabunt, ut Plinius coram ſe factum teſtatur. Ob id piſcatores in Campania, venenum terræ ariſtolochiam nuncupabant. Nunc & cyclamini radici idem contingit.

360.*Ut

360.*

Ut piſces charta frigantur: Ex charta ſimplici frixorium vas efformato, ibi oleum piſces ardentibus prunis, quibus flammæ deſunt, imponantur, & citius & commodius expediet. Nec ſuperpondium addere obſuerit.

361.*

Oſsiculum dextri lateris Ranæ, quam rubetam vocant, in ferventem aquam projectum illam refrigerare fertur: nec poſtea ſervare, niſi exemtum fuerit. Quod verò in ſiniſtro eſt latere, contrarium facit: utrumque facilè invenies, rana à formicis exeſa. Auctor. Plin.

362.

Etſi rarum eſt, vermes in cerebro generari, id tamen noſtra memoria viſum eſt. Et cuidam Italo ex frequenti odoratu ocimi hortenſis, ſeu baſilicæ herbæ natus ſcorpio in cerebro, vehementes dolores & longos, mortem denique attulit. Quod ocimophilis ſummoperè notatum velim. Auctor Jacobus Hollerius,

nobis in medicina Præceptor & Doctor nunquam obliviſcendus.

363.

Omnis morſus ſerpentis jejuni, jejuno homini vel animali inflictus, maximè nocet, eſtque multo perniciosior dum incubat. Cœterùm ubi ex anguibus metus ingruit, optimum eſt non ante progredi, quàm aliquid cibi præſumptum ſit, ac deguſtatum. Sed omnibus hominibus ſuum etiam ineſt contra ſerpentes venenum: nam ictas ſaliva, ceu ferventis aquæ contactu, fugere ajunt, & ſi in fauces penetraverit, mori, idq́ue præcipuè humani oris jejuni. Plinio auctore.

364.

Cum volueris fugare ſerpentes de aliquo loco, ut nec tibi, nec item aliis noceant, fac imaginem duorum ſerpentium in æris lamina, ſecunda facie Arietis aſcendente: & dum ſculpitur, vel fuſilis projicitur, dic, Ligo ſerpentes per hanc imaginem, ut nemini noceant, nec quenquam impediant, nec diutius, ubi ſepulta fuerit, permaneant. Deinde conde

imagi-

imaginem quo loco putabis adeſſe ſerpentes, & ilicò fugient, quaſi objecto igne. Si quatuor feceris imagines, easque in quatuor angulis loci ſepeliveris, multo tutius egeris. Quod aliis etiam imaginibus ritè accommodabitur. Ex Ptolemæo.

365.

Bartholomæus Montagnana, inſignis Medicus, refert, quendam civem Paduanum, cum alteri genuum cantharides admoviſſet, ſupra quinque libras ſanguinis eminxiſſe. Idem quoque accidiſſe tradit alteri, qui eas ad unguium leproſorum ſcabritiem tollendam pollici pedum applicuiſſet. Hinc nimirum conſtat cantharidum virulentiam non ſolùm intra corpus, ſed etiam extra pernitiem adferre. Langius.

366.

Oleum de ſcorpionibus præterquam quod virus ex eorundem ictu retrahit, calculos etiam educit glandi illitum, vel in vermiculo inditum poro, quo urina defluit, ſi quidem calculus reſtitit in cole. Si ſuperius in-

hæreſcit, pubi ac peritonæo remedium admovendum eſt. Jacobus Hollerius.

367.

Lingua ſerpentis virginea cera incluſa, & in aurem ſiniſtram cujuscunque equi demisſa, illum veluti mortuum humi procumbere cogit: ablata, non ſolùm eum expergefacit, ſed etiam multo alacriorem reddit, ut mihi retulit Anglus quidam.

368.

Mirabiles ſunt animalculorũ quorundam ſympathiæ & metamorphoſes. Eruca etenim adſcitis alis degenerat in papilionem. Erucæ in fico natæ in cantharides abeunt: & hydrus in lacub. degens, exhauſtis aquis ſtagnantibus, in ſerpentem tranſit.

369.

Coluber fluviatilis funiculo à cauda præligatus & ſuſpenſus, ſubjecto vaſe aqua pleno, in quod dehiscat, aliquot poſt horis vel diebus ore lapidem eructat, qui exceptus vaſe, quod ſubjacet, totam aquam ebibit. Alligatur lapis hic hydropicorum ven-

ventri, atq; in totum exhauſta aqua liberat. Hollerius.

370.

Serpentem ſiſtere coges, ſi hæc dixeris: Adjuro te per eum, qui creavit te, ut maneas: quod ſi nolueris, maledico maledictione, qua Dominus Deus te exterminavit. His addam, quod cornu cervinum ante Serpentes aduſtum, illos ad fugam non ſecus adigit, quàm pulices odor crematæ calcis. Experimento conſtat.

371.

Bufonius lapis (crapaudina dictus) ſuo contactu & blando attritu, inflationes à venenatis beſtiis illatas discutit, ac virus omne elicit. Unde ſi ſorex, aranea, veſpæ, ſcarabæi, glires, aut animal aliud venenatum parti alicui damnum intulerit, admoto lapide eo, dolor miteſcit, ac tumor omnis ſubſidit. Levinus Lemnius.

372.

Lapilli ex capite limacum & grandiorum cochlearum eruti, ſtrangurioſis urinam moliuntur, illius meatus lubricando, ſi comminuti ex vino exhibean-

hibeantur. Auxiliantur etiam parturientibus laxando & dilatando muliebres locos.

373.

Cum volueris fugare muſcas à quopiam loco, ut nulla ibi amplius videatur, fac imaginem muſcæ in lapide annuli, vel, ut habet codex meus, figura in lamina æris, cupri aut ſtanni muſcam, araneam, & ſerpentem, ſecunda facie Piſcium ascendente. Et inter formandum dicas: Hæc eſt imago, quæ omnes muſcas exterminat in æternum. Deinde ſepelias eam in media domo, vel ſuſpende ad aliquem locum illius. Si habueris adhuc quatuor ſimiles, & in quatuor angulis domus ſepeliveris, aut ſuſpenderis, aut inter parietes ita occultaveris, ut à nullo posſint auferri, longè melius erit. Sed hæc repoſitio debet fieri prima facie Tauri aſcendente, ſic enim nulla muſca ingredietur, nec remanebit. Experimentum vidi, inquit Ptolemæus, in domo Adebari Regis ſapientiſſ. & in magia naturali exercitatiſſ. In cujus palatio ne muſca

erat,

erat, nec vermis aliquis nocens, aut moleſtiam adferens. Quod ut explorarem, ait, produxi ibi muſcas vivas, quæ illicò interierunt. Hactenus ille.

374.

Cochlearum carnes per ſe tritas cum polline farinæ ex proximi molendini parietibus, olim, inquit Galenus, vulneri impoſui: cum quo etiam nervus vulneratus & contuſus erat, in agricola & duro homine.

375.

Nihil efficacius ad exigenda ventris interanea & lumbricos ejiciendos, exſiccatis in tegula ignita vermibus, exhibitoque illorum pulviſculo verminantibus pueris. Nam confeſtim reliquos corpori inhærentes excludit. Levinus Lemnius.

376.

Non illud memorabile, & ſanè quàm admirabile judicabitur, quod à Conrado Gesnero, viro citra ullam controverſiam eruditisſimo, & multarum linguarum peritisſimo adnotatum eſt? Anno, inquit 1551. pervenit ad nos hiſtoria Viennæ impresſa

hujusmodi: Hac æſtate, circa diem divæ Margarethæ in Hungaria, propè pagum Zichſam, juxta Theiſam fluvium accidit, ut in multorum hominum corporibus ſerpentes & lacerti naturalibus ſimiles naſcerentur. Unde ſævisſimi dolores oborti, tandem eos miserè necarunt, ita ut tria circiter hominum millia ſic periiſſe feratur. Quibusdam humi ad ſolem jacentibus, ſerpentes & lacerti per os aliquatenus emerſerunt, ſed mox iterum ſeſe in ventrem abdiderunt. Nobili cuidam puellæ diris cruciatibus mortuæ, cum venter inciderctur, ſerpentes duo prodierunt. Hactenus Gesnerus in præclaro illo ſuo opere. De quadrupedibus oviparis. Buſones ſeſe dilatantes & intumescentes, non ſolùm venenum per urinam in plantas & fructus humi jacentes longius fundunt, ſed etiam tabifica ſaliva vicina quæque vitiant. Quæ duo, non minus mortifera ſunt, quàm napellus. Quare admirari non licet, ſi repentè quandoque pereant, qui fraga, fungos, fructus

fructus & herbas hoc veneno infe-ctas, & illotas comedunt: vel iis dentes confricant, ut initio primæ centuriæ oſtendimus.

377.

Tradit Poſſidonius in Aſia & Africa tantæ immanitatis ſerpentes naſci, ut cervos ſolidos & homines equo inſidentes hauriant. Addo ex Plinio, Strabone & Solino, quod Africa ſerpentibus adeò fœcunda eſt, ut araturi præaltis ocreis indutis, non alia ratione letales illorum morſus effugiant.

378.

Quædam animalia, re vera, in ſaxis oriuntur; & in ſcopulis maritimis radices, velut Plantæ, jaciunt, paulatimque adulta moventur ac ſentiunt, quæ ſi divellas, moriuntur. Idcirco Zoophyta Ariſtot. appellat, Budæus & Gaza plantanimalia.

379.

Sambuci flores ſuo odore erucas arcent ac tineas perimunt: & abſinthium, ruta, mentaſtrum, abrotonũ, ſatureia, jugulandis folia, filix, lavandula vel pſeudonardus nigella, coriandrum

drum viride, & pſyllium, pulices ac cimices, modo culcitris & pulvinari imponantur: vel earundem plantarum, decocto, ſolum cubiculi aſpergatur. Experire, ſi non credis.

380.

Aranearum multitudine peſtifera fore æſtas indicatur. Et vernis ficus foliis, cornicis pedem adæquantibus, tempeſtiva veris navigatio, Plutarchus & Heſiodus.

381.

Ubi pulices ac pediculi præſentiunt corpora hominum emori ac tabeſcere, omniaque membra ſanguine & calore vitali ſenſim deſtitui, vel ea deſerunt, vel partes illas occupant, quibus ſanguis, calorque nativus diutius inhæret. Cujusmodi eſt lacuna circa ventriculi orificium, vel quæ mento ſubeſt, ac vocali arteriæ incumbit: ut à veſpillonibus & libitinariis obſervatum eſt. Hæc animæ emigrantis certiſſima ſunt argumenta. Lemnius.

382.

Lampyrides, quæ & nitedulæ & cicin-

cicindelæ vocantur, vitreo vaſculo, quod diligenter opertum ſit, immiſſæ, & ſimo equino dies aliquot obrutæ, in liquorem ſolvuntur, qui cum æquali portione hydrargyri, ut decet, purgati, vitrea phiala pellucida & munda incluſus, mediisque ædium laquearibus appenſus, tantum lucis refundet, quantum ſubluſtri nocte Diana. Puto ex magia naturali Baptiſtæ Neapolit. decerptum.

383.

Eſt quædam ſpecies telæ araneæ ſpiſſæ & candidæ, quam ſi humero ſuſpenderis, à quartanis defendet, ut tradit Albertus.

384.

Aliquis rubetam defixè aſpiciens utcumque optimè coloratus, pallore tanquam ictericus afficitur. Et rurſus aſpiciens charadrium ſeu galgulum liberatur. Auctor Philes. Addo, quod moſcho ureteri inſerto, dyſurias curari, tradit Galenus.

385.

Refert Alexandr. Joviano Pontano auctore, ſe vidiſſe hominem graviter

viter à ſcorpio percusſum, qui ſtatim liberatus fuit ebibito thure contrito, in quo cælatũ fuerat ſcorpii ſignum. Debet autem ſculpi in lapide annulari, ascendente ſcorpio, dum Luna ibidem agit cardinaliter conſtituta: eodemq́; ſigillo aromatica imprimi, hora qua Luna in ſcorpio cardinalis invenietur, & quo dictum eſt modo exhiberi, ex aqua, vino albo, aut alio idoneo liquore.

386.

Centipedæ in cellis vinariis repertæ, lotii difficultates egregiè ſolvunt, ſi vino albo intritæ hauriantur: vel ſiccatarum pulvis ex eodem vino exhibeatur. Conſtat experimento cujusdam, qui ſicuti id ſecreti liberè mihi impertivit, ita ego aliud ei candidè communefeci.

387.

Vermiculi in medio echino plantæ dypſaci reperti, adverſus quartanas plurimùm pollere traduntur, ſi in aluta clauſi brachio alligentur, aut collo appendantur. Proſunt etiam adverſus paronychia, ſi vivi affectis

fectis unguibus circumligentur. Nam dolorem alioqui implacabilem, confeſtim tollunt. Expertum intellexi.

388.

Lacerta viridanti ac porraceo tergo, mirè geſticuloſa eſt conſpecto homine. Nam ei, ut canis, crebro caudæ motu pueriliter blanditur, illumque à latitante, & inſidiante per herbas ſerpente, quantum poteſt, tuetur, Levinus Lemnius.

389.

Magi putant, rubetam fictili novo incluſam, medioque defosſam agro, arcere alites à ſemente. Verum inſtante mesſis tempore effodiendam eſſe volunt, & extra limites agri abjiciendam, ne fruges fiant amaræ. Plinius.

390.

Quomodo veſtes à tineis vindicandæ: Scribunt M. Varro, & Cato, quod ſi amurcam ad medium coxeris, & ex ea fundum, anguloſque ac pedes arcæ inunxeris, ubi aruerit, veſtes aut res alias in ea conditas à tineis vindicabis.

391. Ru-

391.

Rubeta cocta & pro emplaſtro cynanchicis impoſita adeò prodeſt, ut Hier. Cardanus affirmet, quendam, cui, ceu moribundo, jam accenſæ fuerant candelæ, hoc auxilio à ſe liberatum fuiſſe. Fortaſsè & filum, quo ſuſpenſa rubeta interierit, idem præſtare poterit.

392.

Quid illud, inquit Gaudent. Merula, quod per hanc etiam noſtram ætatem Venetiis publica Cenſorum tecta nullum muſcarum genus ingreditur? Quid, quod Toleti, quæ Hiſpaniarum eſt civitas celeberrima, muſca duntaxat una, nec plures toto anno in publico macello ſpectatur, ut tradit Leo Bapt. Albertus? Si modum requiris, auro multo ab aliis tibi comparandum, gratis illum à nobis accepiſti aphorismo 373.

393.

Si quiſpiam dormiturus penes ſe appoſuerit ramuſculos canabis humidæ, à culicibus minimè infeſtabitur. Res multis experta & probata.

394.

Si quis caput conſpergat cinere collecto ex cremata anguis ſenecta, dum Luna plena lumine, fuerit in prima parte Arietis, ſomnia terribilia videbit. Si ex eodem in aqua macerato faciem lavet, formidabilem apparere faciet: ſi ſub planta pedis habuerit, gratioſum coram magiſtratibus ac principibus reddet. Cardanus.

395.

Experimento certisſimo probatum eſt, uſtis coriis, quæ veteramentorum ſunt, ſerpentes efficaciter fugavi: neque eos ſolùm, qui in agris & domibus oberrant, ſed qui in hominum corpora ingrediuntur, dum aperto ore in campis dormiunt. Quod Marc. Gatinaria medicus celebris ſcribit ſuo tempore cuidam homini accidisſe. Cui cum fruſtra adhibita eſſent innumera remedia, de omnibus præſtantisſimum fuit veteramentorum fumus & nidor, per infundibulum ore exceptus & in corpus transmisſus. Nam cumprimum immanis fera (erat enim vipera prægrandis)

grandis) fumi nidorem præſenſit, viſa eſt à circumſtantibus egredi per anum, magna omnium admiratione & ſtupore.

396.

Apibus ſummæ ſunt inimicitiæ cum veſpis, crabronibus, mulionibus, hirundinibus (vel, ut alii legunt, hirudinibus) ranis, ovibus & cancris.

397.

Lapidem ex bufone (qui Gallis, ut diximus, crapaudina vocatur) ad hunc modum eliciunt nonnulli: Bufo in quampiã caveolam cum panno puniceo detruditur, Soli ardentiſſimo dies aliquot exponitur, ibiq́; tantiſper retorretur, ac ſiti excruciatur, donec omnes capitis peros deponere & evomere cogatur: quod per medium caveæ foramẽ vaſculo ſuppoſito, excipi debet vel aliter detrahi, idq́; celeriter, nec ab eo reſorbeatur. Sunt qui paulo tutius ac facilius rem eam exequuntur, bufonem pertuſo multis locis fictili immittendo, & formicis depaſcendũ in myrmecia exponendo. Sic enim fit, ut exeſa ejus carne, lapis ipſe

ipſe cum oſſibus relinquatur, ſicuti frequenter à nobis, & aliis plerisque expertum fuit.

398.

Hunc lapidem Bufoniũ legitimum eſſe experieris, ſi in illum præoſtenſum vel objectũ, ſeſe ita attollat bufo, ac ſi vellet contingere & ſaltu præripere: usq; adeò lapidem eum homini invidet. Ex relatione cujusdã medici Regii, qui id vidisſe nobis affirmabat.

399.

Serpentes incluſæ circulo herbæ, quam betonicam nuncupant, exire non posſunt, quin ſe flagellando potius interimunt, Plinius & Græcorum geoponici.

400.

Percusſus à Scorpione, ſi ſuper aſino rectus deſideat reſpiciens ad caudam, pro ipſo delebit aſinus ac torquebitur. Curationis ſignum erit, quod pedendo emoriatur aſinus. Auctores ſunt Apulejus, Diophanes & Zoroaſtres.

401.

Cesſabit Ranarum garrula coaxatio,

axatio, ac nocturnus ululatus & clamor plerisque ingratus & moleſtus, ſi lacuum & fluminum ripis, ubi inhabitant, accenſa adhibeatur una lucerna, vel plures, pro loci amplitudine, & ranarum copia, quemadmodum Africanus in geoponicis teſtatur: & nos Pariſienſi cuipiam Præſidi de illarum moleſtia conquerenti, certo & optato experimento confirmavimus.

402.

Si ſcorpium usſeris, reliquos ex vicinis locis vel coges, vel fugabis. Idem etiam formicis continget ac reptilibus aliis, auctore Democrito. His accedet ex Didymi ſententia, quod ſi quis miliarem panem præſumpſit, nunquam à veneno noxam incurret.

403.

Si pedes magnæ rubetæ, ſeu bufonis viventis abſcindantur, quando Luna vacua ad ſolis conjunctionem properat, & collo patientis ſtrumas circumdentur, adeò proſunt, ut perſæpè à morbo liberent. Auctor Hieronymus Cardanus.

404. Sonus,

404.

Sonus, quem echo reddit, fugare apes exiſtimatur: ideoq; ſedes earum eſſe oportet, ubi illa non reſonet, ut tradit M. Varro; apud quem etiam lego fabas diu incolumes ſervari in vaſis oleariis cinere oblitis, nec non & cœtera legumina. Addit præterea fabam ipſam ad coquendum facilem reddi, ſi dum ſeritur, aqua reſpergatur, quod etiam ſupra adnotatum fuit.

405.

Serpentes capitali odio fraxinum oderunt: adeò ut ne matutinas quidem, occidentalesve umbras ejus, quàm ſunt longiſſimè exporrectæ, ſerpens attingat, ſed procul admodum fugiat. Quin experti prodimus, inquit Plinius, quod ſi gyro ex ea fronde claudantur ignis & ſerpens, in ignem potius quàm fraxinum fugiet ille: mira naturæ benignitate, quæ prius quàm ſerpentes prodeant, ſicuti florere fraxinum permittit, ita ante conditos, folia nequaquam deponere ſinit. Plinius.

466.

Ariſtolochia rotunda cum campeſtri rana diligenter trita, addita atramenti ſcriptorii parte aliqua, facit, ut ſerpentes ceu mortui illicò ſubſiſtant & hæreant, ſi ex ea miſcellanea aliquid ſcribatur, & coram illis projiciatur, auctor Albertus.

407. *

Muſcas profligat, ſi ruta melle miſceatur, atque ex eo parietes aſpergantur.

408. *

Adverſus Pulices: Si ſanguis vel pinguedo urſi in ſcrobe aut vaſe ſub lecto ponatur, convenient in eo loco pulices, ac morientur.

409. *

Ad pulices depellendas: Recipe lupinorum fabas, & abſinthium cum ruta, quæ tum in aqua coquantur: qua cubicula inſpergantur.

410. *

Ad idem: Aqua, in qua colocynthis, folia perſicæ, verbena, perſicaria, & coriandrum fuerint cocta. Idem præſtat aqua, in qua argentum vivum fuerit

ſuerit coctum, ſi ejus aſpergine irroretur cubile.

411.*

Ad erucas perdendas: Cape urinam bubulam & amurcam æqualiter miſta ad ignem, donec ferveant, admovebis, & ubi refrixerint, illorum imbre & irroratione, olea & arbores, conſperges, eſtque Anatolii experimentum.

412.*

Ad idem: Palladius faſciculos alliaceos ſine capitibus, per omne horti ſpatium, comburit. Aut cancri fluviatiles clavis pluribus in locis affigantur, aut vel arborum ramis ac cornibus paſſim ſuſpendantur, ab oleribus erucæ arcentur, ſi aqua inſolationis dierum decem, cancrorum vel pagurorum olera irrorentur.

413.*

Ad idem: Naſci quoq; prohibentur, imò verò præſentes collectim perduntur, ex Græcorum obſervatione, ſi aliquot, de vicino horto ſublatas, in aqua cum anetho coxeris, eaque perfrigerata, herbas aut arbores

reſperſeris, quæ nidulantes erucas, & ad fœtum incubantes ſuſtinent. Sed cavendum erit, ne aqua illa faciem vel manus contingat. Porrò remedium certum, ac paratu facile erit, ſi circa arborum brachia ac ramos bitumen & ſulphur incendas, vel galbanum, caprarumve ungulas, aut cervinum cornu, à venti flatu averſus, comburas. Sunt qui cinerem vitigineum per triduũ in aquam mittant, quo poſtea olera & arbores copioſa aſpergine luſtrant,

414.*

Ad idem: Ruſtici apud nos paleis intortis arborum truncos armant, & crura coronant: quibus ſumma arborum petentes erucæ implicantur, ac veluti, objectis laqueis & compedibus, vel profligantur, vel ſic à cœpta via actutum revocantur. Cœterùm ſi cuncta animalcula oleribus arboribusque nocentia perdere voles, Diophanum Græcum auſculta. Ventriculum vervecis recenter mactati, & ſuis adhuc ſordibus excrementitiis plenum diligenter tibi comparato: cum-

cumque ſpatio illo, quo beſtiolis ſcatet hortus, terra leviter adobruito. Peracto biduo, erucas & animalcula gregatim congeſta reperies, quæ enecare vel eo loco defodere poteris: id cum bis, vel ter feceris, genus omne, quod nocebat, extingues. Noſtrates hortenſium coloni, arte admodùm facili, erucas hodie ſic expugnant: Ubi apricis locis, illæ poſt pluvias inſederunt, matutinis horis, frutices olerum, aut ramos arborum ſuccutere ſolent: ſic enim, dum adhuc nocturno torpent frigore, facilè decidunt, nec amplius ad ſuperiora perreptant: præbentque occidenti viam admodùm pronam ac præſentem.

415.*

Ad perimendas muſcas: veratrum cum lacte, aut ſapa, auripigmento addito, maceratum & reſperſum, muſcas perimit. Item eas nidor ſulphuris, picis, rutæ, eruginis, amurcæ, & ſtyracis ſuffitus omnia fermè inſecta pellunt. Si quis verò ſucco foliorum cucurbitæ, mularum aut equorum pi-

los intinxerit æſtate media, non parvo rei miraculo, muſcarum moleſtia carent. Cardanus. Nec boves infeſtabunt, ſi lauri fructum oleo incoctum ipſis illines. Ex toto autem brutis non inſidebunt, ſi leonino adipe illinantur.

416.*

Quod ſi muſcas quoque è domo depellere velis, ſumito ſaturegiæ, foliorum ſambuci, cumini ana quantum ſatis eſt, miſceantur & coquantur in aqua, qua cum domus, vel cubicula aliquantulum madefacta fuerint, muſcæ evolabunt omnes, verùm nihil cibi eis permittendum, ne eo allectæ, odorem contemnant, Alexius.

417.*

Ad culices: Si ſpongiam acri aceto imbutam à capite ſuſpenderis, culices te non contingent. Fugabis eosdem, rutam madefaciens, & domum reſpergens.

418.*

Contra formicas hortenſes cor noctuæ foramini apponit Palladius. In quam rem etiam valent origanum,

vel

vel ſulphur, trita & foramini aſperſa, quæ ſi extrinſecus venerint, horti ſpatium cinere, creta aut oleo tingatur, ac circumſcribatur.

419. *

Campas fertur evincere & fugare, qui fuſticulos allii ſine capitibus per omne horti ſpatium comburens, nidorem locis pluribus excitarit: naſci quoq; prohibentur, ſi circa arborum, vel vitium crura, bitumen & ſulphur incendas: auctor Palladius.

CAPUT III.

De Elementis, nempè: Igne, Aëre, Terra & Aqua, variisque liquoribus, & Aſtris.

420.

EX asbeſtino lino & amiantho lapide lintea contexunt Indiani, quæ in ignem projecta flammam quidem concipiunt, ſed ab eo nõ conſumuntur, aut detrimentum ullum accipiunt, quin potius exemta ſplendeſcunt, nihilq; illis deperit. Dioſcorid. Plin. & alii multi. Tale habuiſſe ajunt Carolum V. Imperatorem.

 421. Pul-

421.

Pulvis pyrius, ſ. bombardicus & incendiarius, tam exigua, aut ferè nulla vi cauſtica participat, ut eo non ſcabiem modò, ſed ulcera ſordida & cacoethica abſtergere & conſolidare viderim, inquit Johannes Langius Medicus præſtantisſ. Comitum Palatin.Rheni. Quod animadvertant vulnerariæ medicinæ Profeſſores, qui bella ſequuntur, ac tantoperè deſudant in extinguendo ardore hujus pulveris, vulneribus, ut ſibi perſuadent, impresſo: relicta interim combuſtione, à qua majus impendet periculum.

422.

In Igne poſſe vivere impunè pleraque animalia, auctor eſt Ariſtot. ſed non ex eo naſci, aut gigni, ut fabulantur multi. Talem eſſe ajunt Pyrauſtam pennatum quadrupes in ærariis fornacibus Cypri: & Salamandram, quæ virulento ſuo frigore ignem temperat & obtundit. Unde Andreas auctor Græcus tradit, manus

nus aut veſtes Salamandræ Sanguine inunctas, igne non aduri.

423.

Adverſus grandinem, tempeſtates & fulmina, facto crucis ſignaculo, lapilli tres grandinis primum delapſæ projiciuntur in ignem ſub invocatione ſanctisſimæ Trinitatis: & mox oratio Dominica, cum Angelica ſalutatione, bis aut ter recitatur, adjungiturque evangelium B. Johannis: In principio erat verbum &c. Poſteà ſignum crucis in grandinem & tonantem nubem, ante & retrò, omnique ex parte ſignatur, ac terræ imprimitur ad quatuor mundi angulos. Poſtremò, ubi ter repetierit exorciſta, Verbum caro factum eſt, ac toties addiderit, per Evangelica dicta fugiat tempeſtas iſta, illicò ceſſabit, ſi à maleficio quopiam excitata fuerit. Hæc verisſima ſunt experimenta, nec ſuſpecta judicanda quorundam Theologorum auctoritate, ut ſcribit Joannes Wierus lib. 4. de Præſtigiis Dæmonum, & Incantationibus ac Veneficiis.

Digitized by Google

424.

Ignis ex rotunda vitri phiala, aquæ plena, & immobiliter Soli oppoſita, facilè excitari poteſt. Cum enim directè Soli objicitur, retrò in linea amphoram pertranseunte, obvium illi fomentum combuſtibile ignem ex radiis multiplicatis & addenſatis, leviter concipit: non ſine ſpectantium miraculo, qui ex aqua ignem excitari vident. Joan. Bapt. Porta.

425.

Ludovicus Vives ſcribit, memoria patrum ſuorum ſepulcrum erutum fuiſſe, in quo lucerna ardens inventa fuit, ibidem condita, ut inſcriptio teſtabatur, ante annos 1500. Ea ut manibus contrectata fuit, extemplò in pulverem reſoluta eſt. Hæc Joan. Langius.

426.

Sic facies candelam inextinguibilem. Imple cannam pulvere ſulphureo & panniculis minutisſimè fractis. Deinde cera quicquid id eſt inveſtito ac incendito, nullo flabello aut vento extinguetur. Præterea, ſi ex

ſi ex libra una ceræ, & unciis duabus vivi ſulphuris, calcisque vivæ tantundem, addita olei nucum unciola formetur candela cum bombace, & in aquam mittatur, ut primum calx ardere incipiet, reliquas materias ignis ſeminaria agnoſcentes, ad eundem incendii actum promovebit, etiam in mediis aquis.

427.

Lampas vitrea admodum ſplendida & diaphana quæcunque ſuo lumine illuſtrabit, crocea reddet & lutea aut flava, ſi pulvere croci oleum ellychnio vicinûm reſpergatur. De aliis coloribus idem erit experimentum: modò cubiculum aliud lumen non agnoſcat.

428.

Icta fulmine corpora incorrupta manent: quapropter fulminatorum cadavera veteres neque urebant, neque terra obruebant; ut omnibus perſpicuum eſſet, illa ne ullam quidem corruptionem ſentire. Adde, quod canes & aves ab hujusmdi

cadaveribus abſtinent. Ex quo fall mihi videntur, qui ſcribunt, Phaëtontem fulmine tactum, in vallibus computruiſſe. Sed de his plura in noſtra Meteorologia, & aëris Ephemeridibus legere poteris.

429. *

Candelæ inextinguibiles hoc etiam modo fiunt. Rec. Ceræ, ſulphuris, aceti ana, coquantur ad aceti conſumtionem, poſtea formentur candelæ, quæ accenſæ inextinguibiles evadunt. Roſcellus.

430. *

Lapis ignem fricatione reddens. Rec. Styracis, calamitæ, ſulphuris, calcis vivæ, picis ana Drachmas 3. camphoræ drachmam 1. asphalti drachmas 3. trita ponantur in vaſe terreo optimè clauſo ad ignem, donec in lapidem convertatur, qui panno fricatus, accenditur, ſputo verò extinguitur. Roſcellus.

431. *

Ignem ex poculo aquæ pleno conſpicere. Rec. ovum gallinæ, à quo vitellum unà cum albumine fuerit exem-

exemtum, & imple ſequenti pulvere: accipe ſulphuris vivi, calcis vivæ ana q. ſ. redigantur in pulverem, & in prædictum ovum ponito, foramen cera obturato. Cum ignem ex eo videre voles, in poculum aquæ plenum ponito. Gabr. Fallopius.

432.

Aerem peſtilentem absq; ulla noxa emendant teterrimi odoris pleraque. Cujusmodi ſunt caſtoreum, galbanum, ſagapenum, ſulphur, coriorum cornuumque ſuffitus, & pulvis bombardicus. Quod, ceu præſentisſ. diſcutiendæ peſtis remedium, ſuperioribus annis adhibitum fuit, (inquit Lemnius) quum apud Tornacenſes peſtis tota urbe grasſaretur. Nam milites præſidiarii, qui in arce excubias agebant, tormenta bellica pulvere bombardico, ſed absque globis repleta, urbi obvertebant, eaque ſub diei & noctis crepuſculum explodi curabant. Hinc factum fuit, ut ſonitu violento, fumique odore teterrimo contagium aëris diſcuteretur & aliò depelleretur.

433.

Per rigidum & aſperum gelu, crus brachiumve, offendiculo & lapſu minimo facilè frangitur. Quod ex ſiccitate aëris ambientis, oſſa etiam rigeſcant & fragilia reddantur. Id quod in candelis ex cera vel ſevo compactis obſervari poteſt: contrario modo quàm in humido cœli ſtatu, in quo omnia lenteſcunt & flexibilia fiunt. Lemnius.

434.

Venenati aëris contagia discutiunt nuces baſilicæ, ſeu jugulandes. Quod verum eſſe indicat ſyntheſis illa Mithridatica, quæ diateſſeron dici poteſt. Recipit enim nuces binas, ficus totidem, rutæ folia XX. & ſalis granum. Hæc ſi quis jejunus ſumpſerit, à venenis & morbis contagioſis eo die futurus eſt immunis. Vide Gallicum libellum noſtrum Secretorum contra peſtem: invenies illic, quod placuiſſe queat.

435.

Ventus aquilo nocte intempeſta, vel crepuſculo exortus, mox evaneſcit,

cit, & ſtationem ſuam deſerit: eoq; fit, ut exercitati nautæ illi parum fidant, & navigationem non inſtituant, niſi triduanus ſit. Auſter contrà, primi diei exortu ſpem fulcit nautis diuturnum fieri. Quod hoc proverbio confirmant Græci: Νότος πρῶτος, Βορέας τρίτος.

436.

Partes frigore affectæ, modò ne prorſus rigeſcant, ſubſitque ſanguis aliquis, aqua gelida immerſæ, & ſubinde rigatæ, ſenſim caleſcunt. Auctor Levinus Lemnius.

437.

Sunt qui certiſſimum veris indicium arbitrentur papilionis adventum, ad hoc advenarum volucrium apparitionem. Adde, quod cum morum germinare videbis, injuriam frigoris timere non debes, ut Plinius in ſua illa celebri veterum ſcriptorum Bibliotheca adnotavit.

438.

Si quis nolit pedes vel manus frigore offendi, pinguedine vulpis inungat. Addo, etſi parergon, quod qui voluerit jucundo ſpectaculo ex ollis

ſer-

ferventibus piſa excludere, argentum vivum immittat, videbit rem pulchram, niſi labori ollaris excellens altitudo, vel ignis remisſior obſtiterit. Expertum tibi trado.

439.

Fulmina, tonitrua, grandinem & horridos ventos quandoque à dæmonibus excitari credidit antiquitas, putavitque vehementiore ſtrepitu, ac malè olentium graminum fumo disſolvi. Quod etiam hodie pleræque ruſticæ mulieres in Italia factitare ſolent. Nam tempeſtatibus imminentibus, diri odoris pabula ſub dio comburunt. Sunt, qui ad cymbala & nolas confeſtim advolant, Thracum modo. Qui, ut veterum docent hiſtoriæ, quum horrida ingruebat tempeſtas, armati diſtrictis enſibus, & agitatis crotalis, in nubes horrendo clamore fremebant. Gaudent. Merula.

440.

In Apennino Italiæ juxta Bononiam & Piſas, exorta tempeſtate mulieres turbatim foras procurrunt,

eam

eam elatis manibus conſignantes caſeo in die Aſcenſionis Domini preſſo, & decusſatim ſignato fune, crucis modo. Ibidem ovum in ipſomet Aſcenſionis die excluſum adſervant, ſummoque alligant tecto: atque hoc modo ſuas ædes à tempeſtatis injuria tutas fore exiſtimant. Auctor Joan. Wierus Medicus & Philoſophus eximius, in opere ſupra dicto.

441.

Luna in hæc terrena vires ſuas maximè explicat, quum vel Soli eſt oppoſita, vel ab amplexu illius recedens paulatim lumine intumeſcit, ac veluti gravida efficitur. Quo tempore concubitus minus officit, quod tum omnia humore imbuantur. Unde fit, ut carnes illius radiis per hæc tempora expoſitæ, facilè tabeſcant: & ſub ea dormientes pallorem, capitisque gravitatem contrahant, ac morbo comitiali tententur. Plinius.

442.

Cuilibet rerum ſpeciei eſt peculiare aſtrum, ut polus magneti, & cuilibet aſtro peculiaris intelligentiæ dæmon,

mon, ut homini cuilibet ſuus genius dicatus eſt. Plato in Tim. Sic Selenites candidus ex Arabia lapillus, pro Lunæ creſcentis, & decreſcentis mole, ejus imaginem reddit: & ob id Lunaris eſſe cenſetur. Proclus, Dioscorid, Ælianus,

443.

In quo ſigno fuit Luna geniture ſeu nativitatis alicujus hora, illud in conceptu ejusdem oriebatur. Et in quo ſigno inventa fuit in conceptu, illud, aut ejus oppoſitum, exoritur in partu, & natali hora, ut ſcribit Ptolem. ex ſententia Hermetis. Quæ res ad probandam Uxorum fidem conjugalem, habendasque ſerio calculo nativitates, non parvi eſt momenti, modò certò conſtet de die & hora conceptus, quam facilè adnotare posſunt, qui Veneri parcè, & veluti ex numerato & præſcripto indulgent. Sed mulieroſi hoc opus, ille labor.

444.

Qui ad rem quampiam aptus eſt, habet profectò & hujusmodi ſignificationis

cationis ſtellam admodum potentem in ſua genitura. Et qui ſciens eſt, poteſt multos ſtellarum effectus avertere, quando naturam earum noverit, ac ſeipſum (à cœlo monitus) ante eventum præpararit. Claud. Ptolemæus.

445.

Membrum ferro percutiendum non eſt, quum luna ſignum tenuerit, quod membro illi dominatur. Addo, quod defectus luminarium in cardinibus geniture, annuarumve converſionū noxius eſt. Et Venus nato voluptatem adfert in membro, cui ſignum, in quo ipſa eſt, dominatur. Idem & in cœteris ſtellis. Ptolemæus.

446.

Carnes ad Lunæ radios noctu mactatæ vel expoſitæ, teneriores, coctuque faciliores evadunt. Nam Lunæ aſtrum ad cibariorum concoctiones plurimum confert: quæ nihil aliud ſunt, quàm putrefactio quædam. Hinc ligna ad Lunæ ſplendorem cæſa citius putreſcunt, & fructus celerius matureſcunt, auctor Daphnus Medic. ap. Athenæum.

447. Aga-

447.

Aganice, ut Plutarchus refert, Hegetoris Theſſali filia, ſiderum defectus in pleniluniis perita, ac temporis, quo luna objectu terræ umbra obnubilaretur, gnara, quum hæc mulierculis credulis præſaga futuri prædiceret, lunam præcantatione cœlo ſubducere credebatur. Hinc illud Virgilii in Damone exſtitit:

Carmina vel cœlo poſſunt deducere Lunam.

448.

Quisquis genituræ ſuæ dominatores aut aſcendentes in ſignis humanis non habet, ab humanitate alienus, etiam ſibi ipſi erit. Et quicunq; Martem habet in horoscopo, ſeu aſcendente ſuæ genituræ, omninò cicatricem in facie accipiet. Ptolemæus.

449.

Heraclides Ponticus tradit, Caniculæ exortum priſcis ſummoperè obſervatum fuiſſe, adeò ut illinc conjecturam caperent de anni ſtatu, ſalubrisne an peſtilens futurus eſſet. Nam ſi obſcurior, & veluti caliginoſa

orie-

oriebatur, cœlum pingue ac concretum eſſe ſignificabat; & proinde gravem ac peſtilentem fore annum. Si verò clara & pellucida emergebat, cœlum eſſe tenue ac purum demonſtrabat, & proinde ſalubre fore ac proſperum anni curriculum. Hanc ſtellam adeò metuebant antiqui, ut ei canem ſacrificarent. Pro cane ſidereo, inquit Ovid. canis hic imponitur aræ. Quanquam id factum putarim, quod hujus aſtri emerſu canes omniū maximè in rabiem agantur, & proindè ſimili victima ei litabatur.

450.

Thebith Philoſophus utriusq; magiæ peritus, tradit, ad conciliandam alicujus ſtellæ virtutem annulum esse conflandum, quando Luna eandem ſtellam in medio cœli, vel in aſcendente conſtitutam, trino aut ſextili aſpectu feliciter intuebitur. Sed materia annuli eſſe debet ex metallo huic ſtellæ dicato, ſubjecta etiamnum herba eidem ſtellæ aſcripta.

451.

Qui elipſin Solis exactè & abſque læſio-

læſione oculorum videre ſatagunt, in vaſculo oleum habente, illam innocenter ac liberè intueri obſervareque posſunt. Nam humor pinguis non facilè turbatur, & quas recipit imagines fideliter repræſentat.

452.

Canis cœleſtis exortum ſentiunt maria & terræ, multæ denique feræ. Tunc fervent æquora, fluctuant in cellis vina, ac moventur ſtagna. Sentiunt & ſideris hujus vires canes ipſi, quos eo toto ſpatio maximè in rabiem agi non eſt dubium. Vide aphorism. 449.

453.

Omnia, quæ creſcente Luna gliſcunt, augentur, & ſucculenta evadunt, ea deficiente marceſcunt & exſucca fiunt. Quanquam in quibusdam eſt antipathia. Nam cepa, ut auctor eſt Plutarchus, Luna decedente revireſcit ac congerminat: & ea adoleſcente inareſcit, proindeque Ægypti, & maximè Peluſiotæ, à cepis religioſisſimè abſtinebant: quod ſolæ ex cunctis oleribus contra Lunæ augmenta &

& damna, minuendi & augeſcendi, ſicuti repetit Gellius, vires habeant contrarias.

454.

Novi, qui antelucano medii veris tempore, menſe nimirum Majo, ſtratis ſuper gramina linteaminibus, rorem exciperent, expreſſum decoquerent, deſpumarent, & tum demum panniculos in ejus decocto madefactos, ſucceſſu admodum felici, ulceribus phagedænicis applicarent, & ſic abſterſa, ſiccataq; roris acrimonia ad unguem conſolidarent, una incocto aluminis & olibani momento.

455.

Hibernis menſibus aquæ vitæ ſeſquidrachmæ ſeu cochlearis menſura ſaccharo optimo edulcata, adjecto primarii panis exiguo polo, ne cerebrum feriat, vel hepati quid noxæ adferat, ſalubriter exhibetur jejunis obeſis, pituitoſisq́; corporibus, ut humores excrementitios concoquat, & illorum corpora à lethargo, apoplexia & morbis frigidis vindicet. Lemnius.

456. Aqua

456.

Aqua vitæ foris admota, opportunè auxiliatur nervis, muſculis & membris algore oppreſsis, omnesq; affectus dolorificos, qui in frigidis humoribus conſiſtunt, perbellè diſcutit, vi calorifica ac penetrandi celeritate.

457.

Oleum ex ſulphure ad hunc fit modum: Sulphur in œnoſtagmate (ſtillatitio vino, ſeu aqua vitæ) ferveſit, dum enatet lentor quidam, lana molliore, vel attrito linteo rapiendus, aut conchula alioquin excipiendus. Aliquoties commutanda eſt aqua, donec ſatis olei collectum ſit. Hoc demerſum corpori hydrargyrum foras allici volunt, ſtatim illito à balneis. Jacobus Hollerius.

458.

Aqua per plumbeas ſolenas, ſyphones, aut fiſtulas deducta, fugienda eſt: nam ſordes & limus plumbi ei adhærent. Ob id, qui talem aquam bibunt, dyſenterici ſunt. Adde, quod non parum incommodi etiam recipit ab

ab hydrargyro, quod plurimum ineſt plumbo. Auctores ſunt Galenus, Albertus & alii.

459.

Optimæ & ſalutaris aquæ indicia ſunt, ut celeriter ferveſcat, & celerius aëri expoſita frigescat. Adhæc ut legumina, præſertim piſa, citius aſparagis, quod ajunt, decoquat, nullamq; in fundo ſui vaſis maculam aut limum relinquat, neve linteolum in ea demerſum labe aliqua inficiat. Debet inſuper eſſe limpida, levis, omnis qualitatis expers, & hypochondriis minimè gravis, ex ſententia Hippocratis & Galeni.

460.

Oleum vino, vel alterius generis liquori ſuperinfuſum, præpedit ne vapescat, aut corrumpatur: Nam omnes halitus, qui putredinem inferre posſent, unà cum externo aëre, veluti quodam tectorio, excludit. Putreſcunt nihilominus ſtirpes omnes oleo illis affuſo, ut tradit Plinius.

461.

Stillatitius humor igni admotus, ita

ut ferveat, omni ſua vi & facultate deſtituitur. Nam cum purus ſit & defæcatus, nihil habet, quod illi adimi addive poſsit: eoque fit, ut ſic citius putreſcat & mucore obducatur, quàm putealis aqua decocta, Lemnius.

462.

Nullum ignis extinctorium aceto eſt efficacius: nam omnium maximè flammam ſupprimit ob frigoris exceſsum, auctor Plutarchus.

463.

Ælius Lampridius refert, Heliogabalum in euripis vino plenis navales ludos Circenſes exhibuiſſe, nec unquam, niſi unguento nobili aut croco piſcinis infectis nataſse. Addo, quod Democritus conſultus, qua ratione quis ſanus perſeveraret? reſpondit: Si interna melle, externa vero oleo rigaverit. Plinius & Athenæus.

464.

Cœleſtis aqua, modò non ſit turbida, ejusdem ferè eſt ponderis cum vino: præſertim ea, quæ menſe Majo delabitur, & in annos multos ſervari poteſt. Auctor Lemnius.

465. Oleum

465.

Oleum ex ſemine lini & ſeſami exceptum, omnium aliorum eſt leviſſimum, & nunquam frigore concreſcit: quod aliis non eſt conceſſum; illi nihilominus ſupernatat vinum ardens, ſeu aqua vitæ. Lemnius.

466.

Aceti vis: Ovum in aceto acerrimo triduo maceratum aut paulo plus, teſtam adeò teneram & mollem exhibet, ut per annuli anguſtiam facilè adigi poſſit. Idem calida aqua demerſum induratur. Addo quod ſilex eodem aceto edomitus ſeptem dierum ſpatio, digiti attritu in pulverē reſolvitur; hinc nihil mirū, ſi (ut diximus) Annibal alpina ſaxa ſolvit aceto.

467.

Aqua reddens faciem juvenilem. Accipe Sulphuris vivi unciam unam, olibani albi uncias duas, myrrhæ unc. totidem, & ambræ drachmas Sex. Redigantur ſingula in pulverem, deinde commiſceantur, & addita libra una aquæ roſaceæ, diſtillentur in diplomate, ſeu balneo,

ut vocant, Mariæ. Excepta aqua ſervetur in vaſe ad unguem obturato. Cum uti voles, tinge in ea linteolum album, quo faciem ablue ante ſomnum, & mane hordeacea aqua, aut fontana, deterge: adeò venuſta & limpida erit facies, ut ab omnibus miretur & exoſculari deſideretur. Ex quodam libro decoris muliebris.

468.

Oleum tartari factum ex fæce vini generoſi, ferrum illicò emaculat, deterſaque omni rubigine, eximium ſplendorem ei conciliat. Faciei lentigines obliterat, & fœdas omnes puſtulas, quæ frontem mentumque deturpant, vi abſterſoria emendat, ex quadam Matrona fucorum magiſtra.

469.

Aceti uſus tam intra, quàm extra aſſuefactus (ut fieri ſolet per contagia peſtis) incommoda parit plurima: niſi aquæ roſaceæ, aut vini optimi, vel croci momentum illi remiſceatur. Sed de his multa in noſtris contra peſtem ſecretis & auxiliis.

470. Aqua

470.

Aqua ardens, quam etiam vitæ aquam appellant, in præſervandis rebus, & à putredine vindicandis ſummè eſt efficax. Si enim carnes ac piſculenta quæque ea imbuantur, à corruptione & vermiculis immunia evadunt.

471.

Hydrophobi, qui ex canis rabidi morſu aquam appetunt, & eandem reformidant, ſi inopinato ſubitoque impulſu aquis mergantur, metus metu discutitur, & tali ſymptomate liberantur. Lemnius.

472.

Fontes per magnos æſtus arentes & exſiccatos, puellarum virginum cantu reſtitui, auctor eſt Bonifac. Simoneta Cardinalis: maximè ſi ad fontium crepidines & labia rhythmos & cantiones voce ac inſtrumentis ſuaviter canant. Quod ſi eſt, ſummum virginitatis præconiũ eſt. Sed in his, re vera, allegoriam ſubeſſe puto.

473.

Si libram unam vini præſtantiſſi-

mi,& ſalem quantum manu prehendi poteſt,cum fæce vini generoſi in chymicum & ſtillatorium organum miſceris, & aquam ex iis materiis manantem exceperis, omnium ardentisſimam eſſe experieris. Ex quodam Chymiſta acceptum tibi trado.

474.

Acetum illicò tibi comparabis, ſi in fictile novum & ſemicoctum generoſum vinum infuderis, & diligenter opertum in aquam ferventem miſeris.

Acetum validum & forte illicò reddes, ſi in illud recentis hordeacei panis fruſtula injicias, nam intra biduum valdè aceſcet. Modos alios in præcedentibus aphoriſmis hinc inde tibi ſparſim propoſuimus.

475.

Si vas æneum amplum, rotundum, & unico apertum foramine viva calce ac ſulphure, æquis partibus, exactè & integrè adimpleatur, & foramen, ne quid expiret, ſedulò occludatur, & mox in fontem non excurrentem, vel puteum demittatur,

tur, aquam ejus dies multos calidiuſculam conſervabit, ac palam exhibebit. Expertum à multis.

476.

Oleum de hyperico ad hunc fit modum, Cacumina hyperici vino odorato infunduntur ſpatio trium dierum & noctium. Deinde in vaſe duplici ſeu balneo Mariæ perblandè fervent, & paulo poſt leniter exprimuntur. Rurſus ſimilis quantitas cacuminum, eidem vino & expresſioni diebus ac noctibus totidem maceratur, fervet & exprimitur. Tum demum adduntur unciæ tres terebinthinæ Venetæ, olei veteris unciæ ſex, & croci ſcrupul. unus miſcentur, & in eodem duplici vaſe tamdiu coquuntur, donec vinum inſumtum ſit. Quod ſupererit, vaſe vitreato, vel plumbato in uſum diligenter cuſtoditur. Admirandæ faculatis eſt oleum hoc, cum ad multa, tum præcipuè ad ulcera cacoëthea, partes atrophia laborantes ac perfrigeratas, & alia ipſis etiam mulierculis perbellè nota.

477.

Apud Gratianopolim fons eſt, qui quanquam calidas non habeat aquas, tamen ſimul cum ipſis aquis flammas perſæpè eructat: duobus eodem loco temporeque ſimul manantibus inter ſe contrariis elementis. Ex incolis loci acceptum.

478.

Albertus Magnus auctor eſt, in Gothorum tractu fontem adeò gelidum eſſe, ut omnia in illum projecta lapideſcant. Cujus rei experimentum à Friderico I. factum fuiſſe aſſerit, miſſa in fontem eum ex chirothecis altera, cui, ne falleretur, ſigillum proprium in cera impreſſerat. Hujus itaque dimidia pars fonti demerſa, in lapidem induruit, reliqua manente integra.

479.

Ut puteus perennitatis fidem habeat, tunc effodiendus eſt, cum Sol ultimas partes Virginis obtinebit, ante æquinoctium autumnale: Nam eo tempore explorantur vires aquarum putealium & fontanarum: cum ex longa

longa ſiccitate æſtatis terra humore pluviali careat. Architectorum hæc ſunt documenta.

480.*

In Mileto eſt aqua fontana, cujus partes inferiores ſalſæ, ſuperiores dulcisſimæ ſunt.

481.*

In Cyrenaica provincia fons quidam, dictus fons ſolis, media nocte fervet, mox ſenſim tepescit, dein ad primam lucem friget; & quo Sol magis attollitur, eò fit frigidior, adeò ut meridie rigeat: tum rurſus paulatim tepescit; dein ad primam noctem calet. Idem fons ſingulis diebus, ut ad medium diem fit frigidus, ita & dulcis; ut ad mediam noctem fit calidus, ita & amarus.

482.*

Juxta littora Cubæ eſt fluvius ita perennis, ut navigari posſit; at aquæ illius ita fervent, ut manibus contrectari non posſint.

483.*

Lacus Agrigentinus in Sicilia ſuſtinet ea, quæ aliàs in aqua non natant.

Digitized by Google

In Aſphaltite lacu homo manibus pedibusque ligatus non mergitur. Teſtatur certè Hieronymus Florentinus, ſe vidiſſe decoctorem quendam in aquas illas à præalta turri præcipitatum, nocte integra ſine periculo ſubmerſionis in lacu permanſiſſe. Cauſa nimiæ Salis miſturæ adſcribitur. E contrario lacus quidam in Æthiopia tam liquidus eſt, ut ne folia quidem à proximis arboribus delapſa ſuſtentet.

484.*

Trochlotes fluvius in Aquilonari Norwegia tantum currendo fragorem edit, ut ad viginti milliaria exaudiatur. Beca quoque in Livonia tam ſonoro & vehementi lapſu è ſcopulis ruit, ut vicinos reddat ſurdaſtros.

485.*

Abſtemius fit, qui è lacu Clitorio biberit; obliviosſus, qui è fonte ad Trophonium.

486.*

Narva Lithuaniæ fluvius eſt, cujus aquas quamprimum ſerpentes attigerint, edito ſibilo refugiunt.

487.* In

487.*

In Anglia propè novum Caſtrum eſt lacus Myrthous dictus, cujus pars ſemper etiam per æſtatem gelu concreta, pars ne hyeme quidem conglaciata eſt.

488.

Irrumpentes vi tonitrus aquas fœcundas eſſe auctor eſt Plutarch. Nec non eas,quæ coruſcante fulgetro demittuntur, nam frugum altrices eſſe prædicant agricolæ, ut ille idem ſcribit.

489.

Mirabilis & citò parabilis aqua nullo auro comparanda, ad hunc fit modum. Aqua pura & limpida in vas nullo antea liquore imbutum mittitur. Ubi effervеſcit, illicò in vivam & recentem calcem, alteri vaſi novo impoſitam effunditur, ac ibi tamdiu quieſcere permittitur, donec detracta ſpuma, clara & pellucida appareat, ſubſidente ad imum vaſis calce pultis modo diluta. Tum demum aqua ſupernatans excipitur per vaſis inclinationem, ſed calce immota & phiala munda, aut alio

vaſculo diligenter obturato, ad uſum reſervatur. Vix credi poſſit, quantum habeat energiæ & miraculi in ulceribus quibusvis & maximè à lue Venerea obortis. Nam fotu ex linteolo in ea repentè madefacto, & vice emplaſtri poſt hæc ulceri impoſito, ac ſubindè renovato, ſaniem deterget, dolores ſedat, ulcus carne replet, ac inflammationes pauco tempore extinguit: non absque ingenti miraculo, cum ſui caloris vehementia alioquin incendat calx viva. Fruere hoc excellentisſimo ſecreto, quod multa prece, precioq; multo multis recuſavi.

490.*

Si ad convivii initium hoſpiti benè noto ac familiari, aut paraſito jocum facere, reliquis riſum movere cupis, hoc utere ludicro. Chalcantum ſeu vitriolum disſolve in aqua, quâ manus lavandæ ſunt ad menſæ initium: mantili verò, quo detergendæ ſunt, inſperge gallas in pulverem comminutas, & furfure miſtas. Cui jocum facturus es, præbe ad lavandas manus prædictam aquam, & ad tergen-

das

das mantile. Quæ quo magis abſterſæ fuerint, eò apparebunt nigriores, non ſine tergentis admiratione & indignatione, aſtantiumque riſu.

491.*

Oleum cinnamomi rarum & pretioſum, cujus virtus incredibilis ad plurimas infirmitates depellendas, & ad vires reparandas, & exterius etiam inungendo regionem præcordiorum, & cœteras corporis partes, quas ſua efficacia & aſtrictionis vi firmat & roborat, hoc fit modo: Rec. cinnamomi lib. 1. minutim triti, commisceas cum oleo amygdalarum dulcium diligenter, ſit inſtar pultis liquidæ, & loco tepido permittas duodecim diebus vaſe benè obturato, poſtmodum inſtrumento ad hoc apto exprime fortiter, & expreſſum oleum erit odoris, coloris & ſaporis cinnamomi, ad miraculum, ad omnia prædicta utile, & ad valetudinem & juventutem conſervandam, ad vires reparandas, ac parturientibus utiliſſimum, & multas ægritudines arcendas: tempore & loco utatur, cum

manna, ſaccharo, aniſo & ſimilibus, ſecundum hominis & morbi diſpoſitionem. Sunt & aliæ rationes conficiendi olei cinnamomi, ſi tritum cinnamomum cum aqua roſarum vel boraginis tepore digeratur, & poſtea diſtilletur, exhibet liquorem lacteum, & inſolando aliquid olei elicitur.

492.*

Oleum è floribus rosmarini, hypericonis, betonicæ & ſimilium magni faciunt, ut & roſarum: hac autem ratione paratur: Roſarum folia in umbra aliquandiu ſiccata in vaſe vitreo vel cucurbita ponantur, ac inde offundatur tantum roſaceæ aquæ ſtillatitiæ, ut madeant, deinde obturato vaſe in balneo mariæ per dies duodecim digeratur, tum appoſito alembico per cineres vel arenam temperato calore aqua cum oleo ſimul eliciatur, quæ rurſus in eodem vaſe reponuntur, prius benè mundato, rimis undique benè perlutatis, & per calentis aquæ balneum, lentisſimo calore, donec tota ſit aqua prolecta, in fundo vaſis, ſolo remanente oleo roſarum,

quod

quod colore rubet (nam ex rubris roſis oportet ut fiat deſtillatio, & quo ſunt fragrantiores, eò oleum erit præſtantius & odoratius) eſtque aromaticum, olens moſchum, maximis præditum viribus cordi, cerebro, hepati, & omnibus apprimè membris ſaluberrimum, multis morbis pellendis ſalutare. Hac ratione cum cœteris floribus agendum.

493.*

Antimonii ſeu ſtibii Oleum hoc fit modo: Sume antimonii lib. 1. & ſulphuris uncias 6. contrita miſceantur, tùm ſimul in olla ponantur operculata, & diligenter perlutata, ut nullus vapor poſſit exire, igniq; paulatim caleſcat atq; candeſcat, donec ſulphur abſumptum ſit, tum aceto ſuperfuſo eodem modo tantiſper detineatur, donec & illud evaporatum ſit: his peractis imponatur in retortam luto munitam deſtillando, prolectatis pulchrum oleum incredibilis virtutis: utiliſſimum ad infinitos & deploratos morbos, omnem hominis impuritatem aut per ſedem evacuando,

aut

aut per ſudores, aut urinam expellendo. Novos enim ſpiritus in præcordiis recreat ac producit, juvenilem faciem reducendo, ingenitum & innatum humorem caloremq́ue revocando & augendo. Vulnera, ulcera contumacia vel cancroſa, & ſimilia perfectè ſanat. Experimentatores aſſerunt, quendam à lepra hoc oleo curatum, qui grato animo 200. aureos dederat. Alius eodem morbo liberatus hujus olei beneficio, ut gratitudinem animi erga medicum declararet, dono dedit 800. aureos; alius ſemimortuus fuit in vitam revocatus, nec ſilentio prætereundum, pilos mutare, canosq́; ſua efficacia admirabili radicitus extirpare ac ejicere, novosq́ue pulchros procreare, & multa alia præſtare, quæ cum apud alios reperiantur, ſupervacaneum duco huc cumulatim congerere. Alia ratio præparandi oleum ſtibii: Sume ſtibii lib. 1. ſacchari candi tantundem, & adjecta vitæ aqua, ut humectetur, digere octo diebus, poſt deſtilla oleum rubrum, ac dilue; quod ſi moleſta ſit deſtilla-

tio,

tio, pro aqua vitæ ſubſtituas aquam communem, ut poſſint reſolvi, perſtent ſic in balneo mariæ circa dies 12. colorabitur aqua, cujus colatæ ſumere poteris duo cochlearia absq; noxa: pravos evacuabit humores ſimulque viscera fortificabit, ventriculum, viſum ac cœtera: hæc de ſtibio dicta ſufficiant.

CAPUT IV.

De Metallis, Mineralibus, aliisque foſſilibus. Itemq; de lapidibus & Gemmis.

494.

AQua ex ſtercore humano chymicis organis diſtillata, auro & argento pondus adauget.

495.

Ælianus teſtis eſt, pedem accipitris non aliter aurum trahere, quàm ferrum magnes rapit. Sunt qui eodem auro hydrargyrum evocant, etiam è corpore eorum, qui Neapolitano, Hiſpanove unguine illiti fuerint, ut alio dicemus loco.

496. Ge-

496.

Genuina eſt hydrargyri proprietas, pituitam ab ulceribus & membris extremis ac longinquis arcere, & per faucium adenes, pariſthmia, oris poros & gingivas expurgare. Sed hepati, cerebro, nervis, oſſibus, dentibusque, non tantùm ſuo frigore, ſed tota ſubſtantiæ forma ſpecifica, ſummè eſt noxium. Langius.

497.

Qui hydrargyro, ſeu vivo argento, vitiatas aquas ex montibus ſcaturientes bibunt, iis chocradibus aut ſtrumis, nec non bronchocœle, ſeu gutturis hernia & tumore ad ſternum pendulo collum tergere ſolet. Ex quo rectè præcepit Vitruvius, ut ex membratura vel habitu corporis incolarum pulchro & deformi, naturas aquarum illius regionis exploremus.

498.

Quum omnia, quæ è terra eruuntur, quamlibet ponderoſa, argento vivo innatent, ſolum aurum ſubſidit, & ab eo abſorbetur, mutato colore in argentum: qui niſi igne elui poteſt:

eſt: ſic enim in fumum reſolvitur teterrima odoris fœditate.

499.

Admiratione dignum eſt, quod ex morbo Neapolitano inunctus, ſi aureum annulum, vel numiſma in ore teneat, & lingua hinc inde volutet, argentum vivum, quod corpori ex illitu & unguine innatat, ab auro rapitur, & in annulum devolvitur: Sic ut totus argenteus eximatur: nec priſtino reſtituitur nitori, niſi igni admotus. Lemnius.

500.

Argentea vaſa auro incruſtari & obduci nequeunt, niſi argenti vivi miniſterio, cui uni ſe obſequioſum præbet ac tractabile. Nam cum omnia metalla reſpuat, ſoli tantum auro, ceu amico & familiari, libenter ſociatur, maritatur, & agglutinatur. Hinc argento ægerrimè adhæreſcit, ægrè plumbo, difficillimè ferro, æri mediocriter, Lemnius.

501.

Si in recenti muris ſtercore ſepelitur aurum, comburitur, ut fieri ſolet, cum

cum plumbo. Idem ſic combuſtum ſi in pulverem convertatur, & ſtercoribus cati obruatur, in priſtinum ſtatum redit, ac propriam naturam cum colore agnoſcit. Ex Pedemontano. Sunt qui combibi potius, quàm comburi dicant.

502.

Hydrargyrum in oximelite ſcillitico diu agitatum, optimè incineratur. Exinde aceto lotum purificatur, & ſic ad multa utile eſſe traditur. His addo, quod ſal uſtus & ſacculo impoſitus, ventriculi ſubverſiones, nauſeas ac vomitus ſedat, dum calens admovetur.

503.

Ferrum candens lacte reſtinctum diarrhæam ſiſtit, vino vel cerevisia, eandem concitat. Addo quod qui pedes odore graves habent, ſi ſquammam ferri calceis imponant, fœtorem illum ingratum exuent. Auctor Georg. Fabricius.

504.

Expertus ſum, inquit Lemnius, duas plumbi libras, in argenti vivi ſesquilibra

quilibra innataſſe: auri verò denarium, vel etiam ſcrupulum celeriter peſſum iviſſe. Scribit ille idem aureum numiſma, limonis ſucco aliquot horis inſertum, illinc eximi pondere imminuto & acciſo.

505.

Ærea pocula damnantur, quod æruginem, infeſtum ſtomacho virus, facilè contrahunt, præcipuè ſi vinum aut acetum illis infundatur. Aurea præſtantiſſima ſunt, quoniam cor roborant & exhilarant. Addo quod poculum ex electro naturali conflatum (quod auro & argenti quinta ejus parte conſtat) arcu in ſuperficie ejus interna maculoſo, quo nitor ingenitus obſoleſcit, nec non ſtridore, virus infuſum prodere fertur, ac præmonſtrare. Langius.

506.

Si clavus ex ære chalcitide conflatus ſuillis, cervinisve carnibus infigatur, eas à putredine illibatas, ſtiptica exiccandi facultate diu conſervat, Plutarcho auctore. Quod certa experientia noverunt metallorum foſſores,

ſores, qui in ſcaptenſulis verſari ſolent, meq; ea de re, inquit Langius, hæſitabundũ ſacta fide confirmarunt.

507.

Ab auro fuſili quidpiam non diſſlatur, nec pondus ei decreſcit, niſi oſſa gallinacei in id conjecta fuerint: nam ejus partem abſorbent. Auctores ſunt Plin. & Vitalis Cardinalis.

508.

Aurum, ut reliqua metalla, non offuſcatur, nec fuligine obducitur, ſed ſplendeſcit potius ac turgidum efficitur, maximè ſincerum & non adulteratum. Nam auri poroſitas, mollities & raritas efficit, ut concepto imbibitoq; vapore fuliginoſo turgeſcat & fulgore afficiatur. Levin. Lemnius.

509.

Quidam ex ſociis noſtris, inquit Albertus, mihi narravit, Fridericum Imperatorem habuiſſe magnetem, qui non ſolùm ferrum traheret, ſed vice verſa ferrum lapidem. Addit ille idem ex Ariſtotele, eſſe genus magnetis, quod carnes hominis trahat.

510. Hy-

510.

Hydrargyrum, ſeu argentum vivum facilè ac leviter hunc in modum congelabis: Liquefactum plumbum & à ſcoria repurgatum in vaſculum idoneum conjicito, & ubi coagulari addenſariq; occœperit, foſſulam ligno vel ferro confeſtim in eo imprimito, ac dicto citius, dum adhuc calet, hydrargyrum ibidem conjicito, & optato fine potieris, ſed non exacto & poſtremo. Extractum itaq; in pila vel mortario contundes, deinde congelationem, ut prius, iterabis, ac toties reiterabis, donec durum & malleabile habueris. A quodam chryſopœo, ut fertur, accepi.

511.

Auri puri & obryzi limatura in electariis idoneis deglutita, fertur conſervare immunes ab elephantiaſi, qui ea utuntur. Et lamina ex auro impoſita linguæ illorum, qui cauſonis, ſeu ardentis febris æſtu excruciantur, febrilem ardorem refrigerat. Langius.

512. Si

512.

Si æris ramenta aqua forti diſſolvantur, & in ea ferrum tingatur, æris colorem induet, modò fuerit defæcatum & mundum. Præterea ſi argentum vivum ſublimatum digitis pertractetur, & mox argentea vaſa, vel numiſmata iisdem manibus verſentur, & circumducantur, ita inficientur, ut adulterina ac falſa eſſe videantur. Bapt. Porta.

513.

Goritienſes mulierculæ, inquit Matthiolus, ægrè parturientibus, ultimo remedio argentum vivum potandum præbent ſcrupuli pondere. Nec deſunt, qui ad interimendas alvi tineas, illud etiam puellis propinent ad duorum granorum milii quantitatem, citra ullam moleſtiam, modò prius debitè perpurgatum fuerit.

514.

Si ſalem ammoniacum & ovi cortices ſimul trituraveris, & ex iis aquam chymico organo exceperis, in eaque æs ignitum extinxeris, miram ſuscipiet albedinem. Adde, quod ex antimo-

antimonio extractum hydrargyrum, ſeu vivum argentum, æs eximiè dealbat, ſi ſuper eo projiciatur, vel defricetur. Quod non facit foſſile & metallicum, à Plinio vomica perpetui liquoris nuncupatum.

515.

Si argenti puſillum forti aqua diſſolveris, eiq; tantum ſalis ammoniaci & tartari dilueris, ut ſtrigmenti craſſamentum induat: deinde ex ea materia orbiculos ſeu ſphærulas formaveris, ſiccaveris, & cum illis æs, cuprum, vel quid aliud ſimile, crebra digitorum contrectatione, & ſalivæ complexu defricueris, audebit ad argenti decus aſpirare ſuperbum. Sed materiæ ad hunc modum argentatæ, ab acribus, ut aceto, lotio, ſucco limonum, & ſimilibus, defendendæ ſunt, ne prodatur fucus, & color vaneſcat. Acceptum fero cuipiam Picardo, multis rerum experimentis celebri.

516.

Si nimio colore tingatur aurum, & ob id quidpiam ex illo detrahere ſatagis,

tagis, in urina aliquot dies demerſum, ſuper candente ferri lamina, ſemel atq; iterum verſa, ac ibi perfrigerari dimitte. Ex quodam aurifabro & Chryſopæo ingenioſiſſimo.

517.

Si aurum à ſuo colore degeneraverit, ſic illud emendabis ac reparabis. Ex ſale ammoniaco, chalcantho, nitro & laterculorũ pulvere, fac cum urina ſpisſamentum, & eo obductum opertumque aurum lenti igni impone. Idem fiet ac multo levius, ſi cum ſale ammoniaco, ærugine & tartaro, tamdiu in aceto ferveat aurum, donec deperditum colorem recuperet. Gratis mihi nequaquam acceptum, tibi tamen gratis, ut alia multa, exhibeo.

518.

Si ſal ammoniacum, alumen & nitrum pari pondere miſceantur, additaq; argenti pauca ſcobe igni admoveantur, ut fervescant, ubi fumare deſierint, pulvere illorum aſperſo, vel ſaliva oris madefacto, confricetur æs, vel cuprum, illicò argenti nitorem induet. Joan. Bapt. Porta.

519.

Lunam ſ. argentum ita dealbabis. Accipe ſalem ammoniacum, alumen rochæ vocatum, & plumæ, ſalem gemmæ, tartarum, & vitriolum Romanum, ſingulorum partes æquales. In pulverem redacta ſimul miſce, & in aqua limpida disſolve. Deinde Lunam quamdiu viſum erit ibidem fervere permitte: videbis eam ad miraculum usque dealbari. Ex ſecretis & experimentis cujusdam chryſopæophili.

520.

Si aurum candens & ignitum in vino generoſo ſæpius extinguatur, præcipuis membris & vitalibus robur conciliat, naturalesque facultates firmat, ac morbidam partem vigore ac vitali ſpiritu imbuit. Idem liquor peſtis tempore admodum præſtans cenſetur. Et ſi cum tantillo tartari miſceatur, omnes maculas, quamlibet fœdas, ex quavis parte corporis abſtergit & cohoneſtat: imò verò faciem leproſam, ac rubicundum naſum & verrucoſum emendat.

521.

Hydrargyrum forti aceto remixtum, vaſa argenteis ſimilia reddit, ſi eo illinantur.

522.

Solem, ſeu aurum, ſic à Luna, ſeu argento, ſeparabis. Corpus rei deauratæ oleo lini inunge, & pulveres aluminis rochæ vocati, ac ſalis ammoniaci deſuper inſperge: deinde calida omnia in aqua extingue, remanebit in ea aurum ſeparatum. Ex quodam perito aurifabro.

523.

Qui cuprum citò fuſile & ductile habere volunt, equi ungulas inter eliquandum & fundendum unà ei addunt. Ex Italo, & quodam experto fuſore receptum.

524.

Ut arma & inſtrumenta quævis ferrea, aut chalybea ab ærugine & ferrugine vindicentur, ac ſplendida maneant, illinantur aceto alumini mixto, aut ceruſſa, vel cervi medulla: nam hæc oleo præſtantiora habentur. Sed omnium præſtantiſſimum fuerit ac utilis-

utiliſſimum, ſi plumbi ſcobem tenuiſſimum in plumbeo aut ferreo mortario diligenter ſubegeris, addito pauco oleo de ſpica (quod ultra conceptum ſcopum ad odoris gratiam plurimum faciet) & eo, veluti unguine, ferrum aut chalybem illeveris. Hoc modo etiam per aquas & vaporoſum aërem, arma quævis ab omni æruginis & ferruginis labe immunia portabis. Ex quodam armorum perito fabro.

525.

Aureum colorem metallis ac lapidibus ſic induces. Accipe ſalis ammoniaci, calchanti albi, ſingulorum partes quatuor æquales: ſalis lapidei & æruginis partes tres ex unoquoque. His in tenuiſſimum pulverem redactis, annulum, lapidem, aut metallum quodvis ita adobrue, ut à dicto pulvere circumtegatur. Poſtea ſic in ignem per horam impone, & extractum recenti urina immerge, ablue & deterge. Ex cujusdam ingenioſi artificis experimento.

526.

Lamina auri ſuper cerebralem ſuturam geſtata, cerebrum roborat. Eadem è regione cordis appenſa, palpitationem illius curat, lætitiamq; auget. Super renes poſita, illos confirmat, refrigerat, & nephriticos dolores ſedat. Sed pro his ego illam optarem ex puriſſimo auro, Sole in Leone verſante, & Jovem feliciter intuente cum Luna, fabricari ac percuti, ut antea monſtravimus. Ex Hermete, Arnoldo Villan. & Alberto.

527.

Mercurium, vel, ſi mavis, argentum vivum, una eademq; via, fixum & tinctum, ſic habebis: Sume ſalis, nitri & vitrioli Romani, utriusq; uncias tres, mitte in vas diſtillatorium, ſeu chymicum organum, ut aquam elicias: priorem abjice, poſteriorem ſerva. Ea eſt, quæ ſtillabit, dum alembicum, ut vocant, rubeſcere incipiet. Hæc absque ulla difflatione ſedulò tibi cuſtodienda erit. Uſus ſic erit: Accipe Mercurii optimi, ut par eſt, purgati, unciam unam, ſulphuris uncias duas, &

aquæ

aquæ prædictæ uncias tres : permitte omnia ſimul ſtare, donec aqua limpida evadat. Hanc cum ſua hypoſtaſi & ſedimento rurſus diſtilla, & in fundo alembici reperies Mercurium extinctum, fixum, rubrum & completum. Audivi à quodam, quem hujus ſecreti participem feceram, ſe absque ſecunda diſtillatione Mercurium reddidisſe, qualem hic proponimus, niſi quod plus ſatis rubicundo tingebatur colore : erat nihilominus corpore adeò duro & fixo, ut nec igni, nec malleo vinceretur, quibus illum examinandum præbuerat. At ſi bonus iſte Vir me feriò conſuluisſet & rogasſet, ſaturatum ac profuſum colorem cum una & ſola coctione facilè emendasſet ac diluisſet. Hîc qui habet aures audiendi eas arrigat, & pro tam gratuito arcano mihi gratias ſaltem agat, partemq́ue lucri hinc emerſuri, in pauperes libenter eroget.

528.

Galbanum emollitum, & ex lineo panno anthraci peſtifero coextenſum

ſum & appoſitum, ſi curabilis eſt, adeò illi adhærebit, ut revelli non poſſit, niſi radicitus eum extirpet. Si verò incurabilis erit, ne tantillum quidem adhæreſcit. Arnoldus à Villanova.

529.

Succinum ſeu ambram hunc in modum finges & ſimulabis: Accipe cryſtallum in tenuiſſimum pollinem redactam, & ovorum albumina, excluſis germinibus, tamdiu agitata & deſpumata, donec in aquam ſolvantur. Illis ſupradictum pulverem immiſce, & coagita, addito momento croci ſubtiliter pulverati, ſi luteam ambram tibi comparare ſatagis. Tum demum omnia hæc in fiſtulam arundinaceam, vel inteſtinum aliquod, ſeu ampullam vitream injice, ac ferventi aquæ tantiſper committe, dum ſolidam & duram conſiſtentiam adepta fuiſſe deprehendes. Extracta, ſuper marmore expoli, & in quam viſum erit formam effinge. Si ſphærulas precarias habere ſatagis, aut gladii capulum, perfora antequam ſiccescant,

cant, poſtea ſoli expone. Poteris pro concepto voto & arbitrio alios colores miſcere, & ita lapides precioſis affines perbellè mentiri: Sed tum ante coctionem percolanda erit materia, ut corpus gemmæ diaphanum ſit ac pellucidum. Ex ſecreto artificio cujusdam ingenioſisſimi amici mei.

530.

Sal in aqua eliquatus, aut loco ejus muria, præſentanea vi dolorem cum fervore ambuſtis mitigat, ſive is fuerit ex pulvere bombardico, vel oleo, piçe, aqua fervida, prunis, ferro candente, aut aliunde. Præſertim, ſi tenui linteolo ſalſugine imbuto, partes præuſtæ foveantur, relicto ibidem linteolo. Valet etiam plurimum ad id remedii ſalſugo incumbens butyro ſalem experto, fomenti loco adhibita. Auctor Lemnius.

531.

Homerus ſalem divinum appellat, & Plato amicum Dei: quod nulla ſacrificia, Plinio teſte, ſine mola ſalſa fierent. Deinde, quod ſale conſperſa & macerata diu, ne putrescant,

conſervantur. Hinc Plutarchus fulmen quoque divinum veteres dixiſſe aſſerit, quod corpora eo divinitus afflata, imputrida multo tempore durent.

532.

Si Calchantum (vitriolum & copparoſa vulgò dictum) in aqua roſarum diſſolvatur, & rurſus iteratis tribus vel quatuor vicibus cogatur, deturq; oboli pondere obſeſſo à peſte, vomitum concitabit, qui contagionem ac morbum ſolvet. Valebit etiam in eum uſum, ac ſanè quàm efficax erit antimonii calcinati unum alterumve grani pondus, pro corporum modulo & viribus. Sed ritè calcinatũ eſſe oportet: quale ad me miſit ſuperiore anno ex Bohemia, inſignis medicus, & Mathematicus incomparabilis D. Thaddæus Hageccius, unà cum metapoſcopicis aphoriſmis, & mathematicis aliquot libellis à ſe haud ita pridem editis. Pro quibus publica iſta commemoratio gratiam tantiſper apud eum demereri poſtulat, dum referendi opportunum dabitur tempus.

533.* Va-

533. *

Varietas cum hominem delectet, Sulphuris vires incredibiles, tam in medicina, quàm alchymia & aliis artibus, in medium proferre, non erit alienum à noſtro propoſito. Eſt itaque ejus virtus immenſa, quippè igneæ naturæ, ut nihil putreſcere ſinat, neque vivū neq; mortuū, ſed ita corpus conſervet, ut nulla neq; influentia, nec ſideratio, nec ulla corruptio posſit illabi aut invadere: imò ſi tale quippiam acciderit, vehementer rurſus explodat aut disſipet, aut phœbea vi illicò illud abſumat, idq; præcipuè ſuum oleum præſtat: proindè veteres ſtudioſè indagarūt, atq; varios modos commenti ſunt hujus olei conficiendi & eliciendi. Nam quod ſub campana ſuper ignitum ferrū fit, nullo modo dici poterit oleum; ſed eſt liquor acris & corroſivus, virium tamen expers. Sed oleum longè difficilius, cum ſulphur ſit cremabile, & citò inflammetur, præterea naturæ ſit homogeneæ, ideoq; natura ejus difficulter disparatur, ut fiat ſuarum partium ſeparatio

ac reſolutio: ſumma itaque induſtria ad oleum eliciendum opus eſt, quod ingens eſt theſaurus ad omnes morbos depellendos, & ad conſervationem valetudinis accommodum, nec non ad metalla tingenda ac maturanda, modò ritè ſit confectum, ut experientia, ac Philoſophi priſci atteſtantur, & ex neotericis Arnoldus de Villa nova, Lullius, Geber, Roſarius, Janus Lacinius Calaber, fol. 105. ubi de ſulphure agit, D. Thomas Aquinas in ſuis ſecretis, docens modum olei Sulphuris extrahendi decoctione olei lini, quam rationem paracelſus quodam tractatu perſequitur; ſed à Thoma perfectius ac ſolidius, licet loco olei lini capiat oleum olivarum, & coctioni peractæ adjungit tantundem olei tartari, rurſusque per triduum in igne recoquit, cœtera, quæ ſequuntur, lector petat ab ipſo Aquina. Paracelſus in ſuis Arcanis, ubi de natura rerum agit, à noſtro ſulphure vulgari tenuiter pulverato vult, ut ter vel quater aqua fortis diſtillando abſtrahatur, ſicq; nigrum ac fixum redditur,

nec

nec amplius fœtet, nec inflammatur. Simile etiam in nonnullis manuſcriptis legitur: hac enim ratione prorſus fixum redditur, licet ſint viæ breviores & paratu faciliores. Obſervandum, ut, cum aqua fortis à ſulphure abſtrahatur, quatuor transverſos digitos emineat, & refundendo aquam fortem, poſtremò ad ſiccitatem usque hoc ſulphur ſubnigri coloris, ſi ſuper marmor ponatur, aut in vitro facilè in oleum reſolvetur, magnumq; hoc eſt ſecretum, ob multiplices ejus virtutes, quas omnes quis poterit inveſtigare? Unctione tantum omnia ligna, retia incorruptibilia in æternum reddit, ut nulla inimica vi posſint labefactari, ſive in aquis, ſive extra aquas, ſive ſub terra poſita ſint, hyberno ſive æſtivo tempore, ſemper integra permanent. Ex his lector ſublimiora poterit colligere: Præſtantius ut illud Sulphur efficiatur, poſtquam, ut dictum, quater vel ter aquam fortem abſtraxeris, ſitq; ſubnigri aut rufi coloris, oportet illud aqua communi edulcare, donec omnis fœtoris

ac acredinis ſit expers: hoc jam ſulphur vaſe occluſo atq; apto reverberandũ igni (ut artis voce utar) donec flaveſcat, & tandem rubeſcat. Habes hîc theſaurum incomparabilem, tàm in medicina, quàm in alchymia: omnia inſtar ignis maturat, vivificat, atq; calore ſuo perficit; corpus humanum in ſummum ſanitatis gradũ conſtituit. Qui verò ulterius progredi deſiderat, & quintam ſulphuris eſſentiam elicere, & tanquam animam metallorum & formam incombuſtibilẽ, prorſusque incorruptibilem (cum ſit tota ignis) hic ſuper ſulphur (ut ſupra dictum) reverberatum fundat aquam vitæ, vel ſpiritũ ſalis communis præparati, aut oleum terebinthinum, ut ad 4. vel 5. transverſos digitos ſuperemineat, ſinatque in digeſtione tantisper, donec tinctura rubicundisſima elicita ſit, toties iterando, donec non amplius coloretur, quam tandem per balneum Mariæ ſeparabis, & tanquam arcanum quoddam ad uſus prædictos ſervabis. Doſis hujus pretioſisſimæ guttæ ſunt quatuor aut 6. Eſ-

ſentia

ſentia vini aut alia ſtillatitia aqua morbo convenienti, in aurora: & conſerva roſarum aut violarum, ſi ſit cholericus, aut ſi ex calido hepate laboret, continuet medicinam, donec in ſolidũ reſtitutus ſit: ſin Verno tempore prædicto modo ea utatur, ad dies viginti octo totum hominem in juventutem revocabit, reparatis viribus & visceribus redintegratis, pilis renovatis; in ſumma, ea efficit, quæ dici & vix credi poterunt. Ad peſtem eſt remedium præſentisſimũ: nam ſi ſumantur quinq; vel 7. guttæ cum aqua nucũ (ex immaturis nucibus elicita) aut alia tormentillæ, aut vino, & ſi ad manũ habeat, tres guttas olei juniperorũ operiatur, ut ſudare posſit, altero die vis veneni abſumpta erit & liberatus: interim tamẽ ſæpiùs utatur cor & viſcera roborantibus, ut tormentilla, electuario de gemmis, pulvere corallii, bolo Armeno, conſerva roſarũ, lætitiæ Galeni electuario, diarrhodõ Abbatis, cotoneorũ mina, ſucco limonũ, & aceto in cibo & ſimilibus. Inſignis medicus mihi retulit, anthracem oleo ſulphu-

ſulphuris inunctum illicò ſanari. Idem Albertus Magnus lib. 2. de lapidib. pretioſis, Sapphiro attribuit, cap. 1. Nam etiam crudum inſtar avellanæ cum vitello ſumptum, à peſte liberat, quod multoties experientia à militibus comprobatum eſt. Sulphur ſaluberrimum pulmoni eſt, ſi ovo ſumatur, itidem fumus ejus, qui & auditui & memoriæ plurimum prodeſt, & mortuum fœtum ejicit. Illud tamen admiratione dignum, licet puerile ac ludicrum videatur, ſi nummus eo aſpergatur, & ſubtus candela incenſa ac admota, ut nummus incaleſcat, confeſtim in duas dividitur partes. Hæc ad verbum ex manuſcripto veteri. Unum adhuc adjiciam de Sulphure, ex lib. 10. de ſecretis doctiſſimi viri Jacobi Weckeri, rerum naturalium ſcrutatoris acerrimi: Ex argenti elimata ſcobe, cum argenti vivi triplo, igni malagma confice, ac vitreo in vaſe carbonibus infervefcat, dum illud argenti vivi evolet, quo argentum ſuperatur. Inde Sal armoniacus, & vivum Sulphur æquali argenti (ſci-

ti (ſcilicet prædicti) pondere tritu-
rentur, ac vitreo in vaſe, duas horas
flagrantibus prunis immoretur, dum
ejus vis ſalem armoniacum, ſulphur
inde argentum vivum ſublimet (id
eſt, in altum ferat) & vaſis collo in-
hæreat: vas frange, & argentum au-
reo colore inſignitum, ſuiq; ponderis
vel majoris ſervato, talem illicò para-
to aquam: Romanum chalcanthum,
cum duplo rubri Cyprii chalchanthi
ſtillatitii & optimi (nam hinc omne
dependet) ſic ſal nitri triplo, ærugi-
nis parte tertia, ac cinnabaris ſexta,
& vitreis organis aquam ſtillatim ex-
ugito: cujus partes duæ, cum ſervato
argento, per naturalem diem, lento
igni bulliant, inde igni aucto, aqua
omnis evaporet, & quod in fundo re-
manet, cum chryſocollæ calce, teſta-
ceo in vaſe fuſorio accommodetur,
ore aperto, & luto obſtructo, colli-
quationis ignem adhibeto, & habebis.
Luteſcit enim argentum maximè, co-
lore nunquam cariturum, vel eum
permutaturum, ut examinibus o-
mnibus auri expoſitum, coloris pa-
rum

rum vel nil amittat. Hæc paucis intelligentibus dicta ſunt. Nemo tamen illotis manibus, & citra rerum & praxis cognitionem, ne oleam & operam perdat, rem aggrediatur. Etſi enim hæc ſcientia (quem Stephanus Alexandrinus ſacram appellat) à doctiſſimo Jano Lacinio 44. firmis rationibus vera eſſe (ut & ipſa quotidiana quoque experientia teſtatur) demonſtrat, idem Avicenna in Porta ſua, Raſis, Averroes, Geber, Triſmegiſtus, Reverendus Nicolaus de Cuſa in ſuis ſtaticis, Fallopius in ſuis Secretis, Fernelius in libro de abditis rerum cauſis, Marcellus Palingenius in Zodiaco, Aloiſius Marlianus, agens de aureo vellere, Comes Mirandula, Petrus Aponenſis, Robertus Vallenſis, Albertus Magnus de Metallis agens, Thomas Aquinas in ſuis Secretis & eſſentiis, Raym. Lullius, Augurellus, Rogerius Baccho, Garlandus in ſua Philoſophia, Trithemius in Epiſtola ad Brandenburgenſem Elect. Auguſtinus Pantheus in ſua Voarchadumia ad Leonem Pontificem, & alii innumeri

numeri tam priſci, quàm neoterici, omnes uno ore & experimentis aſſeveranter aſſerant atq; comprobent, eſſe veriſſimam hanc præclaram ſcientiam, tamen quia ab indoctis impoſtoribus & impuris, ac omnium terminorum & rerum ignaris hæc ſacra ſcientia pertractatur, fit, ut ab omnibus pro nihilo ducatur & explodatur, juxta proverbium tritum: Scientia non habet inimicum quàm ignorantem.

534.

Pantarbem lapidem ad ſe aurum allicere, ut magnes ferrum, memoriæ proditum eſt à Philoſtrato ac Tzetze. Eſt & ab Æliano ſcriptum, idem aurum accipitris oſſa attrahere. Adhæc à Bruſonio, adnotante Georgio Fabricio, gallinarum oſſa auro liqueſcenti admiſta, illud in ſe conſumere.

535.

Corallium ingenioſo artificio ad hunc mentieris modum. Cornua hirci deraſa in pulverem & ſcobem converte, eaque forti lixivio ex

lignis

lignis fraxini compoſito, diebus 15. infunde. Poſtea extrahe,& cinnabari in aqua ſoluto miſce, & lento igni committe, ut fiat ſpisſamentum. Id ſi veri corallii præ ſe feret colorem, in quas viſum erit formas effinge, ſicca, & ſecundum artem expoli. Experimento conſtat.

536.

Tradunt ſeduli rerum naturalium perſcrutatores, coacervari vermes involucris inteſtinorum cervi,& ſerpentium eſu necari, quos ſpiritu narium ex cavernis elicit. Ne verò illorum virus ei obſit,ad fontes aquarum properat; in quibus dum ad labia usque mergitur, ex oculis lentæ diſtillant lacrymæ, quæ viſcedine ſua in majoribus canthis ad nucis jugulandis magnitudinem concreſcunt, & quodam modo lapideſcunt. Ubi verò ſeſe veneno exoneratum ſentit, aqua egresſus, attritu oculorum ad arbores, tophum illum, viſus obſtaculum (lapidem, ſi placet, appella) excutit. Quem efficacisſimum eſſe adverſus venena teſtes ſunt magnæ auctorita-

tis

tis & antiquitatis medici quamplurimi. Talem gloriantur ſe vidiſſe Julius Scaliger, & Amatus Luſitanus: traduntq; peſte correptis efficaciter dari cum vini momento. Nam tantus illius vi & præſidio cietur ſudor, ut penè totum corpus eliquari credas: quo uno peſtilens virus foras truditur. Lapidem hunc Arabes Medici Bezoard vocant, & ab eo Alexipharmaca, remedia adverſus venena Bezoardica.

537.

Margaritas & uniones ſic finges: Accipe candidos lapillos ex capitibus vel oculis piſcium, quos munda, ſicca, pulvera, & agitatis deſpumatiſque ovorum albuminibus excipe, miſce, ac tamdiu move, donec fiat velut maza & ſpiſſamentum, ex quo unionum corpuſcula, dum recens & tractabilis eſt materia, effinge, & ſeta ſuilla, ut fiat foramen, transfige. Tum demum reſiccata coque in lacte vaccino, & ſecreto loco procul à Sole & pulvere iterum ſicca, donec perfe-ctam

ctam duritiem induerint. Videbis quod placuiſſe queat.

538.

Succinum quodcunque in adipe lactentis ſuis decoctum, non ſolùm pellucidius redditur, ſed etiam multo præſtantius.

539.

Magnes verus capiti conjugis dormientis, ſed neſcientis, ſuppoſitus, ſi caſta eſt, dulcib. amplexibus virum detinebit: ſin minus, è cubili tanquam pulſata deſiliet. Auctor Albertus, cui tantum fidei exhibebis, quantum commonſtrabit experientia.

540.

Azurum, ut vocant, ultramarinum, ſic conficies ac bellè ementieris. Habe azurum commune, tere diligenter cum aceto, eoque inunge tenuisſimam laminam argenti puri, & eam ſuperpone vaſi urina pleno. Quod calidis cineribus & prunis tamdiu admoveatur & moveatur, donec ultramarinum evadat, hoc eſt præſtantisſimum. Ex libro manu vetuſtisſima deſcripto.

541. Hy-

541.

Hydrargyrum, ſeu vivum argentum, vi usq; adeò eſt penetrabili, ut inciſa vena eorum, qui ſemel atq; iterum ex morbo Venéreo inuncti fuerant, aliquot drachmas ejus emanaſſe conſpectum ſit. Illius autem agilitas & penetrabilis natura edomatur, extinguiturq́; ſalina hominis ſani, & nihil olidum ſpirantis: cui momentum cineris, aut puſillum trituræ oſſis ſæpiæ admixtum ſit, Lemnius.

542.

Obeſæ mulieres, quæ magna ex parte ſteriles ſunt, moderato ſalis uſu in condimentis fœcundæ evaſerunt. Sic agri, qui ſteriles erant, & plus æquo paluſtres & uliginoſi, ſalis conſperſu feraces facti ſunt. Ex quo fœcunditatis & expugnandæ ſterilitatis vim quandam ſali ineſſe, mirum videri non debet. Levinus Lemnius.

543.

Azurum (de quo ſupra mentionacta eſt) commune ſic etiam facies: Accipe ſalis ammoniaci uncias tres: æruginis, ſeu viridis æris, uncias ſex,

ſex, pulverentur & miſceantur cum aqua tartari, ut fiat ſpiſſamentum. Deinde mittantur omnia in vitream phialam, ita clauſam, ut nihil exſpiret, & calido fimo per dies octo ſepeliantur, ubi extraxeris, reperies æruginem converſam in optimum azurum & cœruleum, ſeu cyaneum.

544.

Corallium in orbiculos elaboratum, ac lævore perpolitum, ſi à viro geſtetur, rubeſcit exuberantius, quàm ſi hoc geſtamine fœmina decoretur. In pallorem enim muliebri conſuetudine elangueſcit, ac nativo colore deſtituitur. Idem ſemine ſinapîno adobrutum, rubicundius ac præſtantius evadit. Levinus Lemnius.

545.

Sal linteolo involutus, & in aquam ferventem miſſus, ſuggillationibus opitulatur, ſi illo foveantur. Ajunt præterea, dentes non erodi, ſi quis mane ſalem ſub lingua teneat, donec colliqueſcat, & eo dentes fricet.

546.

In lapide hæmatite ſculptus homo geni-

genibus flexis, qui ſerpente cinctus dextra manu caput illius, læva vero caudam teneat, ſi annulo aureo implicetur, & ſerpentariæ herbæ folium ei ſubjiciatur, geſtantem ab omni veneno & peſte tutum reddit. Hollerius ex priſcorum Commentariis.

547.

Si Amethyſtum lapidem velis fingere, Accipe Salis Alcali vocati uncias 3. cryſtalli pulverati unc. quatuor, & limaturæ æris unciam ſemis. Liqueſcant omnia forti igne in vaſculo aurifabrorum, & ubi perfrixerit materia, fracto vaſculo educatur. Addam, etſi parergon, quod azurum ultramarinum legitimum, ab adulterino & factitio diſcernetur, ſi ſupra ignitum ferrum non aduritur, nec in eo lapis ullus reperitur. Ex antiquo lib. manu deſcripto.

548.

Ægyptii Sacerdotes, Plutarcho teſte, à ſale omnibusque ſalitis religioſè abſtinuerunt. Quod illa tentiginem movere, ac libidinem excitare probè ſcirent. Quod videant, qui ſalſis piſ-

bus & piperatis quotidiè utuntur, & clauſtra ſequuntur, voto virginitatis, ut loquuntur, ex profeſſo irretiti.

549.

Paſtores, ut refert Plutarchus, pabula pecorum ſale conſpergebant, ut ejus acrimonia ciborum meatus obſtructi reſerarentur, & pecora pinguescerent. Sal enim torpentem ventriculi appetentiam excitat. Cujus rei gnaræ columbæ, terram ſalſam, aut lotio conſperſam, pipionum ſuorum gulæ roſtro inſerto deſalivant.

550.

Alumen tritum & cum albumine recentis ovi agitatum, ferveſactum & continuò motum, in unguenti ſpiſſamentum tranſit. Quo ſi biduo, vel triduo facies manè & veſperi inungatur, non ſolùm emaculabitur, & erugabitur, ſed ſummè etiam pulcra & grata reddetur.

551.

Salem fœcunditati auxiliari, vel illud argumento eſſe poteſt, quod immenſa vis murium & ſoricum in ma-

rinis

rinis navibus enaſci ſoleat. Et quod mulieres ſalſamentariæ & ſalinariæ continenter pruriant, ſintque numeroſæ prolis matres. Lemnius.

552.

Annibal per invias alpium rupes Italiam ingresſurus, ſaxa igne accenſo calefacta, aceti aſpergine ita emolliit, ut in fruſta facilè cæderentur, ac facilius diruerentur, Titus Livius, Plutarchus, & alii.

553.

Sal Veneris genuinum vigorem non ſolùm titillat, ſed etiam fœcundum reddit. Ob id Ægyptii ſuos canes ad coitum inertes, ſalſamentis ad Venerem alacriores reddebant. Naves quoque maritimæ, Plutarcho & Plinio auctoribus, tam immenſa murium prole & fœcunditate onerantur (ſicuti antea ſcripſimus) ut non deſint auctores, qui fœminas absque masculi coitu, ſolo linctu ſalis concipere affirment. Et hinc nimirum poëtæ Venerem ἁλιγενῆ, hoc eſt, è ſale & mari natam finxerunt.

554.

Cryſtallinus lapis in tenuiſſimum pollinem deductus , & ex jusculo quopiam, aut vino, mulieri lactanti exhibitus, illius ubera lacte plurimo fœcundat. Sic unionum pulvis contra cardiacum affectum valdè pollet, modò veri & orientales fuerint uniones.

555.

Novit alter unio Cleopatræ noviſſimæ Ægypti Reginæ, tabificam aceti vini & acredinem, quod nec magnitudine, ut tradit Plin. nec candore parem unquam ſpectavit Oriens. Dum enim ſuperbo faſtu, ut reginam decet meretricem, M.Antonio Conſuli Roman. objiceret , facta etiamnum ſponſione, ſe ſolam una cœna centies ſeſtertium abſumpturam, unionem ex auro detractum , qui tanti æſtimabatur , nimirum ducentis & quinquaginta millibus coronatorum aceto liquefactum , re vera abſorpſit. Auctores ſunt Plinius , Macrobius & alii.

555.

Topazii gemma cote medica attrita, ſuccum reddit ad oculorum morbos apprimè utilem, ſi eo illinantur. Ille idem hydropi adverſatur, ac tabescentibus medetur. Auctor Epiphanius Cypri Epiſcopus in opuſculo de 12. gemmis, quæ erant in veſte Aaronis, ad Diodorum Tyri Præſulem.

557.

Tradit Ariſtoteles, & poſt eum Albertus, quod Smaragdus collo adalligatus, epilepſiam impedit, & quandoque penitus curat. Hinc fit, ut nobiles collo natorum ſuorum hunc lapidem libenter appendant, ne epilepſia tententur.

558.

Multorum experimento compertum eſt, ſapphirum ad arteriam ligatum, febrilem ardorem mitigare: & è regione cordis geſtatum, à peſtilenti contagione & venenis tutum reddere geſtantem: ad hæc, corallium de collo epileptici pendens, caſum ejus prohibere, Raſis, Albertus & alii.

559.

Corallium à collo dependens fluentem è naribus ſanguinem retinet, valetque adverſus epilepſiam, & incompoſita menſtruorum effluvia. In pulverem ſolutum, & aqua dilutum, plantisq; & arboribus aſperſum, illas recreare ac fœcundare fertur. Acceptum à quodam Hiſpano.

560.

Chalcedonius lapis collo appenſus, valere traditur contra illuſiones & phantasmata ex melancholia oborta. Quomodo etiam Amethyſtus contra ebrietatem, & Chelonites in corpore teſtudinis inventus, ad divinationem, ſi ſub lingua geſtetur, præſertim crescente luna: nam alio tempore inefficax cenſetur. Albertus.

561.

Chelidonius lapis duplex in hirundine reperitur, rufus nimirum & niger. Prior lineo panno, aut vitulino corio exceptus, & ſub axilla geſtatus, antiquos morbos, unà cum epilepſia perfectè ſanat, idq; præſtantius efficit, ſi in pollinem tritus bibatur. Poſterior

ſterior valet adverſus febres. Autor Albertus in opuſculo de ſculpturis, imaginibus, herbis,& virtutibus lapidum, quod penes me habeo non impresſum. Addit ibi & alia multa ex priſcis commentariis magiæ naturalis Hermetis transſcripta.

562.

Sapphiri gemma purpurascens, attrita & lacti permixta, plagis, quæ fiunt ex puſtulis albis & tuberculis, efficaciter medetur, ſi eis illinatur. Scriptum eſt in lege, inquit Epiphanius, viſionem, quæ Moſi in monte apparuit, & legem datam in gemma ſapphiro fuiſſe expreſſam.

563.

Aetites ſeu aquilinus lapis ſiniſtro brachio vel lateri appenſus, id beneficii prægrantibus adfert, ut fœtum contineat & abortum impediat. Amorem præterea inter virum & mulierem conciliat. Et ſi difficilis ac laborioſus erit partus, femori adalligatus facilem ac levem reddet, ſed ſtatim poſt debebit ſolvi. Idem, ut tradunt Chaldæi, ſi venenato cibo

miſceatur, prohibet, ne deglutiri poſſit, Auctores ſunt Evax & Albertus.

564.

Lapis Lyncurii in carbones ignitos projectus, illos extinguit, tantum abeſt ut ab illis inſumatur. Nec id ſolum habet rari miraculi: ſed ſi quis hanc gemmam panniculo obvolutam in eosdem carbones detruſerit, non tantùm illa, ſed panniculus quoque illæſus conſervatur. Prodeſt etiam mulieribus in enixu. Auctor Epiphanius.

565.

Sapphirum coloris dilutioris in adamantem convertes, ſi ſcobe, ſeu limatura ferri obrutum, in vaſe fuſorio tamdiu validisſimo igni exponas, donec incandescat. Ubi perfectum admiſerit calorem, & ab adamante plurimum fuerit mutuatus, tum demum extrahetur, repolietur, ac annulo affabrè inſeretur. A quodam aurifabro acceptum.

566.

Expertum eſt noſtro tempore, inquit

quit Albertus, verum topazium in aquam ferventem demiſſum, illius æſtum & fervorem adeò conſopiviſſe, ut ſtatim injecta manu hinc abſtrahi potuerit, absque ulla læſione. Quod unus ex ſociis noſtris, inquit, Pariſiis probavit.

567.

Sapphirus verus aqua frigida intinctus, & oculo circumductus, ſordes ex illo ſecum excludit. Adhæc anthraces, ut alibi diximus, fugat, & loco dimovet. Falſumque eſt omninò, quod expulſo & extincto uno anthrace, una etiam virtutem omnem cum colore perdat ſapphirus. Nam vidi Anum, inquit Albertus, qui quatuor annorum interjecto ſpacio duos anthraces expulerat.

568.

Viſus eſt Sapphirus, qui prima applicatione aciem oculorum ac viſionem obtundebat. Auctor Joan. Langius.

569.

Sal marinus recens coctus, atque à ſordibus non ita pridem repurgatus,

tus, aſſervandis carnibus & piſcibus minus eſt idoneus. Nam ſalſuginoſam ſalivam, & limoſam quandam uliginem rebus eo conſperſis inducit. Levinus Lemnius.

570.

Materiam effingendis lapidibus pretioſis ſic præſtrues. Impletur veſica multis ovorum albuminibus ſimul dilutis & agitatis: tum demum in ferventem aquam diu excoquenda committitur, & detracta, loco minimè pulverulento, tanto tempore exſiccatur, donec vitri conſiſtentiam induiſſe videatur. Poſthæc in particulas dividitur, quæ paulo poſt aquis, quo viſum erit colore intinctis, & ſaturatis, injiciuntur, ut ubi deferveant, & colores propoſitos imbibant, croceum, ſi topazium habere voles, & crocum in aqua diſſolveris: pyropum, ſi braſilii ramenta & ſcobem: & ita de reliquis. Pulchrum ſanè inventum & paratu facile, quod ab experto accepi, & tibi commune eſſe volui, ſed eo animo, ne quem decipias.

571. Sma-

571.

Smaragdus perelegans, inquit Albertus, temporibus meis à Rege Hungariæ geſtatus, dum venerea deſideria cum uxore expleret, in tres partes (quod ſit impatiens libidinis) fractus disſiliit. Res ea ægrè ſuaderi mihi poteſt, qui certò ſcio, verum ſmaragdum à quodam mihi familiari ſæpenumero geſtatum, quo tempore operam liberis cum uxore daret, nihil prorſus detrimenti accepisſe: ſed dum idem mortuæ vicinæ debita præſtaret obſequia, extra ſplendorem ultrò deſiliisſe, nec amplius comparuiſſe. Quod etiam mihi contigiſſe conſtanter dico & profiteor, dum ægrotanti præceptori noſtro ORONTIO, qualem decebat operam impenderem, in extremo vitæ illius actu. Dono autem acceperam ſmaragdulum eum, qui tum è ſua capſula disſiliit, in quà arctisſimè clauſus erat, ab eodem Præceptore & amico. Qui illum vicisſim acceperat ab excellentiſs. & doctisſ. viro Alberto Pichio Campenſi. Sed de iis ſatis.

572.

De Jaspide expertum eſt, quod ſanguinis fluores cohibet; ajunt etiam, partum juvare, ac geſtantem caſtum reddere, & cor exhilarare. Sic gagates hydropicis confert, fluidos dentes firmat, & ſuffitu per inferna à mulieribus exceptus, vel etiam impoſitus, menſtrua provocat. Albertus.

573.

Lithanthrax, ſeu Lapideus carbo foſſilis, mixto oleo emolliri poteſt. Quo ſi viticolæ ſuas illinant vites, interficientur vermes, qui illarum oculos ac gemmas prærodunt. Auctor Severinus Göbelius.

574.

Azurum, ut vocant, transmarinum ſic ementieris: Accipe unciam unam argenti calcinati cum aqua forti, ſalis ammoniaci drachmas duas cum ſemiſſe, & aceti q. ſ. miſceantur, & tamdiu quieſcant, donec materia in fundo ſubſidat. Deinde ubi acetum ſupereminebit, ſenſim auferatur, & materia ad fundum relicta in vitrea cucurbita probè obturata, per dies 25.

ſub

ſub fimo equino ſepeliatur, & habebis cœruelum, vel azurum Indicum, & transmarinum pulcherrimum. Ex antiquiſſimo lib. M. S.

575.

Corallium berberiorum ſucco, ut uniones aceto colliquescit. De cujus liquore cochlear asſumptum, dyſenteriam curat, uterumque aſtringit & refrigerat, ſanguinis exſcreationes coërcet, & ſtomachum laxum, languidumque roborat, ut Dioscor. Galenus & medici omnes teſtantur.

576.

Lapides quivis facilè mollescent, ſi illos in ſanguine calido bovis, & pinguedine vervecis, cum forti aceto pernoctare dimiſeris. Arbitror traditum eſſe à Joan. Baptiſta Porta in ſuo opusculo Magiæ naturalis.

577.

Viridis jaſpis appenſus, ſtomachum & os ventriculi juvat. Quare & annulis inſeritur, inſculptum gerens draconem radiatum. Ego tamen efficaciam ejus etiam ſine hac ſculptura probavi, facta torque ex ejusmodi

 lapillis,

lapillis, ita ut collo ſuſpenſi os ventriculi contingerent. Hæc Claudius Galenus.

578.

Sunt qui rubinum ad hunc fingant modum: accipiunt Salis alcalis vocati uncias quatuor, pulveris cryſtalli uncias tres, batituræ æris ſic nuncupatæ in officinis Italicis, unciam ſemis, & foliorum auri grana ſex. Miſcentur omnia & fuſorio aurifabrorum vaſculo deliqueſcunt ad ignem reverberationis appellatum. Ubi in ipſomet igne elangueſcente refrixit vaſculum, frangitur, & materia ex vaſe excluditur, lapidarioq; artifici formanda & expolienda traditur, ac poſtremò includenda auro, celebri gemmario committitur. De quovis alio lapidis colore idem licebit tibi experiri, tantiſper dum variarum rerum iſtarum methodum & ſylvam à nobis aliquando accipies.

579.

Succinum ſeu ambra digitis, ac ſi eſſet lutum, facilè tractari poterit, ac

ac fingi, ſi in ceram effervescentem & deſpumatam projiciatur. Nam illinc adeò mollis & tractabilis educetur, ut etiam in ſigillis commodè uti poſſis, aut rebus aliis, quas formare tibi viſum erit. Accepi à quodam ingenioſo plaſte & lapidario.

580.

In capite cancrorum reperitur lapillus figura planus, qui acerrimo aceto immiſſus motum manifeſtum habere deprehenditur. Hujus pulvere audio multos feliciter uti ad conterendos renum calculos.

581.

Olaus Magnus in hiſtoria Gothica tradit, ſaxa magna non alia re facilius rumpi, quàm lardo accenſo. Quoniam ob pingue humidum ſalique admiſtum flamma acris diu manet.

582.

Adamas in tantum diſſidet cum magnete, Indico præſertim, ut juxta poſitus, vel, ſecundum Albertum, ſuppo-

ſuppoſitus, aut ſuperpoſitus ex quorundam ſententia, ferrum non patiatur ab eo abſtrahi & rapi: vel ſi apprehenderit, auferat. Quo argumento probari poterunt veri adamantes ab adulterinis, qui hodiè multi ſunt. Sed eam antipatheiam hodierna negat experientia, niſi omninò falſi adamantes, ut paulò plenius infra dicemus.

583.

Succino marino (quod Ceti ſperma vulgus nuncupat) ea vis ineſt, ut ſolidas etiam pyxides, quibus asſervatur, penetret, ac roſido quodam madore, ſudoriferisque guttis irriget, modò legitimum fuerit.

584.

Lapides pretioſos cujuscunq; coloris ad hunc finges modum: Candidisſimi corporis Silices tamdiu in figulorum aut vitriariorum fornace torrentur, donec in pulverem atteri posſint. Cujus pars una per ſetaceum excreta, vel aliter, miſcetur partibus tribus minii plumbi à ſordibus repurgati, & vasculo aurifabrorum,

brorum, crucibulo dicto, imponitur, ſed non ad ejus complementum. Additur nonnihil limaturæ auri puri, vel foliorum ejusdem, ſi topaſium, vel hyacinthum fingere voles: aut tantillum raſuræ chalybis, ſi ſmaragdum, vel quidpiam azuri legitimi, ſi ſapphirum, aut amethyſtum, & ita de aliis coloribus. Tum demum forti & valido igni, reverberationis nuncupato, omnia confuſa & mixta tamdiu exponuntur, dum colliqueſcant, & mellis ſpiſſamentum induant. Ubi in ipſomet igne ſponte vaneſcente refrixerint, effracto vaſculo, lapidea materia ſanè quàm elegans ſeſe prodet, à perito lapidario, in quas tibi viſum erit formas incidenda, expolienda ac tractanda, & poſtremo per ſolertem artificem annulo inſerenda. Sunt qui uſtos & torrefactos ſilices atterant piſtillo ferreo in mortario ejuſdem metalli, pro ſmaragdo fingendo: & cupreo pro topaſio, abſq; alia colorum mixtura. Si pro ſilicio pulvere cryſtalli calcinati pulviſculo uti voles, omnia habebis multò elegantiora,

gantiora, pretioſiora & duriora, ſicuti plus centies ſum expertus.

585.

Magneti cum allio; ut alibi diximus, tanta eſt discordia & antipathia, ut ſi eo confricetur magnes, vim omnem trahendi deponat, vel imbecilliorem agnoscat: adeò ut ferrum potius à ſe abigat, quàm rapiat. Auctores ſunt Ptolem. Plutarch. Albert. & ex neotericis Hieron. Cardanus, cum Joann. Bapt. Porta. Qui poſtremus non tantum id approbare videtur, ſed etiam cepis accommodare: ſcribens, nautas, qui cepas ederint, excludi ab obſervatione Buxulæ (ſic nauticam vocant pyxidem) quod illam hinc inebriari dicant. Eandem antipathiam Druſianus ſuis in artem parvam Galeni comment. non ſolùm tueri, ſed & cauſam ejus reddere ſatagit. Verùm & illi, & reliquis omnibus manifeſta refragatur experientia, rerum incertarum magiſtra certisſima. Quare ad allium noſtrum id nequaquam referendum erit, quin potius ad aliud quodpiam, quale eſt

fortas-

fortaſsè Ægyptiacum, de quo apud Dioscor. Idem ſentiendum erit de adamante, quo præſente magnetis vim ne minimum quidem hebetari obſervavimus, contra multorum opinionem: fortaſsè quod veri & legitimi adamantes nobis ſint rariſſimi, ut antea monuimus.

CAPUT V.

De Mulieribus & Infantibus.

586.

MOrtuus fœtus quandoque geſtatus fuit in utero muliebri, ſupra armos quatuor, qui tandem opera & conſilio peritorum medicorum ac Chirurgorum membratim per alvum exemptus eſt, ſuperſtite matre, quæ biennio poſt denuò concepit, ſicuti memorabili hiſtoria proponitur à Matthia Cornace, Maximiliani Roman. Regis medico doctiſſimo, qui, dum ſecaretur mulier, interfuit ac præfuit.

587. Ex-

587.

Extat hiſtoria memorabilis, ſcripta ab Ægidio Herthoge medico Bruxellenſi, de muliere, quæ annis 13. ſceletum fœtus mortui utero geſtavit; quod tum à matre, tum omnibus uterum contrectantibus percipiebatur. Sed non tradit, quem habuerit ſucceſsum: nam mulier ea, dum hiſtoriam ſcriberet, optimè valebat, ſuaque munia tàm domi, quàm in agris, cum marito ſtrenuè obibat.

588.

Dictamnum ex aqua vel vino hauſtum, partus admodum faciles reddit, etiamſi fœtus mortuus ſit, vel transverſus agatur. Idem præterea ſecundas expellit. Quod & pulegio multi aſcribunt, ſicuti caſus perſæpè probavit.

589.

Lembergi in oppido Sileſiæ, ut ſcribit Joann. Langius, quædam mulier gravida ſacerdotem nudis pedibus & lotis è balneo egreſſum, ſubſequuta, pedum ejus deſiderio capta, clam à tergo in genua ejus procidit: ambabusq;

busq; manibus altero crure apprehenſo, fruſtum dentibus evulſit: nihil expaveſcens clamorem ſacrifici, Deum hominumque fidem implorantis.

590.

Experimento certisſimo compertum eſt, bituminis ſuffitu, ſive crudum ſit, ſive uratur, mulieres utero ſtrangulatas extemplò revocari. Quamobrem nonnulli fœminarum collo, quæ ei morbo ſunt obnoxiæ, lana exceptum appendunt, ut crebro olfactu paroxyſmum arceat.

591.

Quod ſi cutem albisſimam ac delicatam habere voles, fac, ut libra una lithargyri argenti in aceto diſtillato ferveat, quo partes ſuaviter madefac & illine.

592.

Mulier quædam uterum ferens, deſiderio humeri piſtoris denudati dum panem ad furnum defert, omnem cibum penitus faſtidiebat, præter carnem de humero dicti piſtoris. Maritus percharæ uxoris miſertus, certam pecu-

pecuniam pro ſingulis morſibus pa-
ctus, fecit ut ille duos dentium mulie-
ris inſultus ſuſtinuerit: tertium verò
doloris pertæſus, cum amplius ferr-
nollet, hinc mulier tergeminos e-
enixa, duos vivos, & tertium mor-
tuum. Auctor Joan. Langius.

593.

Puella inſigni pulchritudine deco-
ra: ſed napelli veneno educata, a
Indorum Rege doloſo muneri Ale-
xandro Magno data fuit. Cujus ſcin-
tillantes & ſerpentum more nictante-
oculos cum Ariſtoteles vidisſet, O
Alexander, inquit, cave tibi ab hac
nam virus peſtilentisſimum alit, und-
tibi exitium paratur. Nec judicio de-
fuit eventus: plerique enim proci
puellæ hujus commercio intoxicati
interierunt. Auctores ſunt Ariſtote-
les, Plinius, Averroës, Galenus, Avic-
& alii multi.

594.

E Proculo Ceſare centum virgine-
intra dies quindecim fœtum conce-
perunt. Et Artaxerxes centum a-
quindecim filios habuit.

595. Te

595.

Teſtatur Ariſtoteles arcanorum naturæ conſultiſs. amitam Timonis, quotannis in ſpelunca, urſarum more, bimeſtre tempus absque ullo alimento ſemianimem delituisſe, ut ſola ſpiratione viveret, ac ægrè dinoſceretur. Auctor Athenæus.

596.

Errant, inquit Joachimus Fortius, qui putant, Julium fuiſſe Cæſarem nuncupatum à cæſo matris utero, dum naſceretur: Nam quo tempore ſubjugaret Gallias, matrem, nomine Aureliam, amiſit. Quæ ſupervivere nequivisſet, ſi cæſo ejus utero natus ille fuisſet. At in his audiendus non eſt Joachimus: nam plures mulieres vixisſe annos multos conſtat, imò verò concepisſe ac peperisſe, cæſo illarum utero.

597.

Mulier, quæ allii nucleum decorticatum & purgatum utero miſerit (ſed filo adalligatum femori, ut retrahi posſit) ſi per os poſtridiè illud olfecerit

pecuniam pro ſingulis morſibus pactus, fecit ut ille duos dentium mulieris inſultus ſuſtinuerit: tertium verò, doloris pertæſus, cum amplius ferre nollet, hinc mulier tergeminos eſt enixa, duos vivos, & tertium mortuum. Auctor Joan. Langius.

593.

Puella inſigni pulchritudine decora: ſed napelli veneno educata, ab Indorum Rege doloſo muneri Alexandro Magno data fuit. Cujus ſcintillantes & ſerpentum more nictantes oculos cum Ariſtoteles vidisſet, O Alexander, inquit, cave tibi ab hac, nam virus peſtilentisſimum alit, unde tibi exitium paratur. Nec judicio defuit eventus: plerique enim proci, puellæ hujus commercio intoxicati, interierunt. Auctores ſunt Ariſtoteles, Plinius, Averroës, Galenus, Avic. & alii multi.

594.

E Proculo Ceſare centum virgines intra dies quindecim fœtum conceperunt. Et Artaxerxes centum ac quindecim filios habuit.

595.

Teſtatur Ariſtoteles arcanorũm naturæ conſultiſs. amitam Timonis, quotannis in ſpelunca, urſarum more, bimeſtre tempus absque ullo alimento ſemianimem delituisſe, ut ſola ſpiratione viveret, ac ægrè dinoſceretur. Auctor Athenæus.

596.

Errant, inquit Joachimus Fortius, qui putant, Julium fuiſſe Cæſarem nuncupatum à cæſo matris utero, dum naſceretur: Nam quo tempore ſubjugaret Gallias, matrem, nomine Aureliam, amiſit. Quæ ſupervivere nequivisſet, ſi cæſo ejus utero natus ille fuisſet. At in his audiendus non eſt Joachimus: nam plures mulieres vixisſe annos multos conſtat, imò verò concepisſe ac peperisſe, cæſo illarum utero.

597.

Mulier, quæ allii nucleum decorticatum & purgatum utero miſerit (ſed filo adalligatum femori, ut retrahi posſit) ſi per os poſtridiè illud olfecerit

ſecerit & reſipuerit, ad generandum eſt idonea, Auctor Hippocr.

598.

Redditur, inquit Ariſtoteles, poſt plura genera parentum ſimilitudo, ut in Helide, quæ ubi cum Æthiope concubuiſſet, filiam Æthiopi concolorem non eſt enixa, ſed longè pòſt natus ex ejusdem filia Æthiops fuit. Sic Nicæus Poëta Byzantius, à candido utriusque parentis calore, in atrum Æthiopem degeneravit. Quod videant obſecro & agnoſcant ſuſpicaces mariti, qui ſuas uxores ſtupri inſimulant, ſiquando prolem alterutri disſimilem pariant. Fit enim ſæpè numero, ut nepotes avis, aut proavis, & non parentibus asſimilentur.

599.

Si mulier ſucco cichorii mammillas illeverit ſæpè & unxerit, parvæ ac duræ fient. Quæ ſi pendulæ erant, virginum in modum contractæ ſtabunt. Ex cujusdam experimentis acceptum.

600.

Si emollitum galbanum ſerico incluſeris,

cluſeris,& oſculo muliebris uteri per noctem immiſeris, caputq́; ejusdem nullis ſordibus oneratum, linteolo ac reticulo, ſed absque ullis odoribus operueris, vertex ejus manè ſolutis operimentis, galbanum redolens, illam fœcundam eſſe certò promittit. Hippocrates.

601.

Stillatitia aqua aſteris attici, vel potius actici, epota, aut vulvæ indita, mulierum alba profluvia mirificè ſiſtit. Adeò, ut ejus quoque diutina injectione, corruptæ ab incorruptis vix dignosci poſſint. Quod efficacius & celerius fiet, ſi ejus decocto inſideant, ut mihi retulit, qui ſe expertum dicebat.

602.

Pleræque mulieres gravidæ ex leporis inſperato occurſu obtutuve, aut deſiderio pulpamenti ejus, infantes pariunt labello ſupremo bifido, & bifurcatim ſecto. Id quod experientia quotidiana confirmat.

603.

Si ſorex, ælurus, muſtela, vel tale

quid ex inopinato gravidæ mulieris corpori inſiliit, aut fraga, corna, ceraſa, vel uvæ acinus ulli parti ejus inciderint, confeſtim notam fœtu imprimi contingit, illi maximè membro, quod attigerint: Niſi fortè mulier in ipſo momento, quo hæc corpori ingruunt, derepentè abſterſo membro, poſticæ, aut remotiori parti corporis manum admoveat. Lemnius.

604.

Comprehenſæ hauſtæque ſub ipſo conceptu imagines, vel ſubitò oborta rei cujusque cogitatio, creditur effingere ſimilitudinem in fœtu, ac formas miſcere. Hinc avorum alios, alios patrum, pleroſq; autem cognatorum effigiem oſtentare videas. Ideoque in homine plures, quàm in reliquis amantibus ſunt differentiæ ac diſcrimina. Plinius.

605.

Circa tertium à conceptu menſem vitium gravidas infeſtat, quod malaciam & picam nuncupant: in quo carbones, putamina, cretam, teſtacea, aliaq; eſui inepta, avidè concupiſcunt:

cunt: nonnunquam etiam carnes humanas, quæ ſi denegentur, cum matrem, tum fœtum, in præſentaneum vitæ diſcrimen adducunt,ſicuti paulò antè una & item altera hiſtoria confirmavimus. Malum hoc potisſimè invaleſcit, ut tradit Lemnius, dum infanti crines emergere incipiunt, & fœmella utero geſtatur.

606.

Pallidæ mulieres, graciles, macilentæ, nec non fuscæ, quas gallicum vulgus *brunetas* appellat, rubicundis & obeſis petulantiores, ſalaciores ac magis prurientes eſſe ſolent. Quod proſpiciant qui compedibus matrimonii vinciri quærunt, & muliebri capiſtro adalligari.

607.

Purpureus mulierum color ſi fucatus eſt, deprehenditur commanſis granis cymini, vel nucleolo allii demorſo ab ipſis. Nam ſi nativus eſt, durabit, ſi verò cerusſatus, hydrargyratus, aut citrini unguenti illitu conquiſitus, ſtatim obſolescet. Langius.

608.

Æſtate procliviores in Venerem ſolent eſſe mulieres quàm viri: quod eo tempore calor illis augeatur, his verò flaccescat & elanguęat. Qua ratione calorifica pleraque ut ruta & thymus, libidinem, humoremq; ſeminalem in viris extinguunt ac reſiccant, in fœminis verò exacuunt, illarum uligine conſumpta. Levinus Lemnius.

609.

Qui quarta Luna, ſilentiq; ſidere, & quarto ab ejusdem coitu cum Sole, mulierem ſubigunt, ſi ex eo congresſu illa concipiat, inauſpicata vitæ principia fœtui non ſolùm conciliabit, ſed & in agendis rebus ei infelicem plerumque ſucceſſum informabit. Lemnius. Hinc obſecro, videant multi, quàm iniquè agant, qui ut ſuam expleant perbrevem libidinem, chara ſua pignora natos, iisce impedimentis obnoxios reddunt.

610.

Ubi menſes mulieribus defluxerunt, & abſterſus eſt earum uterus

(quod quinto ferè die uſu venit, aut ſeptimo) ſi à primo, qua purgatæ ſunt, die ad quintum usq; commiſceantur illis viri, marem gigni ajunt: à quinto verò ad octavum, fœmellam. Et rurſus ab octavo ad duodecimum denuò maſculum. Poſt illum verò dierum numerum, hermaphroditum. *Levinus Lemnius ex Avicenna.*

611.

Plantæ mercurialis maſculæ (nam in marem & fœminam diſcriminant) decoctum, vel ſuccus diebus quatuor à primo purgationis die mulieribus bibitus procreandi maris vim utero confert: Fœminæ verò mercurialis, ſimilis ſuccus totidem diebus, pariq; modo aſſumptus, gignendæ prolis fœmininæ vires ſuppeditat, ſi ceſſantibus menſtruis & compoſito utero, vir & mulier debitè congrediantur, & mutuo complexu concaleſcant. *Dioſcor. & Plinius.*

612.

Sternutamentum in conceptu, & oſcitatio in partu noxia ſunt, ut tradit *Plinius.* Et poſt congreſſum oſcitare

mulierem, firma plerunq; ſunt conceptus argumenta: ſternutare verò, effluxum ejus, quod adhæſurum erat. Addam ex Plutarcho in gratiā œnophilorum, quod vinum modicè bibendum eſt potius, quàm aqua diluendum: deperit enim infuſa aqua.

613.

Quanquam malè olentia vulvis proſint, & hyſtericas adjuvent, tamen avertenda ſunt ab iis mulieribus, quæ epilepſia tentari ſolent. Nam paroxysmum illis excitant, ac æſtuare cogunt, Alex. Aphrodis. & Avicenna.

614.

Novi mulierem, inquit Andr. Matthiolus, quotidiè ferè per annos multos vulvæ ſtrangulationi obnoxiam, quæ ex illo morbo optimè convaluit, hauriendo ſemel per hebdomadam ſub lecti ingreſſum, vinum album, in quo uncia radicis bryoniæ efferbuiſſet. Et hoc medicamento per annum integrum uſa, hinc nihil amplius incommodi ſenſit.

615.

Si experiri voles, an mulier ſit gravida,

vida, fac ut lotium reddat in vaſe æneo,& noctem unam acum ferream & perpolitam in illud demerge. Si prægnans erit, maculis rubris diſtinguetur: ſin minus, nigreſcet,vel ferruginea, aut æruginoſa evadet. Expertum fuiſſe intellexi.

616.

Experimento certiſſimo compertum eſt, bituminis ſuffitu, ſive crudum ſit, ſive uratur, mulieres utero ſtrangulatas extemplò revocari. Quamobrem nonnullæ hoc morbo obnoxiæ, lana exceptum illud colo appendunt: ut crebro olfactu ſuffocationis paroxyſmũ arceant. Langius.

617.

Radix polygonati ſeu ſigilliSalomonis,pallentes virginum genas ſolo affrictu rubicundas ac floridas efficit.

618.

Nulla Romanarum mulierũ aurum olim noverat,præterquam in uno digito,quem ſponſus oppigneraſſet annulo pronubo: adeoq́ue in uxores vini bibulas ſeverè animadverſum eſt,ut Cn.Domitius legem pronuntia-

 verit,

verit, ſi mulier clam viro plus vini bibisſet, quàm ſanitatis cauſa exigeret, dote mulctaretur. Tertul. Valer. Plin. Gell. & alii.

619.

Si medullæ cervinæ drachmæ duæ vel tres pro corporis & ætatis modulo, includantur in linteolo mundo & raro, poſtea pudendo muliebri inſerantur, filo extra pendente, ut retrahi posſint, menſium ſuppresſionem emendabunt, & ſolitos effluvii rivulos aperient : modò ſe tunc offerat opportunum ac ſtatum purgationis tempus, & præparatum fuerit corpus, imperataq; victus ratio idonea. Res multis experimentis confirmata.

620.

Quum Florentiæ mulier quædam intolerabilibus ventriculi torminibus divelleretur, nec medici ullam opem adferre posſent, en repentè ob longos & recurvos clavos, æneasque acus, unà cum cera & capillis glomeratas evomuit : & poſtremò ingens carneum jentaculi fruſtum, quale nec Gygantis fauces deglutirent, eructavit.

vit. Auctor Benivenius de admirandis morborum cauſis. Sed mulierem eam ſpiritu maligno obſesſam fuiſſe tradit.

621.

Si gagatis lapidis pulvisculus in tenuisſimum pollinem redactus, jejunæ mulieri ex vino albo exhibeatur, ſtatim manifeſtabit ſi ſit incorrupta, vel puerperio aut aliter maculata. Nam ſi illicò lotium ei promoverit, corruptæ virginitatis indicium erit: Sin minus, contrarium pollicebitur. Idem etiam præſtabit ſuccinum album, ſeu ambra, quo dictum eſt modo parata & exhibita. Ex Joan. Baptiſta Porta, ut reor.

622.

Si mulieres gravidæ exterreantur, ſolent ducere manum per faciem, ne fœtus ſignum aliquod præ ſe ferat. His adde ex Plinio, quanquam disſimile, quod ova infra decem dies edita incubari utilisſimum eſt: nam vetera & recentiora infœcunda ſunt.

623.

Cepacei liliorum bulbi in aqua de-

coĉti, faciei ruborem tollunt, ſi matutinis & veſpertinis horis illinantur. Acceptum à quadam matrona, mangoniorum artifice ad unguem facta.

624.

Fumus ſeminum portulacæ, vel foliorum perſonatæ, quam bardanam vocant, per infundibulum vel aliter, in fœmineum pudendum transmiſſus, ſtatim mulierem, ſi corrupta eſt, ad mejendum proritat; ſi non eſt, lotium continet, Joannes Bapt. Porta.

625.

Mulier in ſomnis patrata narrabit facinora, ut Democritus ſenſiſſe videtur, ſi linguam ranæ lacuſtris, aut anatis ſylveſtris, bubonisve noĉtivagi, ſuper regionem cordis illius appoſueris, ibique immorari permiſeris, donec concaleſcat, interea percontando, quæ tibi viſum erit. Ad quæ, ſi minus reſpondeat interrogata, iterare atque reiterare oportebit. Res ea in mulieribus potius, quàm viris locum habet, quod natura ad loquendum ac reſponſandum ſint promtæ, & jam dicta animalia ſummè garrula,

etiam

etiam per noctem in hoc cum mulieribus, ut ita dicam, ſymbolizantia, Καὶ συμπαθόντα.

626.

Mulier gravida in pago non procul ab Andernaco Episcopi Colonienſis oppido, mariti carne vesci deſiderans, illum, tametſi percharum, nocte occidit, & dimidia ferè carne ejus ſaturata, reliquum ſale maceravit, ut ipſamet poſtea, cum malaciæ furor deferbuisſet, & facti pœniteret, amicis maritum quærentibus confesſa eſt. Auctor Joan. Langius in ſuis epiſtolis medicin. Hinc diſcant mariti ſibi cavere à ſuis uxoribus gravidis, dum hujuscemodi malacia & pica, aut ſi mavis depravato appetitu laborant.

627.

Mammas pendulas & flaccidas recolligit, arrigitque hederacea corona illis impoſita; vel ipſamet hedera contuſa & admota. Emendantur præterea ovis perdicum ex linteolo receptis, & uberum fonticulis, ſed

papilla excluſa, applicatis,& ſubindè mutatis ac renovatis. Ex quadam mangonii muliebris peritiſſima.

628.

Miratu & memoratu dignum cenſeo, quod traditum eſt à Joviano Pontano. Cajetana muliercula, inquit, viro Piſcatori nupta, cum quo annos multos rem Venercam miſcuerat, ut Antonius Panhormita Piſcatoris amicus nobis adoleſcentibus referre ſolitus eſt, poſt quartum decimum annum è muliere in verum tranſiit, exorto repentè in mulieris naturæ loco, virili pene. Quo facto, quod conditionis perpuderet ſuæ, ut qui à viris pariter mulieribusq; rideretur, è civili vita ad vitæ genus religioſum tranſiit, vixitq; in monaſterio, in quo ipſi eum novimus, vitæ ſuæ reliquum, ſepultusq; eſt Romæ in templo Mariæ ad Minervam. Mulier altera, nomine Æmilia, nupſit Antonio Sponſæ Civi Ebulano, poſtque duodecimum nuptiarum annum in virum mutata eſt, hodieq; cum viris converſatur, artes viriles exercens in patria:

tria: utque relatum nobis eſt, nuper etiam uxorem duxit. Hæc ille, Lib. decimo de rebus cœleſtibus, ubi agit de configurationibus, quæ faciunt ſterilitatem & hermaphroditos.

629.

Teſtatur præſtantisſimus & doctisſimus Vir Gaudentius Merula, ſe vidisſe in Auguſta Taurinorum adoleſcentulam ſatis elegantem, & adeò libidinis avidam, ut quinq; & triginta viros ordinis militaris ad coitum ſeriatim admiſerit. In hanc reverà appoſitè quadrabit illud:

Delasſata viro, nunquam ſatiata recesſit.

630.

Oſtenti loco haberi poterit, quod accidit anno à Virginis partu 1310, cum Henricus Luxenburgenſis in Germania imperaret. Quo tempore Margaretha Olandæ comes trecentos ac ſexaginta filios vivos uno partu edidit: qui omnes baptiſmi charactere illuſtrati fuerunt, auctor Baptiſta Fulgoſus: cui tantum fidei adhibebitur, quantum quisque voluerit.

 631. Men-

631.

Menſibus laborans mulier, ſi nuda ſegetem vel hortum ambiat, erucas, vermiculos, ſcarabæos, & noxia cœtera animalcula concidere tradunt, ut infra paulò fuſiùs explicabimus. Et ſi in defectu luminarium, menſtrua mulierum illuvies deſcendat, irremediabilem eſſe ajunt. Nec nō coitus ſilente Luna agitatos, maribus exitiales fieri ac pernicioſos, Gaudent. Merula.

632.

Si teſtes anſerum, menſibus ſedatis, ilicò à muliere comedantur, non ſolùm ad excitandam libidinem conferre dicuntur, ſed etiam ad ſobolem procreandam. Idem etiam effici ab utero leporis lectum eſt. Raſis & Albert.

633.

Tradit Rondeletius poſt Plin. experimento compertum eſſe ſquatinam piſcem, mammis mulierum ſuperpoſitum, illas adeò conſtringere, ut virginum mammis aſſimilentur. Poterit & genitalibus partibus earundem ſimiliter facere. Arrigant aures mulierculæ cultui & voluptati ſtudentes.

634. Fœ-

634.

Fœminæ omnes, quæ duplices habent pupillas, ubique viſu nocent. Cicero.

635.

Valdè memorabile & inprimis admirabile exiſtimabis, quod à Joanne Langio inſigni Medico ſcriptum eſt in quadam epiſtola ad Achillem Gaſſarum. Mulier quædam, inquit, ex oppido Eberbach fætum viventem aliquot menſes in utero geſtavit, ac tandem in matrice computruit. Et quum anno poſt decimo, miſeranda illa profluvio alvi ob inteſtini exulcerationem laboraret, oſſa de cruribus & cerebello infantuli denigrata, cariéque obſita (incredibile dictu, ait ille, ſed verisſimum) tandem excreverunt, non per vulvæ oſtiola, ſed per anum. Quod fieri poſſe, & novum non eſſe, his verbis oſtendit Oribaſius Juliani Imperatoris Medicus præſtantisſimus: Sciendum, abſceſſum uteri quandoq; rumpi & purgari per vulvæ ipſius os, quandoque per veſicam, ac ſæpè etiam in rectum inteſtinum abire.

636.

Plinius ſcribit, leonem, ubi ſævit, in viros plus, quàm in fœminas fremere: veluti natura eum docuerit, mulieres mitius quàm viros eſſe tractandas. Quod etiam Ariſtoteles innuiſſe videtur, quærens: Cur mulierem interficere iniquius ſit quàm virum, cum naturæ ratione, mas fœmina multò ſit præſtantior. Addam ex Poeta: quod fœminea in pœna nullum eſt memorabile nomen. Quod audiant Uxorum ſuarum carnifices quidam & tortores.

637.

Superioribus annis mulier quædam me uſa eſt medico, cui in tantam molem intumeſcebat uterus, ut non videretur illa geſtando oneri ſuffectura. Decurſo anni dodrante, ſeu novem menſium ſpatio, ingenti conatu masſam quandam informem enixa eſt: cui utrinque anſæ duæ in brachiorum longitudinem annexæ erant cum palpitatione. Tum demum ex utero ejusdem delapſum eſt monſtrum adunco roſtro, longo, teretique

collo,

collo, oculis vibrantibus, cauda acuminata, & eximia pedum agilitate. Id poſt primum lucis intuitum conclave ſtridoribus implens, atq; hinc inde excurrens, latebras perſequebatur & captabat, niſi mulieres pulvinis impetentes illud ſuffocando peremiſſent. Poſtremò mulier plus ſatis delasſata, non ſine ſummo vitæ diſcrimine prolem maſculam edidit, à monſtro ita excarnificatam, ut à ſacra lotione quàm minimum vitæ ſupereſſet. Hæc Levinus Lemnius Medicus Zirizæus diligens ac doctus.

638. *

Mulier, quæ carcinoma habebat in mammillis, 30. annis laboraverat, exhibendo illi esſentiam mercurialem in aqua plantaginis, curata fuit.

639. *

Mulier diu laboravit ventris profluvio ex reſolutione ventriculi, oleo vitrioli cum conſerva anthos ſanata fuit.

640. *

Mulier quædam, quæ poſt puerperium non erat benè purgata à menſtruis,

ſtruis, ſubitò incidit in mentis delirium, præter alios gravisſimos dolores in pectore & ſpina dorſi, ſola antimonii esſentia curata fuit.

641.*

Mulier quædam poſt puerperium dolorem habebat in mammillis, ſimul cum fisſuris: curata fuit, abluendo eas ſemper cum vino & miſtione olei plumbi, & hoc poſtquam infantem lactaverat.

642.*

Puella quædam gravisſimo vomitu laboravit, ita, ut nihil cibi retinere poſſet, erant & inteſtina turgida: convaluit per applicationem emplaſtri ex fermento panis cum ſucco menthæ.

643.*

Mulier quædam ferè mortua eſt ex Colica, exhibui ei oleum vitrioli rubri cum aqua ſeminis aniſi, quæ paulo pòſt vermes ejecit, & ſanata eſt.

644.*

Mulier quædam menſibus aliquot laboravit tumore & dolore manuum & pedúm, & frequenti animi deliquio, ſæpius

ſæpius eſt uſa rhabarbaræ extractione, & convaluit.

645.*

Mulier laborabat lethargo, ut oculos aperire non poſſet, ſolo oleo vitrioli recuperavit ſanitatem.

446.*

Ut hæmorrhoides mundæ teneantur, verbasco tolluntur; aut ſi verbascum cum ſemine lini & ovis coquatur, ſæpius edant, per aliquot dies, vel ſi eodem modo virgam auream in cibo edant, quæ ſpecies eſt conſolidæ Saracenicæ, ſed foliis majoribus & pinguioribus. Præſtans eſt remedium, ſcrophulariæ radix collo appenſa: vel cum butyro in formam unguenti redacta ſæpius inungendo. Item, ſi aqua roſacea & pulvere ariſtolochiæ, ſtupa applicando, & poſtea lavant proprio lotio, ſe amplius non manifeſtant, ſcilicet hæmorrhoides: ſed cura hæc propter dolorem eſt moleſta.

647.*

Ad exitum matricis, valet plurimũ corium anguillæ ſuffumigatum.

648.* Ad

648.*

Ad nimium fluxum menſtrui, nihil adeò juvat, ſeu reſtringit (licet Avicenna oppoſitum dicat) quàm fumus ſeminis ſinapi, ſi per inferiora recipiatur. Eſt ſecretum, & per me ſæpius probatum, inquit Spiringus.

649.*

Orminium comminutum quantitate juglandis, & applicitum umbilico parturientis, infra horam pariet; tempore verò hiemali fiat ſacculus ex eodem, & calidè umbilico apponatur.

650.*

Picam ſedat in fœminis potio aquæ frigidæ.

651.*

Puella mirum in modum lichene, ſcabie cancroſa, aliisq; cutis vitiis deturpata, ac miſerrimè afflicta, omnibus incasſum remediis adhibitis, mœrore ac deſperatione ſe conficiens, tali remedio ſanitati reſtituta: Rec. myrrhæ electæ fruſtulatim confractæ lib. 1. & ſucci roſarum expresſi lib. ſemis, ſimul miſtis eliciatur per

cineres

cineres aqua; poſtremò validiori igni & oleum elicitur: hujus olei inunctione & guttis aliquot in potu ſumptis, ac poſtmodum lotione aquæ uſa, prorſus trium dierum ſpacio convaluit.

652.*

Ex ulcere tumidas mammas curat plantago melle cocta, ac pectori tepidè applicata ſemel vel bis; idem præſtat radix fœniculi coctione emollita pectoriq; ſuperpoſita calidè, mulier citra incommodum ſanabitur.

653.*

Cornu cervile natura validè menſes adſtringit, ſi aqua ſumatur, vel tritum ſolatrum ponat ſuper pubem, cum it cubitum, proderit.

654.*

Parturiens decoctum bibat pampinorum, facilè à partu liberabitur. Si lac nutrici deficiat, ſæpius veſcatur lactuca, quæ lac admodum in mammillis auget, eritque illi ſalubris.

655.*

Noſcendi ratio an mulier ſit virgo integra

integra & intacta, an non: Gagatis lapidis raſura, ſetaceo cribro transmiſſa, in tenuiſſimum redigatur pulverem, indè ex aquâ vinove hauriatur, ſi illicò lotium retinere nequit, corruptæ virginitatis indicium, eamque defloruiſſe prodit, ſin ſecus fiat, eam compeſcit, & arctius cohibendi datur facultas. Nec minus invalidè, eodem modo, id manifeſtat ſuccinum album.

656.*

Ut mulier concipere valeat: Sumantur ſpecierum diamargaritonis, ſpecierum diarrhodon Abbatis, ſingul. drach. 1. electuarii de gemmis ſcrupul. 1. coralliorum rubeorum, linguæ avis, ſaturejæ, raſuræ eboris ſingul. ſcrupul. ſemis, fiſticorum electorum, & in aqua roſacea præparatorum unc. 1. ſemis. ſacchari electi unc. octo, ex aqua meliſſæ & cichorii excepta, in fruſta conficito, dentur drach. 2. mulieri, ſemel in die, decem continuis diebus cum vino odorato, quibus & vino abſtineat.

657.* Ad

657.*

Ad idem: Leporis matricem asſam terito, & da mulieri cum vino in balneo, & poſtea viro conjungatur. Idem operatur ſiler montanum.

658.*

Ut ſemen retineatur, impleatur teſta ovi colophonio drach. 1. maſtiches drach. 2. & calida umbilico ſuperponantur, quoniam matricem fortificant.

659.*

Ad idem unguentum: Cape olei myrtini uncias 3. olei roſati unc. 1. ſuccini, raſuræ eboris, cornu cervi, coralliorum rubeorum, boli Armeni, thuris ſingul. drach. 2. ceræ drach. 2. hoc ſpatulæ, dorſi ſpina & renes inungantur.

660.*

Mulieres ut lotium compescant, ſic posſumus: Exſtat in paſtinacæ piscis cauda aculeus quidam, quo nil in mari execrabilius eſſe auctores ſcribunt, mira operans multa, inter hæc id retinet, ſi mentem adhibes, mollis

mollis ubi terra vel horti fuerint, ac mejit vetula, ilicò ibi aculeum defigens, ut totum abſcondas, tamdiu ei lotium prohibebis, quamdiu ſcrobe effoſſa detrahes: pauculis enim immoraberis diebus,& extemplò mejet; ſic vetulis ſæpè juvenes urinam retinent, ſi alicujus uſum interdixerint. Joan. Bapt. à Porta.

661.*

Auguſtinus quoque perhibet, ſe in Italia audiviſſe, mulieres eſſe veneficis artibus adeò imbutas, ut dato caſeo, ſtatim homines converterent in jumenta, quæ neceſſaria portarent, & boum finito opere,in hominem iterum reſtituerent.

662.*

Ad mammas cohibendas,ne nimis augeantur,& ad laxas, procidentesq; contrahendas: Aqua è pineis nucibus immaturis,linteis foris appoſita:idem aqua ſtellariæ cum hypociſtide: eadē hæc locos muliebres adſtringunt, ſic ut earum diutina injectione, corruptæ ab incorruptis dignosci vix poſſint.Hierony.Rubeus in lib.Diſtillat.

663.* Mam-

663.*

Mammarum inflammationes curat aqua lenticulæ paluſtris pota, & foris, linteis madentibus adhibita, quæ & omnibus prodeſt inflammationibus.

664.

Ubi ex maternis latebris recens prodierit infans, diligenter ac circumſpectè præcidendus eſt illius umbilicus, juſta longitudine eminentiæ, præſertim in masculis; in quibus præcipuum generationis organum ſequitur umbilici proportionem. Sic in fœminis curtè nimium religatus, ætatis progreſſu pariendi conatus reſtringere poteſt. Ex Matthia Cornace Medico.

665.

Infantes plerique in lucem prodeunt, obducto capite veluti pileo, aut vitta quadam membranoſa, vel capitio monachali. Quod maritos in ſuſpicionem ſuarum uxorum quandoque pertraxit, ut de hiſtoria teſtatur Anton. Guainerius. Ab eo tegmine obſtetrices & deliræ aniculæ, in-

 fantibus

ſantibus bona ex colore rubicundo, vel mala ex nigricante præſagire ſolent. Hinc ſanè crediderim Gallicum proverbium natum fuiſſe, *Il eſt nay coiffe*, natus eſt vittatus, vel pileatus, de eo, cui ultrò ſuppetunt bona, parúmque eſt amplum à parentibus patrimonium. Non omittam, quod obſtetrices apud nonnullos magno ſolent vendere hujusmodi pileos infantiles credulis advocatis, qui hinc ſe adjuvari putant. Auctor Levinus Lemnius.

666.

Infantes elegantiori forma nutrices & geſtatrices ambiunt, rugoſasq; ac deformes anus perhorreſcunt. Quocirca cum annoſis & viroſis fœminis in eodem lecto collocari non debent. Nam quod halitu gravi ferè ſint, ac tabifico, fit hinc, ut quicquid ab illarum corporibus effluit, facilè ad ſe alliciant infantuli, & colorem à naturali alienum, cum multis vitiis induant. Quod veris & prudentibus & matribus ſcriptum ſit, quibus eſſe ſolent vigili perdulcia pignora curæ.

667. Si

667.

Si pueri & adoleſcentes lacti atque exercitationi asſueſcant ab incunabulis, corpore efficiuntur productiore, & ſtatura decenti & ſpecioſa.

668.

Corallus fertur eſſe amuletum pueris contra terriculamenta & alia faſcinantia. Quod etiam multi aſcribunt cornibus ſcarabei Lucanici, quem Gallicum vulgus cervum volatilem appellat: putantq́; multi eadem cornua geſtata febribus certo eſſe remedio. Jacobus. Holler.

669.

Experimento probatum habeo, inquit Lemnius, puerorum lumbricos uvarum paſſarum eſu expugnari, ſi jejunis absq; ullo alio edulio illas exhibeas. Nam ut amarulenta, ita dulcia affluenter hauſta vermibus ſunt inimica: diſtendi enim ac rumpi illos contingit, ſuavioris edulii copia.

670.

Cumprimum infantes ex utero prodeunt, ſi prius quàm aliquid guſtent, coralli ſcrupulum dimidium

diligenter tritum cum lacte nutritio hauſerint, nunquam epilepſiam incurrent. Arnoldus Villanovanus.

671.

Infantium oculos cæſios, ſeu glaucos, emendabis, & nigros reddes copioſo lactis uſu, maximè ſi nutrix calidæ naturæ fuerit, & infans ipſe loco ſubobſcuro contineatur, procul à Sole & luculento igne. Sic luſcioſorum & ſtrabonũ oculos in obliquum detortos, in propriam & debitam revocabis ſedem, inclinata in oppoſitam adverſamq; partem illorum acie: ita ut muſculi contrario obtutu in naturalem ſitum reducantur. Levinus Lemnius.

672.

Pleriq; naſcentes in ipſo momento terræmotus, ſemper pavent. In tonitru languidi ferè ſunt ac meticuloſi: ardente cometa, velut amentes rapti: interlunii tempore, aut non vivunt, aut debiles fiunt, & ſæpè numero, ut ſcribit Ariſt. atra bile laborant, vel ſupra modum melancholici evadunt.

673. Si

673.

Si quis velit maſculum generare, liget pedem ſuum dextrum faſcia alba infantis: ſi fœminam, ſiniſtrum faſcia nigra, & mulierem ineat. Sunt qui in eam rem dextrum teſticulum, pro gignendo maſculo, ligent: & ſiniſtrum, pro fœmina. Alii oppoſitum profitentur. Sed quicquid illud eſt, ſicuti conjugatis experiundum relinquimus, ita ſuſpectum cenſemus.

674.

Si febricitanti infantulo (ac paulò adultiori) paris longitudinis coaptatos cucumeres dormienti addideris, & quaſi condormire feceris, ſtatim ſanabitur. Nam calores omnes febriles in cucumeres tranſibunt, quemadmodum ex Quintiliorum obſervationibus ſcriptum & adornatum eſt apud Caſſium Dionyſium Uticenſem.

675. *

Infanti ſi propinetur oleum amygdalarum cum ſaccharo, per alvum omnem impuritatem evacuabit.

676. *

Res memorabilis, infantes ante-

quam 12. hebdomadas excedant, ſi interea temporis, eorum pedes & manus à balneo ſucco abſinthii inungantur, & fortiter infricentur, neque frigore, neque æſtu, per totam vitam lædi nec moleſtari posſunt. Cœterùm ſi prædicto modo totum eorum corpus ſemper à balneo perungatur ac lavetur, neque ſcabie, lepra, Hiſpanico morbo, nec pediculis, aut ſimilibus incommodis unquam infeſtari (niſi Deus eos velit punire) res certè admiratione & notatu digna. Inſuper hic ſuccus abſinthii cutem efficit nitidam, venuſtam, membra habilia & decora, nec ſinit membra intumeſcere deprimendo & arcendo tumores, ne emineant, neque ultra modum eleventur, ſi ſæpius eminens tumor obliniatur, impedit quo minus membrum & tumor increſcat, ſecretum dignum obſervatione: ſanat & ulcera.

677. *

Scribit Bellonius in ſuis Obſervationibus, Turcas ſolitos inurere lana (fortè oleo imbuta) puerorum capitis verticem, ne unquam catarrhis affli-

affligantur. Simile refert Herodotus de infantum Barbarorum educatione, ideoque perpetuò agiles ac lætos eſſe. Ferunt, ſi vertex verno tempore, ſucco portulacæ perungatur, & per ſe ſiccetur, idem præſtare.

Caput VI.

De Senſibus & partibus humani Corporis.

678.

Quibus ampli & capaces ſunt pulmones, multisque foraminibus pervii, diutius anhelitum cohibent, ac celeriter currendo viam multam conficiunt. Iidem egregii ſunt urinatores, & fundo aquarum longo tempore inhærent, ſuffocatiq; ac undis obruti, paucos poſt dies emergunt. Lemnius.

679.

Thus albisſimum in pollinem attritum,& cum vino,ſi frigus erit; vel aqua decoctionis pasſularum, ſi æſtas, epotum in Lunæ augmento, oriente Sole,

Sole, nec non in meridie & occaſu, mirum in modum memoriam augere fertur, & cerebro ac ventriculo prodeſſe, Auctor Raſis.

680.

Trajano Cæſare orbi imperante, quidam laborans diuturna dyſuria, tandem eminxit geniculatum hordei calamum. Et adoleſcens Plutarchi tempore magna cum ſpermatis ubertate animalculum excrevit hirſutum ac multipes.

681.

Humor in ſolliculis ulmi naſcens, faciem reddit gratisſimam & perpolitam, ſi eo detergeatur. Confert etiam mirum in modum pueris enterocœlicis, duplicatis linteolis in illo madefactis, & ſub perizomate, ſeu femorali coaptatis. Ex cujusdam Chirurgi experimentis.

682.

Capilli ut aurum flaveſcent, ſi acceperis aluminis rupei uncias ſex, vitrioli uncias quatuor, ſalis nitri uncias duas, & ex iis ſtillatitiam aquam extraxeris, capillitiumque vel cæſariem ſpongia

ſpongia in ea madefacta, & tantillum expresſa, tinxeris, ac identidem repetiveris.

683.

Capillos ſic denigrabis: Tere herbam callitrichum ex oleo, & coque cum ovo corvino, taliq; unguine capillum ſæpius illine, & nigreſcet.

684.

Mos inolevit apud Veteres, ut digitus, qui medio & minimo interjacet, auro inſigniretur, talique geſtamine decorus eſſet, potius quàm cœteri. Quod tenuis quidam arteriæ ductus (non autem nervi, ut Gellius exiſtimavit) à corde ad hunc digitum porrigatur. Cujus motus in parturientibus & delasſatis, omnibusq; cordis affectibus tactu manifeſtè deprehenditur. Lemnius.

685.

Vermium terreneorum cineres, aut ſtercoris murium, vel cervini dentis, dentium exeſorum cavernis immisſi, illos absque ferro & machinulis eradicant. Præterea ſi lapis repertus in capite oblongi limacis, ad læ-

ſeptennali ſplenis ſchirro laborantem penitus curaſſe.

688.

Memoriæ proditum eſt, Alexandri Macedoniæ Regis veſtes gratisſimo odore fuiſſe perfuſas: non quidem aſcitio externove ſuffitu, ſed à genuino nativi caloris effluvio.

689.

Oleum præſtantisſimum ad morbos articulares hoc paratur modo: Erinaceus conveniente oleo & vino coquitur ad tabem usque. Putrilago rariore linteo excepta magno conatu exſtringitur in ollam, quæ oleum habet reliquum, & ei admiscetur, ſervaturque ad illitus articulorum. Idem è vulpe, veteri cato & emaſculato, ad hæc teſtudine, lutra & ranis, fieri poteſt. Quæ animalia, ſi digerente materia infarciantur, & in veru exasſentur, pingui ſtillabunt, quod exceptum iisdem proderit articulorum vitiis. Hollerius.

690.

Salutares ſunt capiti Serpilli, polygoni, callitrichi, & roſarum odores:

adeò ut ſerta ex his contexta cephalalgiam ex crapula & mero curent. Hinc non temerè ex illis fiebant olim convivarum coronæ, ut tradunt Plutarchus & Galenus.

691.

Frontem rugis caperatam, & flaccida ubera perpolit atque extendit olei linaris fæx ſeu amurca, addito gummi Arabici & tragacanthæ momento, ac maſtiches & caphuræ perpuſillo. Quod etiam rubicundis oculis & palpebris arida lippitudine vitiatis vel hiantibus venuſtatem conciliat.

692.

Saliva hominis ſani & jejuni, confricatione & illitu, lichenas, mentagram, impetiginem, varos, ſerpiginem, & omnis generis puſtulas tollit. Adhæc tumores dolorificos & inflammationes à virulentis beſtiolis, cujusmodi ſunt crabrones, araneæ, ſcarabæi, bufones & ſimiles efficaciter discutit. His mihi licebit addere, quod ſitibunda ſalis ſiccitas vel ex eo conjicitur, quoniam plerique nauta-

rum,

rum, æquoris ſalſi aquam bibentes, inexplebili ſiti interierunt, Lemnius.

693.

Sanguinem è naribus implacabiliter ſtillantem continebis, ſi ipſomet ſanguine in medio fronte ejus, qui hæmorrhagiam patitur, hæc verba ſcripſeris: Conſummatum eſt. Res multis probata.

694.

Oculorum angulis unguento ex croco illitis, ſi illud ſaliva redoleat, hinc fœcunditatem experiri autor eſt Plin. Sunt etiam oculi ſpermaticis à cerebro poris affines, adeò ut in Venereo congreſſu genituram emiſſuri, plerunque connivere vel nictare cogantur. Et qui immodico ejus uſu abutuntur, oculos hebetes vel depravatos habent.

695.

Hominum dentibus quoddam ineſſe virus ſcribit Plin. Nam ſpeculi nitorem ex adverſo nudati hebetant, & columbarum fœtus implumes enecant. Addo ex Columella, etſi atopon, quod fracta pecudum crura, non aliter

quàm hominum ſanantur, involuta lanis oleo atque vino inſuccatis, atq; mox circumdata ferulis & deligata.

696.

Adeò eſt ſalutaris humanus ſanguis, ut elephantiaſi conſpurcati ſolia in balneis ex illo temperaverint, & Orpheus atque Archelaus illitu ejus anginam curari tradiderint. Pariter quoque ſi in paroxyſmo comitiali morbo lapſorum, labia eo irrigita fuerint, confeſtim liberari à convulſione affirmant. Plinius.

697.

Lentifricium factum ex pauco melle, & carbone ejus vitis, quæ nunquã uvas protulit, dentes usq; adeò deterget, ac candidos reddit, ut planè eburnei judicentur. Sic albæ Gallinæ ſanguis in faciem lentiginoſam effuſus, ibique reſiccatus & deterſus, omnes ejus maculas obliterat. Ex quodam Italo.

698.

Si quis faciei decorem & venuſtaſtatem conſervare voluerit, ne cavis exanthematum ſeu variolarum veſtigiis deturpetur, ubi cruſtæ ſpontè deciderint,

ciderint, manè ac veſperi faciem abluat cum decoctione lupinorum aut aqua diſtillationis florum fabarum. Vel liquore ſtillatitio tartari uſti illam madefaciat, & ſpe non fruſtrabitur. Langius.

699.

Olfactum vitiatũ, vel depravatum, efficaciter emendant melanthii ſemen, abrotonum, ruta, & quæcunque acris ac vibrantis ſunt odoris. Prodeſt etiam mentham naribus identidem admovere, & maximè ſenibus. Cujus ſuaveolentiam vel manifeſtè percipiunt, quibus omnis odorandi facultas intercepta eſt. Lemnius.

700.

Ad oculorum vitia, unguem, nebulam, albuginem & alia, ſequens remedium præſtantisſimum eſſe, mihi narratum eſt. Caput cati omninò nigri in nova olla aduritur & incineratur, ex eoq; ad lævorem & tenuisſimum pollionem deducto, nonnihil per tubulũ pennæ mutuæ in oculum quotidiè ter inſufflatur. Si quis verò ardor, noctu maximè oculũ infeſtet, folia quercus aqua

aqua madentia, bina vel terna ſimul oculo ſuperponuntur, & identidem invertuntur. Dicebat ſecreti hujus autor, viſum poſſe reſtitui hoc remedio poſt cœcitatem unius duntaxat anni. Experientiæ proponimus.

701.

Dentium ſtuporem, quem Græci haimodian vocant, portulaca manſa disſolvit, Aphrodiſeo teſte, quod etiam præſtat ſalis defricatio, vel quidpiam recentis caſei ovilli dentibus ſtupefactis attritum. Addo, quod in odontalgia, ſeu dentium dolore, nullum præſentius invenias remedium emplaſtello facto ex pice vulgari, aut reſina liquefacta cum pulvere aluminis & nucis, quam gallam nuncupant, modò arteriæ temporali paulò ſupra dentem excruciantem calidum apponatur, & ibidem pernoctare ſinatur, vel dies aliquot geſtetur. Sed id maximè locum habet in excarnificatione dentium maxillarium & ſuperioris ordinis. Experto, ut dicunt, crede Roberto.

702. Dio-

702.

Dionyſius Heracleotarum tyrannus tali ſopore fertur laboraſſe, à quo niſi acubus punctus excitari non poterat. Has verò ex Medicorum conſilio diverſas ibi comparaverat pro corporis obeſitate. Athenæus.

703.

Veteres caput ob mentis domicilium, ceu rem ſacram, valdè obſervabant. Unde per caput jurabant, & ſternutantibus ſalutem precabantur: uti etiam hodiè fieri ſolet. Auctores ſunt Ariſtoteles, Plinius & Athenæus. Quod videant, qui conſuetudinem eam ſalutandi ſternutantes, Gregorio Pontifici adſcribunt.

704.

Limacius lapis unus vel alter linguæ ſubditus, miram vim obtinet in cienda ſaliva. Quapropter aridis & ſiticuloſis, nec non febricitantibus, in ore volutari debet. Pollet eadem vi cryſtallus, ſi ſubindè frigida maceratus ori immittatur. Adhæc portulaca, ſempervivum, aut cucumeris ſemen decorticatum, & ad hunc modum

dum linguæ ſuperpoſitum Experimento conſtat.

705.

Certa conſtat experientia, infantē eum, qui continuata ſerie maſculorū ſeptimus in lucem prodiit, ſtrumas ſeu ſcrophulas, vel ſolo attactu curare. Quod etiam Chriſtianisſimis Regibus noſtris Gallicis, raro quodam privilegio Dei conceſſum eſt.

706.

Ad purpurandam faciem pallidulam, & decolorem venuſtandam, Sume ſantali rubri, & aceti acerrimi bis deſtillati, utriusque quantum voles, miſce, & igni lento coque, addito aluminis momento: habebis rubricam tingendæ faciei perfectisſimā. Quam ſi odoratam voles reddere, injice moſchi tantillū, vel odoris alterius, qui tibi arridebit. Ex artificiis cujusdā Itali.

707.

Tithymalorum ſuccus lacteus, vi adurente & cauſtica verrucas abolet. Pari effectu hermodactylus ac Sabina in pulverem redacta, & oxymelite ſcillitico excepta, vel calendulæ ſucco re-

co remiſta, clavos & callos, etiam in pudendis partibus, delent, quum à fœdo concubitu oborti ſunt.

708.

Eraſiſtratus Medicus deprehendit ex pulſu Antiochum Seleuci Regis filiū, amore Stratonices novercæ adeò tabeſcere, ut niſi indulgentia patris voti compos factus fuisſet, vitam cum morte mutasſet. Auctores ſunt Valerius Maximus, & Galenus. Qui etiam iisdem indiciis agnovit, Juſtam Boëtii viri Romæ Conſularis uxorem, Pyladis in theatro ſaltantis amore flagrare & languere.

709.

Ad maculas faciei obliterandas plurimum pollet lupinorum farina, cum felle capræ, ſucco limonum, & alumine ſaccharino. Miscentur omnia, & fit unguentum, quo tanguntur maculæ, & paulatim abolentur.

710.

Ad diluendum faciei nimium ruborem: accipe uncias quatuor nucleorum perſicorum, & ſemi cucurbitæ excorticatorū unc. duas, tere, ac

fortiter

fortiter exprime, ut oleaginoſum liquorem elicias, quo manè & veſperi faciei carbunculos ac rubores tange, & paulatim disparebunt, vel plurimum emendabuntur.

711.

Adverſus faciei ſerpiginem, & aliarum partium corporis (Galli *dertas* vocant) accipito radicem lapathi, ſeu rumicis, eamque particulatim conciſam, diem unum in albo & acri aceto macera, deindè extrahe, & ſerpiginoſum locum ter vel quatuor omni die ſedulò confrica, & in acetum toties remitte: vel, quod ſatius erit, novas radices ſubſtitue. Experimento frequenti probatum. Sunt, qui idem certò promittant ex radicibus borraginis, à jejuno laborante præmanſis, & diu identidemque illitis. Facilis erit experientia.

712.

Qui ab æſtu faciem defendere ſatagunt, ne fuſca fiat, ii, antequam ſub ſole ambulent, vel equitent, illam ovorum albuminibus, cum tantillo amyli agitatis & remiſtis loricare debent:

bent: & peracto itinere, aqua hordei tepida vel ſimplici eluere, ac tectorium illud deponere. Res mulierculis valdè expetanda, quæ cupiunt faciem votis componere amantum.

713.

Olibani & lardi ſuilli partes æquales vitreato fictili coquuntur, & ad linimenti conſiſtentiam per ſetaceum excernuntur. Hoc ſi pediculoſum caput inungatur, procul dubio immune evadet à pediculis. Eritq; præſidium eam in rem & propugnaculum multò tutius, quàm ex unguento enulato. Quo nihil pernicioſius in ſcabioſo & pediculoſo parvulorum capite, propter argentum vivum, quo ſcatet. Nam hinc ſæva oboriri vidimus ſymptomata. Quod inconſultis matribus & nutricibus, quæ illo utuntur, ſcriptum ſit.

714.

Si ſuccum limonum miſceas cum pauxillo ſalis communis, habebis aquam præſtantisſimam ad delendas maculas ex manibus artificum, & erugandam, dealbandam, emolliendamq;

damq; cutim: maximè ſi poſt loturam non detergeatur. Valet etiam contra uſtiones à Sole, & alia pleraque experiundo dignoscenda. His addam quod flores rorismarini in vino albo macerati & leniter fervefacti, faciem ſummè venuſtant, anhelitus ſuavitatem conciliant, caput roborant, ac ventriculum expurgant, ſi jusculum decoctionis eorum à jejuno ſorbeatur. Arnold. Villanovanus.

715.

Nodi, cicatrices, clavi, calli, glandulæ, & ſi quid luxatum, ruptum, fractum, convulſum, ſolutumque fuerit in aliqua parte corporis, omnia futuram aëris mutationem & tempeſtatem præſagiunt ex dolorum acerbatione, ut plenius oſtendimus in noſtris Ephemeridibus aëris, & ruſtica tempeſtatum Aſtrologia.

716.

Capillos aut barbam ſic denigrabis: Accipe lixivii communis quantum voles, cui infunde folia betæ, ſalviæ, & lauri cum myrrha & corticibus juglandium viridium. Tum de-

demum coque omnia, & ex eorum lixivio barbam, vel capillitium lava: aut madefacta ibidem ſpongia, & nonnihil expreſſa identidem tinge: miraberis effectum.

Capillos aurei coloris æmulos, unà cum barba, ad hunc facies modum: Accipe fruſtula rhabarbari, quæ à Pharmacopœis deraduntur, & tanquam inutilia abjiciuntur: Ea in lixivium decoctionis foliorum & ramorum viſci ex quavis arbore detracti, tamdiu infunde & macera, donec emolleſcant. Facta expreſſione poſt levem ebullitionem, ſpongiam eo lixivio imbue, & capillitium identidem intinge, aut barbam, ſi viſum erit. Tum demum utrumque calidis linteis ſicca, quod tutius eſt, quàm igni vel ſoli exponere. Id ubi ſæpius egeris, abſque ulla offenſa optatum aſſequeris. Ex quodam Italo.

717.

Novi quoſdam noſtræ ætatis, inquit Galenus, propinaſſe oſſa humana uſta

na uſta patientibus comitialem & articularem morbos: ſed neſcientibus ægris quid biberent, ne fortè id remedii averſarentur. Et multi hoc præſidio curati fuerunt. Hactenus ille. Addit Conradus Gesnerus, ſe os illud, quod coronalem ſuturam deſcribit, epilepticis exhibuiſſe & optimè ſucceſſiſſe.

718.

Unguentum ex oleo amygdalarum amararum, melle, radice lilii, & cera, præſtantisſimum eſt rugis faciei abolendis, & lentiginibus, aliisq; cutis vitiis emaculandis. Addam ex Arnoldo Villanovano, quod pulvis coriandri cum melle miſtus, & ſuper carbunculum poſitus, illum deſtruit, ut alibi diximus.

719.

Tradunt ſtercora murium, cum cineribus muſcarum & avellanarum, addito roſaceo & pauco aceto, locum glabrum pilis egregiè veſtire. Adhæc urticam viridem horis 24. in lotio decumbentis maceratam, ejus ſalutem præſagire, ſi ibidem viridis perſtat:

ſtat: ſin contra, mortem vel ingens periculum.

720.

Oculi, qui in hominum fabrica poſtremi omniū perfici creduntur, prima in extrema vitæ periodo, adempta mobilitate & extincto vigore, certa mortis argumenta proferunt, ac præ cæteris emoriuntur: quod Spiritus viſorii reſiliant ad cerebrum, principium videndi & movendi: ſeque in illud, ceu ad extremam anchoram, recipiant derelictis oculis. Lemnius.

721.

Decoctum herbæ, quam hippurim vocant, ſcabiei veſicæ, malo intolerabili medetur, facta in multis experientia.

722.

Ut pili cadant ex quocunque loco, nec amplius renaſcantur, efficiet ſtercus felis ſiccum, tritum, & forti aceto ita mixtum, ut fiat veluti ſpiſſamentum. Quo locus piloſus multoties in die defricabitur ac inungetur, & in pauco tempore glaber, depilisq; evadet. Expertum à ruſtico.

723.

Chelidonia cum felle homini
ſtillata, lacrymantes oculos,& ec
quibus nebula conſiſtit, plurimùm
vare fertur, ut tradit Geber. Qu
am addit, quod cancer & fiſtula
fectè curantur, ſi cum ſtillatitia
ſanguinis humani aliquoties abl
tur, purgato prius corpore.

724.

Scribit Simeon Sethi, fel per
arteriis temporum illitum ſem
menſe, ita tamen ut penetret, p
mùm prodeſſe ad confirmandam
moriam. Et ſi quis manus dealb
voluerit, miſceat ſtercus paſſer
cum aqua tepida, & eas inde la
vel coquat urticæ radices in aqu
ea manus eluat. Expertum trad

725.

Urina murium, ſoricumve,
ſum locum depilem reddit. Reſt
tur verò ac emendatur talparum
guine, aut earundem pelle, ſi ei a
cetur. His adde carbonem ejus v
quæ nondum fructum tulit, dent

Digitized by Google

cium præſtantiſſimum componere, ſi pauco melle excipiatur.

726.

Inter ea, quæ barbam emoliuntur, & mentum venuſta lanugine cohoneſtant, paſſimque obvia eſſe ſolent, ſtatuitur butyrum ſalis expers, ſuccus cepæ rubentis, axungia melis ſeu taxi, radix bryoniæ, betæ, raphani & liliorum alborum. Ex quibus linimentum confici poteſt, & eo abraſum mentum identidem oblini. Levinus Lemnius.

727.

Nonnulli contra dentium dolorem apponunt allii nucleolum cum ſale tuſum arteriæ carpi ejus manus, quæ eſt in regione & latere cruciatus ac doloris.

728.

Tradunt nonnulli radices aſparagi ſiccatas & dentibus infixas, illos abſque doloribus eradicare.

729.

Pulvis taxi adeò cutem ulcerat, ut miſerabiles & deplorandos reddant apud vulgum, qui eo utuntur. Reme-

dio eſt ſuccus populi arboris cum aceto illitus; vel unguentum populeonis vocatum.

730.

Qui barbatuli videri affectant, ſegetem lanuginoſam verno potisſimum tempore ſibi adimi patiantur: Nam ea anni parte calor unà cum humore in corpore augescit, atque in elota & abraſa membra facilè diffunditur. Addam, quod juvenibus calida aqua & egelida barbam confeſtim elicit, provectioribus verò canam præmaturè reddit. Quod ut effugias, vini auſteri momentum adjicito.

731.

Locus piloſus & languinoſus glabreſcet, ac diutisſimè ab omni pube immunis erit, ſi decocto vivæ calcis & auripigmenti in forti lixivio illinatur. Id ſi voles experiri, mitte in dictum lixivium catellum piloſum, & depilem extrahes. Sed medicamento hoc in animalibus potiùs quàm hominibus utendum ſuadeo.

732.

Si ita glabram & depilem velis habere

bere partem aliquam corporis, ut nunquam pilos redivivos emittat, tere formicarum ova cum hyoſcyami & cicutæ ſucco, aut veſpertilionis & teſtudinis ſanguine, & eo linimento locum inunge. Sunt qui aurea lamina candente pubeſcentem ſylvulam abſque ulla noxa ita perurant, ut pilorum ne ullum quidem veſtigium ſuperſit. Puto eſſe deſumptum ex Alexi Pedemontano.

733.

Lippitudinem facilè concipiunt, qui cum tentato ab ea verſantur: tantam perniciei vim poſſidet oculus, ut in alterum jaculetur, vibretque vitii rudimentum. Plin. Hinc ſcitè admodùm â Naſone ſcriptum eſt:

Cum ſpectant oculi lippum, læduntur & ipſi,
Multaq; corporibus tranſitione nocent.

734.

Mirum eſt, quod digitus magnus dextri pedis, cinere ſtellionis cum oleo vel melle inunctus latè ſufficere poteſt iis, qui ætate vel aliter, mor-

tuum ferè habent penem, & rebus Venereis peragendis parum ſunt idonei. Auctores ſunt priſci illi rerum naturæ indagatores ſolertisſimi, cum plerisque recentium.

735.

A tuberculis elephantiæ & faciei leproſæ multi liberati ſunt ſola lotione aquæ diſtillationis fragorum, illis prius in vaſe vitreo ſub fimo putrefactis, Conrad. Gesnerus. His addatur, quod fructus balſaminæ adeò pingui abundat, ut ſi maturus in vasculo ſepeliatur, ſpontè in oleum transeat, ad multa efficacisſimum.

736.

Verrucas foliis ficulneæ contactas, aboleri ajunt ac vaneſcere, ſi folia ipſa ſepeliantur. Sunt qui idem aſcribant cordi columbino. Alii ſingulas ſingulis ſalis grumulis tangunt, quæ poſtea in clibano comburunt. Serapio idem præcipit de cicerum granis, ſed poſt attactum, retrò projiciendis, maximè in ipſis menſium calendis. Puto ſuperiora eſſe Arnoldi Villanovani.

737.

Si pilos aut barbam citò naſci voles, cinere combuſtarum apum, & ſoricis ſtercore cum roſaceo linimentum compone, & locum pilis vel cæſarie veſtiendum ac decorandum dies aliquot inunge. Poteris addere cinerem corticis avellanæ, caſtaneæ, dactylorum, vel fabalium. Ex Joan. Bap. Porta, niſi fallor.

738.

In hæmorrhagia narium nonnulli accipiunt recentia porra novem aut decem, filo media transfigunt, folia extrema amputant, eaq́; circumdant collo, ſed obverſis ad nares foliis, & deorſum capitibus converſis. Utile eſt etiam olfacere caphuram in aceto diſſolutam: adhæc linguæ ſubjiçere radicem pæoniæ, Jacobus Hollerius.

739.

Si ſemen inventum in pilulis & globulis lappæ minoris, in leviſſimum pulverem redigatur, & cum pauco vino albo coq́ue generoſo exhibeatur, renes ab arenulis efficaciſſimè repurgabit: ſed aliquanto celerius, ſi cum

aqua vitæ hauriatur. Accepi ab experto.

740.

Allia trita cum axungia ad unguenti craſſamentum ſubacta tuſſientes ac perfrigeratos valdè juvabunt, ſi plantas pedum, unà cum vertebris dorſi ante focum eo unguine illinant. Quod ruſticis potius, quàm urbanis ſcriptum erit.

741.

Supercilia concreta & ſe contingentia omnium ſunt peſſima: notant enim maleficum, plagiarium & nefariis artibus editum. Id quod Joan. de Indagine frequenter ſe obſervaſſe dicit in vetulis ſagis, quæ ad incendium ductæ, hujuſcemodi præferebant ſupercilia, ſicuti adnotavit præſtantiſſ. Medicus & Mathematicus Thaddæus Hageccius in ſuis metopoſcopicis Aphoriſmis.

742.*

Cor fortificant mirè macis, ebur, unio, inula, quæ præ cæteris cor exhilarat, ac claritatem, depellendo caliginem, adfert, & cordis ſubſtantiam,

ut

ut & roſmarinus adauget,nec minus bugloſſum, borago cor reficiunt.Aurum verò reliquis præſtat; uſus ejus eſt, ut ſæpius in vino extinguatur, colatum bibatur: roborat cor, & humores pravos calore ſuo abſumit, vitales ſpiritus clarificat; hepaticis,ſua fortitudine, & virtute plurimum prodeſt: prolongat vitam; ſinceros ſpiritus procreat, proinde leproſis utile: in ſumma, vires totius corporis renovat. Ut efficacius agat, potabile hoc modo præparatur: Sumito favum mellis cum tota ſubſtantia, ac in vitreo vaſe imponito, ſupponendo optimam aquam vitæ ſive ardentem, probè obturato in fimo vel balneo mariæ digeratur, donec reſolvatur, poſtmodum adornato, ad diſtillationem, aquaq; prolecta, atque rectificata, in aurum diſſolvitur. Alius experimentator vetuſtisſimus atque indagator naturalium hanc rationem adhibet: In aquam rectificatam vitæ imponit favum mellis, ac poſt digeſtionẽ elicit ſecundùm artem aquam: in hanc rurſus recentem favum im-

ponit, atque rurſus diſtillat, hoc ter iterando, relictis ſemper fecibus, hanc poſtremam aſſeverat poſſe integrum ſua efficacia ducatum reſolvere: hæc ex manuſcripto. Porrò in hac arte exercitati, prius aurum præparant in igni macerando, id eſt, ut utar eorum verbo, calcinando argento vivo & ſulphure, donec evaneſcat, tum aurum aqua calida eluunt: nec deſunt, qui ſulphuri & argento vivo oleum olivarum addant, ut ad duos vel tres digitos emineat. Sunt qui prius oleo tartari tantiſper aurum ignis ardore detineant, ſubindè oleum affundendo, donec rubescat aurum: alii aurum prius per ſtibium transfundunt. Cardanus putat conſultum, ut limatura plumbi aurum torreant, donec plumbum abſumptum ſit; aſſerens non tantum reſolutum iri in prædictis aquis, verùm etiam calore ſtomachi hominis hac ratione crematum poſſe diſſolvi: quod ſi res ita ſit, viderint. Alii ſucco limonum utuntur, ut limones unà cum corticibus contundantur, & ſuccus expreſſus

ad-

ad puritatem colectur, tum modicum frumenti injiciunt: poſtquàm verò ad ſynceritatem hic liquor redactus fuerit, aurum per ſtibium fuſum reſolvit, qui plura deſiderat, conſulat Chymicorum libros, in quibus tamen hæc non ita inveniet: ſed hæc dicta ſufficiant. Ad cor confortandum aurum hoc modo præparant: Rec. magnetis drach. 2. auri unc. 4. argenti drach. 4. aniſi unc. 2. macis, cinnamomi Drach. 1. ſacchari candi lib. 2. ſuperfunde generoſum vinum q. ſ. de quo parum bibat poſt digeſtionem; eſtque regium medicamentum & rarum.

743.*

Joannes Matheſius in ſua Sarepta, concione 4, ubi de auro agit f. 59. ſe noviſſe aſſerit metallarium, ſpiritibus mineralibus ferè enectum, poſtquam nulla medicamenta auxilium tuliſſent, appenſum aurum circa cordis regionem, omne venenum partim abſorpſit, partim energia ſua abſumpſit & ita ſanitati reſtitutum eſſe.

744.*

Ad oſſium corroſionem & corruptelam prodeſt eſſentia ſerpentum, tum etiam aqua ex immaturis nucibus diſtillata, ſi bibatur, & ſubindè linteis ſæpius ſiccatis applicetur. Ad idem valet oleum camphoræ.

745.*

Juvenis quidam tribus annis prominentem habuit tumorem, ſive durum apoſtema in mento: frequenti maſticatione perſicariæ liberatus, & in integrum reſtitutus fuit.

746.*

Verrucæ tolluntur, ſi linantur aqua, in qua fuſum fuerit vitriolum, aut crebra portulacæ fricatione.

747.*

Ad ſcabiem valet ſuccus fumiterræ, ſi per ſe ſumatur, vel ſi unica ebullitione in ſero lactis decoquatur, & manè de eo bibatur.

748.*

Caro mortua aufertur, ſi apium contundatur, & ſero lactis acetoſo decoctum applicetur.

749.* Puer

749.*

Puer digitum habebat eroſum ad os usque, brevi eſt reſtitutus plumbi oleo.

750.*

Puer faciem & teſticulos tumefactos habens, ſanatus fuit extractione rheubarbaræ.

751.*

Alius puer, ætate octo annorum, cui dens extractus fuit, veſica poſtmodùm loco dentis nigra apparuit, quem unxi quotidiè oleo vitrioli, ſicque veſica evanuit.

752.*

Quidam vulneratus in pellicula cordis, curatus fuit auri eſſentia.

753.*

Polypus curatus fuit oleo vitrioli cum aqua ceræ.

754.*

Ad tumorem vulvæ, gingivarum & faucium, utatur oleo vitrioli ex aqua perſicariæ.

755.*

In tumoribus ſcrophularum, & duris apoſtematibus mammillarum

 uſus

uſus ſum oleo terebinthinæ cum viſco quercino commiſtis in formam unguenti.

756.*

Ut dolor capitis, vel dentium, vel in quacunque parte fuerit, citò divertatur, allium ſuperligetur: in quacunque enim parte ligatur, ad eandem confluunt corporis humores.

757.*

Ad tremorem manuum ex nimio potu, madefiant ſemel aut bis manè aqua frigida, & per ſe exiccentur.

758.*

Ad oculorum caliginem Rec. Euphraſiam, fœniculum, & contundantur, & aquæ limpidæ imponantur, illa aqua manè & ſero laventur oculi.

759.*

Item, Sapo, ſi retrò aurem applicetur, mala oculorum avertit.

760.*

Saccharum candidum, & ſaccharum commune etiam tollunt oculorum nebulam & dolorem. Idem præſtat crocus, ſi manè, propria ſaliva ex ore eos leviter frices.

761.* Ad

761.*

Ad maculas faciei & totius corporis. Rec. Cumini triti unc. 1. & ſulphuris drach. 2. in lib. 1. pluvialis aquæ decoquantur, donec medietas ſit conſumpta, coletur & linatur locus maculatus.

762.*

Suſpenſio corallii rubri ſiſtit fluxum ſanguinis, vel ſi tantum in brachio deferatur.

763.*

Ultimum remedium in ſiſtendo ſanguine eſt ſtercus porcinus. Spiringus magis commendat caprinum, in defectu hujus capiatur equinum, ſed leporinum eſt omnium efficacisſimum; ideoque eo temerè non utendum, niſi ſumma necesſitas urgeat.

764.*

Dolorem Dentium ſæpius ſedat appoſita cruſta panis torrefacti & aſperſi aceto, maxillis.

765.*

Corroſis dentibus valet galla immisſa. Ad corroſionem gingivarum nihil præſtantius Bachhunga, id eſt, ana-

anagallide aquatica, vel naſturtio aquatico, unica ebullitione in lacte decocta, & de iſto lacte ſæpius bibatur.

766*.

Puer quidam 12. annorum ſubitò incidit in magnum capitis tumorem, tumor erat mollis, ſpacio quatuor dierum curatus fuit, hoc medicamento: R. olei chamomillæ, verbaſci, hypericonis, & inunge tumorem.

767.*

Plurimi morbi originem trahunt ex hepate malè affecto & læſo, proindè tempeſtivè illi ſuccurrendum eſt cichoreo, ſonchis, cicerbita, endivia & ſimilibus. Cœterùm incredibile, quantum proderit hepatico, ſi ei jecur hœdi aut agni calidè applicetur.

768.*

Lac etiam caprinum diſtillatum, ſi ejus aquæ unc. 4. bis terve in die ſumantur, ad miraculum omnia vitia hepatis curat, tabidos plurimùm recreat, atque venenis reſiſtit, facileq; concoctu eſt.

769.*

Pueri ſi hernia laborent, utantur

in

in pulte per 40. dies piloſella, curantur, teſte Andr. Matthiolo. Idem præſtat trinitas viola, ſi quis ea per 9. dies in potu & cibo utatur.

770.*

Variolas & morbillos nihil æquè expellit, ſicut decoctio ficuum; ac ne faciem defædent, lavetur ea aqua roſacea, in qua parùm croci ſit disſolutum, & aliquid etiam oculis inſtilletur.

771.*

Ad contuſionem tibiæ cum vulnere, ſtatim ſuperponatur album ovi cum ſtupa lini, bis in die removeatur obligatio, & optimè curabitur.

772.*

Ad inveteratum capitis dolorem nihil excellentius hoc pulvere; Tormentillæ, gentianæ, pæoniæ grana, & abrotoni ana quantum vis, utere ad drachmam 1. mane & veſperi. Proderit ad extirpandum hunc prædictum morbum & plurimos alios, ſi ſumatur, hellebori nigri rad. drach. 2. ad unc. 6. vini generoſi, macerentur 10. horis aut circiter, hujus cochleare unum

unum bibatur ad lecti ingreſſum, ad miraculum operatur.

773.

Ad dentium dolorem ſubitò ſedandum, ſumas allium & thuris drachm. 1. myrrhæ tantundem, coquantur in vino, donec craſſeſcant inſtar mellis, hoc inungantur, protinus ceſſabit.

774.*

Item ſi limatura cornu cervi aqua elixetur, & os eluatur, auxilium præſtat validum.

775.*

Sanguis item criſtæ galli remedio eſt dentium dolori & gingivarum, ſi eo inungantur.

776.*

Allium aceto vel cum aqua decoctum, ſi eo colluatur os fœtidum, putorem & dolorem tollit, vermes enecat, corruptosq; dentes emendat, ne magis excedantur, ſi trimeſtri ſpacio aut bis in anno iteraveris.

777.*

Eſt item potens præſens remedium ad omne genus dolorum ac vitiorum

dentium

dentium & gingivarum, ſi decocto utaris radicum prunorum ſilveſtrium, nigredine tamen exteriori abjecta, & ex aceto vel cereviſia fiat decoctio, ea ſi colluas os, omnem dolorem tollit.

778.*

Proderit & ad gingivas putridas acetum ſcylliticum.

779.*

Si quis excavatum dentem habeat, qui remedia repudiet, & abhorreat à violenta extractione, nec ferrum ad hoc accommodum, ignitum admittat, is nucleum aut thus igni vehementer calefactum, cautè cavo denti bis aut quater indat, ſedabitur dolor, & ſenſim dens citra dolorem fruſtulatim excidet.

780.*

Conſervantur dentes integri, ſi manè diligenter linteo abſtergantur, deinde ſale leniter fricentur, nec oberit, ſi parum ſalis ſub lingua colliqueſcat, tum poſca vel pura aqua laventur, dolorem ſedari ſtatim ſenties.

781.*

Ad idem: Dentes dealbat pumex, ſal uſtus, os ſæpiæ, chryſocolla, hoc eſt, borax.

782.*

Fricatio cortice juglandis ſi fiat, aut cortice citrei pomi, aut pyrethro, cujus fricatione etiam gingivæ ſimul & dentes conſervantur, ut & ligno jnniperi, & perſici: Proderit & corallium minutim tritum.

783.*

Ut crines denſiores & copioſiores creſcant, laventur lixivio, in quo elixa ſit radix malvæ, deinde & ſucco inungantur malvæ, ubertim provenient.

784.*

Si pernicioſus vermis aurem invaſerit, reſolvatur Sal armoniacus in aqua, cujus gutta dimittatur in aurem, morietur, tum facilè extraxeris.

785.*

Remedia nonnulla occulorum ex optimis quibusque medicis collecta; quibus, ſi quis utatur, viſum integrum ad ſenium conſervabit. Inprimis ab-

ſtineat

ſtineat ab aceto & acetoſis, acribusque, ut cæpa, ſinapi, quia cryſtallinum humorem, quo viſus ſuſtentatur ac fovetur, exiccando abſumunt: mel, lactaria, pinguia, oleum, ſal, ſalita viſum prorſus obtundunt. Fumus, ventus, pulvis oculos lædunt. Oculis contra conferunt, betonica, rosmarinus, fœniculum, aniſum, euphraſia, cuminum, crocus, grana juniperi, amygdalæ, baccæ lauri, tormentilla alternatim in cibo atque potu asſiduo ſumpta, viſum etiam conſervant.

786.*

Idem præſtat vinum euphraſiæ, ut cotidiana experientia teſtatur: nam ſenem novi, qui hujus vini beneficio, amisſum propemodum viſum recuperavit. Huic non cedit vinum cum tormentilla coctum, ac bibitum, quod etiam omnia viscera renovat, roboratque. Item vinum ex rosmarino & valeriana, ideoque Germani Valerianam hortenſem, Augentwurz appellant. Aurifices & ſimiles artifices, particulam radicis ejus in ore tenent, ut acutius videant, ut mihi ipſi conN

feſſi

feſſi ſunt. Pictores autem ut perſpicacem oculorum aciem habeant, ruta in cibo & potu utuntur.

787.*

Ad idem alii devorant manè, & ad ingresſum lecti quinque vel ſeptem grana juniperi.

788.*

Aqua diſtillatitia ex melle vel albumine ovi claritatem oculis præſtat, pellemque & maculas eluit.

789.*

Simile remedium efficit album ovi cum rutæ ſucco, vel cum anagallidis purpureo flore, ſucco, oculis impoſitum. Anagallidem purpureo flore Arnoldus appellat Luculam; fortè quod lucem oculis adfert.

790.*

Auguſtus Cæſar viſus aciem ſartam tectam conſervavit, lacteo ſucco chondrillæ & hieracii, omne oculorum vitium & maculam abſtergente.

791.*

Aqua etiam ex fragis elicita, ſi in pelvi aliquandiu ſtet, virescit, in quam ſi oculi immergantur mirè eos

recreat ac expurgat, nævosq; delet. Idem efficit ſuccus centumnodiæ, & ſemen horminii oculo inditum.

792.*

Succus chelidoniæ melle miſtus, potenter caliginem tollit, omnemq; obſcuritatem removet. Idem operatur fel ſuis vel gallinæ, aqua roſarum permiſtum.

793.*

Myriſtica nux ante paſtum comeſa viſorios recreat ſpiritus. Idem myrobalanorum & chebulorum eſus.

794.*

Utendum etiam ad viſum conſervandum ſemel aut bis in menſe pilulis lucis, ſemelque in ſeptimana à cæna, pilulis Ruffi. Ad idem, hoc pulvere in cibo utatur, euphraſiæ, betonicæ ana unciam 1. rutæ, granorum juniperi ana drachmas 4. cinnamomi drachmas 2. croci ſcrupulum 1. tormentillæ unc. 2. macis drachmam 1. ſacchari ad pondus omnium, in cibariis aut pane toſto, utitor.

795.* Fu-

795.*

Fumanellus catapotia ex caſtorei drach. 1. & antimonii drach. ſemis confecta probata ad viſum, laudat, & vult ea exhiberi tempore ſomni.

796.*

Collyrium ad viſum acuendum, cape ſucci chelidoniæ partes 2. mellis partem 1. bulliant in vaſe mundo.

797.*

Ad idem, ſi guttula olei lini, manè in oleum ponatur, vel oleum juniperorum aqua borraginis vel roſarum temperatum.

798.*

Sanguinem in oculo & tumorem reprimit thus aqua miſtum. Item; Horminium contuſum cum ovi albumine, ſanguinem, tumorem, & albuginem tollit ex oculis.

799.*

Ad ſanguinis effluxum & contuſionem, cuminum cum cera commiſtum calidumque ſuperpoſitum.

800.*

Ad contuſionem & tumorem facit panis aqua infuſus & ſuperpoſitus,

idem

idem præſtat agrimonia cum ovi albumine impoſita. Dolori & pruritui, ovi albumen agitatum & impoſitum. Ad idem valet ros è cœlo cadens, cum rutæ ſucco in oculos immisſus.

801.*

Ex flore & ſemine verbaſci fiat cinis, ex eo lixivio confecto, caput lavato, ad recuperandum viſum.

802.*

Ad idem, Chelidoniæ, euphraſiæ, fœniculi, horminii, roſmarini, agrimoniæ, rutæ, anagallidis puniceo flore, valerianæ ana, aqua deſtilletur ex iis, quæ in oculos frequenter immisſa, deperditum viſum inſtaurat.

803.*

Lacrymas ſiſtit oculorum, decoctum fol. perſicorum, ſi eo foveantur.

804.*

Ad obſcuritatem & caliginem oculorum bibantur jejunè aquæ betonicæ calidæ cyathi tres. Item, Oleum vitellorum, delet oculorum albugines.

P 805.* Pul-

805.*

Pulvis aloës albuginem & pannum tollit, item pulvis oſſis ſæpiæ. Idem pulvis ſalis triti, vel tutiæ aqua roſarum præparatæ, idem fel galli, vel vitrum tenuiſſimè contritum, fœniculi ſucco ad ſolem ter ſiccatum in oculum ponito.

806.*

Pulvis baccarum lauri cum tithymalli lacte impoſitus, cicatrices delet oculorum.

807.*

Ad lippitudinem cum rubore & dolore; albumen ovi durum Saccharo impleatur & liquor expresſus in oculos imponatur.

808.*

Ungues deperditos inſtaurat ſemen agrimoniæ tritum & ſuperpoſitum.

809.*

Fumus thuris auditui ſubvenit, idem oleum vitellorum auribus injectum præſtat.

810.*

Ad lumborum dolores & tumores phlegmaticos. Habeas patinam aliquam,

quam, quæ ab igne non lædatur, eique impone pannum: patinam pone in ſudatorium clauſum, pannus madefiat aqua vitæ optima, ac poſtea accendatur (neq; enim pannus conſumitur, ſi aqua vitæ fuerit bona) tum ingrediatur patiens balneum, & ſtatim ſudabit, calorem enim vehementem facit. Hoc fiat quinquies aut pluries pro ægrotantis viribus, & locus dolens aquæ vitæ, in qua flores ſpicænardi fuerint macerati, benè fricetur, & ſanabitur.

CAPUT VII.

De morbis, Vulneribus & Medicamentis.

811.

QUartanam curat aliquid geſtatum de oſſe brachii humani, & ſummitate alæ anſeris, ut ſcribit Geber. Apud quem etiam lego, quod contra arthritidem & quodvis hulcus depaſcens, ſummè prodeſt humani brachii, vel tibiæ,

os combuſtum, facto pulvere ex eo, quod album intus manſit, & parti affectæ appoſito.

812.

Si hydropicus homo vel ictericus propriam urinam jejunus per dies aliquot biberit, valdè juvabitur, Auctor Hermes. Cui adſcribendum, quod dens hominis appenſus collo ejus, qui dentium carnificina excruciatur, dolorem tollit: maximè ſi perforata faba ei addatur, cui ſit immisſus pediculus, & ſerico panno involvatur, eoque modo, quo dictum eſt, ſuspendatur.

813.

Laurentius Miniatus familiaris meus, inquit Jovianus Pontanus, amico ſuo doloribus capitis penè quotidiè laboranti, impresſa Arietis imagine, remedium attulit. Hanc cælari in auro fecit, primo Arietis gradu aſcendente, Jove ibidem conſtituto, nullisque infelicium ſtellarum radiis percusſo, imo Luna Venereque amicè intuentibus.

814. Ad

814.

Ad ſanandos genitalium dolores, & ſanguinem cohibendum, antiqui ſculpebant in lamina cupri figuram Scorpii, hora Saturni, ſurgente tertia facie Aquarii cum eodem Saturno. Et adverſus Podagram Sigillum Piscium. Sic ad memoriæ & ingenii præſtantiam annulum ex auro puro fabricabant, in quo clauſus eſſet adamas ſub conjunctione Saturni & Jovis in Ariete. Hermes.

815.

Cochleæ tritæ & fronti illitæ, ſanguinem è naribus immodicè fluentem ſiſtunt. Et lapis Spongites in vino albo, vel ſucco raphani ſolutus & potus, lapidem in veſica frangit. Prætereà ranarum cor, & maximè fluviatilium, febricitantibus ſpinæ adalligatum, febriles algores minuit. Sunt qui cordis regioni etiam admoveant, ad mitigandos cauſonum æſtus & incendia.

816.

Animi defectu collapſi eriguntur, vellicato árticulo digiti annularis, ſeu

 medici:

medici : nec non attritu auri ad eundem cum croci momento. Per hunc enim vis quædam refocillatrix ad cor, vitæ fontem, dimanat. Lemnius.

817.

Si in lamina auri puriſſimi figura Leonis ſculpatur Sole verſante in Leone, & Luna non aſpiciente ſextam domum, nec domino aſcendentis Saturnum vel Martem, Lunâq; ab illis recedente valebit ſigillum hujuſcemodi circa renes geſtatum, ad ſæviſſimos illorum dolores & cruciatus abolendos. Et ſi componantur trochiſci ex pulvere ſelecti olibani cum hircino ſanguine, imprimanturque in dicta lamina, & ſiccati ſolvantur in vino albo, quod à jejuno bibatur, mirabilem effectum habebunt adverſus calculos renum & veſicæ lapidem. Andreas Cordubenſis ad Summum Pontificem Gregorium, & Albertus re & cognomine Magnus.

818.

Decoctum corticis populi albæ iſchiadicos ſummè recreat. Quod etiam præſtat ſuccus frondiū geniſtæ

in

in aceto maceratarum. Et veſica ſuis, quæ terram non attigit, pubi impoſita, urinam ciere fertur. Plinius.

819.

Oculorum defluxionibus miro ſucceſſu auxiliantur globuli è ſuccino, ſeu ambra, annexi occipitio. Iidem etiam collo geſtati præpediunt, ne deſtillationes in guttur ferantur. His addo, quod caudex betulæ procedente vere inciſus, vel caſtratus, ingentem copiam aquæ reddit, cui vis ineſt maxima ad comminuendos renum calculos, ſi bibatur. Andreas Matthiolus in Dioscorid.

820.

Salicis folia, ut etiam cortex, ex vino cocta podagricos fotu adjuvant. Ad hæc Sambuci vel ebuli cauliculi cum adipe hircino taurinove triti, & emplaſtrati. Addo quod allii nucleolus ante acceſſionem quartanæ comeſtus, calorem movet, qui, Celſo auctore, horrorem non admittit. Teſtatur inſuper Icethydes Medicus apud Plinium.

821.

In arthritide & chiragra non eſt quod mortem quiſquam pertimeſcat, niſi circa ſiniſtrum pectoris ſinum, cui cordis turbinatus mucro ſubeſt, humorum colluvies decumbat, digitusque annularis ſiniſtræ manus nodoſus efficiatur, ac valdè intumeſcat. Auctor Levinus Lemnius.

822.

Hederæ folia in vino elixata medentur omnium generum ulceribus, etiam iis, quæ cacoëthea & chironia vocant. Quibus itidem auxiliatur anethi ſemen combuſtum: nam illa deterget, carne replet, ac ſolidat. Addo, quod cichorii nodus in brachii plicatura delatus, oculorum delacrymationes emendat, & tandem abolet, Auctor Arnoldus à Villanova.

823.

Remorantibus urinis & coli cruciatibus medetur aqua ablutionis pulveris ex genitali cervi epota. Quin & pulvis ipſemet dyſentericos valdè juvat. Valet etiam iis medicamentis

remi-

remiſtus, quæ ſopitam Venerem excitant. Andr. Matthiolus.

824.

Pulvis magnetis triobolari pondere epotus ex ſucco fœniculi, hydropicis aquas detrahit. Et magnes ipſe capiti admotus, dolores, omnesque ejus querelas obliterat. Quod ex Veterum commentariis ſe transtuliſſe ſcribit noſter Hollerius.

825.

Quum Ariſtoteles in Chalcide exularet, & Euripi anguſti in Eubœa freti, ſepties interdiu noctuque alterius fluctibus ſtato tempore refluì, cauſam reddere non poſſet, mœrore contabuiſſe, & hinc morti occubuiſſe fertur. Auctores ſunt Juſtinus Martyr, Plutarchus, Crinitus & alii.

826.

Cancer fluviatilis tritus, tela ac ſpicula è corporibus detrahit, ſi illis ſuperponatur. Quod etiam peculiare habet lacertæ parietariæ caput, & rana ſecta. Si ſcorpio contritus & appoſitus, virus, quod infixit, retrahit. Res imitanda crudelibus aliquot ado-

leſcentum amaſiis, quæ ubi vulnus quandoque letale illis inflixerunt, remedium, quod præſentisſimum habent, atrociter denegant, & ita miſeros miſerius perire, vel ad tabem usq; languere ſinunt.

827.

Signa morituri ex ulceribus ſunt, quando illa quibusvis emplaſtris operta, nulla ſanie madescere, aut liveſcere deprehenduntur. Adeò citra naturæ vires nil pharmaca pollent, Levinus Lemnius.

828.

Si in ſuccum limonii mittatur numisma puri & obryzi auri, vel ejus loco bractea, ſoliumve auri conſimilis, & exacto die naturali illinc educatur, ac peſte laboranti ſuccus ille præbeatur, cum tantillo vini albi & pulvere radicis angelicæ; vel ex decocto ipſiusmet radiis, mirum dictu, quantum præſidii adferat etiam deploratis & conclamatis. Expertum.

829.

Cochlearum & limacum carnes, aliàs per ſe, aliàs cum ſuis volutis tritæ,

tæ, mixto interdum coagulo, ſpicula ex alto rapiunt. Præterea hydropicorum ventri impoſitæ, aquas exugunt. Sed prius ſolvere non oportet, quàm totus humor exudaverit, aut ſpontè ſua decidant. Jacob. Hollerius.

830.

Bubonium, ſeu inguinaria herba, præſentiſſimum eſt remedium ad inguinum affectus (ex quo nomen habet) ſive illinatur, ſive ſuſpendatur. Addit Aetius, quod plantago areſacta, vermes in ulceribus contractos interficit. Et Nicander tradit, ſemen bulborum veneno adverſari. Horum autem nomine intelligi puto id, quod vulgus Gallicum vocat Eſchalottes, oignonnetz & appetiz.

831.

A capitibus & caudis animalium piloſorum abſtinendum cenſet Raſis: nam veneno haudquaquam carent. Docet inſuper, hepata anatum proprietatem habere ſiſtendi fluxum, qui ex debilitate hepatis naſcitur: ad hæc merulam optimum eſſe cibum iis, quibus melancholia generari incipit.

832.

Fermentum oleo ſubactum,& cum cepa cocta tuſum, potenter coquit abſceſſus, mollitque ac digerit. Et fœnum Græcum oleo incoctum duris inflammationibus utiliter adhibetur. Addo quod cochleæ frixæ vel aſſatæ hydropicos mirandum in modum adjuvant, ſi iis ſæpè veſcantur.

833.

Annus ætatis ſexageſimus tertius labens, rarò abſque vitæ periculo, vel inſigni aliquo incommodo tranſigi ſolet, ut innumeris obſervatum eſt exemplis. Hinc Auguſtus Cæſar, Gellio auctore, ſibi gratulatus fertur, quod eum ætatis annum evaſiſſet. Cauſa eſſe poteſt, quoniam is annus ſeptimi atque noni (qui climacterici & vitæ humanæ critici eſſe ſolent) ſibi invicem connexam, vel, ut loquuntur Arithmetici, ductam in ſeſe quadrate multiplicationẽ contineat. Nam novies ſeptem, vel ſepties novem, ſexaginta tres conſtituunt. Sed hæc paulò plenius ac planius tibi aliquando expedient Jatromathematica noſtra.

834. Vide-

834.

Videmus Catellos pleroſque arthriticorum membris, dum ſæviunt dolores, admotos, fractis enervatisq́; eſſe articulis, ac ægrè pedibus inſiſtere: maxima doloris parte in eos translata, ut ſcribit Lemnius.

835.

Qui quartana corripiuntur, à magno epilepſiæ morbo non infeſtantur. Si autem hoc primo corripiuntur, & quartana ſupervenerit, tum ceſſat. Hippocrat. Adde ex Galeno, quod Melancholici magna ex parte comitiali morbo afficiuntur: & contra epileptici fiunt melancholici.

836.

Animalium calcanei combuſti ſummè pollent adverſus colicos cruciatus, ut ſcribit Raſis. Et folia alni nudis pedum plantis ſuppoſita, viatoribus itinere defatigatis magnum levamen præſtant. Illa eadem rore matutino madentia, cubiculis utiliter inſparguntur ad necandos pulices.

837.

In morbis cerebri, & qui ſupra dia-

phragma conſtituti ſunt, ſi genitalia propendent, ac flaccescunt, ſalutare eſt: ſi verò contracta ſunt, ominoſum. In omnibus autem affectibus, qui infernas partes occupant, teſtes corrugatos eſſe pudendumq; ſubrigidum, optimum eſt ſignum: revaleſcere enim indicant, Auctor Lemnius.

838.

Ut plaga quæpiam non doleat, nec putreſcat, quinquies hoc dimetrum quotidiè pronuntiet patiens, appoſita manu ad plagam:

Vulneribus quinis, me ſubtrahe Chriſte ruinis:
Vulnera quinq; Dei ſint medicina mei.

839.

In epilepſia pollex pedis vellicatus, laborantem à paroxyſmo excitat. Et ſuccus urticæ arteriis illitus febrium ardores compeſcit. Præterea, ſi quis ſucco foliorũ cucurbitæ pilos equorum, & aliorum animalium æſtate media intinxerit & madefecerit, non parvo rei miraculo muſcarum tædiis, ac moleſtia carebunt. Cardanus.

840. Pul-

840.

Pulvis cantharidum ex aduſtione addito ceraſorum gummi, ut magis ſalutaris, ita minus noxius erit, ſi in diureticis electuariis, cum apozemate morbo convenienti diſſolutus, exhibeatur. Langius.

841.

Sagittæ ſpiculum vel ferrum quodvis ex vulnere detrahes, ſi ſpecillum vulnerarium ſucco valerianæ herbæ imbutũ ipſi vulneri indideris, & contuſam herbam ſuperligaveris. Sic enim non ſolùm revelletur ferrum, ſed etiam unà vulnus ſanabitur: niſi inſigniter mentiatur Italus, qui hujusce rei periculum ſe feciſſe mihi affirmavit.

842.

Teſtantur Hippocrat. & Galenus, veteres medicos adeò ſudaſſe in morborum cognitione, ut ſudores ſtrigili exceptos in balneis, & aurium ſordes deguſtarint: non minus quàm veterinarii medici equorum ſtercora. Quos ob id Ariſtophanes σκατοφάγυς appellat: ſed non humanorum corporum medicos, ut multi falſò ſibi perſuadent.

843. Si

843.

Si caſeus putris & vermiculoſus ſubigatur ex jure, in quo ſuilla perna diutius coxerit, detrahet arthriticis absq; ferro tophorum particulas, emplaſtri modo illic appoſitus, ut tradit Galen. Quod etiam præſtat quaſi miraculo, coccus gnidius, cum myrrha, & aceto tritus.

844.

Si quis ictus, vel demorſus ab animali jobolo & venenoſo inſtillet illicò tres vel quatuor guttas lactis ficulnei ſuprà vulnus, mirum inveniet Præſidium. Poterit etiam imponere grana ſinapi cum aceto detrita.

845.

Crebrò expertus ſum, inquit Langius, quum ſordidis ulceribus in genu ac propè talos, pulverem Mercurii præcipitati paulò frequentius inſpargerem, illius virus, cœteris membris illæſis ad dentes penetraſſe: & indè eos ac pharyngem diurno, nocturnoque ſalivæ effluxu maduiſſe.

846.

Scobis vel raſuræ dentis apri uncia

cia ſemis in pollinem redacta, & cum aqua hordei, vel cicerum rubrorum, aut decocto pectorali à pleuritico hauſta, vero & comperto remedio illum ab imminente periculo liberat.

847.

Orpheus & Archelaus tradunt, Plinio auctore, morbo comitiali lapſos confeſtim liberari à convulſione, ſi in paroxyſmo eorũ labia humano ſanguine irrigata fuerint, aut pollices pedum fortiter puncti & vellicati.

848.

Orbiculi è visco querno, vulgari filo transfixi, idem præſtant in amolienda & præcavenda epilepſia, quod pœoniæ maſculæ radix, aut Smaragdus è collo pendens.

849.

Cantharides telæ aranearum involutæ, & quartanario ſuſpenſæ, cum perfectè liberare traduntur. Addo, quod decoctum bismalvæ cum melle & butyro recenti hauſtum, mirificè compeſcit Colicos ac nephreticos cruciatus.

850. Con-

850.

Contra ſanguinis rejectionem per os, ob venam aliquam in pulmone ruptam, vel aliter apertam, accipiuntur ſcrupuli duo ſtercoris muris ſubtiliter triti, & ſucci plantaginis unciæ 2. vel 3. cum modico ſacchari. Sumuntur manè ante egresſum lecti, & veſperi ante ejusdem ingresſum, continuatis diebus aliquot.

851.

Sal cum fermento, melle, butyro, & ſuillo adipe, quoscunque tumores, etiam grasſante peſte obortos, potenter aperit ac perrumpit. Arnoldus à Villa nova.

852.

Panniculi menſtruo ſemel infecti, prohibentur imponi ſuper vulnera, etiamſi accuratisſimè abluti fuerint: ob nocumentum, quod de experientia adferre compertum eſt, ut tradit Hieron.

853.

Julius Victor Rom. eques, Plinio auctore, cum pupillari ætate hydrope laboraret, humidorumq; uſu à medicis

cis illi interdictum foret, asſuetudine naturam ſuperavit, ac reliquum vitæ tempus absque potu vixit, nihilque in ſenecta bibit: cum tamen ſenes tantum potu vivere tradantur, ut cadaverum ſuctu aquilæ.

854.

Ad vulnera quævis præſtantisſimum eſt, ac paratu facile, ſequens remediũ. Sumuntur picis Græcæ, ſulphuris, & olibani albi, ſingulorum partes æquales, teruntur, ovorum albuminibus excipiuntur, & vulnerum labris ritè adductis abſterſoq; ſanguine, ſuper linteolo impoſita, eodem vulneri applicantur, faſcia deligantur, & dies aliquot ibidem manere permittuntur. Res mira & probata.

855.

Morbus qui cœperit cum Luna fuerit in eo ſigno, quod malefica aliqua tenuit in genitura, ſive in quadrangulo aut diametro ejus, gravisſimus futurus eſt, ſi autem malefica reſpicit, periculoſus. Sin in loco, ubi geniture tempore benefica fuerit, ſine periculo erit. Auctores Ptolem. & Claud. Gale-

Galenus ex doctrina Ægyptiorum, & maximè Mercurii Triſmegiſti.

856.

Priſcæ Religionis Sacerdotes, Dæmonum antiſtites, ut prætextu religionis ditescerent, fingebant, Deos excruciare homines morbis. De quorum numero epilepſia ob id ſacer morbus dicta cenſebatur. Auctor Hippocr. in libro de Sacro morbo, & de virginum morbis. Ad hæc Galen. libr. Prognoſtic. ut adnotavit Johannes Langius.

857.

Ad continendum ſanguinem, qui immodicè fluit, hanc præcantationẽ docet Cardanus: Sanguis manè in te, ſicut fecit Chriſtus in ſe: Sanguis manè in tua vena, ſicut Chriſtus in ſua pœna: Sanguis manè fixus, ſicut Chriſtus quando fuit crucifixus: ter repetendum eſt.

858.

Lapis exemptus è capite piſcium, qui aſelli vel oniſci vocantur, nobis verò merlucii, febrem tollit adalligatus.

859. Di-

859.

Didymus Medicus extracto ſanguine è pedis pollice labra epileptici inungebat. Et Orpheus atque Archelaus contaminabant faciem ſanguine ex quacunque parte corporis educto: atque ita epilepticos exurgere teſtati ſunt Hollerius ex Plinio. Quod nos etiam antea ſcripſimus.

860.

Tradit Pomponatius, priſcos exorciſtas, quos adjuratores appellant, ante conjurationem expurgaſſe ab atra bile corpora obſeſſorum à ſpiritibus: Nam geminis morbis utplurimùm infeſtantur, animi nimirum & corporis: illos curat Eccleſia, hos verò opportuna medicina.

861.

Elephantiaſi correptos deprehendes ex lotio, cui plumbi uſti cineres inſperſi ſunt. Sin enim ſubſidunt, nullum ineſt contagium: ſin fluitant, & in urinæ ſuperficie hærent, certiſſimæ labis ſignum oſtendunt, Lemnius.

862. Aqua

862.

Aqua,in qua flores amarulenti Perſicæ arboris ſepties infuſi ac macerati fuerunt, cum ſucchare ad Zulapii conſiſtentiam & ſpiſſamentum cocta, vermes unà cum excrementis aſtrictæ alvi foras efficaciter protrudit. Langius.

863.

Indubitata recuperatæ valetudinis argumenta ſunt, quando partes genitales prurire ac tentigine affici incipiunt, licet reliqua membra flaccida ſint ac debilia. Sed tunc à Veneris conflictu ſummoperè cavendum, ne fiat, quod dicunt, error pejor priore.

864.

Morbus,qui invaſerit eo anno,quo eclipſis (cui dominatores ſunt planetæ mali) in ascendente genituræ,vel annuæ converſionis partialiter contingit, vel in loco hylech, ſeu vitæ ſignificatoris, exitioſus & lethalis esſe ſolet. Idem fiet, ſi in oppoſitione, vel quadrato ascendentis genituræ, aut converſionis anni, vel ſignificatoris vitæ, contigerit.

865.Febres

865.

Febres accenduntur,ſi cornuti ſcarabei in oleo decoquantur, & ex eo brachialis arteria inungatur. Quæ res in convulſione quandoque expeti ſolet, necnon paralyſi, & aliis affectibus, in quibus ſebrem excitaſſe valdè profuit.

866.

Butyrum foris admotum concoquit, diſcutit, & lenit: non quidem in duro, ſed molli & mediocri corpore, eoq; inflammationes tollit. Itaque parotides, bubones & oris phlegmones, tum infinita alia in puerili aut muliebri corpore, ſolo butyro perfectè curantur. Galenus.

867.

Ad ſiſtendum ſanguinem, qui implacabiliter erumpit, hæc præcantatio à multis celebratur: Adjuro te per Dei omnipotentis veram, vivam & immortalem virtutem, & per eum Sanguinem, qui ex Chriſti in cruce pendentis latere fluxit, ut quemadmodum rubrum mare Dei virtute diviſum eſt, ita tu eadem potentia ſanguis ſiſtas & maneas.

868. Vul-

868.

Vulnera ægrè ſanescunt, aut cicatrice obducuntur, imò verò nonnunquam lethalia fiunt, ſi quando illi membro illata ſunt, cui Luna, ex ſigno, quod tunc inambulant, dominatur.

869.

Menecrates celebris epilepſiæ medicus, nunquam in publicum prodibat, niſi ſuis, quos curaverat, ſtipatus, Deorum habitu veſtitis, & ipſe purpura indutus, aurea corona decoratus, crepidatus, ſceptrum deniq; in manibus, velut alter Jupiter, geſtans, Athenæus. Hic ſi etiam apoplexiam fortem curare ſcivisſet, ſanè periculum fuiſſet, ne Jovem cœlo deturbasſet, & ſe in illius ſolium ſubſtituiſſet.

870.

Fel teſtudinis naribus epileptici illitum in morbi paroxyſmo, proſtratos ſtatim erigere facit, ſunt qui ad ferocem hunc morbum expugnandum, tres clavos in vigilia natalis B. Joan. Bapt. fabricatos, defigant in

in loco, ubi epilepticus ceciderit, idque tàm profundè, ut non appareant, nuncupato, dum id ſit, patientis nomine. Quod pro experto mihi traditum eſt.

871.

Vulnera à venenatis animalibus illata, ſi candente ferro utantur, calore ejus virus inſumitur. Res ea in peſtiferis bubonibus multis ſalutaris fuit, ſed atrox nimis ac ſævum eſt id remedii genus: quod tamen multi ſuo ſummo bono ſuſtinuerunt & experti ſunt.

872.

Corium dextri calcanei vulturis dextro pedi podagra laborantium, & ſiniſtri ſiniſtro impoſitum, dolores commitigare fertur ac lenire. His addere abſurdum non erit, quod oraculo quodam oſtenſum eſt, radicem cinosrhodi, vulgus esglantierum odoratum nuncupat, unicum & ſingulare eſſe remedium adverſus morſum canis rabidi, niſi Plinium & Galenum abjurare velis.

873.

Antoninus Caracalla Imperator, Ælio Spartiano teſte, eos condemnare ſtatuit, qui contra tertianas & quartanas febres periapta & geſtamina colli vel brachiorum circumferrent. Quibus tamen fidem non derogat Galenus, ut etiam amuletis, modò naturali nitantur ratione, potius quàm verbis incantatoriis magorum: ſicuti in pæonia idem Galenus oſtendit, cui ſuffragatur Theophraſtus.

874.

Si ſpuma, aut ſaliva rabioſi canis, vel elephantiaci hominis, ulli parti adhæſerit, etiam citra morſum non levem adfert: Præſertim in parte nervoſa vel arterioſa, niſi confeſtim ſalſugine eluatur. Quod ſi quispiam à jam dictis demorſus fuerit, urina impuberis, fomenti loco adhibita, virus eliciet. Nec non ruta, ſal, ficus, vel braſſica, quæ rubenti eſt folio, unà cum melle & butyro ſubacta, & affecto membro admota: ſed intra corpus ſumenda ſunt

ſunt interim opportuna antidota. Ex Levino Lemnio.

875.

Antidotus reddens ſumentem tutum à peſte & venenis, accipit baccarum juniperi drachmas duas, terræ Lemniæ veræ tantundem, & obolos inſuper duos, ſeu ſcrupulum unum. Ubi in pulverem redegeris, melle excepta, in vaſe mundo ad uſum reſervabis. Dabis ex aqua mulſæ cyathis duobus ſeu unciis tribus, quantum eſt avellana. Hac Antidoto Rex Nicomedes utebatur, ſi quando ſuſpectos habuisſet, qui eum invitarent. Nam ſi nullum ſubſit venenum, quieta manet: ſin adſit, nauſeam concitat, & vomere cogit, ita ut venenum quoq; cum antidoto ejiciatur.

876.

Si volueris ſcire, an debeat liberari, qui peſtilenti anthrace corripitur, exhibe ei paululum ſelectæ theriacæ cum vino albo, ſi non febricitet: eademque theriaca anthracem inunge. Si ilicò aduritur, & fixa manet, nihil hinc ſublevato ægrotante,

peſſimum erit ſignum. Si contra, & levamen ſentit, optimum. Arnaldus Villanovanus.

877.

Quidam collo ſuspendunt radices oxalidis contra ſcrofulas, nec non arnogloſſi, ſucceſſu ſanè quàm probato.

878.

Ad ambuſta quæque ſummè prodeſt linimentum factum ex ſmegmate, ſeu ſapone vulgari, cum butyro & melle. Adhæc aqua decoctionis raporum, quæ paulò efficacior erit, ſi nonnihil calcis vivæ in illam lixivii modo diſſolvas, & per vaſis inclinationem excipias: ſic enim absque morſu diſiccat, & ardorem compeſcit.

879.

Dum peſtis graſſaretur in Syria, multi, ut tradit Galen. epota pueri urina liberari ſibi viſi ſunt. Sic plerique, ut ſcribit Gesnerus, pulvere rubetæ aridæ, aut bufonis, peſtilenti buboni impoſito, venenum mirè extraxerunt. Alii ranam vivam eidem appo-

appoſuerunt, & ſi interibat, aliam ſuppoſuerunt, idque toties repetiverunt, donec ſuperſtitem unam remanſiſſe viderunt, felici ſucceſſu & remedio. Quemadmodum in noſtris contra peſtem auxiliis oſtendimus.

880.

Febricitantis caput & maximè parvulorum lacte mulieris ſæpius inunctum, valdè juvatur. Et ſi quis ventris profluvium patitur, os hominis collo appenſum ferat. Scriptum eſt præterea à Plinio, ſi benè memini, tertianas, quartanasque febres ſanari menſtruo muliebri in lana arietis nigri, argenteo brachiali incluſo.

881.

Adverſus quartanam, accipe univerſum lotium, quod laborans una vice reddiderit acceſſionis tempore: & cum eo farinam pinſe, coque, & cani famelico exhibe. Ubi id ter repetiveris, ſanabitur patiens, ac pro illo canis laborabit. Sed pro maſculo ægrotante, maſculus canis, pro fœmina verò, ejusdem ſexus eligi debet. De frequenti

quenti cujusdam Itali experimento, ut dicebat.

882.

Oſſium humanorum pulvis ex vino rubro aſtringente, dyſentericis propinatus, ſanguinolentum fluxum cohibet. Et fruticulus, ſeu virgultum, quod viscum appellant, maximè in quercu & ilice natum, comitiali morbo vi mirifica medetur, pulvisculo ſuo ex meraciſſimo vino aſſumpto. Quod multis experimentis ſibi probatum eſſe ſcribit Levin. Lemnius, Medicus & Philoſophus præſtantiſſimus.

883.

Porrum cum ſale tritum, & fractis, luxatisvè membris appoſitum, illa plurimùm juvare fertur. Et ſanguis gallinacei galli ſiccatus, pulveratus & vino aqua diluto mixtus, aquam ſupernatare cogit. Ex relatione ingenioſa Monachi.

884.

Quidam medici admiscent ſperma ceti (holoſanthon plerique nuncupant) his medicamentis, quæ dari ſolent

ſolent præcipitatis ex alto, aut caſu graviore concusſis, ad disſolvendos ſanguinis grumos & rupta conſolidanda, ad hunc modum: Accipe mumiæ, tormentillæ, oculorum cancri, rhapontici, ana drachmam unam, ſpermatis ceti (ſeu balænæ) ſcrupulum unum, miſce, fiat pulvis, cujus drachma ex vino bibatur. Auctor Wolffgangus Meurerus Lipſienſis Medicus.

885.

Si aqua diſtillationis ceraſorum non multo ante ex arbore decerptorum, vi mediocris ignis extracta, in os epileptici mittatur, quoties eum paroxyſmo corripi contigerit, impetum morbi violentisſimi inhibebit. Doſis erunt drachmæ quatuor, ut ſcribit Joan. Manardus multorum experimento id edoctus.

886.

Sanguis ex quacunq; parte corporis immodicè fluens ilicò ſiſtitur, ſi ſubtili & raro bombace involutum ſtercus ſuillum adhuc calens, in nares,

pudendum muliebre, aut locum alium ſanguine manantem intrudatur. Quod ruſticis potius quàm aulicis ſcriptum erit, ut ſimiles habeant labra lactucas.

887.

Ad experiendum eventum alicujus ægrotantis, computa dies à principio infirmitatis ejus, & radicem plantæ, quæ tot folia habuerit, quot numerabuntur dies; illi annecte, aut ſuſpende: ſi curabilis erit infirmitas, plurimum recreabitur: ſin minus, triſtabitur. Si fortè herbam tot foliorum non inveneris, aggrega radices plurium herbarum, quarum folia ad unguem expleant numerum dierum ægritudinis, & utere ut prius. Acceptum à quopiam Italo, qui id verum eſſe profitebatur.

888.

Admodùm memorabile & admirabile cenſebitur, quod à Matthia Cornace Regis Roman. Maximiliani II. Medico præſtantisſimo ſcriptum eſt. In Bohemia, inquit, ruſticus quidam inter venandum ictus fuit lato venabulo

bulo ad ſtomachum, ſub ejus orificio. Vulnus hoc lethale & amplum, nulla arte vel conſilio ſolidari potuit. Unde labia ejus ita occalluerunt temporis progreſſu, ut vulneratus annos plures ſupervixerit. Is linteolis & lineis panniculis hiatum vulneris ita infarciebat, & usque adeò artificioſè obturabat, ut cum vellet, ſtomachum per ſuperiora elueret, ac cibos nocentes, & potus ingurgitantes ex ventriculo per vulnus educeret, quando liberet. Cujus rei, inquit ille, teſtis eſſe poteſt vel ſola Cæſarea majeſtas, quæ, ut ex illius ore audivi, vulnus hoc diligenter inſpexit. Hæc ad verbum ferè ex quadam reſponſione Matthiæ Cornacis ad Ægidium Merthoge medicum, quærentem, utrum ſecanda eſſet mulier, per tredecim annos fœtum gerens in utero mortuum.

889.

Excrementum pueri aridum cum melle Attico tritum præſtantiſſimum eſt remedium ad Columellæ inflammationes, quæ ſuffocationem minitantur.

tantur. Sed puer ille paſcendus eſt biduo lupinis cum optimo pane ſatis fermentato & ſalito: eique vinum vetus bibendum mediocriter, ut quàm optimè concoquat. Tertio die ſumptum excrementum deſiccandum eſt, & quo dictum eſt modo uſurpandum. Gallinarum & perdicum caro, in jure elixa poſſet exhiberi, niſi excrementum magis fœtidum redderet. Hoc Galeni Secretum eſt, à quopiam preciis magnis impetratum, ut ipſe ſcribit.

890.

Nonnulli ex Mercurio præcipitato, auri momento addito, peſtis virus expiari tradunt.

891.

Ariſtoteles fatetur, vulnera æreis inſtrumentis & gladiis inflicta, minus habere doloris, ac ocius curari, quàm ab aliis illata, ob ſiccam exhalationem ab ære derelictam in vulnere. Hinc non temerè finxerunt Poëtæ Chironem Medicum præſtantiſſ. Achillis præceptorem fœdum Telephi vulnus ſanaſſe accepta æru-

gine

gine de Achillis haſta, unde Vulneris auxilium Pelias haſta tulit, ut à Naſone ſcriptum eſt.

892.

Ad quaſcunque percuſſiones, etiamſi fuerint cum vulnere, plurimum prodeſt ſuccus foliorum verbaſci illitus: ſed ſuperponenda ſunt folia contuſa, & blanda manu deliganda. Si vulnus adeſt, prius tepido vino lavari debet. Sed vereor, ne aphoriſmus hic repetatur. Quod ſi fit, boni conſuletur, cum Hippocrates noſter bis, terve eundem aphoriſmum locis diverſis ſæpenumero repetat. Quod pro reliquis ſemel dictum velim.

893.

Ad ambuſta, ceparum philuræ, ſeu tunicæ ſub cineribus calefactæ, efficaciter adhibentur, aut ſuccus earundem ceparum expreſſus, & linteolo exceptus. Vel vitellum ovi cum oleo diſſolutum, apertis poſtridie veſicis, ut ichor mordax effluat. Poſt hæc, locus inungendus eſt oleo expreſſo de vitellis ovorum in patella frixis.

894.

Radix Zedoariæ non caſſa, evanida & inodora, cum uvis paſsis & momento glycyrrhizæ, dentibus attrita & deglutita, illæſos ſervat, qui peſte affectos adire vel alloqui coguntur. Et uſta avellanarum putamina, ſi in cineris ſpeciem redigantur, cæſiorum oculorum pupillas infantibus denigrant, ex oleo ſincipiti infuſa, atque inuncta. Dioſcorid.

895.

Adeò venena plerunque venenatis ſunt venena, ut aconitum ex vino tepido datum percusſis à vipera aut ſcorpione, ſalutiferum eſſe expertum ſit à nonnullis medicis præſtantisſimis.

896.

Ictus à venenoſo reptili, ſive à rabioſo cane demorſus, diligenter cavere debet, ne animal, cujus cauſa laborat, intueatur ante adeptam priſtinam valetudinem, etiam ſi convaleſcere incipiat. Ajunt enim Medici Hebræi, illum aut interiturum, aut recidiva periclitaturum.

897. Vo-

897.

Volentibus experiri, victurus ſit æger, nec ne, præcipiunt radicis chamæleontis albi diluto eum triduo perfundi: ternas vices qui pertulerit, moriturum negant, Auctor Theophraſtus. His accedat, quod ejusdem chamæleontis radix ex farina hordeacea cum aqua & oleo ſubacta, canes enecat, nec non mures in polenta.

898.*

Puer quidam ætate annorum quinque de gradibus cecidit, brachium & tibiam habuit attonita, motuque privata, cui cervicis & capitis poſteriorem partem, & totam ſpinam inunxi hoc unguento. Rec. de pinguedine vulpis unc. 2. olei vermium terreſtrium unciam 1. olei Philoſophorum drach. 4. & miſce, & inunge ſpinam dorſi, & ita ſanabitur.

899.*

Phthiſin cum totius corporis conſumptione curavi oleo margaritarũ.

899.*

Peſte quidam laborans, liberatus electuario juniperorum cum oleo vi-

 trioli,

trioli, omni mane hujus ſcrupulo 1. ſumpto.

901.*

Vulnus citò conglutinatur hoc unguento. Rec. terebinthinæ unciam 1. vitellum 1. & parum ceræ novæ & ſalis, valenter conglutinat vulnus.

902.*

Ad idem vinum & oleum ana, coq; ad medietatem, inunge vulnus, & linteis etiam applicetur.

903.*

Vulneratus tutus erit ab inflammatione, ſi granorum canabaceorum drachmam edit.

904.*

Cotonea, ſi in furno coquantur aliquandiu; poſtmodum in oleo olivarum poſita ad 20. dies in aprico loco collocentur, hoc oleo vulnus inunctum, omne venenum elicit, & quicquid corruptionis ſit, eſtq; ſecretum, & ſi cochlear 1. hujus olei quis bibat, cunctos venenoſos & pravos humores à corde expellit.

905.* Ad

905.*

Ad hydropem: Rec. liquoris tartari, aquæ gentianæ ana unciam 1. ſpiritus vitrioli guttas 3. olei ſulphuris guttas 4. ſumat aqua theriacali ante ingreſſum balnei, & ſudet.

906.*

Veſcantur cerebro pori cum myriſtica & cinnamomo, qui memoriam amiſerunt.

907.*

Si quis ob morbos diuturnos, aut alia de cauſa languidior factus, quo minus valenter munus ſuum obeat in penſo abſolvendo, ſequentia poterit remedia adhibere. Rec. aniſi drachmas duas, radicem tormentillæ 1. coquantur hæc ſimul in menſura vini, ut tertia pars abſumatur, bibat de eo mane, & veſperi à cœna calidè.

908.*

Ad idem, bibat vino caſtoreum; & ſemen erucæ. Aliud. Utatur ſæpè conſerva florum Rosmarini, roborat mirè vires.

909.* Be-

909.*

Betonicæ drachmam jejunus edat, aut ejus decoctum bibat cum baccis lauri: proderit ad miraculum. Vel avellanas & palmulas edat melle: vel horminium cum radice Valerianæ vino ſumatur. Item, ſedum majus in lacte caprino diu maceratum decoquas cum vitellis; de hac compoſitione edat ad placitum.

910.*

Caryophyllorum contritorum drachma 1. veſcere cum lacte, experieris auxilium.

911.*

Item juſculum columbarum cum pineis & amygdalis decorticatis, & adhibito ſufficienter ſaccharo proderit.

912.

Tradit cum Diodoro Herodotus, Ægyptios & Chaldæos quovis menſe triduo ſe vomitu purgare, & clyſteribus inteſtina eluere, ſanitatis conſervandæ ergò. Arbitrantur enim, omnes corporis languores ex cibis & aëris mutatione oriri. Hinc Xenophon

phon tradit, Socratem tam ſobria diæta animum corpusque formaſſe, ut pane tantum lacte macerato veſceretur.

913.

Aſclepiades ex vino ſubauſtero, & porri ſucco, ad mellis ſpiſſitudinem coctis, electarium ſanguinem excreantibus ſalubre conficere docuit, ut ſcribit Galenus.

914.

Refert Aëtius, quod ſi coagulum catuli ſemel tantum ex aceto ederint hydrophobici, ſtatim capiet eos cupiditas potus aquæ: & ob id medicamentum hoc miris laudibus ab eo commendatur.

915.

Homini à ſcorpionibus icto, remedio eſt cinis eorundem ex vino potus. Et rabidi canis morſum curari teſtantur multi, pilis ejusdem animantis exuſtis, & ex vino propinatis, Plinius & Levinus Lemnius.

916.

Experimentum Regii cujusdam Chirurgi adverſus chiragras & podagras.

gras. Habe manipulum artemiſiæ, deferveſacito in oleo dulci Olivarum, donec decreſcat ad tertias : eo dolentem locum inunge, ſenties brevi tempore dolorem ſedari.

917.

Abinzoar Medicus Arabs non illaudatus, ad morbum arquatum & ictερum exhibebat pondus trium granorum hordei lapidis Bezoardici diſſoluti in lacte vel aquæ cucurbitæ, aut roſarum : Quo remedio filium Haly regis à virulentia ictericæ aurigine liberavit. Porrò quid ſit lapis Bezoardicus, expoſuimus alio loco.

918.

Optimum eſt in gangrenæ ſcarificatione inciſiones aqua ſalſa calente irrigare, ne ſanguis incraſſetur, ſed liquidior fiat : aut ſpongia, recente aqua ſalis, vel maris imbuta, easdem abſtergere & fomentare, Lemnius. Optimum etiam fuerit, imò præſtantiſſ. in bubonibus & anthracibus peſtiferis idem fieri.

919. Ad

919.

Ad canis rabidi morſum, cancri in patella deuruntur, ut pulverari poſſint. Exhibetur cochlearis menſura cum pulvere radicis gentianæ ac thuris momento. Debet autem antidotus iſta frequenter iterari, & per ſesquimenſem continuum aſſumi, quo rabies & aquæ pavor propulſetur. Probatum audivi.

920.

Adverſus calculum multi de experientia magnificant pulverem pellis lucii piscis, cum aqua parietariæ ex vino albo hauſtam. Alii idem pollicentur de pelle piscis barbatuli, & ſtillatitia aqua herbæ, quam argentariam vocant.

921.

Si è nare dextra fluat ſanguis, digitus auricularis manus dextræ incurvandus eſt, ac totis viribus premendus; ſin è ſiniſtra, ſiniſter. Hoc enim compreſſu fluxus reſtringi ſolet. Populare eſt remedium & probatum.

922. Ac-

922.

Accenſis utrislibet cervorum cornibus, odore illorum fugantur ſerpentes, & comitiales deprehenduntur morbi. Idem etiam præſtat lapis gagates incenſus, ſuffitu ſuo: ſed ne odor diſpergatur, ſtragulis circumdari debet quisquis eſt. Nam tum, ſi epilepſiæ eſt obnoxius, cadet, Dioſcor. Galenus, Plinius, Apulejus & alii.

923.

Cum gravi morbo decumberet Ariſtoteles, medico ſuo multa vetanti, & non pauca citra morbi cauſam edicenti, fertur ſcitè reſpondiſſe: Ne me cures ut bubulcum & foſſorem, ſed prius cauſas ediſſere, & ita me præceptis tuis facilè morigerum reddideris, Ælianus & Polybius.

924.

Carbunculis & bubonibus, aliisq; peſtiferis tumoribus, ruta contuſa percommodè adhibetur, ex acri, ſalſoque fermento, unà cum ficubus, cantharidibus, cepa & ſcilla toſtis, **adhibitaque viva calce, ſapone, ammoniaco, & theriaces momento.**

Hoc

Hoc emplaſtrum parti affectæ admotum, delitescentes tumores illicò perrumpit: ſed roborato prius corde. Lemnius, asſentiente experientia.

925.

Clyſterum uſus apud Ægyptios adeò frequens erat, teſte Herodoto, ut ſingulis menſibus triduò purgarent ſe vomendo, atque inteſtina diluendo, ſanitatis gratia, quod etiam à Diodoro Siculo traditum eſt.

926.

Alexander Trallianus à Meſue per antonomaſiam Medicus vocatus, asſerit Imaginem Herculis Leonem ſuffocantis annulo incluſam, colicis (fortè cholericis) mederi. Sic adverſus cruciatum dentium M. Varro hæc verba collo appendi jubet, Strigiles falcesque dentatæ, dentium dolorem perſanate. Sed hæc ridicula omittimus, ut meliora ſequamur.

927.

Semen ex prima fœtura pæoniæ masculæ, nigricans & orbiculare (nam anguloſum & rubicundulum inefficax habetur) epilepticos ſummè

mè recreat, ſi quidpiam triti ſumatur cum oxymelite ſcillitico & ſyrupo de ſtœchade, ac pauxillo nucis muscatæ: quod veriſſimum eſſe teſtatur Lemnius.

928.

Si ſcobes, aut pulvis è cranio maſculi viro, & è calva fœminæ mulieri ex vino vel oxymelite ſcillitico, diebus aliquot jejunis exhibeatur, præſentaneo auxilio epilepſiæ ſuccurret, ſicuti ſalutari multorum experientia probatum eſt. Ex naturali magia Hermetis.

929.

Portiuncula umbilici infantis in annulo geſtata, pollere fertur contra morbum caducum, & capitis, coliq́ue dolores. Et reſegmina unguium ægrotantis, in linteolo alligata collo viventis anguillæ, illa ſic in aquam dimiſſa & relegata, quartanas creditur abigere. Ex Gebero & Alberto.

930.

Semen cardui pecuarii (vel potius benedicti vocati) plurimùm valet

let contra pungentes laterum dolores,& inteſtinorum ſtrophos. Addam, quod multi dyſenterias exitialiter graſſantes curaverunt hauſto decocto radicis alceæ ex vino, ſi quidem febris aberat, vel plantaginis, hordeive, ſi præſens erat. Id fuiſſe inter arcana doctiſſimi cujusdam Hiſpani Medici, pro certo accepi.

931.

Si canis oſſibus duntaxat paſcatur, excrementum durum & minimè fœtidum reddet. Hoc ſi aridum reponatur, & uſus tempore ad anginas conteratur, aliisque eidem affectioni idoneis auxiliis miſceatur, præſtantiſſimum adfert præſidium; nec non ad ulcera maligna, ſi modicum ejus pulveris probatis pharmacis admiſceatur. Prodeſt etiam dyſentericis, ſi in lacte cum fluviatilibus calculis ignitis decocto propinetur. Gal.

932.

Contra ſingultum obtura utramq; aurem digitis: & adverſus podagram unge

unge dolentem pedem leporino ſanguine adhuc ex animali calente. Sic contra capitis ichores, ſeu tineam, disſolve ſtercus aſini in forti aceto, & eo caput diligenter præfricatum inunge. His addere liceat, quod gummi ceraſorum in vino albo ſolutum, contra calculum profuiſſe, certo experimento compertum eſt.

933.

Fortibus & violentis medicamentis non temerè utendum eſſe, nec corpus inconſultè movendum, præcipit Plato in Tim. & longè ante eum Hippocrates, qui Democritum amicum & familiarem helleboro & ſimilibus curare noluit: Scribens in quadam Epiſtola ad ſuum ῥιζοτόμον Cratevam, eorum medicorũ incertam eſſe conjecturam, qui in purgationibus etiam cautè procedunt. Nam nullum eſt medicamentum ſolutivum, quod non deprædetur aliquam partem de viribus & ſubſtantia noſtri corporis. Ob id Avicenna rectè ait, medicinas, etiamſi non ſint venenoſæ, eas tamen bibere, naturæ laborioſum eſſe. Sed

inquiet

inquiet aliquis, cum ſis ipſe faber, quorſum fabrilia damnas?

934.

Ononis ſeu anonis (quæ & acutella, & reſta bovis vulgò dicitur) contra calculos plurimùm laudatur. Nam ab illorum cruciatu celerrimè liberat, ac eos expeditè educit, pulvere ex cortice radicum ejus hauſto cum vino albo. Quin etiam excreſcentes in veſica & meatu urinario carunculas facilè emendat. Quod expertum probatumque intellexi ab iis, qui ſerio rerum naturas per experimenta quotidiè ſcrutantur & profitentur.

935.

Scrupulus unus ſpermatis ceti (ambram grizeam vocat vulgus) in pomo aſſo acceptus, non parùm adjuvat ægram ac difficilem ſpirationem. Confert etiam idem ceti ſperma, ſed humidum & recens, ad colicos cruciatus, & omnes interaneos dolores, cum aliis, quæ flatus diſſipent, exhibitum. Sed cavendum, ne quis eo vetere utatur, aut nimio uſu illi

aſſueſcat: nam alioquin periculoſum eſt. Ex quodam Medico Germano.

936.

Novi, inquit Geſnerus, qui bubulum ſtercus aridum in juſculo ignarus bibit, & à coli dolore ſtatim evaſit. Audivi etiam à viris fide dignis, non paucos ruſticos ejuſdem potu liberatos. Quidam non ipſum excrementum, ſed expresſum inde ſuccum bibunt, & melius habent.

937.

Succus ex acinis & ceraſiis halicacabi expresſus, & in umbra ſiccatus, valet ad ciendam urinam, & vacuandas hydropicorum aquas. Sic unguentum ex pyretro & oleo ad ignem lentè coctum, partibus à paralyſi obſesſis, ſummam adfert utilitatem.

938.

Veterem anſerem maſculum triduana inedia macera: deinde illi objice fruſta anguillæ recenter occiſæ, & excrementa ejus collige, habebis præſens remedium ad quævis apoſtemata. Ex quodam peritisſimo Chirurgo.

rurgo. Si verò poros aut verrucas abolere volueris, abſcinde caput anguillæ viventis, & eas manante illinc cruore, defrica & inunge, deinde caput illius anguillæ profundè ſepeli. Ubi marcidum erit, omnes protinus decident. Puto eſſe Joan. Bapt. à Porta.

939.

Stercora gallinarum remiſta cibo canum rabioſorum, ab illis rabiem excludere traduntur. His, ſi placet, conjunge, quod ſomnificorum & ſoporiferorum pharmacorum ſævitiam retundit acetum, temporibus, naſo, carpis brachiorum & teſticulis illitum. Arnaldi Villanovani.

940.

Braſſavolus vim incredibilem tribuit pulveri ſeminis meſpilorum ad deturbandos è renibus calculos, & ciendas urinas. Addo ex Anton. Muſa, quod polemonii ſuccus, multos peſte correptos liberavit. Quam etiam vim plerique feliciſſ. experimento tribuunt plantagini, quovis modo exhibitæ.

941.

Si quis internè vulneratus decoctum radicis caryophyllatæ biberit, ſanabitur. Et ſi externa vulnera eodem colluantur decocto, ſummoperè juvabuntur. Valet præterea ad lateris & pectoris dolores, nec non ad internas cruditates discutiendas.

942.

Corculum galeritæ ſemori adalligatum, ſummè prodesſe fertur adverſus colicum cruciatum. Nec defuerunt, qui illud recens eam in rem etiam devorarint optato ſuccesſu. Ex quodam Hiſpano, qui inſuper mihi affirmabat, eupatorium in vino rubro aſtringente coctum, vulnerum, ulcerumq; putrilagines & ſordes potenter detergere. Et folia contuſa, ac vulneribus malè agglutinatis ſuperligata, illa denuò aperire.

943.

Qui aliquando fuerunt morſi à cane rabido, abſtinere debent per annum integrum à quorundam lignorum contactu, præſertim corni arboris, vel ſorbi, ut quibusdam placet, ac ſan-

ſanguineæ virgæ, quam atractylida eſſe putant multi. Siquidem, ut teſtantur, qui experimento rem compertam habent, ſi harum arborum virgæ tamdiu manibus teneantur, quousq; concaleſcant, illicò demorſi, rabie exagitantur. Auctor Andreas Matthiolus.

944.

Radix Pæoniæ, quod ſolaris ſit, eruta Sole tenente Leonem, die & hora Solis: nec non Luna creſcente lumine, portantem ab epilepſia liberat, ut ſcripſit Marſil. Ficinus. Addo ex Dioſcoride, quod qui tres quam minimos punicæ arboris cytinos devoraverit, eo anno nullam lippitudinem patietur.

945.

Lacryma vitium, quæ velut gummi in caudicibus earum concreſcit, ex vino albo pota, renum calculos mirè disſolvit; illita verò lichenas, pſoras & lepras curat: ſed prius nitro perfricari debent. Pro experto mihi communicatum & traditum.

946.

Cimices lectularii ſeptem, folliculo uvæ majoris, aut pruni ſpolio excepti, & ante febris acceſſionem vivi devorati, non ſolùm quartanariis remedio ſunt, ſed etiam percuſſis ab aſpide. Dioscor.

947.

Oſſiculum hominis quodcunq; appenſum ut carnem attingat, doloribus ventris, qui certa periodo repetunt, prodeſſe exiſtimatur. Et annulus ex bubalorũ cornibus concinnatus ac geſtatus, guttam grampam, ut vocant, hoc eſt, musculorũ ſuræ convulſionẽ impedit. Idem etiam præſtat, idq́; certo certius, ungulæ alces portiuncula nuda, vel annulo incluſa & geſtata.

948.

Si dederis epileptico tribus diebus ſequentem antidotum, dum Luna Jovi conjungitur, ejus ſaluti plurimũ conſules. Accipe maceris, ſeminis pæoniæ ac radicis ejusdẽ, drachmæ dimidium, foliorũ caryophyllatæ, & primulæ veris (quæ quibusdam eſt bellis) drachm. unam: tere, & cum vino albo jejuno exhibe.

949. Fe-

949.

Ferunt, lapides inventos & comprehenſos, in cortice arboris, remedio eſſe ad continendos partus, Plin. Ex quo etiam addo, quod herba urina canis irrigata, & ſine ferro evulſa, luxatis medetur.

950.

Ubi animal quodpiam piloſum aut lanigerum, vel etiam homo ipſe, ob acceptum vulnus vel aliter, vermibus ſcatebit, ſi ex pilis ejus, vel lana quidpiam ante Solis exortum occultaveris ſub cortice ejus arboris, quam vulgò Tremblam vocant (populi nigræ ſpecies eſt) & aliquot dies id facere perſeveraveris, videbis miraculo quodam vermes decidere, vel emori, aut ſtationem deſerere. Sunt qui betulæ id etiam adſcribant, nec non radici ſilveſtris cichorii, in modum crucis collo appenſæ. Quod nos in cane obſervatum vidimus, cui à vermibus exeſa erat propemodum altera auricularum.

951.

Quidpiam de umbilico Infantis recenter

center nati in argentea capſula, vel annulo incluſum, & ita geſtatum, ut carnem attingat, adverſus coli cruciatus ſummè prodesſe, certisſimo experimento multorum accepi. Nec non plantam eam, quæ rubia tinctorum vocatur, diu manibus contentam, lotium tingere. Ex quo icteri cos juvare ſuperius oſtenſum fuit. Si forſan repetitione utimur, memineris proverbii: δὶς καὶ τρεὶς τὰ καλά.

952.

Lapathi folia ventrem cient, ſemen verò asſumptum ſtringit, Galen. Præterea primum blittorũ decoctum cum felle bubulo & oleo tartari, quascunque maculas veſtimentorum absque ulla jactura deterget, etiamſi ex oleo fuerint. Sed poſt deterſionem aquâ tepida lavari debet locus. Res nota & facilis.

953.

Ligatum à quopiam malefico ſanare creditur picus avis comeſta: adhæc ſuffitus ex dente hominis mortui: & ſi corpus totum inungatur felle corvino & oleo ſeſamino, ex Cleo-

patra,

patra. Vel ſi argentum vivum in calamo, aut avellanæ nucleo vacuo cum cera occluſum, ſub pulvinari maleficio læſi collocetur, aut ſub limite oſtii, per quod is in ædes vel cubiculum intrat. Hæc Joan. Wierus Medicus illuſtrisſimi Ducis Cliviæ. lib.4. de præſtigiis Dæmonum, & incantat. ac veneficiis.

954.

Aqua ſtillatitia ex floribus tiliæ, epilepticis pueris mirandum in modum confert, quocunque modo miniſtretur. Sunt qui ei ſocient viscum quercinum, ſuccesſu admodum felici & optato. His licebit attexere, quod ſuccus polygoni cum ſeptem granis piperis ante accesſionem quartanæ hauſtus, eam abolet. Sed ajunt colligendam eſſe plantam, & exprimendum ejus ſuccum, die Jovis, Luna decrescente. Ex quodam libro Secretorum, manu Jani vel Fauni cujuspiam deſcripto ob inſignem vetuſtatem.

955.

Oleum, in quo decoctæ fuerint ra-

 næ

næ uſque ad ſeparationem carnis ab oſſibus, plurimum valet ad omnes nervorum & articulorum affectus, perfrigeratq; membra, ſi eo calente ungantur. Adde, quod lumbrici ex aceto triti ſacro igni perbellè medentur. Decerptum ex eodem libro ſuperiore.

956.

Ex urtica & oleo factum linimentum cum pauco ſale, tuetur partes corporis ab atrociſſimo frigore. Valet etiam ad ulcera omnia à gelu contracta. Sed vereor, ne ex ſuperioribus repetatur. Addam, quod decoctum plantæ ejus, quæ dens Leonis vocatur, glutinandis vulneribus ſummè efficax habetur: prodeſt etiam rupturis, ac interna vulnera ſolidat.

957.

Si quis Pleuriticus, empiricus, vel ſuppuratus ſcrupulum pulveris ſeminum urticæ cum ſyrupo violaceo, aut alio quopiam ex iis, quos pectorales vocant, paulatim & veluti lambendo deglutiverit, viſcoſum humorem ac tenacem nullo negotio expectorabit.

Secre-

Secretum cujusdam non vulgaris Medici Pariſienſis.

958.

Sanguis leporinus ſiccatus (uti etiam ejus coagulum) dyſenterias, & alias ventris proluvies quantumvis effrenes compeſcit. Similiter faciunt oſſa humana ad lævorem pulverata, & ex vino rubro ſubauſtero ſumpta. His accedet, quod jusculum ex decoctione fragariæ herbæ cum ſua radice, ab icterico jejuno dies aliquot hauſtum, illum perfectè ſanat. Secretum hoc cujusdam eſt monachi, ex quo ingentes pecunias corradebat.

959.

Muſtelæ cerebrum ſiccatum, & ex aceto potum, epilepticis medetur. Illud idem ex hirundinibus acceptum, ſuffuſionibus multum conducit, ſi cum melle oculis illinatur. Quod etiam præſtat aſpidis exuvium tritum cum eodem melle, ſed præter id, viſum acutisſimum reddit. Auctor Claud. Galen.

960.

Veſica ovilla, aut caprina, cremata, &

ta, & ex poſca bibita, vel leporis teſticulus ex vino odoro coctus & potus, iis, qui urinam inviti reddunt, benefacit. Sic milvii caput deplume uſtum, &, quantum capi poteſt, tribus digitis cum aqua ſumptum, podagricis auxiliatur: proinde atque lumbrici terræ, cum cerato roſaceo illiti: nam illorum inflammationes ac dolores mitigant. Auctor Galenus.

961.*

Auri eſſentia ad tria grana in vino ſumpta, comitialem curat. Nihil præſentius corde lupino ſiccato in epilepſia pellenda, vel ciconiæ corde utantur. Alii felle canis rubri aut agni, vel oleo ſuccini aqua betonicæ diluto, & cervice illita: ſed, ut dictum, cor lupinum primas tenet ſingulari quadam ſympathia. Siccatum enim ſuavi odore tum cerebrum & vitalem ſpiritum recreat, moschi odore ſuaviter fragrans.

962.*

Mulier quædam conſumpta morbo Gallico, ex potione eſsentiæ meliſsæ curata fuit.

963.* Ma-

963.*

Magnus vir laborans colico, multis remediis fruſtra adhibitis, tandem alius exhibuit deplorato unc.2. Mannæ cum olei amygdalini unc.4. in jure gallinarum, illicò ſanatus fuit, & ingenti honorario medicum donavit.

964.*

Quidam habebat ſtomachum tumidum & elevatum ultrà pomi granati quantitatem, qui olei vitrioli potione reſtitutus â medico eſt.

965.*

Formica miliaris optimè curatur decoctione rubeæ tinctorum: item, ſi ſæpiùs fricetur foliis plantaginis, vel unguento baſiliconis linatur.

966.*

Si clavus ſæpius linatur ſepo candelæ, in totum removebitur.

967.*

Ulceribus tibiarum humidis valet, ſi ſæpius ſuperponatur folium ungulæ caballinæ.

968.*

Quidam poſt febrem in lethargum incidit, ut ſe pungentem non ſenti-

ret, nec oculos aperiret, vel quicquam loqueretur, qui ſalis oleo vel ſpiritu curatus eſt.

969.*

Adoleſcens laborans tuſſi continua & violenta, deglutiendo ſuccum praſſii cum oxymelite, expectoravit, & liberatus eſt.

970.*

Quidam cum capitis & cerebri vertigine inſtar ebrii vacillaret, cum ei peſtilentiales pillulæ cum mercuriali eſſentia exhibitæ eſſent, vermes 150. evomuit.

971.*

In curatione oris ſtomachi inteſtinorum, uſus ſum aqua ex floribus chamomillæ unc.3. mellis roſati.unc.1.

972.*

Vir annorum ſexaginta, melancholici humoris abundantia, puſtulas habebat, cruſtoſasq; ſcabies per univerſum corpus, hac medicina priſtinæ valetudini reſtitutus fuit. Rec. Succi plantaginis, ſempervivi & ſolatri ana, ſecundum placitum, olei lithargyrii q.ſ. fiat unguentum, quo univerſum corpus inungatur.

973.* Ver-

973.*

Vermicularis efficax ad vomitum provocandum,ſi parum de ea cibo,juri, aut ſimili liquori permiſceatur.

974.*

Odor panis tollit omnem nauſeam. Et lethargum fumus galbani & cornu cervi excitant.

975.*

Ad torturam oris & apoplexiam confert maſticatio nucis moſchatæ.

976.*

Nocumenta odoratus emendat mentha ſæpius naribus admota.

977.*

Catarrhum ſiſtit fumus thuris, ſi circa ingreſſum lecti,& manè per nares excipiatur.

978.*

Si quis ſæpius utatur croco & ſcabioſa, præſervabitur ab apoſtematibus intrinſecis.

979.*

Ad ſingultum digitis minimis fiat commotio in auribus.

980.*

Ad ſuperfluum fluxum excellit

Rec.

Rec. Pomum acetoſum, excava, & vacuum cera virginea imple, ponendo ſic ſuper ignem, liquescat: cum ſic aliquantisper ſteterit, da ægro ut edat, & curabitur.

981.*

Vertiginem curavi diuturnam oleo vitrioli in aqua betonicæ exhibito. In gravisſimis juncturarum doloribus uſus ſum oleo vitrioli in aqua terebinthina, vel aqua abſinthii.

982.*

Presbyter quidam arthritdie & nephritide laborans, curatus eſt ſolo oleo terebinthinæ.

983.*

Anginæ illicò ſuccurit fel anſerinum. Pervinca etiam anginæ ſingulare remedium. Item lib. 1. aquæ ſcabioſæ, cui uncia 1. addenda aquæ vitæ vel ardentis, linteis ea madidis exterius applicetur, ſæpius iterando tempore trium horarum præſtat juvamentum, & anginam curat.

984*.

Ad torturam inteſtinorum nihil melius decocto ex aqua chamomillæ. Ad

læ. Ad lumbricos cepa aſſa ſub prunis, aſperſa aloë umbilico ſuperligetur.

985.*

Ad lapidem veſicæ ſummè & potenter valet. Rec. ſex alkekengi, 1. fructus veſicariæ, vini uncias ſex, contundantur, & colatum bibat tepidè, illicò educit & frangit lapidem, vel ut ceraſa condiantur, nam malè hodiè exſiccantur. Idem præſtat filipendula, idem etiam virga aurea, nec minus valet electuarium de juniperis, vel cinis leporis, item ſtercus columbarum in aceto maceretur ſeptem diebus in vitreo vaſe, & dentur ægro aliquot cochlearia de eo ut bibat, & ſanabitur.

986.*

Si ſapo ſuperligetur umbilico, ſtatim urinam provocat, vel utatur nuce myriſtica.

987.*

Ad herniam vel rupturam inter omnia valet emplaſtrum ex ſola terebinthina, cingulo tamen ad inteſtinà reprimenda, utatur æger. Conſolida major

major hac in re efficax tam in potu, quàm exterius in forma unguenti adhibita. Sunt qui violam, quam trinitatem nuncupant, magni faciant, ſi quis in cibo per novem dies ea utatur. Item allium lacte caprina coctum bibat, & ſulphur cum albumine exterius applicet; vel teſtam ovorum uſtam cum alumine. Cœteras compoſitiones operoſas omitto, unica ſaltem adjecta, exuvias anguillæ ſalitas & aqua calida edulcatas, coque in lixivio, donec crasſeſcat, tum colatum decoque, donec lenteſcat, tum effunde ſuper marmor aut lapidem; hoc gluten adeò tenax & accommodum eſt ad herniam glutinandam, ut illi par non ſit: cum uti volueris, liqueſcat, & addas paululum ſtanni uſti, & calidè ponatur ſuper alutam, & herniæ applicetur, ad miraculum eam conglutinabit, eſtque ſecretum ſecretorum.

988.*

Pulvis corallii ſumptus aqua plantaginis curat fluxum malorum humorum & corruptorum. Item utatur

ſæpius

ſæpius condito bugloſſi & roſarum cum ſyrupo menthæ.

989.*

Inſtaurativum exhauſtis ægritudine longa ſaluberrimum, & confeſtim vires totius corporis reficiens, nec opus coctione habet, atque inſtar panis martii recreans, facileque factu, eſtq; vi[illegible] potens. Rec. amygdalarum exquiſitarum partes tres, micæ panis optimi partes 2. & ſacchari candidi partem unam, conterantur diligenter, addito parum ſalis, & aqua temperetur roſarum q. ſ. probè miſceantur & incorporentur, ſicq; ægro exhibeatur ad placitum, quoties flagitaverit, eſtq; delicatiſſimus cibus, facileque concoquitur.

990.*

Medicamentum aureum, rarum & pretioſiſſimum, quod omnium morborum ac dolorum fulmina obtundit, impetus ægritudinem efferos potenter tranquillat, temperat, infrænat, ſimulque omnes proſtratas vires reficit, omnia viſcera & principalia fortificando, quo natura nervis

pos-

poſsit inimicam morbi vim ſuperare & depellere (nam naturæ forti nil reſiſtit, quæ ſola triumphat) eſt ſummi archiatri arcanum magnum, ſine noxa : Sume opii Thebaici drac. 1. ſucci arantiorum & citreorum an. unc. 6. cinnamomi, caryophyllorum an. drachmas quatuor : hæc in cucurbita cum cœco alc[illegible] contuſa inſolentur, aut alibi in balneo digerantur ad 12. dies aut circiter, tum expreſso liquori addas moschi ſcrupulum medium, ambræ ſcrupulos 4. croci electi drachmas 4. corallii rubri in liquorem redacti, & magiſterii perlarum ana ſeſquiſcrupulum ; rurſus digeratur ut ſupra q. ſ. tum addas prædicto, auri quintæ esſentiæ etiam ſeſquiſcrupulum, eſtque completum ad quoscunque dolores internos, ſive externos, ex quacunque cauſa ſit morbus (eſt enim catholicum inſtar theriaces) reſervetur ad neceſsitatem, exhibeantur tria grana vel quatuor, liquore ſoluta, in phrenitide, febribus, podagra, colico, comitiali, ventriculo debili, in comitiali addatur

tur guttula una, vel ſecunda olei vitrioli & esſentiæ camphoræ, quæ extrahitur cum oleo amygdalarum dulcium, aut oleo terebinthino poteris in omnibus ægritudinibus uti, modò doſim nō excedas, conciliat & ſomnum, viſumq́; mirum in modum acuit.

991.*

Auripigmentum ſi ſuper regionem præcordiorum pendeat, ut Agricola eruditisſimus asſerit, immunem à contagione peſtilentiæ reddit. Aliud præſtantius. Rec. Arſenici cryſtallini drach. 2. auripigmenti rubri drachm. 1. argenti vivi drachm. 1. miſce calore leni cum ſulphuris drach. 3. ſemis. cum frigidum ſit, ungatur oleo juniperorum & ſuccini, & ſerico involutum aut inſutum circa præcordia pendeat, eſt amuletum contra peſtem præſentisſimum.

992.*

Idem præſtat argentum vivum avellana incluſum, foramine obturato cera Hiſpanica aut alia re.

993.*

Alii hoc utuntur, Arſenici cryſtallini

lini unc. 2. dictamni drach. 1. fraxinellæ, croci, ana drach. 2. camphoræ, euphorbii ana drach. 1. redigantur omnia in pulverem, & aqua roſacea gummata q. ſ. fiat paſta, & ex ſerico collo pendeat: ſunt qui drach. 1. corallii addant.

994.*

Thus in ore ſervatum validè à peſtis infectione tutatur.

995.*

Si duo aut tria ova in ſcutella confringas, & ad lectum peſte laborantis apponas, videbis venenum ab ovis attrahi, & ægrotum liberari. Hoc pro ſecreto à quibusdam traditur.

996.*

Si quis etiam ovum recens deglutierit, eo die tutus erit à contagione peſtis, etiamſi ægrotos acceſſerit.

997.*

Nihil ita dolores mitigat, ſicut pinguedo hominis.

998.*

Terra arida ſuper vulnus impoſita, ſiſtit ſanguinem.

999.*

Roſa ſive eryſipelas optimè curatur, ſi ſapo diſſolvatur in aqua, & panni linei madefacti in eadem ſuperponantur, & exiccati renoventur.

1000.*

Scrutatores rerum naturalium acerrimi in arcanis habent, ſi quis deglutiat folia hellebori nigri ſaccharo commiſta ad magnitudinem juglandis, inoffenſam valetudinem ad ſenectutem usque conſervari.

1001.*

Oleum juniperi ſurditatem emendat in aurem immiſſum; idem pinguedo anguillæ cum oleo amygdalarum amararum miſta & aqua vitæ, ſi ad manum habeas.

1002.

Fœtidum anhelitum è ſtomacho provenientem radicitus tollit eſus panis ſecundarii è furno calidi, fiatque jejuno ſtomacho per triduum, edat ſic calidum in aqua ſalſa maceratum, quantum placuerit, ſuavem nanciscetur halitum & appetentiam

cibi;

cibi; nec verò multum oberit, etiamſi panis ſit frigefactus, modò aqua ſit ſufficienter ſalſa.

1003.*

Ad oris puſtulas, teneat plantaginem acutam in ore, aut eam mandat, citò curabitur.

1004.*

Qui vix loqui poteſt, ſumat ſuccum allii cum aceto, ac ſimul bibat, expeditè loquetur: idem efficit decoctum pulegii in vino vel aceto, ſi eo lingua irroretur.

1005.*

Puſtulas habens in facie rubras, fœniculum contuſum commisceat cum axungia; quo unguento faciem inungat diligenter & leniter, recuperabit priſtinam venuſtatem.

1006.*

Pulvis ad quascunque fluxiones totius corporis cohibendas, abſumendas, valetudinemque conſervandam, morbosque arcendos: Sumito cinnamomi, cumini, aniſi, ſeminis aquilegiæ, ſalis uſti, granorum juniperi, baccarum lauri ana drach. 2. tartari

aqua

aqua bis ſoluti & coagulati drachm.4. Zedoariæ, Zinziberis, ſuccini, macis drachm. ana 1. croci ſcrupulum 1. tormentillæ unciam 1. ſacchari ad pondus omnium, utere in cibo ad quantitatem avellanæ cotidiè.

1007.*

Ex farina ſinapi cum melle fiant paſtilli, qui ſi edantur, vocem claram efficiunt.

1008.*

Strumas abſumit adeps ovillus cum barba Jovis, 1. ſedum majus, & mixtus ana, & ſuperpoſitus eſt experimentum.

1009.*

Ad ſingultum illicò tollendum, ſuccus plantaginis bibatur.

1010.*

Ulcera illicò curantur, unguento ex farina hordei & lacte recenti, ſed aqua diluto, confecto.

1011.*

Podagram ac juncturarum acerbas ægritudines depellit decoctum chamæpityos ex vino, ſi affectus cotidiè decocti unum cyathum bibat manè,

S omnes

omnes tollit dolores, & quartanas, & tertianas curat.

1012.*

Idem præſtat aqua diſtillatitia è radice ebuli elicita, dans auxilium valens ad dolores podagricos, bibendo eam, & lintea in ea tincta dolori admoveantur.

1013.*

Longè multumq; etiam ad podagram chamædrys præſtat, in vino itidem decocta & bibita, & dolori ipſa impoſita, vel ipſa viridis in fontana elixa juncturarum ægritudini, ſpaſmo, etiam paralyticis pota medetur.

1014.*

Affirmant etiam, ſi quis verno tempore juvenem ciconiam aſſam vel elixatam edat, eum immunem fore ab univerſa juncturarum ægritudine, nec ullo modo moleſtari: tantæ virtutis eſt hæc medicina.

1015.*

Huic ſimile eſt experimentum, de leporis lactantis ventriculo, & per triduum à laqueari ſuſpenſo, podagricus

gricus de ea ad quantitatem caſtaneæ, carne friata, edat vino modico, ac ſudorem provocet, eum à podagra liberatum iri, nec reverſuram: reddit eadem medicina hominem à ſpaſmo liberum.

1016.*

Aqua ex ranis deſtillata mirè dolores articulorum & juncturarum demulcet, ſi tempeſtivè applicetur. Nec deſunt, qui centaurii aquam vel ejus decoctum laudent.

1017.*

Dolorem articulorum, ſtercus bubulum cum aceto potenti miſto, aut vino, aut ovis crudis, ſedat. Ad idem, pillulæ admirandæ in omni dolore articulorum, pulveris chamæpitys drach. 1. olei abietis vel terebinthinæ q. ſ. ſumantur bis in hebdomada.

1018.*

Aliud ad podagram, oleo decocto, ſale trito, locus fricetur læſus; humores enim ſiccat, ſi etiam ſal coquatur cum roſaceo, aut oleum rubi extremitatibus coquatur, aut pruni ſilveſtris, idem efficit.

1019.*

Ammoniacum, podagræ, arthriticis, & ischiadicis utile eſt. Ebuli ſeminis drach. 1. huic ægritudini auxilium adfert, vino generoſo ſumatur, & ſi locus liniatur ſucco ex baccis ebuli expreſſo.

1020.*

Prodeſt etiam chamæpitys cum terebinthina lota, ſi ſæpius ſumatur.

1021.*

Ad ſciſſuras manuum, maſtiche, cera nova, & oleo linito.

1022.*

Impetiginem ſanat oleum ex tartaro, item chelidoniæ ſuccus.

1023.*

Ad ſcabiem etiam leproſam cape unciam 1. & ſemis triti ſulphuris, & axungiæ lib. ſemis, miſce diligenter, & ſcabiem inunge, optimè æger ſanabitur.

1024.*

Deficientes animo pulegium in aceto coctum, ſi nares eo fricentur, reficit, idem & ad peſtem valet.

1025.*

Ad morſum rabidi canis, contuſam plantaginem acutam ſuperpone, remedium eſt præſtans, & à veneno liberat, ſimulq́; morſum ſanat. Aqua & oleum fœniculi ſtatim ſedant.

1026.*

Aqua diſtillata ex anguillis, tabidis convenit, & comitiali liberat.

1027.*

Rec. Mellis lib. 1. aloës unciam 1. & ſemis, aluminis uſti, & in aceto extincti unciam 1. vitellos viginti ovorum, terebinthinæ lib. ſemis, coquatur in ſartagine, donec nigreſcat: hoc unguentum carcinomati aut ulceri putrido, admotum, permittasq́; per unum diem, ſegregabit putridam carnem à bona, ut poſtmodum non ægrè curetur, unguento Apoſtolico, aut ſimili.

1028.*

Rec. lib. 1. mellis, aceti lib. ſemis, viridis æris unciam 1. & aluminis unciam ſemis, coquatur, donec vireſcat, ſi hac compoſitione cancroſa ulcera

laventur, mirum in modum ea expurgat, & ad ſanitatem deducit.

1029.*

Oleum dulce ex plumbo extractum, & cum aqua vitæ miſtum, ad miraculum carcinomata curat, incarnatque: idem præſtat præcipitatum oleo tartari ſæpisſimè abſtracto, vel igni diuturno edulcatum, hujus accipiatur drachm. 1. & incorporetur cum unciis 4. olei ex vitellis ovorũ. Utere.

1030.*

Ulceribus cancroſis auxiliatur oleum ex vitellis in ſartagine expresſum, ſi ejus drachmæ duæ capiantur, ac cum drach. 3. mellis roſ. miſceantur, addita aloë, ulcera cancroſa mirificè mundificat, & lana xylina applicatum, perfectè ſanitatem inducit.

1031.*

Ad curandum cancrum, prius vino calido lavet, tum ex ſulphure & oleo olivarum fiat paſta, quam deſtilla cautè, ne inflammetur, hujus liquoris uncias 4. aquæ plantaginis, & ſucci cardui benedicti uncias 2. miſce, & in olla parum bulliant, hac con-

confectura inunge cancrum vel fiſtulam, brevi curabitur.

1032.*

Rec. Aquæ fortis, hoc eſt, ſeparationis, unciam ſ. & argenti vivi drach. 2. miſceantur, poſtea poſt aliquot horas, hac aqua pluma leniter illinas cancrum bis in die, magna cum admiratione caro putris ac corrupta à viva ſeparatur, qua ſublata, apoſtolico poterit conſolidari.

1033.*

Oleum expresſum ex granis cotoneorum, unctione memoriam firmat. Ad idem, lixivium factum è cinere rutæ cum aqua roſarum, ſi caput lavetur. Eodemque modo præſtat oleum ſinapis & caſtorei.

1034.*

Silex ignitus linteis parum madidis involutus, & pedibus applicitus, pernicioſos valetudinis vapores extrahit.

1035.*

Sedem benignè laxabit, ſi quis excitaverit 12. pasſas lacte detentas, donec turgidæ fiant, aut in vino ſint

maceratæ, vel 6. pruna ex aqua turgida comederit.

1036.*

Si quis quacumque de cauſa à medicamentis catharticis abhorruerit, is ſumat lib. ſemis aloës & drachmas 4. myrrhæ, per retortam oleum diſtillatitium eliciat, quo ſi ventrem inunxerit, & ſtupam ſuperpoſuerit, ter vel quater leniter alvum citra moleſtiam evacuabit, certè remedium excellentisſimum, quo non ſolùm ægris & prægrantibus, ſi quis moderatè eo utatur, ſed etiam infantibus tempore necesſitatis, & hominibus delicatis poterit commodè ſuccurri; atq; æterna dignisſimus laude, quicunque hujus præſtantisſimæ inventor fuerit medicinæ.

1037.*

Proderit ad concitandam alvum, ſi quis ſalem ad magnitudinem fabæ, & linteo illigatum, & albumine ovi humectatum, pro glande accommodaverit. Ad idem radix betæ uſui erit, aut particula laridi, vel prunum ex oleo.

1038.* Si

1038.*

Si pulvis pulegii ad pondus drachmæ bibatur, emendat vitium pulmonis, hepatis & ſtomachi, cinnamomo addito.

1039.*

Ad vomitum vinum bibat, in quo betonica ſit cocta.

1040.*

Qui noctu urinam non posſit retinere, is per triduum ſtercus capræ uſtum bibat cum aqua communi, & liberabitur eo morbo.

1041.*

Si cocto leporis cerebro infantulorum, qui dentire incipiunt, gingivas blandè tractaveris & inunxeris, efficies, ut absque labore & dolore dentes emittant. Addo, quod annulus ex recenti myrti virgula concinnatus, & annulari digito impoſitus, apoſtemata, quæ ſub axilla oboriuntur, ſedat & compescit. Et pes dexter teſtudinis, ſuper dextro pede podagrici ſuſpenſus, aut eidem alligatus, morbum levat, aut dolorem lenit: Sic ſiniſter ſiniſtro appenſus, & manus manui, digitus digito.

CAPUT VIII.

De Nutrimento, item Eſculentis & Potulentis.

1042.

PHilinus, ut Plutarchus & Athenæus ex Ariſtotele & Theophraſto, referunt, nullo alio cibo vel potu, quàm lactis alimonia toto vitæ curriculo uſus fuit. Et Zoroaſtres magus, adnotante Plinio, annos XX. in deſerto ſolo caſei eſu vixit, talis artis induſtria temperato, ut vetuſtatis acorem non ſentiret.

1043.

Salſam carnem dulcem ac delicatulam reddes, ſi eam prius in lacte coxeris, deinde in aqua.

1044.

Alimenta fulmine vitiata pernitioſa ſunt ac ſummè noxia. Nam illi ineſt virulentia quædam ac peſtilens lues, ex qua ſpiritus venenatus in contacta diffunditur. Quod ſcire intereſt, ac meminiſſe expedit.

1045. Coch-

1045.

Cochlearia ex ficulneo ligno facta hoc habent peculiare, quod carnes ad celerem coctionem adigunt, ſi elixationi earum ſæpius admoveantur, vel cum illis unà elixentur. Quod vitri fragmento multi etiam adſcribunt de experientia. Sed ajunt, vitrum illud debere eſſe conflatum ex cinere fœni vel filicis.

1046.

Phavorinus refert apud Aulum Gellium, Scythas, ſi quando rei cujuspiam cauſa inediam ferre cogerentur, latioribus fasciis ventrem cohibuiſſe, quod nulla relicta inanitate, fames eos minus infeſtaret. Nam propter nimiam ventris compresſionem, tolerabilior eſt inedia. Ex quo factum videas, ut qui liberalius cibari volunt, diploidem laxent, & tibialium ligulas ſolvant.

1047.

Avicenna refert, quendam peregrè profecturum, libram unam olei violacei cum adipe mixti bibiſſe, & inediam absque ulla fame decem

dierum ſuſtinuiſſe. Quod & oleum amygdalarum ac adipem vaccinum, ex viſcedine præſtare, idem tradit Avicen.

1048.

Caſeus recens ſiccis dracontii foliis involutus, à putredine immunis evadit, Galeno & Plinio Teſtibus. Addo quod moderata ſalis conditura ejusdem incommoda corrigit. Quem non oportet exiſtimare edulium eſſe ſimpliciter malum, ut ſcripſit Hippocr. Nam omnes non lædit homines, imò gracilibus mirabiliter conferre traditur. Ex quo Joann. Langius Medicus præſtantiſſ. unum ejus liberum faciebat Philippo Melanchthoni, addito ſalis momento.

1049.

Non vulgarem eſſe unguinis ex oleo virtutem, id celebre Romuli Pollionis reſponſum teſtatur: Qui à D. Auguſtino rogatus, qua ratione victus illum decrepiti corporis & animi vigorem centum annis illæſum conſervaſſet, reſpondiſſe fertur: Intus mulſo, foris oleo. Plin. & Athenæus.

1050. Con-

1050.

Conſervandis eduliis ſi ſal deſit, aut ſalſugo non incommodè uti aceto licebit: ſed non tàm diuturna vi. Niſi enim poſt aliquot menſes priori effuſo, recens condititiis rebus infundatur, mucore limoque obducuntur. Lemnius.

1051.

Trojani belli temporibus, Græci experrecti manè utebantur acratismati, id eſt, jentaculo, ſed frugi. Deinde hora tertia diei ab ortu Solis ariſto, hoc eſt prandio. Ad veſperam verò, heſperismati, id eſt merenda. Demum poſt ſolis occaſum, deipno, hoc eſt, cœna. Athenæus & Suidas.

1052.

Julius Capitolinus refert, Antoninum Pium Cæſarem jam Senem & Silicernium, manè antequam ſalutatores venirent, ſolo pane ſicco robur virium ſuſtentaſſe. Addo, quod Democritus morti proximus ſolo ejusdem panis & mellis cocti odore vitam prorogavit, donec Teſmopho-

ria Cereris ſacra finirentur, Athenæus & Diogenes Laërtius.

1053.

In præſervandis eduliis, ſi ſal, acetum, aqua vitæ, vel ſalſugo ad id opportuna, defuerint, pulvis cymini, aut carui, ut vocant, præſentaneo erit auxilio, ſi illo defricentur & recondantur. Proderit etiam mel, ſed non ita efficaciter.

1054.

Caſeus ille non putreſcit, neq; à muribus eroditur, in cujus coagulo pauxillum de cerebro muſtelæ remiſtum fuit. Pictorius.

1055.

Refert Abenzoar ex Arabum collegio Medicus præſtantiſſimus, quandoque in ſuis regionibus eo calamitatis ventum fuiſſe propter famem, ut cadavera mortuorum è ſepulchris eruerent homines, quo oſſium muſculoſa carne exutorum medullas ſugerent. Res verò ſolo auditu horrenda: quam ut à noſtris nepotibus & nobis avertant ſuperi, precor & opto.

1056.* Ut

1056.*

Ut quis butyrum è lacte faciat abundantius & præſtantius, nec facilè corrumpatur, ſitq; etiam ſuavius. Rec. Salis communis lib. 4. aquæ pluviæ lib. 10. ad ignem ſal reſolvatur in pluviali, cum cupis butyrum conficere, ſume unciam unam hujus aquæ ſalſæ, ad lib. unam lactis butyrandi, & operare more ruſtico & ſolito, & res facilius & majori lucro, & citius perficitur, nam ſalis efficacia lac ocius concreſcere efficit, & ne citò corrumpatur, impedit.

1057.*

Si caſei oblinantur oleo lini, à vermibus non corroduntur, aut hypericone aſperguntur.

1058.*

Si carnes quævis, dum adhuc calent, inter duas patinas ſuffocentur, & mantili, ne quid exhalet, involvantur, venenatorum naturam ſubeunt. Eadem etiam mala adferunt morticinæ carnes eſitatæ: nec non eorum animalium, quæ à venenatis, aut rabidis beſtiis icta vel demorſa fuerunt, aut

ria Cereris ſacra finirentur, Athenæus & Diogenes Laërtius.

1053.

In præſervandis eduliis, ſi ſal, acetum, aqua vitæ, vel ſalſugo ad id opportuna, defuerint, pulvis cymini, aut carui, ut vocant, præſentaneo erit auxilio, ſi illo defricentur & recondantur. Proderit etiam mel, ſed non ita efficaciter.

1054.

Caſeus ille non putreſcit, neq; à muribus eroditur, in cujus coagulo pauxillum de cerebro muſtelæ remiſtum fuit. Pictorius.

1055.

Refert Abenzoar ex Arabum collegio Medicus præſtantisſimus, quandoque in ſuis regionibus eo calamitatis ventum fuiſſe propter famem, ut cadavera mortuorum è ſepulchris eruerent homines, quo osſium musculoſa carne exutorum medullas ſugerent. Res verò ſolò auditu horrenda: quam ut à noſtris nepotibus & nobis avertant ſuperi, precor & opto.

1056.*

Ut quis butyrum è lacte faciat abundantius & præſtantius, nec facilè corrumpatur, ſitq; etiam ſuavius. Rec. Salis communis lib. 4. aquæ pluviæ lib. 10. ad ignem ſal reſolvatur in pluviali, cum cupis butyrum conficere, ſume unciam unam hujus aquæ ſalſæ, ad lib. unam lactis butyrandi, & operare more ruſtico & ſolito, & res facilius & majori lucro, & citius perficitur, nam ſalis efficacia lac ocius concreſcere efficit, & ne citò corrumpatur, impedit.

1057.*

Si caſei oblinantur oleo lini, à vermibus non corroduntur, aut hypericone aſperguntur.

1058.*

Si carnes quævis, dum adhuc calent, inter duas patinas ſuffocentur, & mantili, ne quid exhalet, involvantur, venenatorum naturam ſubeunt. Eadem etiam mala adferunt morticinæ carnes eſitatæ: nec non eorum animalium, quæ à venenatis, aut rabidis beſtiis icta vel demorſa fuerunt, aut

aut fulmine tacta interierunt. Levinus Lemnius.

1059.

Si quis ex incuria vel ignorantia ovillos pedes aut arietinos ederint, non exempto vermiculo, qui biſulcis illorum ungulis adhæret, confeſtim nauſea ac ſtomachi dolore afficietur, omnique momento ad ructus & vomitiones proritabitur. Nam coctioni officit, ac ventriculo negotium exhibet. Levinus Lemnius.

1060.

Cum Alexander ſolitos obſoniorum artifices ablegaſſet, longè commodiores ſe circumferre dixit: nempè matutinam profectionem ad condiendum prandium; & ad cœnam, prandii tenuitatem. Sic ferunt Socratem, dum ad veſperam contentius ambulaſſet, quæſitumque eſſet ex eo, quare id faceret? ut melius cœnem, reſpondit. Sitis enim & fames obſonii condimentique vice eſſe ſolent. Plutarchus, Cicero, Laërtius.

1061. Qui

1061.

Qui in deplumem & exenteratum caponem ignitum chalybem injecerit, & tam accuratè uno alterove mantili obvolverit, ne calor vaneſcat, eſui aptum reddet, etiam inter equitandum, modò meminerit ſubindè alitem verſare. Verum enim verò tetro inficietur odore, ſed ferendo ac pergrato famelicis. Archimagiri cujusdam inventum.

1062.

Vina in doliis florentem in ſua vite botrum quadantenus ſentiunt, ac de coloris & ſaporis mutatione occultam cum vinea ſympathiam atteſtantur apud multos. Sic obſervatum eſt quo tempore apri in Venerem furiasque ruunt, aprinam multos ante dies vel menſes ſalitam, colorem ac ſaporem mutare. Ab experto venatore acceptum tibi trado.

1063.*

Ad facilè perferendam inediam. Avicenna refert, quendam peregrè profecturum, libram unam olei violacei cum adipe miſti bibiſſe, & inediam

diam abſque ulla fame, decem dierum ſuſtinuiſſe. Quod & oleum amygdalarum, ac adipem vaccinum ex viſcedine præſtare, idem tradit Avicenna.

1064.*

Fame dominante omnium animalium jecur aſſatum in penuria panis ſatiat magis.

1065.*

Item Panis coctus ex amygdalis, & ſaccharo plurimum nutrit.

1066.*

Legimus quoque quendam ruinis ædificiorum obrutum, cum nullam vitæ ſpem reliquam haberet, ſeptem dies noctesque, ſola urina epota, famem & ſitim toleraſſe.

1067.*

Avicennæ compoſitio contra famem. Rec. amygdalarum excorticatarum lib. 1. adipis vaccini liquefacti lib. 1. olei violarum unc. 2. mucilaginis radicis althææ unc. 1. terantur in mortario, fiantque globuli nucis inſtar, conſerventur, ne calore ſolis colliqueſcant.

1068.* Ju-

1068 *

Jubent etiam ad ſuſtinendam famem ſumere obolum eſſentiæ auri, hoc eſt grana decem.

1069.*

Carnes conſervantur: ſi clavus ex ære conflatus carnibus infigatur, eas à putredine illibatas, vi ſulphuris & ſtiptica facultate diu conſervat, ut experientia certa foſſores metallorum noverunt.

1070.*

Ova noctuæ elixata, & infantibus pro cibo data, illos tota vita abſtemios reddunt, ut in Apollonii vita ſcribit Philoſtratus. Idem præſtant anguillæ in vino ſuffocatæ, ſi ex eo bibant qui plus ſatis mero indulgent, & hinc offenduntur ac delinquunt. Inducit etiam vini faſtidium rana viridis ex iis, quæ in fontibus ſaliunt, ſi viva in eo ſuffocetur: ſicuti propediem, favente Domino, pulcra hiſtoria confirmabimus, in noſtro quadrupedum medico opere.

1071.

Acorem & corruptelam omnem ſic

ſic depones à vino. Accipe juſtam quantitatem cicerum, & ea olivo inunge, coque, tere, ut fiat craſſamentum velut maza & paſta. Ex ea projice libram mediam in vinum, quod tendit ad acredinem, & ſapor ille intra diem naturalem emendabitur.

1072.

Cœlum crebro tonitru reboans ſubitam & inſperatam mutationem vinis multis inferre ſolet. Quod ſi vinariæ cellæ ſubterraneæ & teſtudinatæ fuerint, minus detrimenti accipient vina, quàm ſi tabulatis conſtructæ ſint. Præcautio erit, antequam tempeſtas ea ingruat, vaſis vinariis laminam ferri cum ſale, aut ſilices ſuperponere, Levinus Lemnius.

1073.

Vinum vitiatum reparabis, ſi in aliud dolium illud transfundis, quod prius deraſum & à fecibus deterſum fuerit, nec non decocto calido foliorum lauri, myrti, hormini hortenſis, quæ noſtra eſt orvalla, juglandis aut radicis ireos, vel baccarum juniperi, probè ac diligenter elotum, ubi in

uſum

uſum voles depromere, colorem, odorem, ac ſaporem ſanè quàm gratum exhibebit.

1074.

Hederæ vis ac natura, Tertulliano auctore, eſt caput ab heluco, hoc eſt, pridiani vini oſcitantia & ſemiſomno, defenſare, vi nimirum diſcuſſoria atque exſiccante. Quæ etiam è crapula tutos reddere creditur capiti admota; vel præſumtis ejus acinis aliquot. Atque hinc factum crediderim, ut Bacchus foliatis uvis hæderæ coronaretur, & ob id Corymbifer diceretur.

1075.

Si quem vino obrutum eſſe contingit, vomitu, ut etiam Eccleſiaſtes contulit, illi ſuccurrendum eſt. Deinde teſtes parteſque genitales, mantili aut ſudario frigido madefacto involvi debent: Fœminis verò ubera, mammæq; in eundem modum foveri, niſi uterum geſtaverint. Levinus Lemnius.

1076.

Expugnandæ Ebrietati & diſcutiendæ

tiendæ crapulæ accommodatiſſima eſt braſſica ea, quæ plus cæteris rubescit, ſi ex illius cauliculis ſuccus dentibus expreſſus deglutiatur: aut eadem cocta, inter primæ menſæ edulia manducetur. Qua vi etiam pollere ajunt portulacam, Levinus Lemnius.

1077.

Triduo â partu lac infantibus deguſtaſſe maternum, perniciosum eſt. Quod videant, qui coloſtris enixæ bovis utuntur, quibus nihil pernicioſius.

1078.

Antiqui, ne vina lenteſcerent, & pinguia ac pendula fierent, aquam marinam aut ſalem addebant: qui ſuo colore & pondere fæces ac fundũ ſecum deferebat, & ita vina defæcatoria reddebat. Auctores ſunt M. Cato, Colum. Plin. & Græcorũ Geoponici.

1079.

Ne vinum æſtivis menſibus, & per caniculæ incendia, cito in congiis & amphoris vapescat, ſed ſuave ſit ac ſummè frigidũ, collocentur vaſa ænophora in labro aqua frigida oppleto, deinde ſal petræ aut nitrũ illi inſpergatur.

gatur. Tanta frigiditate vinum imbui continget, ut vix dentes ferre poſſint, Lemnius & Langius. Sunt, qui albuminibus ovorum utantur, loco nitri, aut ſalis petræ.

1080.

Ex vino debili ſic facies generoſum: Accipe foliorum callitrichi & ſeminis apii ac fœniculi, & quantum poteſt manus capere, dolio immitte. Si turbidum erit, ſic clarum reddes: Sume ſex aut ſeptem ovorum albumina, quæ vino injecta baculo diligenter move & coagita. Ex ſecretis periti cujusdam & divitis œnophylacis Aureliani.

1081.

Corruptum vinum pingue & pendulum reſtauratur infuſo lacte bubulo modicè ſalſo. Sunt qui alumine, ſulphure & calce id tenent, non ſine gravi bibentium pernicie. Quod ut vitari posſit, grana juniperi & iridis radix una ſunt admiſcenda: Lemnius.

1082.

Si deſit commoditas æſtivis menſibus vinum in ſubterraneas & profundas apothecas mittere, prohibebis

ne

ne vapeſcat, detrudendo in ejus dolium lardi & ſuillæ carnis ſalſæ ſesquilibram lino involutam, aut majorem quantitatem, pro vaſis capacitate. Sed ita, ut dum vinum depromis, id una ad fundum usque deſcendere patiaris, donec vas exhauſtum ſit. Fiet ita, ut nec vinum à ſe degeneret, nec vapeſcat. Levinus Lemnius, ſi benè memini.

1083.

Ne quid ad gelida ganeæ pocula Græcis Romanisque deeſſet, nives ad æſtatem usque in ſubterraneis foſſis, querneis frondibus, aut palea coopertas, recondebant. Unde Auguſtinus: Quis dedit paleæ tam frigidam vim, ut obrutas nives ſervet: vel tam fervidam, ut poma immatura coquat, & maturet?

1084.

Vinum palato arridebit, & cum odore, tum colore perplacebit, ſi malum medicum, ſeu citrium caryophillis undiq; compunctum & armatum, ita in dolio ſuspendatur, ne vinum attingat. Sic enim nullum ſaporem vapidum

pidum aut mucidum contrahet. Si autem vinum ſubacidum, vel acetum ad vini naturam aſciſcere voles, porri ſemine id efficies: aut injectis in illud vineæ pampinis & capreolis. Hæc cujusdam eſt Oenophili ſententia vatis.

1085.

Ne ulla potandi illecebra antiquis deeſſet, aquam hac induſtria infrigidabant: Teſtaceis vaſis ſub aprico Solis æſtu interdiu illam calefaciebant, aut igni excoquebant, noctu verò in altioribus ædium feneſtris frigori æthereis exponebant, & manè ante Solis exortum ſubducta fæce, puriorem ejus partem, ut ſalubriorem, in fictilibus hydriis prius aqua frigida immerſis, & pampineis foliis vel lactucæ coopertis, ad uſum ſub paleis reponebant. Galenus & Athenæus.

1086.

Vinum fœtidum & corruptum emendatur, ſi pro vaſis magnitudine, juſta portio mundi tritici ex ſacculo in eo ſuſpendatur, & exinde retrahatur. Nam quicquid erit fœtoris ad ſe

allicict, ac ita vinum ſincerum & clarum reddet. Pictorius.

1087.

Si illicò velis convertere vinum in acetum, projice in illud Sal cum pipere & fermento ſubacido confuſum, & id celerrimè præſtabit. Si properantius perfici velis, laterem aut chalybis partem ignitam ſemel atque iterum in vas demerge: aut raphani radices, vel immatura meſpila, corna, mora aut prunula. Idem etiam præſtabit violæ altilis, quæ nobis caryophyllata dici ſolet, flos ſpectatisſimus vino immisſus. Ex eodem.

1088.

Sanguis gallinacei galli ſiccatus, pulveratus, & vino aqua diluto mixtus, aquam ſupernatare cogit. Ex relatione ingenioſi Monachi.

1089.

Alba vina in rubra absque ullo detrimento ſtatim convertes, ſi pulverem mellis ad lapideam conſiſtentiam decocti & ſiccati in vinum album projeceris, & transvaſando miscueris. Idem & minore negotio præſtabit radix

radix omnium lapathorum, ſi recens vel ſicca in vinum mittatur.

1090.

Ælianus auctor eſt, Locrenſes capitis ſupplicio caviſſe, ne quis ægrotorum vinum inſcio medico biberet, aut quiſpiam aliquid illis miniſtraret, abſque medici Præcepto. O legem verè auream! quæ utinam atq; utinam hodie apud nos locum haberet. Hinc ſanè ægrotantium innumeræ quotannis myriades, ab orci faucibus eriperentur. Sed nobis non tam licet eſſe beatis.

1091.

Artaxerxes cum in fuga, direpto commeatu, ficis aridis & pane hordeaceo veſceretur, Dii boni, inquit, cujuſmodi voluptatis hactenus fui expers! Sic Darius, cum aquam turbidam & cadaveribus inquinatam ſitiens bibiſſet, negavit ſe unquam bibiſſe jucundius. Plin. & Plutarchus.

1092.

Vinum perverſum ac turbidum ſic emendabis. Accipe aliquot ovorum albumina, quæ ubi diu ac multum agitaveris & deſpumaveris, in doliū pro-

jice & move. Idem aſſequeris, ſi pervetuſtos juglandium nucleos duodecim filo transfixeris , ſub cineribus coxeris, & dum adhuc calent, pendulos in vino demerſeris, tamdiuque dimiſeris, donec ſolito colore accepto, vinum tibi arriſerit. Nam tum demum excludendi erunt. Secretum hoc cujusdam eſt œnopolæ.

1093.

Scirpus ſiccatus,& vino lymphato immiſſus, quicquid ineſt aquoſi ad ſe rapit, relicto vino. Quod ad exploranda vina dilutiora pulchrum erit & utile.

1094.

Si voles experiri, an muſto remixta ſit aqua, ovum imponito : ſi ſtatim deſcendit,aquoſum eſt : ſi contra,purum.Præterea, ſi vini in dolio ferventis impetum frangere voles, minimam caſei particulam in illud projice, vel immitte : videbis rem miram. Cur autem id fiat, docebit Georgius Valla Placentinus.

1095.

Vino, quod acorem conceperit, mede-

medetur ollula aquæ bonæ plena, ut tradit Tarentinus, modò operta ſit diligenter, & in dolium vini demergatur. Poſt triduum enim, ſi priſtinum robur reſumpſerit, aqua olebit, & vinum perplacebit.

CAPUT IX.
De Artibus & rebus Artificioſis.

1096.

AUreas literas ſic facies abſq; auro: Accipe auripigmenti & cryſtalli ſingulorum unciam unam: redigantur in pulverem, mixtiſque ovorum albuminibus diu agitatis, fiat liquor ad ſcribendum vel pingendum appoſitus. Ex Alex. Pedemontano.

1097.

Si voles tingere ſetas ſuillas variis coloribus, ſic age: Ubi diligenter elotæ fuerint, & in aqua aluminoſâ coctæ, mittantur, dum adhuc calent, in aquam croco in tinctam, ſi flavas habere voles. Vel in ſuccum aut vinum acinorum ſambuci, vel ebuli, ſi cæruleas. Aut in dilutum floris

æris, ſi virides, & ita de aliis coloribus. Idem licebit experiri in pennis volucrum.

1098.

Argenteas literas ſic facies absque argento: Sume ſtanni opt. unciam unam, argenti vivi uncias duas, miſceantur & liquescant. Deinde terantur cum aqua gummata, & ex ea materia, ubi opus erit, formentur literæ.

1099.

Virides literas ſic facies: Accipe folia rutæ, ſuccum exprime, florem æris & parum croci adde, tere, & dum uti voles, aqua gummoſa excipe, ac ſcribe.

1100.

Folia auri, quot volueris, accipe, nec non mellis guttas tres vel quatuor, miſce, tere, & ſerva in osſeo vasculo. Si ad ſcribendum uti voles, adde aliquantulum aquæ gummatæ, & habebis literas incomparabiles. Alexis Pedemontanus.

1101.

Ad ſcribendum aureis literis: Sume croci

croci & auripigmenti partes æquales, dilue cum ſelle caprino, & tamdiu ſub fimo equino ſepeli, donec fiat veluti ſpisſamentum. Cum quo pinge vel ſcribe. Idem fiet, ſi acceperis drachmas duas aloës, & croci tantundem, eaq; in pollionem redacta, albumini ovi exceperis, & diu multumq; agitaveris. Ex quodam grammatophoro.

1102.

Ebur, ut etiam osſa quævis, viridi colore tinges ad hunc modum: ſume aquam fortem, qua tantum aëris, quantum fieri poterit, erodatur. In ea osſa, quibus formis viſum erit, elaborata, pernoctare ſine: & ita veros ſmaragdos colore imitabuntur.

1103.

Literas ſic facilè obliterabis aut delebis. Accipe carnem leporinam, ſicca, tere in pulverem, & vivæ calci miſce, ac literis ſuperpone, vel illine, & infra triduum nullum comparebit illarum veſtigium. Ex vetusſisſimo quodam exemplari.

1104.

Quidam lucernam flatu extinctam ſtatim muro vel lapidi admotam accendebat ceu rem mirandam. Sed tunc illud mirum videri deſiit, inquit Galenus, cum murum ſulphure contectum & inunctum aſtantes deprehenderunt.

1105.

Ne literæ poſſint comburi, accipe acetum acerrimum & ovorum albumina. In quibus dilue & coagita hydrargyrum, eaque miſcellanea papyrum ter inunge, ac toties reſicca. Poſtea ſcribe ibi quicquid viſum erit, & in ignem projice, videbis abſque ulla combuſtione reſilire. Ex antiquo libro.

1106.

Si habere voles ebora vel oſſa rubro, cœruleove colore, aut alio intincta, purga ea inprimis, deinde coque in aqua aluminis. Tum demum mitte in urinam, vel calcis aquam, in qua diſſolutum ſit verzinum, vel rubrica, aut cœruleus color, aliusve qui tibi arridebit, & una

iterum

iterum coque, perfrigerataq; extrahe: & perbellè tincta videbis. Alexis Pedemontanus.

1107.

Litera aurea, argentea, cuprea, vel alterius metalli ad hunc ſcribes modum: accipe albumẽ ovi cum pulvere cryſtalli ſubtilisſimo, & addito gummi, vel aqua gummoſa, ſuper lapide marmoreo,utrumq; diligenter tere ac remisce. Deinde ex eo liquore & tritura, quod ſcripſeris,vel pinxeris, ſiccari permitte, & quocunq; volueris metallo confrica, videbis ejus colorem eleganter referre.Ex Alexi Pedemont.

1108.

Ovi albumen diu agitatum,& vivæ calci admixtum vitri fragmenta egregiè ferruminat & glutinat: adhæc teſtacea omnia,ſic ut disſolvi ægrè posſint.

1109.

Si guttæ aliquot aquæ vitæ ſcriptorio atramento misceantur, nunquam frigore conſtringentur. Et ſi ſucco malvæ, aut mercurialis, manus oblinas, citra læſionem plumbum liquefactum tractare poteris, modò celeri

motu id perficias. Quod credere tutius puto quàm experiri.

IIIO.

Aqua ex contuſis lumbricis per pannum expreſsa, & ſucco raphani æquis portionibus mixta, usq; adeò duram & denſam reddit aciem cultrorum, enſium, & aliorum inſtrumentorum, quæ bis aut ter, dum cuduntur, in illa extincta fuerunt, ut ferrum aliud, ac ſi plumbum eſſet, facilè incidant. Acceptum à quodam Pariſienſi machæropæo.

IIII.

Cum volueris fortunatos reddere Venatores; ut proficiant in venatione, tertia facie ſagittarii aſcendente, & Luna in eadem verſante, vel in Ariete, aut Leone, modò applicet Mercurio ex bono aſpectu, cum receptione fac ex argento, cupro vel ſtanno imaginem viri, habentis in dextra manu arcum tenſum, ſagitta ſuperpoſita, & inter fundendum vel ſculpendum dicas: Per hanc imaginem ligo omnes feras ſilveſtres, cervos, apros, lepores &c. ut nulla meam venatio-

nem

nem ſubterfugiat, quin optatam portionem & prædam mihi ſemper relinquat. Poſtea tertio gradu Leonis aſcendente, incipe ſculpere in altera lamina ejusdem materiæ, tot genera ferarum, quot erunt venationi congrua in tua regione, ac inter operandum dicas: Ligo omnes feras &c. ut ſupra. Deinde conjunge ambas imagines converſis vultibus inter ſe, easq; ſerico panno viridi involve, & ſic deliga, ut non facilè ſeparari posſint. Tum demùm ubi venatum exire voles, defer tecum, & rem miram experieris. Verùm enimverò, cave aggredi venationem, niſi cum Luna fuerit in Ariete, Leone, vel Sagittario. Qui enim illam initiatur ea verſante in Tauro, Geminis, Scorpione, vel Capricorno, nihil prædæ, vel parum admodum refert, idq; maximo cum labore. Hæc ſunt Ptolemæi.

1112.

Si è vitro ſolidiore & craſſo parentur perſpicilla, ſeu ocularia, in plures facies anguloſas ita accommodata, ut anguli omnes metam ha-

beant in medio, quæ viſum disgreget, ex pluribus illis ſuperficiebus ſic diſpoſitis, res una apparebit multiplex. Adeò ut nummus unus aureus & ſimplex, decem, viginti, vel centum præ ſe ferat, pro angulorum & ſuperficierum turba. Quæ res tangentem mirè deludit, facitq; ut multo melius ſit, cum hujusmodi ocularіis perſpicillis dare, quàm accipere. Ex optiographis.

1113.

Ammoniacum Sal tritum & aquæ miſtum, literas albas & à papyri colore nihil diſtantes reddit: Sed ſi igni admoveris, nigreſcent. Ad hunc modum aluminis pulvere ſcripta non apparent, niſi chartam, dum voles legere, in aquam demerſeris.

1114.

Aciem gladii, enſis, vel alterius inſtrumenti præſtantisſimam ad hunc facies modum. Mitte in libram unam lotii adoleſcentulorum tantum fuliginis, quantum manu prehendi poteſt, additis quatuor unciis olei

lini.

lini. Confuſa omnia ſimul ferveant:& dum inter cudendum incandeſcit gladius,enſis, vel quid aliud ad ſcindendum parabile, in hoc miſcellaneorum decocto intingatur, &, ut artis eſt, probè temperetur. Eximio cuidam machæropæo id acceptum fero.

1115.

Si in Sanguine hirci & ſucco ſenecionis vitrum efferbuerit, aut maceratum fuerit: reddetur tam molle, quàm eſt cera vel argilla: Sic ut quidvis ex eo fingi poſſit. Priori verò naturæ reſtituetur, ſi in frigidum demergatur. Hæc ſunt Geberi, & poſt eum Alberti: nec non ingenioſi cujusdam ὑαλϐργϐ, ſeu vitriarii Biturici, mihi olim ex animo amici. Qui paulo ante quàm in fata concederet, me hoc eximio ſecreto, ceu mnemoſyno quodam amicitiæ noſtræ ultrò donare voluit. Cujus ego viciſſim te participem libenter & amicè facio, ut noſtri quoque memor vivas.

1116.

Albertus tradit,ad compendium rei familiaris calceos optimos, & penè

dixerim incorruptibiles fieri ex corio aſinino, ea parte tergi, qua onera bajulare ſolet aſinus. Nam nullo temporis tractu atteruntur: neque ſi per lapides quis pepetuo ambulet, aut per ſpinas: nimia tamen vetuſtate adeò dureſcunt, ut ferri non poſſint: quemadmodum ſcripſit Hieron. Cardan. Ex quo hic etiam addo, quod radix cucumeris aſinini cum nitro pilos equorum nigros in albos commutat.

1117.

Teſtudinis quavis fide, quo voles modo attemperata, ſi ei correſpondentem in altera teſtudine attemperas, intendendo & remittendo, cum ſonum edet ſimilem ſono alterius tibi antea non audito, altera illa velut exultans concutitur, tanquam ſimili ſuæ attemperaturæ ſono gaudens & harmonia. Eam verò concuſſionem feſtuca tenuis illi ante impoſita apertè declarabit: adeò ut etiam ſaxeus homo admiretur ſonis ipſis aut corporibus ſonoris inter ſe tantam eſſe cognationem & ſympathiam, ut ſibi ſimilibus delectari videantur. Auctor

Jaco-

Jacobus Sylvius ex Boëtio, ſicuti antea, ut opinior, ſcripſimus.

1118.

Pulchras imagines, vaſa, effigies, & alia, in hunc modum parva impenſa tibi comparabis. Cortices ulmi, & populi cacumina decoque, & dum fervebunt, purisſimam calcem immitte, donec formam coagulati quaſi lactis acceperint omnia. Deinde marmor candidisſimum, & tenuisſimè detritum cribratumq; adde, & in quas volueris formas materiam eam injice, tum demum in umbra deſicca. Hieron. Cardanus.

1119.

Quum latronem aut furem ligare volueris, & domo tua arcere, figura imaginem viri ex ære, ascendente prima facie arietis, & Luna ibidem verſante. Dum verò id fit, dicas, Alligo & abigo omnem hominem furem ab hac domo per iſtam imaginem in æternum. Tum demùm obvolve illam in panno nigro, & ſepeli in medio domus, & non intrabit in eam latro, aut fur, quandiu ibi fuerit. Ex lib. Ptolem.

Ptolem. de imaginibus, nondum alicubi impreſſo.

1120.

Sin ſanguis hirci & cineres vitri æquis portionibus mittantur in acetum, deinde chymico organo diſtillentur, & in exceptam aquam vitrum maceretur, plicatile, cereum, ac ductile evadet. Indurabitur verò, ac priori naturæ reddetur, ſi in frigidam mittatur, vel eadem lavetur. Ex ſecretis cujusdam ingenioſiſſimi vitriarii.

1121.

Atramentum librarium diluto abſinthii temperatum, literas à muribus tuetur: herba verò ipſa veſtibus inſerta, tineas arcet, Auctor Dioscor. His accedet ex African. Commentariolis, quod qui caprinum pulmonem toſtum ederit, ebrietatem non ſentiet, etiamſi bibendi certamine provocetur.

1122.

Si icthyocollæ & aluminis æquales partes acceperis, ac invicem miscueris, hisque acetum ſuperfuderis, quicquid ea miscellanea illitum in ignem

ignem projeceris, non comburetur. Et ſi trito malva viſco, cum ovorum albumine, manus illeveris, atq; alumen ſuperinduxeris, ignem abſque læſione tractare poteris. Auctor Albertus: ſed credere mallem quàm experiri.

1123.

Adverſus animalcula, quæ ſolent hortis nocere, præcipiunt Græci ventriculum vervecis ſtatim occiſi, ſuis ſordibus plenum, in loco, ubi illa abundant, ſepeliendum, & terra modica obruendum. Nam poſt biduum animalcula quæque ibi congeſta videbis. Hoc dum bis vel ter feceris, genus omne noxiarum beſtiolarum ibidem coges, & unà adobrues, vel extingues. Expertum fuiſſe intellexi.

1124.*

Glutinum, quod nullo modo aquam admittat, ſed eam mirè & potenter arceat, etiam diutisſimè & inſtar ſilicis ſe obduret. Rec. vernicem liquidam, quam miſceas diligenter cum calce viva & ceruſa, terendo ſuper lapide modicè calidam, ut benè

incor-

incorporentur, eſtque mirabili vi ad prædicta.

1125.*

Candela, quæ, cum accenditur, agitatur, & ambulat: Accipe cutem lupi & cutem canis, & fac ex utrisque licinium, & accende ipſum cum oleo olivæ, & ſtatim movebitur. Albertus.

1126.*

Ut quis noctu ſecreta dicat: Si vis ut homo tibi dicat & revelet ea ſecreta, quæ cupias ſcire, accipe lapidem, qui vocatur Quiris, diciturque proditor ſecretorum, & præcordiis applica, omnia confitebitur. Albertus.

1127.*

Ut aſtantes ſine capitibus videantur: Auripigmentum ſubtilisſimè tritum nova olla ex oleo ſinas ebullire: nec ab re fuerit, ſi ſulphur immisceas, operculo ollæ impoſito, ne croceus evolet color, id nova incendes lucerna, & aſtantes ſine capitibus & manibus videbuntur, oculos digito comprimendo, dum candela accendi-

cenditur, idq; paulisper videbis, ut fieri poterit. Porta.

1128.*

Ut homines videantur vultum canis habere: accipe adipem de aure canis, unge ex eo parum de bombycino novo, pone in lampade nova de viridi vitro, & pone lucernam inter homines, & cernent vultum canis. Albertus.

1129.*

Ut homines videantur habere quorumlibet animalium capita: Cape ſulphur vivum & lithargyrium, & iſtis ſimul pulveratis, ſparge in lampade oleo plena, habeantque candelam de cera virginea, quæ permiſta ſit cum felle illius animalis, cujus caput vis ut videatur habere, tenens candelam, accenſam de lampadis igne, & da bibere vinum cum valdimoniæ, & illi, qui inde potabunt, videbunt ſe habere caput animalis. Albertus.

1130.*

Ferunt, ſi centaurea permisceatur cum melle & ſanguine upupæ, & po-

& ponatur in lucerna, circumſtantes apparebunt ſolito majores.

1131.*

Ad ceram rubeo colore tingendam: Recipe ceræ lib. 1. terebinthinæ unc. 3. cinnabaris benè triti ritu pictorum, olei communis, ana unc. 1. liquefiat cera, & terebinthina ad ignem, demùm removeatur, & poſt refrigerationem, addatur oleum & cinnabaris, beneq; ſimul miſceantur, & ſervetur.

1132.*

Color viridis ad ſcribendum: Recipe floris æris probè contriti quantum ſufficit, lithargyri, argenti vivi, ſing. ana, terantur & miſceantur ſimul cum urina infantis, & habebis colorem pulcherrimum, ſmaragdo ſimilem, ad miniandum & ſcribendum.

1133.*

Ad vernicem faciendam, citra ignis beneficium, pulcherrimam, qua omnia opera, auro & coloribus infecta, & ſine coloribus illuſtrantur: Recipe belzoinum, inter duo folia papyri

pyri contritum optimè, idq́; in ampulla ponito, ac tantum aquæ vitæ ſuperfundito, ut ad tres aut quatuor digitos emineat, croci capillos quinque aut ſex craſſè contuſos aut integros, & relinquatur per unum aut duos dies. Quod cum factum fuerit, coletur, quo, cum opera inaurata illuſtrare volueris, penicillo illa illines, & fiant ſplendida & pulcherrima. Hæc materia citò ſiccatur, atq; ſiccata diu durat.

1134.*

Quod ſi argenti folia conterere voles, id cum ſale fiat ſecundum artem. Quæ argentata, ſi illuſtrare voles, ſumito medullæ belzoini, nempè partes illas albas in medio belzoini conſiſtentes, quantum ſatis eſt, addendo tantum aquæ vitæ, quantum ſupra dictum eſt, crocum autem non adhibebis. Hoc gummi, hoc eſt, vernice, poſſunt illiniri varia, ſive picta, ſive non, ut menſæ, capſæ præſertim ex hebeni, aut nucum ligno, item coria, ſive auro obducta, ſive non, quoniam non ſolùm lucida efficit, verùm etiam

colores

colores conſervat. Præterea cum ſtatim exiccetur, neque pulveres, neq; alias ſordes admittit, quæ vel panno, vel cauda vulpina, abſtergi atq; auferri nequeant.

1135.*

Ad picturas illuſtrandas: Recipe reſinæ craſſæ & albæ, lib. 1. gummi unc. 2. terebinthinæ Venetæ unc. 1. olei lini unc. 2. Reſina primo ad ignem liqueſcat & coletur, deinde gummi in oleo communi ſinatur, donec molleſcat, quod cum fuerit percolatum, miſceantur omnia ſimul, & coquantur igne perlentò, miſcendo continuo, quouſque ritè omnia fuerint permiſta, & ſervetur ad uſum. Hac miſtura, ſi pictura aliqua munda illinita fuerit, pulcherrima ſplendidaque evadet.

1136.*

Quomodo in tenebricoſo loco aut cubili, quæ foris à ſole illuſtrantur, cum ſuis coloribus conſpicias: Si quis id videre affectarit, feneſtras omnes claudere oportet, proderitque, ſi ſpiramenta quoq; obturentur, ne lumen ali-

aliquod intrò irrumpens, omne deſtruat. Ac ſit foramen unum tantùm, rotundæ pyramidis formam habens, cujus baſis ſolem, conus verò cubiculum aſpiciat, è regione, parietes albos, vel linteis vel papyro obtectos, oppones. Sic à ſole illuſtrata omnia, & deambulantes per plateas (ut antipodes) ſpectabis, quæ dextra, ſiniſtra, commutataque omnia videbuntur, & quo longius à foramine diſtabunt, tanto majorem ſibi asciscunt formam, & ſi ad papyrum, vel tabulam appropinquabis, ea viſuntur majora. Aliquantisper tamen immorando, non enim illicò ſimulachra apparebunt. Quia ſimile validum maximam cum ſenſu efficit ſenſationem, & nonnunquam talem invehit affectionem, ut non ſolùm cum ſenſus agunt, ſenſoriis inſint, eaque lacesſant, ſed etiam cum ex operibus discesſêre, diutius immorentur, quod liquidè poteſt perſpici. Nam per Solem deambulantes, ſi ad tenebras convertimur, comitatur nos affectio ea, ut nihil vel ægerrimè cernamus,

cum

cum adhuc in oculis ſervetur affectio ipſa à lumine facta, inde paulatim evaneſcente, clarè in tenebris aſpicimus. Nunc autem enuntiabo, quod adhuc ſemper tacui, & tacendum putavi, ut Omnia cum ſuis coloribus videre, ſi quæritur: E regione ſpeculum apponito, non quod disgregando diſſipet, ſed colligendo uniat, tam diu accedendo movendoque, quouſque ad ſuam veræ imaginis quantitatem cognoveris, debita centri appropinquatione, & ſi attentius perpenderis inſpectator, vultus, geſtus, motus, hominumque cognoſces veſtes, cœlum nubibus diſperſum, cyaneo colore, & volantes volucres: quod ſi ad verum perveneris, non parum lætaberis, mirumque cognoſces, obverſa omnia, quæ centro ſpeculi vicina ſunt: ſi enim extra centrum elongabis, majora erecta, uti ſunt, conſpicies. Ut clarius appareat, feriat Sol vultus, ſin minus, ſpeculum dirigendo Solis reflexione ejaculetur, ut inſigni fulgore illuſtretur, debita tamen diſtantia, tamdiu ſitum variando, dum verum te

aſſe-

aſſequutum eſſe cognoveris. Hinc Philoſophis & Medicis patet, quo fiat in oculis viſus loco, ac intromittendi dirimitur quæſtio ſic agitata, nec alio præſtantius utrumq; artificio demonſtrari poterat: intromittitur enim idolum per pupillam, feneſtræ inſtar, vicemq; obtinet, ſpeculi parva magnæ ſphæræ portio, ultimo locata oculi: quod ſi quis diſtantiam menſuraverit, centri loco fiet viſus, quod ſcio ingenioſis maximè placiturum.

1137.*

Agrippa hoc ſecretum magnum breviter his verbis & tectè perſtringit: Sic fiunt ſpecula, alia concava, alia columnaria, facientia rerum ſimulachra in aëre, remotis extra ſe ſpatiis, velut umbras videri: cujusmodi Apollonius & Vitellius in ſuis libris de perſpectiva & ſpeculis docuere. Et legimus, Pompejum Magnum ſpeculum quoddam ex Oriente Romam attuliſſe, in quo armatorum conſpiciebantur exercitus. Et novi ego (inquit Agrippa) fabricare duo ſpecula reciproca, in quibus lu-

cente ſole, omnia, quæcunque illius radiis illuſtrantur, per remota plurium miliarum ſpatia, evidentisſimè cernuntur. Nec deſunt, qui prædicta ſpecula, quo res fiat magis perſpicua, è ſingulari metalli genere conflent, ac peculiari liquore oblinant: ſed de his ſatis. Poterit tamen ingenioſus, vel in rebus bellicis, vel aliis, neceſſitate urgente, ſi velit, eis uti.

1138.*

Roſæ vel flores caryophyllorum, quomodo auro inſigniantur: Accipe ſalis armoniaci quantum ſatis eſſe videatur, teratur ſuper marmore cum aceto, & pauco ſaccharo, quod candidum vocatur, & ad uſum ſervetur. Quando autem uti voles, ſumito roſas vel violas, quarum folia ita cera applicato, ut prorſus plana conſpiciantur: Deinde ſuper ea pingito, quæcunque voles prædicto liquore, & relinquantur ſic per horam unam, ut ſiccescant. Quo facto, auri vel argenti folia ſupperaddito, & bombyce leviter comprimito, ſic quod affixum non erit, abſtergetur, & quæ

picta

picta volucris, expreſſa bellè cernentur.

1139.*

Modus faciendæ purpurinæ, quo colore aureus color, ad pingendum & ſcribendum conficitur: Sumito ſtanni igne liquefacti lib. 1. cui adde, ſi ab igne remotum fuerit, argenti vivi unc. decem, continuò miſcendo, demum ſulphuris contriti, & ſalis armoniaci triti ana lib. 1. miſceantur omnia optimè, & terantur in mortario lapideo, vel ligneo, non æneo: Deinde ponantur in cucurbitam vitream magnam, digitos duos ſupra materiam luto inductam, & coquantur in fornace, primò igne perquàm lento, deinde aucto, miſcendo aliquandiu baculo, donec flavum colorem aſſumant. Quo facto, auferatur ignis, & defervescere permittantur, & ſic habebis purpurinam pulcherrimam, aureo colore infectam, quæ ad uſum hoc præparatur modo: Recipe purpurinæ quantum volueris, ponatur in catino cum urina, aut lixivio digito miſcendo & macerando benè. Quod

cum factum fuerit, impleatur urina, vel lixivio, & relinquatur, donec reſiduum faciat: deinde rurſus maceretur, mutando urinam vel lixivium toties, donec aqua vel ultima urina lucida evadat, deinde ſenſim coletur urina: materiæ verò reliquæ addatur parum croci cum aqua gummata, in qua crocum reſolvatur, & fiat liquor ad ſcribendum miniandumque.

1140.*

Tradunt, quod ſi ſuffumigetur domus aut locus aliquis cum felle ſepiæ, confecto cum thymiamate & roſis, & ligno aloës, ſi tunc projiciatur in loco illo aliquid de aqua marina, aut de ſanguine, videbitur tota domus plena aqua, aut ſanguine: & projiciatur ibi terra arata, videbitur terra tremere. Vapores autem ejusmodi corpus aliquod afficere & virtutem huic infundere, atque diutisſimè perſeverare, non ſecus arbitrandum eſt, atque contagioſus aliquis, aut venenoſus peſtilentiæ vapor, etiam ultra biennium in pariete domus ſervatus, habitantes inficit, ac qualis ex epidemia

demia vel lepra, latens in veſte calamitas diu, poſtea inficit utentem.

Caput X.

De Rebus quodlibeticis.

1141.

DUm quædam Juvencula in gynæcio cujusdam Principis Germani ſeſe ad ſpeculum adornaret, detentis in ore aciculis, quibus peplum componeret, ab amaſio principe clanculum â tergo ſubeunte, inter ſcapulas percusſa, ingemiscens aciculas illas omnes deglutivit: quas biduum poſt illæſis ureteribus eminxit. Auctor Joan. Langius, Illuſtrisſ. Comitum Palatinorum Rheni Medicus doctisſimus.

1142.

Experientia quotidiana compertum eſt, ſubmerſorum corpora, ubi in conſpectum producuntur, eorumque, qui ſunt interempti, vel confosſi, præſentibus amicis, aut eo, qui interitus cauſa illis extitit, ſanguinem è vulnere, naribus, aut alia corporis

parte profundere. Auctores Lucretius, Philippus Melanchthon, Joannes Langius, Levinus Lemnius & alii plerique.

1143.

Strabo refert, apud Sabæos ab odoribus ſtupefactos incolas, uti etiam advenas, bituminis ſuffitu, hircique barba incenſa recreari, contrario nimirum odore. Sic videmus, quosdam ruſticos in aromatariorum officinis & myropoliis ingreſſos, deliquio animi periclitari, niſi confeſtim illorum naribus fimum equinum (cui ſunt asſueti) adhuc tepidum & recens ac fumans admoveatur, ut ſimiles habeant labra lactucas.

1144.

Philetas Poëta Cous plumbeis uſus eſt ſoleis, ne à vento ob corporis exilitatem everteretur. Et Oſiander Theologus, ut ſcribit Georg. Fabricius auream catenam collo geſtavit, ne lepra theologorum, quæ Græcorum medicorum eſt elephantiaſis, interficeretur.

1145. Den-

Digitized by Google

1145.

Dentes apri recenter occiſi adeò fervent, ut crines aut ſetas, ſi quis admoverit, exurant. Quod ſe atroci dente ira inflammatus aper, contra perſecutores ulciscatur. Auctor Xenophon.

1146.

Adeò disſident homines & ſerpentes irreconciliabili odio, ut ſtatim viſo ſerpente, expavescat homo: & fæmina uterum gerens, partum abortu vitiet. Nam ſtatuta eſt à mundi primordiis inter hanc & illum irreparabilis inimicitia, & indicibilis antipathia.

1147.

Gutturoſitas ſeu branchocœle non ſolùm vernaculum eſt vitium incolarum montium, ſed etiam advenarum. Qui ſi collo vel anſeribus graciliore illuc acceſſerint, & de hydrargyratis montium fontibus annos aliquot potaverint, illos guttura, qualia ſunt taurorum palearia, in patriam referre videbis. Et, quod omnem ſuperat admirationem, ligna etiam in hos

fontes projecta tuberaſcunt, Langius.

1148.

Si per nuptialem annulum ſponſus mingat, à faſcino & Veneris impotentia ſolvetur, quà à maleficis ligatus fuit. Auctores ſunt Guiliel. Varignana, Nicolaus & Arnaldus à Villanova medici: nec non Petrus Argelates chirurgus. His addo, quod mulieres, quæ dormire conſueverunt ſupra dextrum latus, vix fœmineam ſobolem pariunt, ut ſcribit Raſis.

1149.

Plinius tradit, Aſtomorum gentem ſine ore, corpore totam hirtam veſtiri in India frondium ſanguine, & halitu tantum ac odore vivere, quem naribus trahunt: nullum illis cibum, nullumque potum adeſſe, ſed radicum, florumq; varios odores excipere, & ſilveſtrium malorum olfactu (quæ in longiore itinere ſecum deferunt, ne deſit odoratus) nutriri & ſuſtentari.

1150.

Catonem ſeniorem pœnitebat, mulieri quidquam arcani crediďiſſe: aliquò

Digitized by Google

aliquò navi trajeciſſe, quo pedeſtri itinere proficiſci licuisſet: & diem per negligentiam inanem ſibi effluxiſſe.

1151.

David Septuagenarius cum ſenili frigore torperet, nec pellibus opertus incaleſceret, medicorum conſilio perſvaſus, ſpectati decoris puellæ Sunamiti Abiſag, caſtè in ejus amplexibus dormivit, ut ex ejus calore ſtomachi robur foveretur. Ex ſacris Bibliis.

1152.

Quemadmodum magnes ſuam virtutem per acus ordine cohærentes, in quartam & ultra diffundit: Sic natura virtutem animæ informativam de ſemine in ſemen diffundit. Hinc fit, ut avorum notæ in nepotibus crebrò illuceſcant, etiam poſt plures affinitatis gradus. Langius ex Ariſt. Plin. & Lucretio.

1153.

Diligent te omnes, ſi cor hirundinis tecum habueris. Et mulier eum perditè amabit, à quo columbini cor-

dis pulverem in potum vel eſcam acceperit. Præterea ſi quis de leporis felle ſub capite poſuerit, perpetuò dormiet. Excitabitur autem, ſi acetum illi potandum dederis. Ex Alberti fabuloſis narrationibus.

1154.

Axungia genibus alligata redit in os ſapor, Plinio auctore, ut etiam expui videatur. Ex quo fortaſsè non unius hydrargyri qualitate, ſed totius miſturæ ex eo & axungia, illitis in lue Venerea os gravius exhalat, & ſaliva madet. Hollerius.

1155.

Paſtinacæ radio nihil execrabilius. Nam ſi in viridem & vegetam arborem illum defigis, ſtatim eam necat, denteſq; ſcarificatu excutit. Sic marinus lepus ſpectantes omnes nauſeabundos reddit, ut facilè vomiturient. Adfert & noxam prægnantibus abortiendo. Plinius.

1156.

Si vis fieri inviſibilis, compone crinale de capillis unius ſuſpenſi in patibulo

bulo publico, & tinge in ſanguine upupæ, ac tecum defer ſuper caput.

1157.

Hydrargyrum in oximelite ſcillitico diu agitatum, optimè incineratur. Exinde aceto lotum purificatur, & ſic ad multa utile eſſe traditur. His addo, quod ſal uſtus & ſacculo impoſitus, ventriculi ſubverſiones, nauſeas ac vomitus ſedat, dum calens admovetur.

1158.

Diocletianus Cæſar, poſtquam Achillem Ægyptiorum Ducem octo menſes in Alexandria obſeſſum profligaſſet, omnes chymicæ artis libros diligenti ſtudio conquiſitos deflagravit: ne reparatis opibus, Romanis facilè repugnarent, Suidas, Oroſius, & Paulus Diac.

1159.

Aſini atræ bili obnoxii, libenter aſplenium edunt, ut lienis vitia emendent: cardueles, eufragiam: & viperæ fœniculum, reparandi viſus gratia. Sic capræ quadam naturæ proprietate hominis ſalivam ode-

runt: nec quicquam edunt, quod ab homine prius deguſtatum ſit: contraria lacertarum natura, quæ eam avidè lambunt. Plinius, Theophraſtus, & alii.

1160.

Regum pocula ex cornu olim fuiſſe, auctor eſt Philoſtratus. Unde ἀπὸ τοῦ Κέρατος, id eſt, à cornu, cratera deduci contendunt. Tradit inſuper Theopompus, boves apud Pæonas tam magna geſtaſſe cornua, ut tribus aut quatuor vini ſextariis vix adimplerentur: ex iisque reges ac proceres pocula conficerent, labris eorum auro & argento obductis.

1161.

Veterum Medicorum inſtrumenta cornea erant, cornibus liquores menſurabant, cornibus in ſacrificatione pro cucurbitulis utebantur, & cornibus, Galeno teſte, clyſteres adminiſtrabantur. His addam, quod non ſolum monocerotis cornua, ſed cervorum quoque contra virus efficacia eſſe, experimento conſtat. Nam illorum ſcobe vermes infantium ne-

cantur,

cantur, & accenſorum nidore ſerpentes fugantur, ut tradunt Dioscor. Plin. & alii.

1162.

M. Bruto exercitum ex Aſia trajecturo ſpiritus quidam nocte aſſidebat, & percontanti quis eſſet, reſpondit: Malus tuus ſum genius, quem in Philippis Theſſaliæ campis videbis. Ibi Brutus in conflictu occubuit. Plutarchus.

1163.

Pocula ex vitro conflata eo nomine ſunt metallicis ſalubriora, quod nulla ſulphuris, argenti vivi, plumbi, aut ceruſſæ virulentia participent, & ſuo congenito frigore ſaporem vini probè ſervent. Langius.

1164.

Suetonius auctor eſt, Tiber. Cæſarem experrectum, etiam in tenebris, ut feles vidiſſe: & Seneca, Aſinium Pollionem nullas à cœna ſolitum reſignare aut legere epiſtolas: ut animo curis ſoluto & tranquillo cubitum iret, & ita ſe ad ſomnum componeret.

1165.

Carbones cum foſſiles, tum factitii, mephitim & graveolentiam exhalant, qua aſſidentes ſyncopi, atque animi deliquio, aut cephalalgia ſubinde periclitantur. Remedium eſt, ſalę conſpergere dum ignescunt; vel chalybis aciem illis injicere. Levinus Lemnius.

1166.

Plerique noctambuli inter dormiendum opera vigilantium exercent, tecta in ſublime ſcandunt, per trabes & lacunaria oberrant, lectos aliorum adeunt, omniaq; intrepidè audent, nec quidquam ſibi timent. Auctores ſunt Albertus, Chriſtophorus Marcellus, Langius, & Galenus: qui etiam noctambulum ſe fuiſſe teſtatur.

1167.

Priscæ Ethnicorum religionis antiſtites & Philoſophi pro comperto aſſerunt, animas corporis mole exutas, circa momumenta & in aëre, dæmonum more oberrare, illarumque ſpectra nobis obverſari. Deniq; carminibus, antequam de Letheo oblivionis

vionis fluvio biberint, ad ſortilegia cogi & allici poſſe, donec corpus aqua luſtrali expiatum, tellure conditum, aut rogo combuſtum, defunctisque juſta aut parentalia perſoluta fuerint. Auctores ſunt Suidas, Euſtathius, Plutarchus, Pſellus, Auguſtinus & Langius.

1168.

In trietericis Bacchi feſtis promiscuè vir, baccharum, nympharũ & herarum habitu, unà cum mulieribus tripudiabant. Orphei theologicos hymnos canentes, & ſaltationẽ in noctem producentes, effuſa utriusq; ſexus libidine. Unde perpetuo ſenatusconſulto, licentia illa, ut ſcribit Livius, coërcitá fuit.

1169.

Multa in concavo ſpeculo inſpiciuntur ora, ſi ſecundùm concavitatem plures ſpeculorũ planorum portiones accommodentur. Intuens autẽ aliquis ſecundum ſpeculorũ numerum, ea facilè numerare poterit. Præterea ſpeculũ loco uno ſinuoſum, alio concavum, & in medio planũ, magnã imaginum diverſitatẽ repræſentat, majorũ, mino-

minorum, à dextra, à ſiniſtra, propius & remotius. Ex Vitellione.

1170.

Inſigne rerum ſympathiæ & conſenſus exemplum in fidibus citharæ aut teſtudinis elucet. Quarum ſi unam digito contrectaveris, confeſtim uniſona alterius teſtudinis chorda illi correſpondens, ſua ſpontè, movetur, & feſtucam ſibi impoſitam abjicit. Ex Boëtio, ut fuſius infra explicabimus, ſi in mentem venerit.

1171.

Erat apud Veteres in more poſitum, ut corpora variis coloribus tingerent: partim ad ornatum, partim ad terrorem, ut de Britannis prœliaturis ſcribit Cæſar. Qui ſe glaſto herba inficiebant, quam Iſatim Theophraſtus appellat, nos verò cum infectoribus Guedam. Sic apud Græcos mulieres milto tingebantur, auctore Xenophonte.

1172.

Heliogabalus, Lampridio auctore, in viridario ſuæ domus montem excavavit, in quo hybernas nives & glaciem

ciem ad æſtus refrigeria conderet. Sic ante illum Nero aquam decoctam, vitroque in nivem demisſam refrigeravit. Plinius & Suetonius.

1173.

Tradit Joan. Langius medicus clarisſimus, ſe ab equitibus Comitis Palatini audiviſſe, quod vidiſſent in Auſtria hominem, qui latratu, ac curſus pernicitate cum canibus contenderet, & cum illis in ſylvis illæſus venaretur.

1174.

Cum Monachi quidam ſubinde ægrotarent, nec mali cauſam intelligere poſſent, audiverunt tandem à ruſtico operario, catum monaſterii ſæpenumero cum ſerpente ludere. Qui poſtea communem illorum aquam lambebat, aut cum eis dormiebat. Non erat autem letale hoc venenum, quia lætitia ſerpentis ex ludo, veneni vim remittebat, Ponzettus.

1175.

Concavis Speculis proprium eſt pedes ſurſum, caput verò deorſum repræſentare. Cœterum, ſi quis in pelvim

pelvim aquæ plenam ſub Sole ſpeculum immiſerit, ad parietum objecta latera veros iridis colores impresſos obſervabit. Sed puerilia hæc pueris tractanda relinquo.

1176.

Alfonſus Rex Caſtiliæ fertur distribuiſſe centena millia aureorum mathematicis, qui hinc inde ex Judæa, Arabia, Africa, & aliis locis accerſiti fuerant, pro conſtructione aſtronomicarum tabularum, quæ hodie illius liberalitate omniū manibus teruntur, perpetuo tanti Principis encomio.

1177.

Dum diverſaretur in Italia D. Auguſtinus, ſeſe audivisſe perhibet, quasdam mulieres ſtabularias deguſtato caſeo quopiam, in jumenta à viatoribus converſa fuiſſe, ut earum onera deferrent. Sic Præſtantii pater delibato caſei veneno conſopitus, diu exanimis jacuit, experrectusque tandem ſeſe caballum fuiſſe, ac onerarias clitellas & annonam militibus geſtaſſe dixit. Quod verum fuiſſe comperêrunt.

1178. Ad-

1178.

Admirationem ac fidem omnem ſuperaret, quod anno 1539. accidit in quodam pago ditionis Epiſcopatus Eiſtettenſis apud Germanos, Fugeſtal nomine, niſi oculati & certæ fidei teſtes ſpectaculo adfuisſent. In eo pago Ulricus Neuſeſſer, agricola, crudelibus dolorum tormentis in altero hypochondriorū excruciatus, ſubitò clavum ſub illæſa cute manu deprehenſum, facta inciſione à Chirurgo detraxit. Nec tamen dolores ob id cesſabant, ſed in dies magis ac magis recrudescebant. Quare, cum nec aliud doloris remedium fore ſuſpicaretur miſer ille, quàm mortem, arreptò cultello miſerrimè ſibi guttur abscidit. Itaq; dum tertio die mortuus ad ſepulchrum efferretur, aderant tum Eucharius Roſenbader ex Weisſenburg, Noricorum oppido, ac Joannes ab Ettenſtett Chirurgi, qui aſtante magna hominum frequentia demortui agricolæ ventriculum inciderunt. In eo (res mira & prodigioſa) lignum teres & oblongū, quatuor ex

chalybe

chalybe cultri, partim acuti, partim ſerræ inſtar dentati, ac duo ferramenta aſpera reperta fuerunt: quorum ſingula ſpithami longitudinem excedebant. Aderat & capillorum involucrum globi inſtar. Credibile ſanè eſt hæc in ventriculi cavitate congeſta fuiſſe non alia arte, quàm dæmonis aſtu & dolo. Auctor Joan. Langius parte prima ſuarum Epiſt. medicinal. epiſtola 38. De prodigiis & præſtigiis dæmonum in morbis.

1179.

Antiocho Regi cognomento Soteri, oſtenſum fuit in ſomnis ſignaculum ſub figura triplicis pentagoni ex divina revelatione. Quo cum uteretur in veſtibus militum pro bellica teſſera, de Galatis inſperatam adeptus eſt victoriam. Sic Judas Maccabæus accepto ab Angelo ſacri tetragrammatis ſignaculo, Antiochum Eupatorem feliciter proſtravit. Et Conſtantinus ille magnus, prævio crucis charactere, Maxentium tyrannum apud Pontem Milvium debellavit. Auctor Euſebius.

1180. Ser-

1180.

Serpentes per ſomnium interimere, victoriam ſignificat: vela videre, malum: dentes omnes habere ſanguinolentos, mortem ſomniantis: dentes extrahi, mortem alterius: aves intrare domum, jacturam: flere, gaudiũ: nummos tractare, iram: mortuos videre equos, felicem rerum eventum. Ex Artemidoro, & aliis.

1181.

Faſcini ſola organa non ſunt oculi, ſed & vox, & quorundam hominum maledica lingua. Nam reperiuntur in Africa, Gellio auctore, hominum familiæ, quæ ſi impenſius fortè laudaverint pulchras arbores, ſegetes lætiores, infantes amœniores, egregios equos, pecudes cultu & paſtu opimas, hæc omnia tabeſcant & emoriantur, nulli interea mortis cauſæ obnoxia. Unde inolevit conſuetudo, ut quidpiam laudaturi, ne verba noſtra obſint, benè ominando addamus, ut Deus id conſervet. Auctor Ariſtoteles in problem.

1182.

Si pinguedine, vel cera liquefacta, ovum, ferrum, aut ſilicem obduxeris, & quicquid voles deſuper ſcripſeris, vel inſculpſeris, ita ut ſubjectum corpus attingat, deinde in acetum acerrimum pernoctare dimiſeris, ſcriptum ac cælatum invenies, quicquid apertum, & aceto pervium fuit: ſunt qui addant ſalem & æruginem. Sed pueritia hæc, ut multa alia, pueris tractanda relinquemus.

1183.

Monachos videre inter ſomniandum mortem vel calamitatem portendit: pingues videre boves, rerum abundantiam: oculum vel dentem amittere, amici aut affinis alicujus mortem, vel infortunium: mutum eſſe, celerem lætitiam: boves arare, lucrum: eosdem aquas ingredi, malum. Artemidorus.

1184.

Joſephus gloriatur, ſe præſente Veſpaſiano Imperat. & ejus filiis ac tribunis, vidiſſe in exercitu Eleazarum Judaicæ factionis ſacerdotem, appli-

cuiſſe naribus cujusdam à dæmone obſeſſi annulum, cujus ſignaculo radix à Solomone reperta ſubdita erat (multi putant, ſed falſò, eam eſſe, quæ hodiè ſigillum Solomonis nuncupatur) & dæmonem per nares odorantis extraxiſſe. Qui cum repentè in terram concidiſſet, cantico conjurationis Solomonis, idem Eleazarus dæmonium proſcripſit.

1185.

Si pani in clibanum mittendo inſerueris nucem vivo ſulphure, ſale petræ, & hydrargyro oppletam, ac diligenter clauſam, ubi incaluerit, videbis panem ita ſalire, ut jucundum & plauſibile ſpectaculum præſentibus omnibus exhibeat. Rem eam ab experto accepi.

1186.

Aquilæ per ſomnium ſupra caput volantes, infortunia portendunt: ſuam faciem in aqua contemplari, vitam longam: apes ſectari, lucrum: nuptiis intereſſe, aliquem ex affinibus è vita migraſſe: Deum adorare, lætitiam: ſpeculũ contueri, ſobolem:

oleo

oleo perfundi, gaudium. Michaël Scotus, Artemidorus, & alii.

1187.

Placet Muſæo Poëtæ antiquiſſimo, quod amoris fundamenta jaciant oculi præcipui ad amandum illices. Unde ex aſpectu amorem naſci dixit Diogenianus. Et paſtor Vergilianus inclamat, ut vidi, ut perii, &c. nam in incognitum non fertur amor. Ex quo mirandum videtur Juvenalis illud de quodam amante.

Qui nunquam viſæ flagrabat amore puellæ.

Rectè itaque ſcriptum eſt, cupidinem in oculis excubare, & illinc ſua tela ac faces jaculari, quibus miſera amantium præcordia lædat & urat.

1188.

Pontem fractum inter ſomniandum tranſire, timoris præſagium eſt; capillitio caput privari, amicorum mortem ſignificat: manus mundare, moleſtiam: easdē ſordidas videre, damnum, & periculum: agnos paſcere, dolorem, muſcas captare, injuriam.

1189.

Tradit Alexander Neapolit. mulierem Venetam acum crinalem, qua cirrhi capillorum intorquentur, quatuor digitorum longitudine (quam obdormiſcens glutiverat ore contentam) decimo tandem menſe eminxiſſe. Altera in gynæcio Ducis Juliacenſis virgo, dum ſe adornaret, perterrita clandeſtino Ducis adventu & ingreſſu quinque acus ore mordicus detentas itidem deglutivit, & per urinam, dies aliquot poſt, illæſa reddidit, ut aphoriſmo 1141. ſcripſimus.

1190.

Si vis ſcire, an triticum anno quopiam vileſcet nec ne, & qua parte anni, quibusve menſibus id fiet, Calendis Januarii 12. grana tritici ſorte elige, foculum verre, & ignem in eo accende. Deinde puellam, vel puellum è domeſticis, aut vicinis acceſſe, & jube ut granum unum ſuper emundatum & calidum foculi ſolum imponat. Id ubi factum erit, obſerva diligenter, an maneat, disſiliatve. Si manet, pretium manſurum pronuntia:

ſi parum reſilit, parum: ſi verò multum, plurimum vileſcere tibi perſuade. Si ignem verſus fertur, carius erit primo menſe: magis, minus, pro majore aut minore acceſſu ad ignem. Secundum granum, de ſecundo menſe, nimirum Februario, quo dictum eſt modo præſagiet, & ita de reliquis tibi judicandum erit. Ex quodam libro antiquiſſ. quod etiam Baptiſtam à Porta adnotaſſe arbitror, audioque à nonnullis expertum eſſe.

1191.

Artemiſia in aqua roſarum macerata, tremulas manus emendat, ſi inde laventur. Et dens lupi cum turturi corde geſtatus, ludentem fortunare fertur, Albertus & Raſis. Non ineptè huic loco accommodabitur ex Plinio, quod ſola animalium mulier & Aqua gravida coitum patiuntur: Ariſtot. addit Suem. Sed ridendum, quod hic mulier inter animalia numeretur.

1192.

Recentiores quidam non indocti, illos, quorum uxores corpus invulgant, & pudicitiam proſtituunt, non

ineptè

ineptè hircorum appellatione deformant, fortaſsè quod animalium ſoli hirci, ut putant, ſui generis fæmellas ipſis intuentibus iniri facilè ferant. Cælius.

1193.

Virorum ſubmerſorum cadavera, ſupina, fœminarum vero prona fluitare ſolent, contrario quàm naſcantur modo. Sed quibus exemptus eſt pulmo, non emergunt. Cæterum contingit, plurimum ſubmerſa corpora enatare intra ſeptimum aut nonum diem. Cauſa eſt apud Lemnium.

1194.

Pulvis vitri ab Abenzoare in hunc fit modum: Fruſtum vitri cryſtallini denſum & perſpicuum terebinthina reſina illinitur, & prunis imponitur, donec incandeſcat. Aqua extinctum iterum illinitur, excoquitur, & reſtinguitur. Ubi id ſepties iteratum erit, in ſubtiliſsimum pulverem atteritur. Ex eo pondus aurei, vel drachmæ unius ex vino albo, calculos efficaciter comminuit, ut Gal. & Avic. docet.

1195.

Memorabile eſt, quod Lampridius ſcripſit de Heliogabalo Imperatore. Is, inquit, cervos quatuor junxit ad currum, in quo vehebatur, totidemq́ue canes, ſe Dianam appellans: & quatuor tygres, ſe Bacchum dictitans: & quatuor leones, ſe Cybelen vocans. Licet non tam venationis & ferarum ſtudio id faceret, quàm religionis, & Deorum hominumq́ue contemptu: quum etiam quatuor fœminas ad currum junxerit, ut Seſoſtris Rex Egypti reges quatuor.

1196.

Pulvis ejus nucis, quam gallam vocant, projectus in aquam manibus lavandis prolatam, illas ſummè denigrat, tantum abeſt ut dealbare queat. Remedio erit cortex, aut ſuccus mali aurantii. Non erit abſurdum his addere, quod albumen ovi agitatum cum pulvere maſtichis, labiorum & manuum fisſuras emendat, ſi eo illinantur unguine.

1197.

Ovum in ſalſugine, aut aqua aluminoſa

minoſa demerſum fluitat, non ea parte, quæ in alvum depresſa eſt, ſed erecta, reſupina & utrinque turbinata. Quemadmodum etiam ſuccinum forma ovali in precarios globulos concinnatum. Sed hæc levisſima ſunt, ideò ſuſpenſo calamo exaranda. 1198.

Inter celebres illas Ægypti pyramides, una à trecentis & ſexaginta hominum millibus ſpacio 20. annorum conſtructa fuit: & in raphanos, allia ac cepas, quibus operæ veſcebantur, mille & octuaginta talenta impenſa. Quæ ſi ad noſtrates aureos nummos revocare velis, naſcetur ſumma 648000. aureorum; quales Budæus Galliæ noſtræ ornamentum uſurpare voluit. 1199.

Ipſo die ſolſtitiali non ſolum folia in oleis, populo, ſalice, & multis aliis arboribus circumaguntur, ſed etiam pleraque malorum ſemina in pomorum meditullio ſeſe invertunt. Plinius, Franciſcus Picus, & alii. Mirum dictu, inquit Theophraſtus apud Plinium, coctas urſorum car-

Digitized by Google

nes, ſi aſſerventur, increſcere per id tempus, quo ſe illatebrant, ſed nos hunc Plinii locum in ſuperioribus emendavimus.

1200.

Si quis aqua diſtillationis vel decoctionis crabronum aut veſparum cutem alicujus attigerit, ſic intumeſcet locus, ut hydropis, aut veneni, magnæve alicujus ægritudinis ſuſpicionem ingerat, ſed absque dolore. Remedio eſt theriaca pota, vel loco illita. Hac fraude meretriculæ quædam geſtationem uteri, etiam apud circumſpectos & cautos, artificioſè mentiri ſolent, & ſuam miſeriam credulæ plebi falsò atteſtari, qui ſtipem vicatim emendicant. Eſt id Ragoti Pariſienſis archimendici, & blitteorum, canariorum, oſtiariorum, templariorumque ludimagiſtri incomparabilis & locupletisſimi, artificium è multis unum: à quodam ejus contemporaneo & familiari mihi indicatum.

FINIS.

IN-

Digitized by Google

INDEX
Rerum & Verborum.
A.

ABies. 65
Abſcesſus. 348
Abſtemius. 202. 427
Abſynthium. 27
Accipiter. 122. 129. 136. 140
Acetum. 194. 195. 196. 198. 244. 434
Acies. 442. 444
Acicula. 461
Adamus. 255
Aer. 181. 182
Ægithus avis. 141
Ægrotans. 368. 373
Æs. 213. 216. 218
Actites. 247
Alcis ungula. 96
Alectorius lapis. 128
Allium. 17. 31. 51. 63. 258
Alumen. 242
Alysſus, herba. 25
Ambra. 224. 254

Ambuſta. 364. 371
Amethyſtus. 241
Amoniacum ſal. 444
Amygdala. 12. 54. 59
Anas. 128
Anchuſa. 52
Anemone. 45
Angina. 383. 400.
Anguilla. 146. 149
Anguis. 19. 139. 152. 165
Anhelitus fœtidus. 407
Animal. 72. 98. 106
Anſer. 128. 136
Antimonium. 207
Aper. 79. 100. 463
Apes. 44. 45. 128. 129. 166. 169
Apium. 43
Apoplexia. 399
Apoſtema. 386. 399
Aqua. 192. 193. 194. 195. 198. 203. 204. 209. 265. 433
Aqua vitæ. 192. 197
Aquila. 131. 140
Aquilinus lapis. 247
Aranea. 160. 161
Arbor. 60. 65

Argen-

Argentum. 217. 219. 222. 453
Argentum vivum. 210. 211. 216. 239
Aries. 76. 114. 116
Ariſtolochia. 150. 170
Artemiſia. 5
Arthridis. 344. 349. 352. 400.
Arundo. 3. 30
Aſinus. 72. 105. 111. 119. 141. 467
Aſparagus. 3
Aſtrum. 185
Atramentum. 441. 448
Avis. 131 132. 134. 140. 141
Auris. 332. 338. 407.
Aurum. 209. 211. 214. 215. 217. 218. 219. 220. 221. 222
Azurum. 238. 252

B.

Barba. 310. 315. 316. 319
Bardana. 46
Baſiliſcus. 138
Batrachion. 28
Borrago. 48
Bos. 71. 73. 76. 110. 119. 120
Braſſica. 11. 26. 43. 46. 60

Bryonia. 14
Bubo. 380
Bufo. 149. 158
Bufonius lapis. 155. 166. 167. 168
Buglosſum. 24
Butyrum. 423

C.

CAlceus. 446
Calchantum. 226
Calculus. 379. 384. 385. 387. 389. 401
Calendula. 27. 54
Caltha. 54
Camelus. 111
Cancer. 29. 144. 147. 148. 255. 414
Candela. 178
Canis. 44. 73. 74. 75. 80. 82. 92. 95. 96. 98. 100. 109. 111. 112. 117. 379. 387. 413
Canis Cœleſtis. 190
Cannabis. 8
Cantharides. 153. 154
Caper. 73
Capo. 425

Capra.

Capra. 19. 72. 115. 116. 467
Capillus. 296. 297. 310
Caput. 299. 305. 309. 326. 328. 329. 340. 345. 384
Cardamum. 18
Carcinoma. 414
Carduus benedictus. 15
Caro 418. 423. 424. 427
Carpio. 144
Caſeus. 418. 420. 422. 423. 474
Caſtanea. 59
Catarrhus. 399
Catellus. 74. 82. 83. 90. 93
Catus. 72. 473
Cera. 452
Cerebrum. 151. 349
Cervus. 19. 78. 84. 85. 90. 95. 100. 114. 117. 236
Cephalalgia. 300
Chalcedonius. 246
Chamæleon radix. 67
Charadrius. 161
Chelidonia. 8. 32. 33. 34
Chelidonius lapis. 246
Chiragra. 344. 377
Chloris avis. 21

Chy-

Chymia. 467
Cicer. 3. 4
Cichorium. 47
Cicindela. 161
Ciconia. 133
Cicuta. 12. 111
Cimex. 27. 159. 160
Cinnamomum. 205
Cinara. 11. 22
Clyſteres. 381
Citrium pomum. 60. 61
Cochlea. 155. 157
Cochleare. 419
Colica. 349. 381. 388. 397
Color. 452
Colocynthis. 32
Coluber. 154
Columba. 26. 73. 121. 123. 129. 135
Columbarium. 104. 140
Comitialis morbus. 380
Conchylia. 146
Conſiligo. 13. 88
Contuſio. 336.
Cor. 320. 323
Corallium. 235. 240. 246. 253

Cornu. 468
Corvus. 123. 124
Cotoneum. 60. 62
Coturnix. 126. 134.
Crinis. 332
Crocodilus. 99
Crocus agreſtis. 16.
Cryſtallus. 244
Cuculus. 129
Cucumis. 9. 10. 11. 23
Cucurbita. 9. 44. 57. 60
Cucurbita agreſtis. 32
Culex. 164. 174
Cunila. 91
Cuprum. 218. 220
Cyclaminus. 58
Cynocephalus. 110
Cynogloſſum. 44
Cytiſus. 3

D.

DElphinus. 150
Dentes. 297. 301. 302. 304. 315. 326. 327. 330. 331. 332. 340. 372. 417
Dictamnus. 19

Digitus. 325
Dyſenteria. 366. 383. 395

E.

EBrietas. 429
Ebulus. 15
Ebur. 439. 440
Eclipſis. 189
Edulia. 421. 422
Elementa. 175
Elephantiaſis. 357
Elephas. 76. 84. 115
Epilepſia. 350. 353. 356. 357. 360. 367. 381. 382. 389. 390. 393. 395
Equa. 80. 86
Equus. 73. 88. 93. 99. 100. 101. 105. 112. 113. 119. 154
Eruca. 154. 159. 171
Eryſipelas. 407

F.

FAba. 10. 31. 67. 169
Facies. 296. 302. 306. 307. 308. 312. 327

Fames. 422. 424. 426
Febris. 339. 343. 349. 353. 356. 359. 362. 365. 390.
Felis. 80. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 93. 94. 111
Ferrum. 212
Ficus. 57. 59
Filix 27. 30
Flos. 52
Fluvius. 201.202
Fluxus. 347. 399
Fæniculum. 20
Fœtus mortuus. 259
Fons. 197. 200. 201
Formica. 65. 174
Fraxinus. 58. 169.
Frigus. 183. 394
Frons. 300
Frumentum. 23
Fulmen. 177. 179. 184
Fur. 447

G.

Gagates. 273
Galla. 64

Galba-

Galbanum. 223
Galgulus. 125.161
Gallina. 108.128.129.136.141.142.
143
Gallus Gallinaceus.17. 122.128. 138.
142
Gangræna. 378
Gelu. 182.394
Geniſta. 47
Genitalia. 341
Genius. 469
Gingiva. 330
Glacies. 20
Glis. 89
Glutinum. 449
Grando 177.184

H.

Hæmatites. 240
Hedera. 58.64 65.67.429
Heliotropium. 6
Helleborum. 45.46.107.407
Hepar. 328.417
Hernia. 401
Hircus. 97.115

Hirundo. 19. 121. 124. 127
Horminum ſativum. 5
Hydrargyrum. 210. 211. 212. 215. 220. 239. 467
Hydrophobus. 197. 377
Hydrops. 340. 345. 348. 354. 375
Hyæna. 77. 78. 120
Hyoſcyamus. 9. 14. 15. 49

I.

JAſpis. 252. 253
Ichnevmon. 100
Ignis. 176. 178. 180. 448. 449
Impetigo. 412
Inedia. 419. 425
Infans. 289
Inflammatio. 368. 369
Inteſtina. 400
Juglans. 56
Jumentum. 106

L.

LAc. 418. 430
Lacerta. 163
Lacus. 201. 203

Lactuca. 11. 23. 47
Lampas. 179
Lampetræ. 147
Lampyrides. 160
Lapathum. 5. 31
Lapis. 144. 180. 236. 240. 250. 253. 256
Lappa. 3. 44
Latro. 447
Laurus. 3. 58. 62. 66. 67. 68
Leo. 87. 114. 122
Lepus. 72. 86. 92. 116
Lethargus. 397. 398. 399
Lien. 298
Lilium. 51. 52
Lignum. 68. 69
Limax. 155
Linaria avicula. 139
Lintea. 175
Linum. 6. 17
Lippitudo. 317
Lithanthrax. 252
Literæ. 437. 438. 439. 440. 441
Lucerna. 440
Lumbrici. 392

Luna.

Luna. 185. 186. 187. 190
Lupini. 13
Lupus. 71. 72. 75. 80. 81. 86. 103. 104. 105. 106. 112. 113. 114
Luſcinia. 132
Lyncurii lapis. 248

M.

MAgnes. 214. 238. 258
Malva. 44
Mamma. 275
Mamilla. 264
Mandragora. 14
Manus. 298. 309. 314. 326. 412
Margarita. 237
Mel. 194
Memoria. 295. 296. 415
Mentha. 28. 49
Meſpilus. 64
Milvus. 123
Morbilli. 329
Morbus. 351. 355. 375
Morbus comitialis. 353. 382. 396

Morbus Gallicus. 396
Mulier. 259. ſeqq.
Mulier gravida. 259. 260. 261. ſeqq.
Mulus. 93
Muræna. 149
Mus. 73. 74. 80. 102. 113. 115. 117. 119
Mus araneus. 108
Muſca. 156. 164. 170. 173. 174
Myrtus. 54. 65

N.

NAſturtium. 18
Nephritis. 400
Nitedula. 160
Nitrum. 23
Nix. 20
Noctambulus. 470
Noctua. 134
Nux. 61
Nux juglans. 63
Nux myriſtica. 55

O.

OCulus. 301. 303. 313. 314. 326. 332. ſeqq. 337. 343. 372. 480
Odoratus. 399
Olea. 54. 63
Oleum. 192. 193. 194. 195. 196. 199. 205. 206. 207. 299
Olfactus. 303
Origanum. 58
Os. 330
Oſſa. 324. 439. 440
Oſtrea. 143. 146
Ovis 71. 72. 111. 115. 420
Ovum. 127. 130. 141. 142

P.

PÆonia. 16
Palumbus. 73. 131
Panis. 479
Panthera. 98
Papilio. 154
Paſſerculus troglodytes. 130

Paſtinaca. 466
Pavo. 73. 136
Pediculi. 27. 160. 309
Pellis. 92. 94
Pentaphyllon. 23
Percusſio. 371
Perdix. 73. 134. 137. 139
Peſtis. 346. 363. 364. 365. 370. 373. 405. 406
Petroſelinum. 9
Phthiſis. 373
Pictura. 454
Picus. 138
Pili. 313. 314. 316. 319
Piſces. 60. 143. 144. 145. 147. 349. 150. 151
Plaga. 350
Plantago. 48
Plumbum. 212
Poculum. 468. 469
Podagra. 343. 361. 377. 383. 409. 410. ſeqq.
Polygonum. 9
Polypus. 325
Pomum. 57. 63

Popu-

Populus alba. 12. 62. 63
Populus nigra. 66
Porcus. 103. 116
Porrum. 11. 366
Pulex. 108. 159. 160. 170
Pullus gallinaceus. 123
Pulmo. 295. 417
Puſtula. 408
Puteus. 200
Pulvis pyrius. 176
Pyrauſta. 176
Pyrum. 60

Q.

Quercerella. 121. 122
Quercus. 63

R.

Radix. 20
Rana. 146. 148. 151. 168
Rapa. 9. 11.
Raphanus. 12. 23. 25. 26
Regulus. 135
Renes. 342
Rhododaphne. 66
Roſa. 51. 53. 458

Roſmarinus. 34. ſeqq. 206
Rubeta. 29. 32. 161. 163. 164. 168
Rubinus. 254
Rumex. 31
Ruta. 26. 49. 58. 130

S.

SAl. 225. 240. 241. 242. 243. 249. 444
Salamandra. 176
Saliva. 300
Salvia. 1. 127
Sambucus. 159
Sanguis. 301. 302. 327. 336. 341. 354. 356. 359. 367. 379
Sanguinaria. 50
Sapphirus. 228. 245. 247. 249.
Sargus. 147
Saxum. 255
Scabies. 324. 412
Scolymus. 22
Scorpiones. 29. 148. 149. 153. 162. 167. 168. 377
Selenites. 186
Semen. 12
Sepia. 147

Ser-

Serpens. 45. 71. 77. 152. 154. 155. 158. 159. 165. 166. 167. 169. 170. 463
Seta. 437
Sicomorus. 8
Sidus. 188
Simia. 76. 79
Sinapi. 18
Singultus. 383. 399. 409
Sitis. 424
Smaragdus. 245. 251
Sol. 189
Somnium. 477. 478. 479. 480
Sopor. 305
Sorex. 89
Speculum. 457. 473
Spiratio. 385
Spleneticus. 298
Staphyſagria. 27
Stella. 187. 189
Stibium. 207
Stomachus. 368. 369. 397. 417.
Stirps. 20
Struma. 306. 409
Struthio. 123
Suffitus. 118. 119

Succinum. 224. 238. 254. 256
Sulphur. 192. 227
Sus. 73. 76. 102. 111. 114. 115. 116
Supercilia. 320
Symphytum. 21

T.

Tabes. 413
Talpa. 102. 116. 118
Taurus. 73. 79. 108
Taxus arbor. 56. 58. 66
Taxus. 110
Tempeſtas. 177. 184
Teſtudo. 77. 79. 91. 446
Tigris. 85
Tinea. 159. 163
Tinnunculus. 121
Tonitru. 184
Topazius. 245. 249
Trifolium. 19. 45
Triticum. 62
Trochilus. 99
Tumor. 336. 354
Turtur. 73. 135
Tuſſis. 44. 398

V.

Vacca. 73. 111
Valetudo. 358
Variolæ. 329
Venatio. 83. 84. 442
Veneficia. 50
Venenum. 12. 372
Venter. 391. 392
Ventus. 182
Ver. 183
Veratrum album. 12
Verbaſcum. 24. 46. 55
Verbena. 26. 49
Vermis. 151. 157. 358
Vernix. 452
Veronica. 53
Verruca. 306. 324
Vertigo. 400
Veſtes. 163
Vicia. 10
Vinea 25
Vinum. 425. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437
Vipera. 91
Vireo. 21
Vitis. 3. 4. 10. 23. 30. 56. 65. 67

Vitrio-

Vitriolum. 226
Vitrum. 441. 443. 445. 448
Ulcus. 344. 346. 352. 409. 413. 414
Ulmus. 60
Unguis. 338
Ungula alcis. 96. 97
Unio. 237. 244
Vomitus. 417
Vox. 409
Upupa. 125. 127. 138
Urina. 386. 396. 401. 417. 426
Urſus. 77. 91. 92. 108. 109
Urtica. 7. 48. 53
Vulnus. 354. 355. 360. 361. 370. 374
388. 406
Vulpes. 70. 86. 148
Vultur. 127. 137

Ad1 455693

XXVIII
A-28